

T.C.
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ADLİYE BİNALARI TASARIMI VE KONYA
ADLİYE BİNASI MEKÂNSAL ANALİZİ

Mustafa Dede EMEKLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Temmuz-2020
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Mustafa Dede EMEKLİ tarafından hazırlanan “Adliye Binaları Tasarımı ve Konya Adliye Binası Mekânsal Analizi” adlı tez çalışması 02/07/2020 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Prof. Dr. Mine ULUSOY

.....

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Süheyla BÜYÜKŞAHİN

.....

Üye

Doç. Dr. Murat ORAL

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Saadettin Erhan KESEN
Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Mustafa Dede EMEKLİ

Tarih: 02.07.2020

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADLİYE BİNALARI TASARIMI VE KONYA ADLİYE BİNASI MEKÂNSAL ANALİZİ

Mustafa Dede EMEKLİ

**Konya Teknik Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı**

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Süheyla BÜYÜKŞAHİN

2020, 175 Sayfa

Jüri

Prof. Dr. Mine ULUSOY

Doç. Dr. Murat ORAL

Dr. Öğretim Üyesi Süheyla BÜYÜKŞAHİN

Adalet, insanoğlunun var olduğu günden beri huzurlu ve güvenli bir hayat sürmesini sağlayan yapı taşlarından biridir. Farklı dönemlerde çağın gereklerine göre oluşturulan sistemlerle sağlanmaya çalışılan adalet kavramının mekânsal gereksinimleri de her dönem adalet ve hukukun kendisi gibi değişime ve gelişime uğramıştır. Fransız devriminden sonra adaletin yerine getirilmeye çalışıldığı mekânlar olan adliyelerin özerk bir yapı grubu haline gelmeye başlamasıyla adliye binaları ayrı bir önem kazanmıştır. Literatürde fazla çalışılmamış karmaşık fonksiyonlu bina grubuna dahil olması sebebiyle çalışma alanı olarak seçilen adliye binalarıyla ilgili kavramsal alt yapı, adliyelerde kullanılan mekânlar, kullanıcılar, adliye yapıları tasarım standartları ve bu doğrultuda oluşturulan tasarım kriterleri, adliye binası örnekleri ve mekânsal analizleri çalışma kapsamında ele alınmıştır. Tez çalışmasında örneklem alan olarak seçilen Konya Adliye'sinin belirlenen tasarım kriterlerine göre incelenerek ve adliye yapıları tasarım kriterlerine uyup uymadığı noktasında tespitler yapılmıştır.

Fonksiyonu ve kullanıcı gruplarının farklılığı sebebiyle güvenlik unsuru öncelikli planlanması gereken adliye binalarının tasarım ölçütlerinden olan ön plan/arka plan analizi üzerinden Konya Adliye binası değerlendirilmiştir. Suçluların sirkülasyonu ele alındığında tutuklu mahkûmların diğer kullanıcılara zarar vermesini önlemek adına parsel girişinden başlayarak mahkeme salonuna kadar olan alanlarda gerekli tedbirlerin alınmış olduğu ve diğer adliye yapılarına örnek teşkil edebileceği tespit edilmiştir. Suçluların ceza mahkemesi blokları bodrum katlarında bulunan nezarethanelerden mahkeme salonlarına arka plan düzenlemesi ile doğrudan geçiş sağlayabiliyor oluşu da, mevcut yapının mimari projesinin yarışmadaki diğer projelere göre ön plana çıkmasını sağlayan ölçüt olarak göze çarpmaktadır. Ancak yapılan analiz ve değerlendirmeler doğrultusunda adliye binalarında uygulanması gereken ön plan-arka plan ayrımının yargı görevlilerinin (hâkim ve savcı) bina içindeki sirkülasyonu açısından tam anlamıyla sağlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yargı görevlilerinin kendilerine ait ofis bloklarından mahkeme bloklarına ön planla çakışmadan erişemedikleri, sosyal tesis bloğunda da halk sirkülasyonu ile çakıştıkları tespit edilmiştir. Ayrıca ilk planlamada rezerv bloklar olarak tasarlanan blokların zaman içinde mekân ihtiyacı oluşması ile yargı görevlileri için ofis mekânları olarak kullanılabilir hale getirilmesi de ayrı bir güvenlik zafiyeti oluşturmuştur. Bu anlamda adliye binaları bodrum katlarında sadece yargı görevlileri için özelleştirilmiş kapalı otopark tasarlanması, yargı görevlilerinin ön plana hiç uğramadan arka plan üzerinden makam odalarına ulaşmalarını ve bloklar arası güvenli dolaşımını sağlayacaktır.

Sonuç olarak güvenlik unsuru odaklı planlanması gereken adliye yapılarında ön plan-arka plan analizinin tasarım aşamasında titizlikle uygulanması, zamanla kapsamı ile işleyişi değişebilen ve sürekli artan bir mekânsal gereksinim içinde olan adliye binalarında, rezerv alan olarak bırakılan blokların da

gerektiğinde ön plan-arka plan ayırımına adapte edilebilecek şekilde tasarlanması ileride yapılacak olan adliye binaları için öneri olarak ortaya konmuştur.

Ayrıca çalışma sonucunda yapılan gözlemler, kullanıcı görüşmeleri, plan okumalarına dayalı olarak yeni yapılacak adliye binaları tasarımına dair literatürde olmayan öneriler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Adalet, Adliye Binaları, Mekânsal Analiz, Konya Adliyesi, Adliye Binaları Tasarımı

ABSTRACT

MS THESIS

COURTHOUSE DESIGN AND SPATIAL ANALYSIS OF KONYA COURTHOUSE

Mustafa Dede EMEKLİ

**Konya Technical University
Institute of Graduate Studies
Department of Architecture**

Advisor: Assist. Prof. Dr. Süheyla BÜYÜKŞAHİN

2020, 175 Pages

Jury

Prof. Dr. Mine ULUSOY

Doç. Dr. Murat ORAL

Assist. Prof. Dr. Süheyla BÜYÜKŞAHİN

Justice is one of the building blocks that provides a peaceful and safe life since the day human beings existed. The spatial needs of the concept of justice, which are tried to be provided by systems created in accordance with the requirements of the era in different periods, have also changed and developed like justice and law itself. The courthouses became more important as the courthouses, which were the places where justice was tried to be fulfilled after the French Revolution, became an autonomous building group. In the literature, the conceptual infrastructure related to the courthouses selected as the study area due to the fact that it is included in the complex function building group that has not been studied much, the design standards and the design criteria, courthouse examples and spatial analysis of the courthouse buildings, the courthouse building examples and spatial analyzes were discussed. In the thesis study, Konya Courthouse, which has been chosen as a sample area, has been examined according to the design criteria determined and determinations have been made at the point of whether the courthouse structures meet the design criteria.

Due to its function and the difference of user groups, Konya Courthouse building has been evaluated through the foreground / background analysis, which is one of the design criteria of the courthouse buildings, whose security element should be planned first. Considering the circulation of the criminals, it has been determined that necessary measures have been taken in the areas from the parcel entrance to the court room and can be an example to other courthouses in order to prevent the prisoners from harming other users. The fact that the criminals can provide direct transition from the detention centers in the basement floors to the court rooms with the background arrangement also stands out as the criterion that makes the architectural project of the existing building stand out compared to other projects in the competition. However, in line with the analyzes and evaluations, it was concluded that the foreground-background separation that should be applied in courthouses is not fully achieved in terms of the circulation of judicial officers (judges and prosecutors) inside the building. It was determined that the judicial officers could not access the court blocks from their own office blocks without interfering with the foreground, and they coincided with the public circulation in the social facility block. In addition, the fact that the blocks, which were designed as reserve blocks in the initial planning, had a need for space over time and made them available as office spaces for judicial officers also created a separate security weakness. In this sense, designing a private closed parking lot for judicial officers in the basement floors of the courthouse buildings will enable judicial officers to reach the office rooms over the background without any foreground and ensure safe circulation between the blocks.

As a result, in the courthouse buildings that need to be planned with a focus on security, the foreground-background analysis is meticulously applied at the design stage, the blocks left as a reserve

area in the courthouse buildings, whose scope and function may change over time, and are constantly adapted to the foreground-background separation. It has been designed as a proposal for future courthouses.

In addition, suggestions that are not in the literature on the design of new courthouse buildings based on observations, user interviews and plan readings were determined.

Keywords: Justice, Courthouse Buildings, Spatial Analysis, Konya Courthouse, Courthouse Design

ÖNSÖZ

Hukuk ve mimarlığın ortak noktası olan adliye binalarını konu alan bu tez çalışması Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı'nda hazırlanmıştır.

Hukukçu bir babanın yanında yetişmiş biri olarak adliye binaları sürekli ilgimi çeken yapı grupları arasında olmuştur. Mimarlık lisans eğitimine başladığım yıllardan bu yana adliye yapıları üzerinde çalışma yapma isteğim nihayet yüksek lisans eğitimimde gerçekleşmiştir.

Mimar, gelecek kuşakları da düşünmek zorundadır. Literatürde adliye yapılarında yer alan boşluğu doldurmak, bir tespitte bulunmak, adliye yapıları tasarımında şahsımı geliştirmek, gelecek nesildeki araştırmacılara yardımcı bir eser bırakmak, ilerleyen dönemlerde yapılan adliye binalarına bir öneride bulunmak amacıyla çalışmamı düzenledim.

Bu çalışma ve süreç içerisinde desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, yol gösteren, güven veren; kıymetli aileme, kıymetli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Süheyla BÜYÜKŞAHİN' e, yüksek lisans eğitimim boyunca ders aldığım kıymetli hocalarıma, eşime, çalışmam esnasında yardımcı olan adliye personellerine teşekkürlerimi sunarım.

Mustafa Dede EMEKLİ
KONYA - 2020

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Amaç	1
1.2. Çalışmanın Kapsamı	2
1.3. Çalışmanın Önemi	3
2. KAYNAK ARAŞTIRMASI	4
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	6
4. KAVRAMSAL ALT YAPI	7
4.1. Hukuk.....	7
4.1.1. Kanun Kavramı	10
4.1.2. Adalet Kavramı	13
4.1.3. Adliye, Ceza, Mahkeme, Suç ve Yargı Kavramları	15
4.2. Tarihsel Süreç İçerisinde Türk Devletlerinde ve Anadolu'da Hukukun Gelişimi ve Mekân İle Olan İlişkisi.....	15
4.2.1. Adliye Nezareti	18
4.2.2. Ülkemizden Adliye Binası Örnekleri	19
4.3. Adliye Binaları.....	23
4.3.1. Mekân Organizasyonu	23
4.3.2. Kullanıcılar	33
4.3.3. Adliye Binaları Genel Tasarım Standartları	37
4.3.4. Mekânsal Analiz	45
4.4. Bölüm Değerlendirmesi	64
5. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA.....	66
5.1. Konya Adliyesi Genel Bilgiler	66
5.2. Konum ve Çevre Analizi	69
5.3. Sirkülasyon Alanları	74
5.4. Yapı/ Blok Analizi	81
5.5. Rekreasyon Alanları	132
5.6. Değişim, Dönüşüm ve Esneklik.....	134
5.7. Yönlendirmeler	136
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	138
6.1 Sonuçlar	138

6.2. Öneriler	140
KAYNAKLAR	147
EKLER	155
ÖZGEÇMİŞ	164

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

m : metre
m² : metrekare

Kısaltmalar

TDK : Türk Dil Kurumu
yy. : yüzyıl
vb. : ve benzeri
vs. : vesaire
ark. : arkadaşları
gb. : gibi
vd. : ve diğerleri

1. GİRİŞ

Mimarlık sosyal ve fiziki çevremizi biçimlendiren bir meslek olması ile hem bir sanat dalı olarak, hem de mühendislik dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla mimarlık sosyal, ekonomik, fiziki ve sanatsal birçok yönü olan bir meslektir. Bir toplumun sosyal yaşantısı dolaylı olarak algılansa da aslında doğrudan mimari eserlere yansımaktadır. Bunun en belirgin örneklerinden birisi adliye yapılarıdır.

Bu çalışma kapsamında ele alınan adliye binaları; toplumda huzurun sağlanmasında, karara bağlanamayan bazı hususların karara bağlanmasında ve yasaların uygulanmasında etkili olan adli yargı ve idari yargı birimlerini barındıran, adaletin yerine getirildiği kamu binalarıdır.

Mekânsal organizasyonu, kullanıcıların çeşitliliği ve sayıca çokluğu, adli birimlerin çok çeşitli olması, topluma açık ve kapalı mekânların varlığı ile adliye binaları karmaşık fonksiyonlu bina grubunda yer almaktadır. Adliye binaları sürekli kullanıcılar için anlaşılır algılansa dahi; sistematik, analize dayalı ve bir program çerçevesinde tasarlanmalıdır.

Hukuk sistemi doğrultusunda, adliye binalarının mekânsal program ve tasarımı bağlamında, fonksiyonel ve organizasyonel yapısının çözümlenmesini gerçekleştirmek, işlevin gereksinimleri doğrultusunda tasarıma ilişkin ölçütleri belirlemek ve bu ölçütleri seçilen bir örnek üzerinden değerlendirmek, nihayetinde yeni adliye yapıları için öneriler getirmek bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Literatürde adalet saraylarının tasarımına ilişkin yapılmış çalışmaların yeterli olmaması, karmaşık fonksiyonlu bina olarak tanımlanabilen bir örnek olması bina tipinin seçiminde etkili olmuştur. Bu anlamda çalışmanın kapsamında örneklem alan olarak Konya Adliye Binası'nın adliye yapıları için belirlenen tasarım kriterlerine göre analizi yapılacaktır.

1.1. Amaç

Çalışmada; hukuk ve mimarlığın ara kesitinde yer alan adliye binalarına ilişkin kavramsal alt yapıyı oluşturmak, adliye binalarının tasarım mantığını analitik olarak ortaya koymak, adliye yapıları mekânsal analizi ve tasarım kriterleri ile ilgili var olan bilgilerin yeniden taranması ve değerlendirilmesini yapmak, literatüre dayalı olarak tespit edilen adliye yapıları, cephe ve plan tipolojisi üzerinden dünyadan ve Türkiye'den seçilen örnekler ve analizlerin derlemesi, Konya Adliye Binası üzerinden plan

düzleminde sirkülasyona dayalı mekânsal analizinin yapılarak tipolojik karşılığının tespit edilmesi ve olumlu olumsuz yönlerinin değerlendirilmesi ile ileride yapılacak adliye binası tasarımları için veri elde edilmesi, bu tezin amacını oluşturmaktadır.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

Çalışma kapsamında; öncelikle adalet kavramı ve adliye binalarına ait tarihsel süreç; literatüre dayalı olarak incelenmiştir. Çalışmanın devamında adliye binaları kullanıcıları, mekanları, tasarım standartları, dünyadan ve Türkiye’den adliye binası örnekleri ele alınmıştır. Tasarım kriterleri içerisinde ana tema olan mekânsal analiz ne olduğu ve analiz yöntemleri hakkında bilgi verilmiştir. Literatür taraması sonucunda adliye yapıları için elde edilen tasarım standartları sonucunda analiz kriterleri oluşturulmuş, tasnif edilmiştir. Alan çalışmasında ise kavramsal alt yapıda belirlenen kriter ve yöntemlere dayalı olarak Konya Adliye binasının mimari tasarımının okuması ve plan düzleminde mekânsal analizi yapılmış, bina gözlem ve kullanıcılar ile yüz yüze yapılan görüşmeler doğrultusunda adliye binası tasarım ölçütlerine dayalı olarak olumlu ve olumsuz yönleri ile değerlendirilmiş ve gelecekteki tasarımlar için öneriler getirilmiştir.

Konu ile ilgili kaynakların araştırılması (Bilgi toplama); aşamasında konuya ilişkin kavramlar, adliye yapılarına yönelik tasarım standartları, kullanıcılar ve mekânlardan bahsedilmiş olup kapsam belirlenmiştir. Bu bağlamda konuyla ilgili yüksek lisans tezleri, doktora tezleri, kitaplar taranmış olmakla beraber, elektronik ortamda bulunan makale ve dergilerden de faydalanılmıştır.

Bu kapsamda adliye yapıları hakkında elde edilen veriler derlenmiş, adliye yapılarında bulunan mekânlar, kullanıcılar, tasarım süreci kriterleri, dünyadan ve ülkemizden adliye yapıları mekânsal analiz ve örnekleri ile ele alınmıştır.

Alan çalışmasında kavramsal altyapıda oluşturulan teorik bilgiyle birlikte, örneklem alanında yapılan analizin sonuçları harmanlanarak, çalışma alanında tasarım kriterlerine uygun olmayan hususlar ve mekânsal analiz değerlendirmesinin yapılması, ileride yapılacak adliye yapıları için tasarım ve planlamasına katkıda bulunacak verilerin elde edilmesi amaçlanmıştır.

1.3. Çalışmanın Önemi

Karmaşık fonksiyonlu yapı grubunda yer alan adliye yapılarının verimli bir şekilde kullanılabilmesi için öncelikle planlama sürecinde doğru yaklaşımlarda bulunulması gerekmektedir. Bu süreç içerisinde programlama evresinde alınan kararlar, tasarım evresini doğrudan etkilemektedir. Tezin içeriğinde adliye yapılarının genel tasarım kararlarından, planlama süreci kararlarından ve uygulama süreci standartlarından bahsedilmiştir. Belirli kararlar doğrultusunda inşa edilen adliye yapılarının mekânsal analizinin yapılarak tasarımsal kararların mekânsal karşılıklarının değerlendirilmesi ileride yapılacak tasarımlar için önem taşımaktadır. Ayrıca bu tez çalışması ile akademik anlamda çok çalışılmamış bir alan olarak göze çarpan adliye yapılarına ait literatüre de katkı sağlanmış olacaktır.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

Bingöl (1994), Türk tarihi içerisinde adalet işleyişi ve mekânlar konusunda bilgiler verilmiştir. Oğuzlar dönemi, Emeviler ve Abbasiler dönemi, Moğollar ve Selçuklular dönemindeki adalet işleyişi noktasında derlemeler yapılmıştır.

Çakmakkaya ve Ark. (2015), Adalet mekânı kavramı, adliye binaları için ihtiyaç programı, adliye binaları tasarım ölçütleri ve adliye yapılarının toplam kalite yönetimine uygun olarak tasarlanması konularında veriler elde edilmiştir.

Çeçen (1981), Adalet kavramının kökeni, Türkçe’de adalet kavramı ve adalet kavramının anlamı noktasında bilgiler edinilmiştir. Adliye yapılarının oluşmasının temelinde yatan adalet kavramını incelemek, anlamını öğrenmek, kavramın kökeni hakkında derlemeler yapılmıştır.

Demirel (2007), Tarihsel süreç içerisinde Anadolu’da hukukun gelişimi ve kullanılan mekanlar hakkında veriler elde edilmiştir. Kaynakta İslamiyet öncesi göçebe yaşam süren Türklerin uyguladığı hukuk kurallarından başlayarak, İslamiyet akabinde yerleşik hayata geçmeye başlayan Anadolu’da kullanılan hukuk kuralları, kanunlar neler olduğu hakkında literatüre dayalı olarak tarihsel süreçten bahsetmektedir. Ayrıca Tanzimat Fermanı vb. önemli toplumsal olaylardan sonra Hukukun nasıl yönlendiği ve adaletin gerçekleştiği mekanlarda ne gibi evrimler olduğu noktasında bu konu hakkında tarihçeye ışık tutmaktadır.

Ergin (1977), Türkiye Maarif Tarihi isimli eserde adalet sisteminin mekan ile ilişkisi hakkında bilgiler elde edilmiştir. Bunun yanı sıra Türk ve dünya tarihinde adalet mekanizmasının hangi mekanlarda işletildiği ve bu mekanların nasıl değişime uğradığı hakkında derlemeler yapılmıştır.

Erbay (2003), Adalet sarayları hakkında yapılan akademik çalışmalarda en önde gelen isimlerden birisi olan Muteber ERBAY a ait bu tez, alanında yapılmış en kapsamlı çalışmalardandır. Hukuk kavramının gelişimi, tarihsel süreç içerisinde kullanılan mekânlar, adalet yapılarının kullanıcıları ve mekânlar, adalet yapılarının

mekânsal analizi, örnek adliye binaları ve kullanıcıları noktasında bilgi ve belgeler verilmiştir.

Gür (2017) ve Erbay (2017), Şengül Eymen Gür ve Muteber Erbay'ın birlikte kaleme aldığı 'Adliye Binaları Tasarımı' isimli adliye tasarımı yapacak olan mimarlara adeta başucu olacak nitelikte olan bu kitaptan; adalet yapılarında mekân organizasyonu, adliyelerde bulunan mekânlar ve işlevleri konu edinilmiştir. Bunun yanısıra adalet yapılarında ele aldıkları ve örneklerle destekledikleri analizler hakkında bilgiler derlenmiştir. Adalet yapılarında mekanların neye göre sınıflandırıldığı, hangi sınıflarda hangi mekanların olduğu değerlendirilmiştir. Adalet yapıları tasarım süreçlerinin neler olduğu ve hangi hususlara dikkat edilmesi gerektiği bilgi ve belgeleri verilmiştir.

Kalabalık (1999), Tarihsel süreç içerisinde hukuksal metinlerin nasıl ortaya çıktığı ve zaman içerisinde nasıl evrildiği değerlendirilmiştir. Dünya'da çeşitli zamanlarda farklı toplumlarda ortaya çıkan hukuksal metinlerin neler olduğu hakkında da bilgi aktarmıştır. Ayrıca Türk tarihinde hangi hukuksal metinlerin etkili olduğu noktasında da bilgi ve belgeler sunulmuştur.

Kuru B, Arslan R. ve Yılmaz E. (1989), Adliye binalarının adeta gözbebeği olan; adliye yapılarında en önemli işlevlerden birisinin gerçekleştiği mahkeme ve duruşma salonları hakkında detaylı bilgiler sunmuştur. Adalet yapıları plan tipolojisini etkileyen en büyük etken mahkeme salonu olduğu, mahkeme salonunun gerek halk, gerek yargı görevlileri ve koruma görevlileri tarafından kullandığından dolayı mahkeme salonuna ulaşım yollarının iyi çözülmesi gerektiği vurgulanmış, mahkeme salonuna ait sirkülasyon ve işlev şeması değerlendirilmiştir.

Küçükyağcı (2012), Anadolu'da hukukun gelişimi ve kullanılan mekânlar noktasında bilgi alınan kaynakta, ayrıca İslamiyet sonrası hukuk kurallarında meydana gelen evrilmeye ilgili veriler bulunmaktadır.

Sencer (1986), Tarih içerisinde önemli bir yer tutan hukuksal metinlerin ilk çağlardan itibaren şekiller, motifler ve resimler yardımıyla sentezleyerek kronolojik sıralama yapılmasında önemli bir yer tutmuştur. Tarihsel dönemlerde hangi yasa, bildiri, kanun ve söylemlerin hukuksal metin olarak kullanıldığı incelenmiş ve aktarılmıştır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmada, adliye yapıları tasarımı ve Konya Adliyesi Mekânsal Analizi, konu olarak ele alınmıştır. Çalışma var olan bilginin örneklem alan içerisinde araştırılarak bilgi için bilgiye ulaşan bir temel araştırma niteliği taşımaktadır.

Çalışmada kullanılacak olan materyaller; konu edinilen adliye yapılarına ilişkin yazılı kaynaklar, teknik çizimler, fotoğraflar, kullanıcılar ile yapılan görüşmelerden elde edilen bilgiler ve ilgili kurumlardan elde edilen resmi verilerdir.

Çalışmada araştırma yöntemlerinden, alan çalışmasına dayalı araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Bu bağlamda çalışma metodolojisi temel olarak 4 aşamadan oluşmaktadır:

1. Konu ile ilgili kaynakların araştırılması (Bilgi Toplama)
2. Mekânsal analiz kriterlerinin belirlenmesi
3. Örneklem alanın mekânsal analizi ve sentezi
4. Gözlem, yüz yüze görüşme ve literatüre dayalı olarak edinilen bilgiler ışığında örneklem alanın değerlendirilmesi

Oluşturulan yöntemeye dayalı olarak alan çalışmasında; kavramsal altyapıda ele alınan tasarım kriterleri üzerinden Konya Adliyesi mekânsal analizi yapılacak, yapının mekânsal anlamda olumlu ve olumsuz yönleri yerinde yapılan gözlem ve yüz yüze yapılan kullanıcı görüşmeleri, mekânsal okumalar ve fotoğraflamalara dayalı olarak değerlendirilecektir.

4. KAVRAMSAL ALT YAPI

Mimarlık ve toplum sürekli etkileşim halindedir. Toplumun içerisinde olan kültür, kanun, yaşam tarzı vb. birçok olgudaki değişim mimariye yansımaktadır. Aynı şekilde mimaride ve mimariyi etkileyen teknoloji gibi yan dallarda meydana gelen değişiklikler de topluma yansımaktadır.

Toplumun inançlarında olan değişiklik, küreselleşmeyle birlikte insan hayatını evrimleştiren olgular, nüfusa bağlı gereksinimler değiştikçe iyi-kötü, suçlu-suçsuz anlayışları da değişiklik göstermiştir. Bu da yargı ortamlarında değişikliğe yol açmıştır.

Dünya çapında meydana gelmiş olayların da yargı mekânları üzerinde büyük ölçüde etkisi olmuştur. Buna en güzel örnek Fransız İhtilalidir. Fransız ihtilalinden önce yargı ibadethanelerde, saraylarda ve farklı yönetim birimlerinde faaliyet gösterirken Fransız ihtilalinden sonra bağımsız mekânlarda işletilmeye başlamıştır (Ergin,1977).

Hukuk kavramının temelinde insan vardır. İnsanlarla hukukun ilişkisinin temelinde ise ahlak tanımı vardır. Ahlak, insanoğlu var olduğundan beri farklı şekillerde var olan, toplumdaki topluma farklılık gösteren göreceli bir kavramdır. Hukuk kavramında bulunan tanımlamalar, her ülkenin işlettiği hukuk kuralları evrenselleşebilse de, her ülkede farklılık göstermektedir. Evrenselleşememesinde siyaset, dini inanç farklılıkları, ülkelerin dünya üzerindeki siyasi pozisyonları, ekonomik durum vb. birçok faktör yer almaktadır (Hırş,1996; Tesal,1980; Küçükmeriç, 1987).

Hukuk kuralları toplumlar için vardır. Şöyle ki topluluklar olmasa toplum olmazdı ve bir arada yaşamak için hukuk kurallarına ihtiyaç kalmazdı. Hukuk kuralları toplum yaşantısını ve insan davranışlarını düzenlemek için vardır. Söz konusu hukuk kurallarını yaşatmak için kanunlar ortaya çıkmış ve kanunlar yazının bulunmasına kadar sözlü olarak işletilmiştir. Yazının bulunmasından sonra erişilen kaynaklara göre kanunlar Hukuksal Metinler başlığı içerisinde incelenmiştir. Bu kanunların uygulanması için mekanlar zaman içerisinde değişiklik göstermiştir. Dolayısıyla toplumda ve hukukta olan değişiklikler mimarlığa yansımıştır, yansımaya da devam etmektedir (Bayraktaroğlu, 1977; Önen, 1988; Bilge, 1990; Gözübüyük, 1991; Bozkurt, 2000)

4.1. Hukuk

Adalet yapılarının incelemesinden önce adalet yapılarının temelini oluşturan hukuk kavramına değinmek gerekmektedir.

Hukuk, insanların barış ve bir düzen içinde bir arada yaşamalarını sağlayan yasaları kapsamaktadır. Hukuku oluşturan hukuk kuralları yazılı bir biçimde, geniş anlamda yasalarda bulunmakta veya örf ve adet hukuku kuralları olarak ortaya çıkmaktadır. Bu kurallar ile toplumun bireylere, bireylerin de birbirlerine ve topluma olan tutumlarını düzenlemek amaçlanmaktadır (Anonim, 1994).

Bu düzenin sağlanması ve korunabilmesi için oluşturulan toplum kuralları hukuk, ahlak ve din kuralları olarak ayrılabilir. Hukuk kavramı çeşitli şekilde tanımlamalarla ifade edilmiştir. Bir tanım yapmak gerekirse hukuk kavramı, 'bir toplumda kişiler arası ilişkileri düzenleyen ve devlet gücüyle uyulması zorunlu hale getirilen emir ve yasaklardan oluşan kurallar bütünüdür'. Tüzükler, uluslararası antlaşmalar, örf ve adet hukuku kuralları ve yönetmelikler hukukun kaynakları diye nitelenmektedir (Anonim, 1986).

Hukukun amacı ve hukuk kurallarının toplum hayatında üstlendiği görevler şunlardır: sosyal düzeni sağlama, toplumun ihtiyaçlarını karşılama, toplumun varlığını koruma, toplumda güveni sağlama, toplumda eşitliği sağlama ve adaleti gerçekleştirme (Özbilgen, 1976; Bilge, 1990; Güriz, 1994; Bastiat, 1997; Deryal, 2000; Bozkurt, 2000).

Hukuk bireyler arasındaki, birey ile devlet arasındaki ve birey ile toplum arasındaki ilişkileri tanımlamak ve bu ilişkileri düzenlemektir. Ayrıca her bireye olabildiğince özgür olabilme imkanını başkalarının haklarına saygı çerçevesi içinde olmak şartıyla sağlamaktır (Anonim, 1997).

Hukuk kuralları gelenek ve göreneklerden doğup gelişmiştir. Gelenek ve görenekleri yasa haline getiren etken de devleti ve yönetimi elinde bulunduranların gücü olmuştur. Hukuk daha sonra ise mahkeme kararları ve hukukla uğraşan insanların kendi bilgilerini aktardıkları kitaplar sayesinde oluşup gelişmiştir. İlk bilinen hukuk kuralları sistemi Babil Kralı Hammurabi tarafından İÖ 1700' lerde, kişisel hakları ve mülkiyet haklarını düzenleyen bir yasalar derlemesinden oluşan kurallardır (Anonim, 1997).

Hukuk kuralları gelenek ve göreneklerden, din ve ahlak kurallarından gelişmiştir ancak bunlardan farklı bir nitelik göstermektedir. Din ve ahlak kurallarına uymayı zorunlu hale getirecek maddi bir güç yok iken hukuk kurallarına uymak devletin zorlayıcı gücüyle sağlanmıştır. Din ve ahlak, gelenek ve görenek kurallarına uymak yaşamla, kişisel görüşle ilgili bir konudur. Halbuki hukuk kurallarına aykırı bir davranışın her zaman bir yaptırımını vardır (Anonim, 1997).

Hukuk kurallarına aykırılığın her zaman bir yaptırım olması açısından hukuk devleti demek, hak ve özgürlüklerin anayasal güvence altına alınması demektir. Hukuk devleti, devlet işlerinin de bağımsız yargı organları tarafından hukuka uygunluk denetiminden geçirilmesini gerektirir. Yasama işlemlerinin anayasaya uygunluğunun sağlanması ise Anayasa mahkemesi adı verilen özel yargı organları eliyle gerçekleştirilir. Hukuk devleti, mahkemelerin bağımsızlığını ve yargıç güvencesini olduğu kadar bu hukuk kuralları ile yönetilenleri de haksız ceza alma ve tutuklanma durumlarına karşı korur (Anonim, 1986).

Kanunlar ülkelerin hukuk sistemlerini belirlemiştir. Benzer hukuk sistemleri aynı sistem altında toplanmış ve dünyada belli başlı dört hukuk sistemi kabul edilmiştir. Bu sistemler yargı mekanlarında iç mekan organizasyonunu etkilemiştir. Sözü edilen hukuk sistemleri: Kara Avrupası hukuk sistemi, Anglo-sakson hukuk sistemi, İslam hukuk sistemi ve sosyalist hukuk sistemi olarak isimlendirilmiştir. Türk hukuk sisteminin bu sistemler arasındaki yeri araştırılacak olursa, Kara Avrupası hukuk sistemi ile benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür (Yurtcan, 1991).

Hukuk çeşitli dallara ayrılmaktadır. Başlıca özel hukuk ve ceza hukuku olarak ikiye olmak üzere, özel hukuku da; ticaret hukuku, borçlar hukuku, medeni hukuk vs. dallara ayırmak mümkündür. Özel hukuk davalarında amaç, kişilerin mülkiyet ve öteki haklarını korumak ve haksız yere zarara uğranıldığında bunları gidermektir. Ceza hukuku davalarında ise amaç, suçluyu cezalandırmak ve böylece suç işlenmesini önlemektir. Temel olarak çeşitli hukuk dalları; kamu hukuku ve özel hukuk, ceza hukuku, iç hukuk ve uluslararası hukuk olarak sıralanabilmektedir (Anonim, 1986).

Diğer hukuk dalları;

Anayasa hukuku, devletin kuruluşunu, organlarını, bunlar arasındaki ilişkileri, devlet ve birey arasındaki karşılıklı hak ve ödevleri inceleyen ve düzenleyen hukuk dalıdır (Anonim, 1997).

İdare hukuku, idarenin işleyişinden, yöneticiler ile yönetilenlerin ilişkilerinden kaynaklanan sorunları ele alır. Bu alanda idare mahkemeleri ve Danıştay görev yapar (Anonim, 1997).

Uluslararası hukuk, devletler arasındaki ya da bunlarla uluslararası örgütler arasındaki ilişkileri düzenleyen geleneksel ve yazılı kurallar ile antlaşmalardan oluşur. Zorlayıcı yaptırım gücünün zayıflığı nedeniyle diğer hukuk dallarından farklıdır. Ne var ki, Birleşmiş Milletler, Avrupa konseyi ve Avrupa toplulukları gibi uluslararası kuruluş

ve örgütlerin, yaptırım boşluklarını doldurmaya başladığı da görülmektedir (Anonim, 1997).

Hukuk kavramının içinde barındırdığı kuralların uygulanabilirliği beraberinde yargı mekânı ihtiyacını getirmiştir. Hukukun işleyişinin anlamak; adliye yapılarının işlev şemasını, işleyişini ve getirdiği gerekliliklerini anlamayı sağlar. Bu açıdan çalışma kapsamında, hukukun işleyişi yargı mekânlarının analizinde göz önünde bulundurulmuş, analizler anlam kazanmış, kolaylaşmış ve profesyonel hale gelmiştir.

4.1.1. Kanun Kavramı

Toplumsal gereksinimler nedeniyle, devletin yasama organı (Türkiye’de TBMM) tarafından usulüne uygun şekilde hazırlanıp kamuoyuna duyurulan ve ilanıyla birlikte herkes için uyulması zorunlu hale gelen genel hukuk kurallarına kanun denilmektedir (Anonim, 2004).

Kanunların varlığı, otoriteden yoksun, kaos içinde sürüklenip duran sıradan bir toprak parçasını “ devlet” e ve o toprak üzerinde yaşayan amaçsız, disiplinsiz bir kalabalığı da “ toplum” a dönüştüren en önemli uygarlık ölçütüdür. Bir yurt, ancak herkesin uymaya söz verdiği belli kanunlar çerçevesinde yönetilmeye başlandığında gerçek bir devlete dönüşür (Anonim, 2004).

İnsanlık tarihinde “ devletleşme” çabalarının görüldüğü ilk dönemlerden bu yana, devlet egemenliğini ve otoriteye duyulan güveni pekiştirecek en önemli adım, “ toplum için kanun hazırlamak ve yürürlüğe koymak” olmuştur (Anonim, 2004).

Kanunlar hak ve yükümlülükleri belirleyen kurallardır (Anonim, 1986). Yasa kelimesi de kanun kelimesinin yerine kullanılan eş anlamlı kelimedir. Kanunlar ülkenin her yerinde her kişi için aynı hükmü taşırlar. Kanunlar sürekli dirler ve yürürlükte kaldıkça uygulanırlar. Bazı özel durumlar için genellik ve süreklilik taşımayan kanunlar da var olmuştur. Bir ya da birkaç kişi için af çıkarılması kanunların genelliği ilkesinin bazı özel durumlarda istisna oluşturduğunu göstermektedir. Başka bir örnek olarak ulusal yararlığı görülen belli sayıda kişilere olağanüstü maaş bağlanması ve vatandaşlığa kabul edilme ya da vatandaşlıktan çıkarma gibi durumlar kanunların genelliği ilkesinin istisnaları olarak gösterilebilir (Anonim, 2004).

Bir kanun hazırlanırken mutlaka Anayasa’ ya uygun olması göz ününde tutulur. Hiç bir kanun Anayasa’ ya aykırı olamaz. Kişi ve kurumlardan gelen aykırılık iddialarını Anayasa Mahkemesi inceleyip çözer (Anonim, 2004).

Kanunlar, tasarı çalışmalarının tamamlanması ve akabinde Resmi Gazete’de yayımlanmasıyla birlikte yürürlüğe girmektedir. Kanunlar herkes için geçerlidir. Kanunlara uymama ile ilgili hukuksal metinlerde farklı cezai işlemler belirlenmiştir. İlgililer bu cezalara tabidir (Anonim, 2004).

Kanunlar “ Temel Kanun” ve “ İkinci Derece Kanun” olmak üzere ikiye ayrılırlar. “ Medeni Kanun” bir temel kanun iken “ Kira Kanunu” ise ikinci derecede bir kanun durumundadır. Kanunlar, kapsamalarının genişliği bakımından “ özel” ve “ genel” olmak üzere ikiye ayrılırlar. Örneğin “ Borçlar Kanunu” genel bir kanunken sadece memurları kapsayan “ Memurlar Kanunu” ise özel bir kanundur. Kanunlar farklı biçimlerde de sınıflandırılabilir (Anonim, 2004).

Hukukta kanunla alakalı bazı terimlere bakmak gerekirse;

- Kanun boşluğu: kanunda hayattaki olayları düzenlemeye yetecek hükmün hiç bulunmaması ya da eksik olması durumu,
- Kanun maddesi: kanunlarda yer alan ve ifade şekli rakamlarla olan hükümler,
- Kanun kitabı: kanun metnini içinde barındıran kitap, diğer bir ifade şekli ile kanunname,
- Kanun layihası: kanunun tasarısı anlamına gelip, kanun tasarısının da hükümetin hazırlayıp Türkiye Büyük Millet Meclisi’ ne sunduğu kanun, yasa taslağı,
- Kanun teklifi: Meclis üyelerinin hazırlayıp sunduğu kanun önerisi, yasa taslağı,
- Kanun hükmünde kararname: Bakanlar Kurulu’ nun, yasama organından aldığı yetki ile çıkarttığı genel düzenleyici nitelikte olan kararname,
- Kanun sözcüsü: Danıştay’ da dava dosyalarını inceleyen ve inceleme sonucu görüşlerini bildiren, yüksek dereceli görevli olduğu ifade edilmektedir (Anonim, 1993).

4.1.1.1. Hukuksal Metinler

Tarih içinde hukuksal metinler önemli yer tutmuştur. Yazının bulunuşu ile birlikte insanoğlu anlaşmalarını, ihtilaflarını çeşitli yerlere yazmış, kazımışlardır. Bunlar ilk başlarda taş ve kayalar iken daha sonra kağıtlar olmuştur. İlk çağlarda hukuksal metinlerin yanı sıra anlatıma yazının yanında şekiller, motif ve resimler de eşlik etmiştir. Kronolojik olarak dünyanın dört bir tarafında oluşturulmuş bu metinlerden bazıları şunlardır;

MÖ 2350 Urukagina Kanunları (Mezopotamya)

- MÖ 1700 Hammurabi Kanunları (Babil)
 MÖ 1300 On Emir
 MÖ 1280 Manu' nun Yasaları (Hindistan)
 MÖ 550 Solon Kanunları (Atina)
 MÖ 399 Socrat' ın Söylemleri
 529 Justinian Kanunları (Bizans)
 653 T'ang Kanunları (Çin)
 1215 Magna Karta(İngiltere)
 1306 William Wallaces'in Söylemleri (İskoçya)
 1776 Bağımsızlık Bildirgesi (Amerika)
 1778 Penal Yasaları (Avusturalya)
 1804 Napolyon Kanunları (Fransa)
 1948 GATT (Birleşmiş Milletler)(The General Agreement on Tariffsand Trade)
 (Gür ve Erbay,2017; Sencer,1986; Kalabalık,1999;URL-1,2002;URL-2,2002)

Türk tarihine bakıldığında ise İslamiyet'ten önceki Türk Hukuku esas itibariyle örf ve adet hukukudur. Hun, Göktürk ve Uygur hukukları yazılı bir kanundan yoksundur. Uygur hukuku açısından önem taşıyan "Kutadgu Bilig" dahi yazılı hukuk kaidesi getirememiştir:

- 632 Kuran-ı Kerim
 1839 Hattı Hümayun (Tanzimat Fermanı)
 1856 Islahat Fermanı
 1864 Mecelle

1926 yılında Türk Medeni Kanunu İsviçre'den, Ceza Kanunu İtalya'dan, Ceza Usul ve Ticaret Kanunu Almanya'dan, Medeni Usul İcra ve İflas Hukuku İsviçre'den, İdari Teşkilatın da Fransa'dan alınması ile bir Avrupa mozaiği oluşturulmuştur (Gür ve Erbay, 2017; Göger, 1974; Kalabalık, 1999; Deryal, 2000; URL-3, 2002; URL-2, 2002).

Bu hukuksal metinler ışığında birçok ülkede kanunlaştırma hareketleri başlamıştır. Kanunlaştırma hareketlerinin temel amacı ülkenin hukuk kurallarında birliği ve kesinliği sağlamaktadır (Güriz,1994). Basit ve genel anlamı ile kanunlaştırma hukuk kurallarının yazılı hale getirilmesidir (Kalabalık,1999).

Başta Avrupa'da olmak üzere, Amerika' da birçok ülke kendi yazılı kanunlarını oluşturmaya başlamıştır. Türkiye'de bu akımın dışında kalmamış, özellikle Cumhuriyetin ilanından sonra hızla yazılı kanunlarını çıkarmaya başlamıştır (Kalabalık,1999).

4.1.2. Adalet Kavramı

Adalet düşüncesi, kişilerin ve toplumların hayatında büyük bir etkinliğe sahiptir. Adalet üzerindeki tartışmalar, insanların toplum haline gelmesi ve bir şey üzerinde, birden fazla kişinin hakkı olması ile başlar. Bu doğrultuda adalet kavramının nasıl anlaşılması gerektiği konusu gündeme gelmiştir. Adalet kavramı etimolojik köken olarak dilimize Arapçadaki “adl” kelimesinden geçmiştir. Bu kavram Arapça da hakkaniyet, doğruluk, gibi anlamlarda kullanılmıştır. Türk Dili sözlüğünde adalet; Herkese yasalar dâhilinde hakkını vermek, kişilere yasalar tarafından verilen haklara ilişmemek ve eşitlik gibi anlamlara gelmektedir. Görüldüğü gibi adalet kavramı geleneksel olarak dilimizde; adil olarak hareket etmek, her kişiye hak ettiğini vermek, eşitliği sağlamak gibi anlamlarda kullanılmıştır (Çeçen, 1981).

Adalet kavramı hakka uygunluk, haklı ile haksızın ayırt edilmesi demektir. Bu anlamda hem bir durumu, hem de insanların davranışlarını tanımlar. Bundan dolayı da ahlak ve din kurallarıyla da ilişkilidir. Adalet, bir kavram olarak, insan davranışını ahlak açısından inceler ve eleştirir. Yüzyıllar boyunca toplumların değişmesine bağlı olarak adalet kavramı da değişmiştir (Anonim, 1996).

Eskiden olduğu gibi günümüzde de hukuk düzeni ile adalet kavramı tam anlamıyla örtüşmemektedir. Hukukun daha dar bir anlamı vardır. Hukuk adaleti sağlanmakla yükümlüdür, ama her zaman adil olamayabilir. Bunun sebebi hukuk düzenini oluşturan yasaların uygulamada esnekliğe yer vermemesidir. Bu durum zaman zaman adaletsizliğe yol açar. Yargıç bir olaya yasaları uygular iken adalete uygunluk ilkesini gözetir. Bu şekilde, yasaların katılığını uygulamada düzeltmeye ve adalete daha çok yaklaşmaya çalışmış olur (Anonim, 1996).

Tarihte adalet kavramı karşımıza çok farklı tanımlarla çıkmıştır. Sokrates’e göre adalet, iyiyi kötüden ayırma bilgisidir (Çeçen, 1981). Platon’a göre adalet, herkesin kendi işini iyi yapmasıdır (Platon, 2000). Aristoteles’e göre ise, “yasaya uymayan insanın, hem çıkarıcı insanın, hem de eşitliği gözetmeyen insanın adaletsiz olduğu düşünülüyor. O halde açık ki, yasaya uyan insan da eşitliği gözetken insan da adaletli olacaktır.” (Aristoteles, 2009). Ünlü Romalı hukukçu Ulpian adaleti, herkese payına düşeni vermek konusunda çaba harcanması olarak tanımlamıştır. Hugo Grotius da söze bağlılık ilkesini adaletin gereği sayar. Kant ise adalet konusunu incelerken üç ayrı ilkeye dikkati çeker. Bunlar; şerefli yaşamak, kimseye zarar vermemek, herkese payına düşeni vermektir (Güriz, 2013).

Adâlet, pek çok erdemi kuşatıcı ve kapsayıcı bir kavramdır. Aristo'ya göre adâlet kavramı bütün diğer faziletleri içine alan ve kanunlara itaatle ortaya çıkan en tamamlanmış ve en mükemmel bir fazilettir.

Aristo, iki türlü adâletten bahseder:

1. Paylaştıracı adâlet,
2. Düzeltici adâlet.

Paylaştıracı adâletin ölçütü geometrik bir metotla hakkın ve onurun bireysel çabaya göre dağıtılmasıdır. Düzeltici adalet ise aritmetik eşitlik yöntemiyle gerçekleşir (Topakkaya, 2009). Adâleti “hak ve hukukun gerçekleştirilmesi” (Çeçen, 1975) diye tanımlayan ve “hukukun en başta gelen prensibi ve temel normu” (Çeçen, 1975) olarak gören ÇEÇEN, adâlet ve hukuk arasındaki vazgeçilmez ilişkiyi vurgular: “Adâlet kavramı, genellikle iki şekilde kullanılır. Birinci olarak, hukuk uygulamasında toplum için en yararlı sonucun gerçekleştirilmesi anlamında kullanılır. Diğerinde ise, adâlet hukukun ulaşmaya çalıştığı ideal yeri belirtir. Kavram ikinci şekilde daha geniş ve kapsamlı olarak geçerlidir. Özellikle hukukun ahlak, din ve felsefe ilkelerinden uzaklaştığı durumlarda adâlet ilkesinin geçerliği ve uygulanması daha fazla önem kazanmaktadır” (Çeçen 1975). Hak ve adâlet arasındaki ilişki hayati önem taşır. “Hak, adâletin önkoşulu, olmazsa olmazıdır. Hatta denilebilir ki, adâlet, tek başına gerçekleşebilecek pozitif bir proje değil, hakların gerçekleşmesinin sonucunda kendiliğinden ortaya çıkan bir değerdir. Çünkü her adâlet arayışı ve adâlet talebi, bir hak ihlalinin sonucudur” (Gündoğan, 2005). Tabii hukuk anlayışına göre, bir kuralın hukuk kuralı olabilmesi için adil olması gerekir.

Hökelekli (2011) adâleti “Adâlet, bir şeyi yerli yerine koymak, her hakkı hak sahibine vermektir. Hüküm ve davranışlarında tarafsız ve ilkeli olmak, eşitliği gözetmektir. Menfaat, yakınlık, düşmanlık, önyargı vb. nedenlerin etkisinden uzak, doğru ve dürüstçe iş yapmaktır.” şeklinde tarif eder. Adâletin uygulanışı, yakından uzağa doğru bir seyir izler. İlk aşama ferdin kendi bedenî ve ruhî hayatıyla ilgilidir. Bir kimse beden organlarını, ruhsal yeteneklerini amacına ve işlevine uygun tarzda ve yeterlilikte, sağlam ve dengeli kullandığı zaman adaletli olmuş olur. Daha sonra diğer insanların hak ve hukukuna saygı göstermesi, haksız ve ölçüsüz davranmaması gerekir.

Adaletin tesisi, asayişin ve kamu düzeninin sağlanması için kanun hâkimiyeti şarttır. Bu yolla toplumda maddî ve manevî refah düzeyi artar. Kanunun uygulanmasında takip edici olmak başarı için fevkalâde önemlidir. Kanun karşısında

muafiyeti olan, yani mükellefiyeti bulunmayan bir grup vardır ki onlar da akıl nimetinden mahrum olanlardır.

4.1.3. Adliye, Ceza, Mahkeme, Suç ve Yargı Kavramları

Adliye, adalet işlerinin yürütüldüğü resmi binanın adıdır (Anonim, 1993).

Adliye sarayı: Mahkemelerin, icra dairelerinin ve adalet işlerine bakan öbür kurumların bir arada bulunduğu büyük yapının adıdır. Adalet sarayı ifadesi de kullanılır (Anonim, 1993).

Ceza; suç sayılan eylemler sonucu suçu işleyene verilen ıstırap ve zorluk çektiren özellikte olan yaptırımdır. Bu cezalandırma toplumda suç işlenmesinin azaltılmasına vesile olur. Cezalandırma işlemi hukuk çerçevesinde devlete aittir (Anonim, 2004).

Mahkeme kelimesi köken olarak “ hüküm” ‘ den türetilmiştir. Muhakeme yapılan ve hüküm verilen yer anlamına gelir. Mahkemeler adaleti sağlamak için hukuk adamlarının yargı işlemi yaptığı devlet kuruluşlarıdır (Anonim, 1993).

Suç, akli dengesi yerinde olan kişinin, hukuk kurallarına aykırı davranıp, cezai işlem gerektiren, karşı tarafa herhangi bir zarar verme işlemidir (Anonim, 1993).

Yargılama işlemi, hukuk düzeninde hukuk kurallarını ihmal edenlerin cezalandırılması, mağdurun haklarını savunması için adaleti sağlama işlemidir. Yargı kavramı mahkemelerin faaliyetlerini ifade eder. Yani yargı mahkemeler tarafından hukukun uygulanma, sağlanma işlemidir (Anonim, 1993).

4.2. Tarihsel Süreç İçerisinde Türk Devletlerinde ve Anadolu'da Hukukun Gelişimi ve Mekân İle Olan İlişkisi

İslamiyet öncesinde göçebe bir hayat süren Türkler’ in ancak İslamiyet sonrasında yavaş yavaş yerleşik düzene geçtiği kabul edilir. Yusuf Has Hacib tarafından yazılan Kutadgu Bilig’ de törü adında toplumsal kurallardan bahseder. 11. yy. yazılan eserde törünün temel kuralları, Orta Asya toplumunda sosyal siyasi düzende hakim örfi hukuktur. Yani eski Türk devletlerinde hukuk kuralları “ Töre” lere dayanmaktadır. Bu törüler ya halk arasında zamanla tekrarlanarak ya illerin başında bulunan “ Hakan” ların emriyle ya da devlet meclislerinde alınan kararlar doğrultusunda oluşmaktadır (İnalçık

2000; Köprülü 2007; İnalçık 2007a; Küçükyavaş 2012). Göçebe toplumda sabit mekan olmadığı için gerekli durumlarda adalet, toplanan meclisler eliyle işlenmiştir.

İslamiyet gerek kamu gerek fertler arasında ilişkileri düzenlemede dini temellere dayanan tek kanun tanıyordu, o da “ Şeriat” dı. Bu açıdan Osmanlı’ nın ilk dönemlerinde adli yapının oluşturulmasında Emevi, Abbasi, Selçuklu ve Memlûklü devletlerinden gelen teşkilat yapısı büyük benzerlikler göstermektedir. (Gür ve Erbay, 2017) İlk dönem Türk devletlerinde ise;

a- Oğuzlar döneminde: Uyuşmazlıklarda Türeye gidiliyordu. Türe üç kaynaktan oluşuyordu: a- halk içinde doğan örf- adet, b-Han’ ın fermanı (yarluk), c- Oymak beylerinin oluşturduğu kurultayda alınan kararlar (Bingöl 1994)

b- Emeviler ve Abbasilerde: İslamiyet’ in kabulü ile Hz. peygamber yargının başı olarak yargı görevinin Kur-an’ ın hükümlerine göre çözümlüyordu. Efendimizin vefatı ile halifelik dönemi başlamıştı. Yargı sisteminde de tek yetkili “ Halife” idi. Halife gerekirse yargı görevine valiyi atardı. Aynı şekilde vali de daha küçük bölgelere kadı atayabiliyordu. Kadının verdiği karar kesindi, çünkü mahkemeler tek dereceli idi. Yargılamanın yapıldığı belli bir bina yoktu. Kadı camide, pazarda vb. yerlerde taraflarla uyuşmazlıkları çözerdi.

İslam’ da diğer yargı mercilerini;

- 1- Mezalim (haksızlıklara karşı yakınma) mahkemesi
- 2- Muhtesiplerin (Belediye memurları) yargı işlemleri
- 3- Şurta (polis) mahkemeleri
- 4- Kad-ı Asker (askeri yargı) şeklinde sıralamak mümkündür (Bingöl, 1994).

c- Moğollar döneminde Moğol imparatorluğunun kurucusu Cengiz Han’ ın koyduğu yasalar esas alınırdı. Yargı ve ya emiri yargu denilen hakimler mahkeme işlerine bakardı. (Bingöl, 1994)

d- Selçuklular yargı sistemlerini ataları olan Oğuzlar’ ın türeleri ile Moğolların yasayı büyük’ ünden, Müslümanlığı kabul ettikten sonra Kur-an’ dan ve Abbasilerin yargı sisteminden etkilenecek oluşturmuşlardır. Selçuklular’ ın yargı sistemi hakkında bize en güzel bilgiyi 29 yıl vezirlik yapan Nizamül Mülk’ ün devlet yönetimini anlatan “ siyasetname” adlı eser vermektedir. (Üçok, Mumcu, 1976; Bingöl 1994)

İlk Türk devletlerinden Osmanlı’ ya kadar baktığımız zaman devletlerin yaşama şekillerine göre kurallar oluşmuştur. İnanılan din ve inanç, kuralların belirlenmesinde etkili olmuştur. Zamanla gelişen ve değişen şartlar adliye mahkemelerinin iyileştirilmesini sağlamıştır.

Osmanlı Devleti' ne değinecek olursak Osmanlı Adliye Teşkilatı, Şeriyye Mahkemeleri, Divan-ı Hümayun Vezir-i Azam Divanları, Kazasker Divanları ve diğer mahkemelerden oluşmaktadır (Özbilgen1985; Ortaylı 1997; Ekinci 2005; İnalçık 2007b. 2007c, 2007d; Seyitdanlıoğlu 2007; Kaşıkçı 2007; Yetkin 2013). Osmanlı devletinde batı anlayışına göre adliye örgütünün bağlı olduğu nezarete de Adliye Nezareti deniyordu (1868-1922).

Baktıkları davalara göre düzenlenen bu teşkilatların ilk basamağı olan Şeriyye Mahkemelerinde bir kadı ve yardımcıları görev yapmaktadır.1839 Tanzimat Fermanı, Osmanlı devleti içinde birçok reformu da beraberinde getirmiştir. Tanzimat Fermanı ilk batılılaşma hareketi olduğu için adliyede de değişiklikler oluşmuştur Zira Batı hukuku ile İslam hukuku kendi arasında önemli fikir ayrılıkları oluşturmuştur (Aydın,1985).

Tanzimat Fermanı'yla İslam hukukuna göre eğitilmiş olan ve mahkemede tek başına çalışan savcı, avukat gibi yardımcılardan yoksun kadılar yetersiz kalmışlardır. Bu dönemde Şer- i mahkemelerin ıslahına gidilmiştir. Yüksek Yargı yetkisi; Meclis-i Vala ile kullanılmaya başlanmıştır. Temyiz mahkemesi görevini üstlenmiştir. 1864 de İslam hukuk tarihinin ilk medeni kanunun olan “ Mecelle” Osmanlı Devleti ‘ nin son döneminde hukuk kadar siyaset tarihini, ekonomiyi ve sosyal hayatı ilgilendiren bir kanundur. Özellikle “ Adliye Nezareti” ‘ nin kurulması ve Tanzimat ile yeniden yapılandırılması, modern adli teşkilata geçiş sürecini de başlatmıştır (Belgesay 1940;Mumcu 2007a; Seyitdanlıoğlu 2007; Kaşıkçı 2007; Demirel 2007).

Bakıldığı zaman Tanzimat' la birlikte Batı hukukuyla İslam hukukunun yapılanmasıyla daha modern daha gelişmiş adli teşkilat oluşmaya başlamıştır. Mahkeme camilerin dışına taşınarak yavaş yavaş idari binaların içinde yer almaya başlamıştır.

Tanzimat' tan sonra Bürokrasinin ön plana çıkmasıyla resmi daire binaları görünür hale gelmiştir. Adliye Nezareti' nin taşraya gönderdiği talimatnamede yeni mahkeme binalarının nasıl olması gerektiği belirtilmiştir (Ergin,1977).

1920' de TBMM' nin kurulması ve 1921' de Teşkilatı Esasiye' nin ilanı ile yeni bir döneme girilmiştir. 20 Nisan 1924 tarihinde Cumhuriyet' in ilk Anayasasının ilanı ile demokratik bir hukuk devletinin temelleri atılmıştır. Cumhuriyet' in ilanı ve ard arda gelen reformlarla 1926 anayasası hazırlanmış, 1961 Anayasası ile de güçler ayrılığına dayalı parlamenter sistem kurulmuştur. Yargının bağımsızlığı ile adalet dağıtacak mekanlar da bağımsız olarak inşa edilmeye başlanmıştır. Ankara' da 1925-1926 yılları arasında yapılan adliye sarayı, 1936- 1939 yılları arasında yapılan Adalet Bakanlığı Cumhuriyet döneminin ilk binalarındandır. Sedat Hakkı Eldem ve Emin Onat

tarafından yapılan 1949 yılında tasarlanan Sultan Ahmet Adliye binası da bu dönemde yapılan ve günümüzde hala işlevini koruyan yapılardandır (Aydın 2005; Mumcu 2007b; Küçükyağcı 2012).

4.2.1. Adliye Nezareti

Osmanlı devletinde batı anlayışına göre adliye örgütünün bağlı olduğu nezaret olarak adlandırılan Adliye Nezareti, (1868-1922), Bu kurum günümüzdeki Yargıtay ve Danıştay' ın görevlerini üstlenmiş durumdaydı. Bu kurum o zamanlar yasa ve tüzük hazırlanmasından da sorumlu idi (Anonim, 1986).

Mahkeme binaları Tanzimat' tan sonra bürokrasinin ön plana çıkmasıyla birlikte resmi daire binaları da görünür hale gelmiştir. Böylece merkezde ayrı ayrı nezaret binaları ortaya çıkmıştır. Taşrada da vilayet, mutasarrıflık, kaymakamlık ve mahkeme binaları kurulmaya başlamıştır. Mahkemeler genel olarak buldukları yerin hükümet konağında hizmet vermekte idi. Hükümet konağında tutuklular için de ayrı bir tevkifhane adliyeye ayrılan yerde bulunmaktaydı. Eğer hükümet konağı mahkemeler için kullanıma uygun değilse ayrı bir bina kiralanması yoluna gidilmekteydi. Zaman içerisinde hükümet konaklarında adliyeye ayrılan yerler yetersiz olmaya başladı. Kiralık olan yerlerin ise kira bedelleri artmaya başladı. Bu durumlardan dolayı yeni mahkeme binalarını yapılması zorunlu hale gelmiş oldu (Ortaylı, 1994).

Yeni mahkeme binaları hükümet konaklarına ilaveten yapıldı. Adliye Nezareti' nin taşraya gönderdiği talimatnamesi, yeni mahkeme binalarının nasıl olması gerektiğini belirtmiştir. Bu talimatnameye göre, her mahkemede öncelikle müzakere odası, teneffüs odası, müdde-i umumiye, mustantıklara, katiplere ve icra mübaşirlerine ait olmak üzere ayrı ayrı odaların bulunması gerekliydi. Her mahkemenin müzakere odası muhakeme odasının yanında bulunmalı idi. Mahkemede, mahkeme reisinin oturacağı bölüm zeminden yüksek olmalı idi. Dinleyiciler için, kademe kademe yerlerin bulunması gerekli idi. Taraflar için ise, etrafı parmaklıklı iki ayrı yer kurulması gerekliydi. Mahkemelerin tefrişatı veya kiralanacak yerler için yapılacak masrafların mahkeme reisinin senedi ile mal sandıklarından ödeneceği belirtilmişti. Yeni mahkeme binaları için girişimler olsa da çoğunlukla hükümet konaklarında ayrı bir bölüm adliyeye ayrılmış idi (Ortaylı,1994; Cin, 1992).

Özet olarak, tarihsel süreç içerisinde inanç, yaşam tarzı, ülkenin yönetim şekli vs değişen durumlar sonucu adliye mahkemelerine duyulan ihtiyaç fazlalaşmıştır. Önce

kamu binalarında yargıya yer ayrılmış, daha sonra binalar kiralanmaya başlanmıştır. Kiralanacak binanın azlığı, kira masrafının sıkıntıya sokması durumu yeni binalar inşa edilmeye başlanmıştır. Yeni bina yapım hızı yetersiz kalınca mevcut binalar adalet işlerini sağlamaya yönelik dönüştürülmüştür. Hala hükümet konaklarının içinde bulunan yargı mekânlarının nedeni bu dönüşümdür. Günümüzde bu mekânların da yetersiz gelmesi, nüfus artışı, yaşam şartlarının değişmesi vs. sonucu adalet işlerinin sağlanmasına yönelik binalarda en iyi imkânlar oluşturulmaya çalışılmaktadır.

4.2.2. Ülkemizden Adliye Binası Örnekleri

Bu bölümde ülkemizde yer alan adliye binaları örneklerine yer verilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından günümüze kadar olan süreçteki adliye binalarının bir kısmı tarihsel sürece göre üçe tasnif edilmiştir. Buradan tarihsel süreç içerisinde cephe tipolojisinin ve işlevin nasıl evrildiğini görmek mümkündür. Yapılan tasnif aşağıda verilmiştir.

Şekil 4.1.'de Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk otuz yıllık süreci içerisinde yapılan adliye binaları örneklendirilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk özerk adliye yapılarında hükümet konağı ve belediye gb. kurumlarla birlikte aynı binada hizmet verdiği görülmektedir.

Şekil 4.2.'de ulusal modern adliye binası örnekleri adı altında mimari proje yarışmaları sonucu elde edilen mimari projeler yer almaktadır.

Şekil 4.3.'de 2008 yılından sonra inşa edilen yakın Türkiye tarihine ait adliye binaları yer almaktadır. Bu tablo da incelendiği takdirde günümüzde inşa edilen adliye yapılarının Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında yapılan adliyelere göre daha büyük olduğu saptanabilir.

TÜRKİYE' DEN ADLİYE BİNASI ÖRNEKLERİ (1920- 1950)	
A-Kilis Adliye Binası Tarihi Hükümet Konağı	B-Erzurum- Yakutiye Adliye Binası Yakutiye Belediye Binası
Yer: Kilis Yıl: 1924 Mimar: Halepli Hacı Ahmet Bey	Yer: Erzurum- Yakutiye Yıl: 1924
 (URL-4)	 (URL-5)
C-Bursa Adliye Binası Bursa Kent Müzesi	D-Ankara-Yargıtay
Yer: Bursa Yıl: 1926 Mimar: Ekrem Hakkı Ayverdi	Yer: Ankara Yıl: 1935 Mimar: Clemens Holzmeister
 (URL-6)	 (URL-7)
E-İstanbul Adliye Binası (Yarışma)	F-Adana Adliyesi
Yer: İstanbul Yıl: 1947 Mimar: O. Safa & K. Aru	Yer: Adana Yıl: 1948 Mimar: Abidin Mortaş
 (URL-8)	 (URL-9)

Şekil 4.1. Türkiye'den Adliye Binası Örnekleri(1920- 1950)

ULUSAL MODERN ADLİYE BİNASI ÖRNEKLERİ	
A-Ankara Adliyesi	B-Antalya Adliyesi
Yer: Ankara Yıl: 1987 Mimar: Umut İnan & Erdemir & Us	Yer: Antalya Yıl: 1990 Mimar: Meltem E. Çoban & M. Baturalp
 <p style="font-size: small;">Adliye Sarayı (Y Erdemir, E Us ile Birlikte)</p>	
(URL-10)	(URL-11)
C-Denizli Adliyesi	D-Elazığ Adliyesi
Yer: Denizli Yıl: 2000	Yer: Elazığ Yıl: 2010 Mimar: Gül Düzen
	 <p style="font-size: small;">wwwTURKEY.com</p>
(URL-12)	(URL-13)
E-Ünye Adliyesi	F-Bursa Adliyesi
Yer: Ordu Yıl: 2000 Mimar: Servet Karamustafa	Yer: Bursa Yıl: 2012 Mimar: Adnan Oral
	
(URL-14)	(URL-15)

Şekil 4.2. Türkiye'den Ulusal Modern Adliye Binası Örnekleri

TÜRKİYE' DEN ADLİYE BİNASI ÖRNEKLERİ (2008- 2015)	
A-Diyarbakır-Bismil Adliyesi	B-Eskişehir Adliyesi
Yıl: 2008 Yer: Diyarbakır-Bismil Adliyesi	Yıl: 2008 Yer: Eskişehir Adliyesi
	
(URL-16)	(URL-17)
C-Muğla-Fethiye Adliyesi	D-İstanbul-Çağlayan Adliyesi
Yıl: 2009 Yer: Muğla-Fethiye	Yıl: 2011 Yer: İstanbul-Çağlayan Adliyesi
	
(URL-18)	(URL-19)
E-Kayseri Adliyesi	F-Sakarya- Sapanca Adliyesi
Yıl: 2013 Yer: Kayseri Adliyesi	Yıl: 2013 Yer: Sakarya-Sapanca Adliyesi
	
(URL-20)	(URL-21)

Şekil 4.3. Yakın Türkiye tarihine ait Adliye Binası Örnekleri (2008-2015)

4.3. Adliye Binaları

Bu başlıkta Türkiye'de gelecekte yapılacak adliye tasarımlarına ışık tutmak amacıyla, adliyelerde bulunan mekanlar ve bir adliye binası için örnek işlev şeması ele alınmış, Dünya ve Türkiye'den adliye binaları ile örneklenmiştir. Bölüm sonunda adliye binaları için genel tasarım ölçütleri neler olmalıdır sorusu irdelenmiştir.

4.3.1. Mekân Organizasyonu

Adliye binaları içinde yer alan mekânlar, kamu binalarında yer alan büro mekanları ile benzerlikler göstermektedir. Ancak adliye binalarını diğer kamu binalarından ayıran temel özelliği "**kısıtlı alan**"ların bulunmasıdır. Yani adliye binaları içinde yer alan mekanlar, genel olarak açık, yarı kısıtlı ya da kısıtlı alanlardan oluşmaktadır. Sirkülasyon modellerindeki ön plan-arka plan ayırımı bu alanları içermektedir. Açık alanlar ön planı, yarı kısıtlı ve kısıtlı alanlar arka planı oluşturmaktadır:

Açık alanlar; adliyeyi ziyaret eden tüm vatandaşların rahatlıkla ulaşabileceği, girmek için hiçbir yetkilendirmeye ihtiyaç duyulmayan alanlardır. Danışma masaları, ön bürolar, Baro odası, harç vezneleri, duruşma salonları, kafeteryalar, bekleme salonları, adli tıp birimi, adli sicil bürosu bu alanlara örnek sayılabilir.

Yarı kısıtlı alanlar; ancak birinci seviye yetkilendirmeye sahip ziyaretçilerin bulunabilecekleri alanları ifade etmektedir. Kalemler ve sorgu odaları bu tür alanlardır.

Kısıtlı alanlar; son seviye yetkilendirmeye sahip ziyaretçilerin girebilecekleri alanları ifade etmektedir. Hakim ve Cumhuriyet Savcısı odaları, arşivler ve emanet odaları bu alanda yer almaktadır (Gür ve Erbay, 2017).

Bunun yanında hakimler ve savcılar istedikleri zaman genel sirkülasyonu kullanabilmelidir. Bu sayede davaların güvenli bir şekilde seyretmesi, hakimlerin ve savcılarının daha sakin bir ortamda çalışmalarına devam etmeleri sağlanmalıdır. Bu bölümde ise sadece diğer büro yapılarından farklı olarak tasarlanması gereken ya da adliye binalarında yeni öngörülen mekanlar üzerinde durulmuştur. Bu mekanlar; giriş mekanında yer alan danışma masaları, kalemler, kalemlerin yükünü azaltmak amacıyla öngörülen ve bazı pilot adliye binalarında kurulan ön bürolar ve adliye binası tasarımını doğrudan etkileyen mahkeme/duruşma salonlarıdır (Gür ve Erbay, 2017).

4.3.1.1. Danışma Masaları

Adliye binalarının kullanıcıları arasında adliyeye daha önce hiç gelmemiş vatandaşlar da bulunmaktadır. Türkiye' de Mahkeme Yönetimi Sistemine Destek(MYSD) Projesi (1 Aralık 2007-30 Kasım 2009) kapsamında öngörülen danışma masaları ile;

- Adliyeye gelen kişilerin ihtiyaç duydukları hizmeti adliyeden alıp alamayacaklarının netleştirilmesi,
- Birimlerin adliye içinde yerleri konusunda kendilerine bilgi verilmesi,
- UYAP' ta kayıtlı basit konularda bilgilendirilmeleri,
- Broşürler yoluyla aydınlatılmaları esas alınmaktadır.

Bu sayede adliye binası içinde oluşan niteliksiz trafiğin önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Danışma masaları vatandaşların koridorlarda vakit kaybetmelerini ve rastgele birimlere girip çıkmalarını engelleyerek, anında bilgi almalarını sağlamanın yanı sıra, personelin sürekli kendi görevlerine ilişkin olmayan sorularla asıl işinden alıkonulmasının önüne geçilmesinde de etkin görev üstlenileceği düşünülmektedir (Anonim 2009). Böylece hem vatandaşlara sunulan hizmetin kalitesi artacak, hem de bu hizmete ulaşmaları kolaylaşacaktır. Danışma masaları giriş katında vatandaş karşılamalı, kamu binalarının klasik danışma mekanlarının aksine adliye binalarının modern yüzü olmalı, adalet duygusunu yansıtmalı ve ona göre tasarlanmalıdır (Gür ve Erbay, 2017).

4.3.1.2. Kalemler

Adliyedeki kalemler, hakim ve cumhuriyet savcılarının yaptıkları işlerin mutfağını teşkil eden görev tanımlarına sahipken ayrıca kalem yönetmeliklerinde belirtilen görevlerle de adliye ile ilgili tüm evrak akışını temin eden birimlerdir. Mevcut uygulamalarda son derece yoğun işleyen kalemlerin iş yükünün, ön büroların uygulamaya girmesi ile azalması ve daha verimli çalışmaları öngörülmektedir. Kalemler tasarlanırken güvenlik açısından konumu dikkate alınmalı, ön büro ile hakim koridoruna bağlantılı olmalıdır. Kalemlerden duruşma salonuna da geçiş sağlanmalıdır (Gür ve Erbay, 2017).

4.3.1.3. Ön Bürolar

Yargı mensuplarının her geçen gün artan ağır iş yükü altında ezilmesi ve mevcut sistemin çağın değişen şartlarına ayak uyduramaz hale gelmesi, Türk yargısında bir dönüşümü zorunlu kılmıştır. Bu dönüşümü bir nebze olsun gerçekleştirmeyi amaçlayan Mahkeme Yönetim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, Avrupa Birliği'ndeki en iyi uygulamalar göz önünde bulundurularak yargının etkinliğini arttıracak ve kişilerin yargıya yaptıkları başvurulardan daha etkin sonuçlar almalarını sağlayacak bir mahkeme yönetim sisteminin ve bu sisteminin işlemesine imkan tanıyacak teknik alt yapının kurulması kapsamında Cumhuriyet Başsavcılığı Ön Bürosu, Hukuk Mahkemeleri Ön Bürosu ve Ceza Mahkemeleri Ön Bürosu olmak üzere üç ayrı ön büro kurularak faaliyetlere başlamıştır (URL-22).

4.3.1.4. Mahkemeler ve Duruşma Salonları

Mahkeme, etimolojik olarak, 'hüküm' kökeninden türemiş olup; genel olarak 'hüküm verilen yer', 'muhakeme yapılan yer' anlamlarına gelir. Dar ve teknik anlamda mahkeme ise, devlet tarafından görevlendirilen ve adalet dağıtım işiyle uğraşan yargılama yerlerini ifade eder. Mahkemeler, hukuki ve statüleri itibarıyla, devlet kuruluşlarıdır ve devlete ait temel bir işlev olan yargı işlevini yerine getirirler. Bu nedenle, mahkemelerin yargı işlevini yerine getirilmesine yönelik faaliyetleri, doğrudan doğruya devletin yargısal faaliyeti olarak nitelendirilir (Kuru, vd.1989; Arslan ve Tanrıver 1996).

Mahkemeler, hizmet ettiği yargı kolu içerisinde hem mahkeme salonu ya da diğer adıyla duruşma salonlarını, hem de duruşma salonunun önünde ve arkasında yer alan mekânları da içerir. Mahkeme /duruşma salonu bu mekânın sadece bir parçasıdır. (Çakmakkaya ve ark., 2015).

Bir adliye binası tasarımında mahkeme salonları, tasarımın odak noktasını oluşturduklarından ve diğer mekânların bu mekânla ilişkisi adliye tasarımını şekillendireceğinden, mahkemelerin sınıflandırılması ve nitelikleri büyük önem kazanmaktadır. Ülkemizde hukuk sisteminde yer alan adalet mekânlarına ait ana prensipler, 1982 Anayasamızın "yargı" başlıklı Üçüncü Bölümü'nde 138 ve 160. maddeler arasındaki 23 ayrı maddede yer almaktadır. Bu doğrultuda mahkemeler, farklı ölçüler esas alındığında farklı olarak sınıflandırılabilirler. Buna göre kuruluş ve çalışma

biçimine göre mahkemeler tek ya da çok hakimli, yargı sistemine ilişkin derecelendirmede buldukları yere göre ilk derece ve üst derece, görmeyi üstlenmiş oldukları uyuşmazlıkların niteliklerine ya da tarafların statülerine göre genel ve özel mahkemeler olarak sınıflandırılabilir. (Kuru, vd. 1989; Bingöl 1994; Arslan ve Tanrıver 1996; Anonim 2009). Bir adliye binası tasarımına etki edecek sınıflama ölçütleri;

Tablo 4.1. Mahkemelerin farklı kriterlere göre tasnif edilmesi (Çakmakkaya ve ark., 2015).

MAHKEMELER		
Kuruluş ve Çalışma Biçimine Göre	Görmeyi Üstlenmiş Oldukları Uyuşmazlıkların Niteliklerine ya da Tarafların Statülerine Göre	Yargı Sistemine İlişkin Derecelendirmede Buldukları Yere Göre
Tek hakimli mahkemeler	Genel mahkemeler	İlk derece mahkemeleri
Çok hakimli mahkemeler	Özel mahkemeler	Üst derece mahkemeleri

Bu sınıflandırmaya göre adliye binası tasarımında önemli olan hususlar:

- Mahkemenin ilk ya da üst derece mahkeme olması mekanın adliye binası içinde yer alıp almayacağını belirlediğinden önemlidir. Mahkemenin tek ya da çok hakimli olması da farklı koşullar ister çok hakimli mahkemede tutuklular için oda ve üye odaları bulunur, tek hakimli mahkemede ise tutuklu odası ve üye odası bulunmaz. Çok hakimli mahkeme ile tek hakimlinin tasarımı birbirinden farklıdır. Genel ya da özel mahkeme olması tek başına tasarımı etkileyen bir durum oluşturmaz. Genel tasarım ölçütleri arasında fark oluşturmaz (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Yargı yerlerinin hangilerinin ilde hangilerinin ilçede hangilerinin başkentte bulunduğu, hangilerinin bölge mahkemesi, hangilerinin genel mahkeme, hangilerinin özel mahkeme olduğu önem taşır. Hangileri ilk derece mahkemesidir, hangileri üst derece mahkemesidir, hangileri tek ve ya çok hakimlidir ve ya hangilerinde savcılık birimi bulunur ve ya bulunmaz gibi durumlar adliye sarayı tasarımında önemlidir. Bunlar dikkate alınır ve gerekli mekan tespiti yapılır, tasarım için program oluşturulur. (Kuru, vd., 1989; Kunter, 1989; Bingöl, 1994; Arslan, Tanrıver, 1996; Kalabalık, 1999; Deryal, 2000).

Genel ya da özel mahkeme olması tasarımı tek başına yönlendiren bir unsur değildir. Örneğin Sulh Hukuk genel, Kadastro özel bir mahkemedir. Ancak genel tasarım ölçütleri arasında fark yoktur.

Bu sınıflama esas alındığında ülkemizdeki hukuk sistemi içinde yer alan yargı hiyerarşisi, yargı türleri ve bu yargıların yürütüldüğü mahkemeler dikkate alınmalıdır.

Türkiye'de yargı kolu adli, idari, askeri ceza, askeri idari, uyuşmazlık ve anayasa yargısı olmak üzere altıya ayrılmaktadır. Adli yargıda ilk derece mahkemeleri Hukuk ve Ceza Mahkemeleri, üst derece mahkemeleri ise Yargıtay ve iş yoğunluğuna göre belli bölgelerde kurulan İstinaf (Bölge Adliye) Mahkemeleridir. Bölge Adliye Mahkemelerinin kuruluşuna ilişkin 5235 sayılı kanun 2004 yılında yürürlüğe girmiş ve bu mahkemelerin kurulması için çalışmalar başlatılmıştır. Bu mahkemeler 2013 yılı itibariyle 15 tanedir (URL-23). İdari yargıda ilk derece mahkemeleri İdare ve Vergi Mahkemeleri, üst derece mahkemeleri ise Bölge İdare Mahkemeleri ve Danıştay' dır.

İdari yargının ilk derece mahkemeleri olan İdare ve Vergi Mahkemeleri coğrafi konum, nüfus ve iş yoğunluğuna göre belli bölgelerde bulunmaktadır. Askeri Ceza yargısında ilk derece mahkemeleri Disiplin ve Askeri Mahkemeleri, üst derece mahkemesi ise Yargıtay'dır. Askeri idari yargı kolunda ilk derece mahkemesi olmayıp, davalar üst derece mahkemesi olan Askeri Yüksek İdari Mahkemelerinde görülmektedir. Uyuşmazlık Mahkemelerinde Uyuşmazlık mahkemeleri, Anayasa ile ilgili herhangi bir davada Anayasa Mahkemesi üst derece mahkemesi olarak görev yapmaktadır (Gür ve Erbay, 2017).

Aşağıda verilen Tablo 4.2.'de ülkemiz adalet mekanizmasında yer alan tüm mahkemeler verilmiştir. Mahkemeler buldukları yere göre, yargı sistemine ilişkin derecelenmeye göre, üstlendikleri göreve göre, kuruluş ve çalışma biçimlerine göre ve savcılık birimi bulunan mahkemelere göre tasnif edilmiştir. Buldukları yere göre mahkemeler ilçe, il, bölge ve başkent olarak tasnif edilmiştir. Yargı sistemine ilişkin derecelenmeye göre mahkemeler genel ve özel mahkemeler olarak ikiye ayrılmıştır. Üstlendikleri göreve göre mahkemeler ilk ve üst derece olarak tasnif edilmiştir. Kuruluş ve çalışma biçimine göre mahkemeler tek hakimli ve çok hakimli olarak gruplandırılmıştır.

Tablo 4.2. Mahkemeler ve Nitelikleri (Erbay, 2003).

MAHKEMELER	Buldukları yere göre				Yargı sistemine ilişkin derecelenmeye göre		Üstlendikleri görevlerine göre		Kuruluş ve çalışma biçimlerine göre		savcılık birimi bulunan mahkemeler
	ilçe	il	Bölge	Başkent	Genel	Özel	İlk derece	Üst derece	Tek hakimli	Çok hakimli	
Sulh hukuk	X	X			X		X		X		
Asliye hukuk	X	X			X		X		X		
Asliye ticaret		X			X		X			X	
İş		X				X	X		X		
Kadastro	X	X				X	X		X		
Tüketici			X			X	X		X		
İcra tetkik	X	X				X	X		X		
Deniz müsadere			X			X	X			X	X
Yüksek deniz mü.				X		X		X		X	X
Yargıtay				X	Bağımsız			X		X	X
Sulh ceza	X	X			X		X		X		
Asliye ceza	X	X			X		X		X		X
Ağır ceza		X			X		X			X	X
İcra tetkik (ceza)	X	X				X	X		X		
Devlet güvenlik			X			X	X			X	X
Çocuk			X			X	X			X	X
Trafik			X			X	X		X		
Anayasa				X	Bağımsız			X		X	
İdare			X		X			X	X	X	
Bölge idare			X		X			X		X	
Vergi			X		X			X	X	X	
Danıştay				X		X			X	X	X
İlçe seçim kurulu	X				X			X		X	
İl seçim kurulu		X			X			X		X	
Yüksek seçim k.				X	X				X	X	
Disiplin			X			X		X		X	
Askeri			X			X		X		X	X
Sıkıyönetim			X			X		X		X	X
Askeri Yargıtay				X	Bağımsız				X	X	X
Uyuşmazlık				X		X			X	X	X
Sayıştay				X		X			X	X	X

Anayasamızın 142. maddesiyle mahkemelerin kuruluşu, görevleri ve yetkileri, işleyiş ve yargılama usulleri düzenlenmiştir. Adliye binası tasarımı için; mahkeme salonlarının sayısı, mahkemelerde yer alan hakim, başkan, savcı ve üye sayısı önemli kriterlerdir. Bundan dolayı bu mahkemelerin isimleri ve işleyişleri bilinmelidir (Çakmakkaya ve ark., 2015).

İdeal bir adliye binası tasarımı için bazı bilgilere sahip olmak önemlidir. Her bir mahkeme birimi için ayrı mekanlar ön görülmelidir (Çakmakkaya ve ark., 2015).

Mahkemeler çok ve ya tek hâkimli olabilirler, bazılarında ise savcı bulunmaktadır. Ağır ceza mahkemeleri, çocuk ağır ceza mahkemeleri, asliye ceza mahkemelerinde savcı bulunur. Ağır ceza mahkemeleri, çocuk ağır ceza mahkemeleri, asliye ticaret mahkemeleri çok hâkimli iken; asliye ceza mahkemeleri, çocuk ceza mahkemeleri, fikri ve sınai haklar ceza mahkemeleri, icra ceza mahkemeleri, sulh ceza mahkemeleri, sulh hukuk mahkemeleri, asliye hukuk mahkemeleri, aile mahkemeleri, iş mahkemeleri, kadastro mahkemeleri, tüketici mahkemeleri, fikri ve sınai haklar mahkemeleri, deniz ihtisas mahkemeleri, icra hukuk mahkemeleri tek hakimli mahkemelerdir. Çok hakimli mahkemeler bir başkan, iki üye hakimden oluşmaktadır, gerekli durumlarda yedek üye hakim de bulunabilmektedir. Ayrıca mahkeme birimlerinin diğer çalışanları arasında zabıt katipleri, mübaşirler ve kalemlerde görevli yazı işleri müdürü sayılabilir. Bu çalışanlara ek olarak aile mahkemelerinde pedagoğ, psikolog, psikiyatr ya da sosyal hizmet uzmanları da görev alabilmektedir. (Kuru, vd., 1989; Kunter, 1989; Bingöl, 1994; Arslan ve Tanrıver, 1996; Kalabalık, 1999; Deryal, 2000; Anonim, 2009).

Adliye binasında bulunan mahkeme salonlarının işlevi, görevleri, kuruluşu, yargılama usulleri ve yetkilerine Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 142. Maddesi kapsamınca düzenlenmiştir (Erbay, 2003).

- Sulh hukuk mahkemesi: Her ilçede bulunur ve tek hakim görev yapar (URL-24). Kira ilişkisinden doğacak olan tüm davalarda, taşınır ve taşınmaz mallarda sadece zilyetliğin korunmasına yönelik davalarda, taşınır taşınmaz mallarda ortaklığın giderilmesi ve hakkın paylaşılması davalarında, diğer kanunların sulh hukuk mahkemesi ve hakimini görevlendirdiği davalarda iş görür (URL-25).

- Asliye hukuk mahkemesi: Tek hakim bulunur (URL-24). Sulh Hukuk Mahkemelerinin görevi dışında kalan bütün davalara ve işlere bakmakla yükümlüdür. Mal varlığı ve şahıs varlığı davalarına bakar. Ticaret mahkemesi bulunmayan yerlerde ticari davalara da bakar (Erbay, 2003).

- Asliye ticaret mahkemesi: Ticaret mahkemeleri sadece ticari davalara bakarlar. Ticaret mahkemesi bulunmayan yerlerde asliye hukuk mahkemesi aynı zamanda ticaret mahkemesi olarak da görev yapar (URL-24).

- İş mahkemesi: İş Mahkemeleri Kanunu'nun ilk maddesinde "işçi sayılan kimselerle işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya İş Kanunu'na dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözülmesi ile

görevlidir“ der. (URL-24). İş veren ve işçi arasındaki iş davalarına bakılır (Erbay, 2003).

- Tapu- kadastro mahkemesi: Tapu ve kadastro ile ilgili anlaşmazlıkları çözer (Erbay, 2003).

- Tüketici mahkemesi: Tüketici korunması ile ilgili uyuşmazlıkların hepsini çözer (Erbay, 2003).

- İcra tetkik mahkemesi: İcra-iflas işlemlerinin doğru ve kanuna uygun olup olmadığını denetler ve ayrıca kanunun kendisine verdiği dava ve işleri gören özel mahkemelerdir (URL-26).

- Deniz müsadere mahkemesi: Denizde zabt ve müsadere hukukuna ilişkin tedbirlerin, kanuna uygunluğunu denetleyen mahkemelerdir(Erbay, 2003).

- Yargıtay: Tüm hukuk ve ceza mahkemeleri tarafından verilen kararları son merci olarak inceleyip karara bağlamak Yargıtay’ın temel görevidir. Yargıtay’ın bunun dışındaki görevleri ise aşağıdaki gibidir:

Kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümleri ilk ve son merci olarak inceleyip karara bağlamak Yargıtay’ın görevidir. Bunun dışında Yargıtay Başkan ve üyeleri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve özel kanunlarında belirtilen kişiler aleyhindeki görevden doğan tazminat davalarına bakar ve bunların kişisel suçlarına ait ceza davalarına ve kanunlarda gösterilen diğer davalara ilk ve son derece mahkemesi olarak bakmak Yargıtay’ın görevidir. Ayrıca özel kanunlarla Yargıtay’a verilen diğer işleri görmek Yargıtay’ın görevleri arasındadır (URL-27).

- Sulh ceza mahkemesi: Tek hakimli mahkemelerdir. Trafik mahkemesi olmayan yerlerde bu görevleri üstlenirler (Erbay, 2003). Sulh ceza mahkemesi, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’na göre yapılan bazı soruşturma işlemleri ile bu işlemlere yapılan itirazlar ve idari nitelikte bazı işlemlere itirazları inceleyen bir mahkeme olarak iş görmektedir (URL-28).

- Asliye ceza mahkemesi: Ceza yargılaması sisteminin temel mahkemelerinden biri Asliye ceza mahkemeleridir. Diğer ceza mahkemelerinin görevli olmadığı tüm iş ve davalara asliye ceza mahkemesi bakar. 10 yıl veya daha az hapis cezası gerektiren dava ve işlere asliye ceza mahkemesi bakmakla görevli iken 10 yıldan fazla hapis cezası gerektiren dava ve işlere ise ağır ceza mahkemesi bakmakla görevlidir. Kanunlar özellikle bir mahkemeyi yetkili ve görevli kılmışsa yargılamayı o mahkeme yapmak durumundadır. Ağır ceza mahkemeleri, sulh ceza hakimliği ve diğer özel mahkemelerin

görevleri dışında kalan tüm dava ve işlere asliye ceza mahkemelerince bakılır. Genel veya özel kanunlar, suç vasfı ve ceza miktarına bakılmaksızın asliye ceza mahkemesini özellikle görevli kılmış da olabilir. Bu durumda asliye ceza mahkemesi görevli kabul edilir (URL-29).

- Ağır ceza mahkemesi: Müebbet hapis, ağırlaştırılmış müebbet hapis ve on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçlar ile ilgili dava ve işlere bakarlar (URL-24). Bu davaların duruşmalarında Cumhuriyet Savcısı hazır bulunur(Erbay, 2003) .

- İcra tetkik mahkemesi (ceza mahkemesi olarak) : Hukuk mahkemesinde öngörülen icra ve iflas suçlarına bakan mahkemelerdir. Bu mahkemeler, hukuka ilişkin görevleri açısından hukuk mahkemesi; cezaya ilişkin görevleri açısından ceza mahkemesi konumundadırlar (Erbay, 2003).

- Devlet güvenlik mahkemesi: Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan devletin iç ve dış güvenliğini ilgilendiren suçlara ilişkin davalara bakmak üzere sekiz ayrı ilde faaliyet sürdürmektedir (Erbay, 2003).

- Çocuk mahkemesi: Asliye ceza mahkemesi ve sulh ceza mahkemesi görev alanına giren suçlar bakımından suça sürüklenmiş 15 yaşından küçükler hakkındaki davalara bakan mahkemelerdir. Her ilde bulunur. Tek hakimden oluşur. Duruşmalarda Cumhuriyet Savcısı bulunmaz(URL-24). Bu mahkemelere sosyal hizmet uzmanı, pedagoğ, psikolog ve psikiyatrist atanır (Erbay, 2003).

- Trafik mahkemesi: Karayolları trafik kanunundaki suçları işleme durumunda yargı yapan mahkemelerdir (Erbay, 2003).

- Anayasa mahkemesi: Anayasa mahkemesi ilk olarak anayasal hukukla uğraşan yüksek mahkemedir. Temel yetki olarak, işleme sokulması düşünülen veya işleme sokulan yasaların, ülkenin anayasasıyla bağdaşıp bağdaşmadığını tespit eder (URL-30).

- İdare mahkemeleri: Bu mahkemelerin görevleri “vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derecede Danıştay ’da çözümlenecek olanlar dışında kalan, iptal davalarını, tam yargı davalarını, tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar haricindeki, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan idarî sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan anlaşmazlıklara ilişkin davaları ve diğer kanunlarla verilen işleri çözümlenmek” şeklinde belirlenmiştir. Türkiye’de 31 ilde idare mahkemesi bulunmaktadır (URL-24).

- Bölge idare mahkemeleri: İdare ve vergi mahkemeleri arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davaları sonuca bağlar (Erbay, 2003).

- Vergi mahkemeleri: vergi mahkemeleri idarenin vergi ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların ceza ve zamlarına ilişkin iptal ve tam yargı davalarına bakmakla görevli idari mahkemedir (URL-31).

- Danıştay: İdari yargı alanındaki en yüksek görevli idari mahkeme Danıştay'dır. Danıştay'ın görevleri arasında temyiz incelemesi yapmak, idare hukukunu ilgilendiren bazı konularda diğer devlet kurumlarına görüş bildirmek vardır. Danıştay bazı davalara ilk derece mahkemesi sıfatıyla bakmakla görevlidir (URL-32).

- İlçe, il ve yüksek seçim kurulları: Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve doğruluğu ilgili bütün işlemleri yapmak, yaptırmak, seçim süresince ve seçimden sonra seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzluklar, şikâyetler ve itirazları incelemek ve kesin olarak karara bağlamak bu kurulun işlerindedir (URL-33).

- Disiplin mahkemeleri: Asker kişilerin 477 sayılı yasada belirtilen disiplin suçlarına ait davalarına bakar (Erbay,2003). Askeri kişilerin disiplin suçu adı verilen suçlarına bakmakla görevlidir. Üyeleri hakimler değildir. 1 başkan, 2 üye olmak üzere 3 subaydan oluşmaktadır. Savcılık görevini disiplin subayı yapar (URL-24).

- Askeri mahkemeler: Askeri mahkemeler 3 askeri hakimden oluşur. İddia makamını ise askeri savcı işgal eder. Atamalar milli savunma bakanı tarafından yapılmaktadır (URL-24). Asker kişilerin askeri suçlarına bakar (Erbay,2003).

- Sıkıyönetim mahkemeleri: Sıkıyönetim ilanı ile Sıkıyönetim Kanunu ile belirtilen suçlara bakar (Erbay,2003).

- Askeri Yargıtay: Askeri mahkemelerde verilen kararların son inceleme makamıdır (Erbay,2003).

- Uyuşmazlık mahkemesi: Adli, idari ve askeri yargı makamları arasındaki uyuşmazlıkları inceler. Kesin bir çözüme kavuşturur (Erbay,2003).

- Sayıştay: Sayıştay Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda düzenlenen mali yargı organı olma özelliğini taşır. Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ve sosyal güvenlik kurumlarının; bütün gelir-giderlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetleyerek sorumluların mali işlemlerini kesin hükme bağlamak, kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir (URL-34).

4.3.2. Kullanıcılar

Adliye yapılarının kullanıcıları sürekli kullanıcılar ve geçici kullanıcılar olarak iki grupta tasnif edilmiştir.

4.3.2.1. Sürekli Kullanıcılar

Hakimler, savcılar, adliye müdürleri, yazı işleri müdürleri, idari işler müdürleri, icra müdürleri, zabıt katipleri, mübaşirler, hizmetliler, tahakkuk memurları, teknikerler, teknisyenler, kaloriferciler, adli tıp doktorları ve güvenlik mensupları adliye yapılarının sürekli kullanıcıları içerisinde yer almaktadır.

Hakim

Adli yargıda: Mahkeme başkan ve üyelerini, hakimleri, Yargıtay tetkik hakimleri ile Adalet Bakanlığı merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında idari görevlerde çalışan hakimlerdir(Hakimler ve Savcılar Kanunu(5614), 1983: Madde 3).

İdari yargıda: Mahkeme başkan ve üyelerini, hakimleri, Danıştay tetkik hakimleri ile Adalet Bakanlığı merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında idari görevlerde çalışan hakimlerdir (Hakimler ve Savcılar Kanunu(5614), 1983: Madde 3).

Savcı

Savcı, suç haberinin kendisine ulaşması itibaren devlet adına araştırma yaparak, gerekli soruşturmayı yürüterek, o devletin kanunları gereğince herhangi bir suç ya da herhangi bir şekilde kanuna aykırı bir faaliyet olup olmadığını araştırarak, gerektiğinde yine kanunun kendisine verdiği yetkiyle resen ya da şikayet veya ihbar üzerine bu araştırmayı yapan ve bu konuda da gerekli gördüğü durumda, ilgili kurum ve kuruluşlara müzekkereler yazarak konu hakkında bilgi toplayan, hukuka uygun bir şekilde tüm delilleri ilgili soruşturma dosyasında toplayan ve eğer o konu hakkında bir suç işlenmesi sebebiyle failer hakkında ceza kanunu kapsamında iddianame yazan ve ceza kanununda belirtilen hallerde kişilerin ceza alması için mahkemeye iddianamesini yazıp hazırlayan ve hakimler savcılar kanununa tabi bir devlet görevlisidir. Savcıya, cumhuriyet adına görev yaptığını belirtmek üzere “Cumhuriyet Savcısı” adı verilmektedir. Danıştay’da savcılık işini yapanlara “Kanun Sözcüsü” denilirken, şimdi onlara da “Danıştay savcısı” denilmektedir (URL-35).

Adliye Müdürleri

Adliye Müdürleri Adliye idaresinin mevcut yapısında Cumhuriyet Başsavcısı olarak geçmektedir. Cumhuriyet Başsavcısı her adliyede idari bakımdan oldukça güçlü bir konuma sahiptir ve adliyenin genel idaresinden sorumludur. Güvenlik, sağlık, mali idare, tesis yönetimi, insan kaynakları yönetimi vb. Cumhuriyet Başsavcısı tarafından icra edilmesi gereken görevlerden birkaçıdır. Başta orta ve büyük ölçekteki adliyeler olmak üzere, Cumhuriyet Başsavcıları idari görevleri ile ilgilenmekten soruşturmaya ve Cumhuriyet Savcılığı biriminin adli bakımdan idaresine yeterli düzeyde vakit ayırmakta zorlanmaktadırlar (Anonim 2009).

Yazı İşleri Müdürü

İnfaz hâkimliğine gelen başvuruları ve cezaevi izleme kurulu kararlarını karşılayarak hâkime ileten, hâkimin vermiş olduğu kararları taraflara tebliğ eden, vaki itirazları ağır ceza mahkemesine ileten ve gerekli klasör ve defterleri tutan kişidir (Anonim, 2013).

İdari İşler Müdürü

İdari İşler Müdürü Bölge İdare Mahkemelerinin rahat işleyişini sağlamak üzere idari hizmetleri yürüten, harcama ve ödemelerle ilgili işlemleri yapan kişidir (URL-36).

İcra Müdürü

İcra ve İflas Müdürünün Görevleri İcra Müdür Yardımcıları ve icrakâtipleri arasındaki iş bölümünü yapmak, yönetimi altında bulunan icrakâtipleri ve diğer memurları yetiştirmek, harcın hesaplanması ve tahsiline ilişkin işlemleri yapmak, dosyaya ait kıymetli evrak ve değerli eşyaların uygun yerde muhafazasını sağlamak, dosyalara ilişkin talepler hakkında karar vermektir (URL-37).

Zabıt Katibi

Zabıt Kâtipleri Mahkeme kalemi işlerinin yürütülmesinde yazı işleri müdüründen sonra gelen kişilerdir. Zabıt Katiplerinin başlıca görevleri aşağıdaki gibidir:

Yazman olarak keşiflere katılmak, kararları hâkimin bildirdiği şekilde metne dökmek, yargılaması devam eden dosyaları düzenli ve eksiksiz bir şekilde muhafaza etmek, tamamlanıp kesinleşen dosyaları arşive kaldırmak, tarafların dosyaları incelemesine nezaret etmek, dizi pusulası düzenlemek, harç tahsil ve posta

müzekkerelerini yazmak, başkan, hâkim ve yazı işleri müdürünün vereceği diğer iş ve işlemleri yapmaktır (Anonim, 2013).

Psikolog

Mahkeme ve savcılıklar ile icra müdürlüklerinin uzmanlık gerektiren durumlarda bilgisine başvuru alan kişilerdir. Hükümlü, sanık ve tutukluların davranışlarını ve duygusal strese maruz kalıp kalmadıklarını değerlendirme, boşanma halinde anne-babadan hangisinin çocuğun velayetinin almasının çocuk için daha uygun olduğu gb. hususlarda yargı organlarına yardımcı olur (Gür ve Erbay, 2017).

Sosyal Hizmet Uzmanı

Ekonomik, sosyal ve kültürel yönden sıkıntı içinde bulunan kişi, grup ve topluluklara sorunlarını tanıyıp çözümlenmelerinde sahip oldukları olanakları kullanma ve çevredeki olanakları araştırma konusunda yardımcı olan kişidir (URL-38).

4.4.2.2. Geçici Kullanıcılar

Avukatlar, şoförler, bilirkişiler, şüpheliler, sanıklar, müştekiler, mağdurlar, davacılar, davalılar, basın mensupları, basın sözcüleri ve vatandaşlar adliye yapılarının geçici kullanıcıları arasındadır.

Avukatlar

Avukatlar; hak, hukuk ve yasa işlerinde isteyenlere yol gösteren, mahkemeler, devlet örgütleri ya da özel kuruluşlar önünde başkalarının hakkını savunmayı meslek edinmiş olan ve bunun için yasaların gerektirdiği koşulları taşıyan kimse olarak tanımlanmaktadır. Avukat kelimesinin eş anlamlısı savunman olarak kabul edilmektedir (URL-39).

Bilirkişiler

Bilirkişi, hakim veya savcının hukuki bilgisi dışında, çözümü uzmanlık, özel veya teknik bilgi gerektiren durumlarda başvuru alan, o konunun uzmanı kişilere hukuk dilinde verilen addır. Bilirkişiler konunun uzmanı şahıslar olabileceği gibi, o konu ile ilgili kurumlar da olabilir (URL-40).

Sanıklar

Yeni Ceza Muhakemesi Kanununun 170 inci maddesine göre kamu davasını açma görevi, Cumhuriyet Savcısı tarafından yerine getirilir. Savcılar, sadece suçlamak yerine adil yargılanma hakkının gereği olarak "yasaların bekçiliği" görevini yerine getireceklerdir. Ancak takdir haklarını hukuka ve adalete uygun yerine getirmelidirler. Takdir hakları savunma karşısında "silahların eşitliği" ilkesinin denetimine tabidir (URL-41).

Artık bu kanunla "şüpheli" ya da "sanık" tanımı karışıklığına da son verilmiştir. Bu yüzden iddianamelerde "şüpheli" terimi kullanılmaktadır. Çünkü; savcının yürüttüğü soruşturma sırasında "şüpheli" soruşturma evresinde suç şüphesi altında bulunan kişiyi gösterir (URL-41).

"Sanık" ise; kovuşturmanın başlamasından itibaren hüküm kesinleşinceye kadar geçen süre içinde suç şüphesi altında bulunan kişidir. Soruşturma ise; CMK'na göre yetkili merciler tarafından suç şüphesinin öğrenilmesinden itibaren savcılık tarafından hazırlanan iddianamenin Mahkeme tarafından kabulüne kadar geçen süreyi kapsar (URL-41).

Yargı süreci boyunca bu kişilerin mahkemeye güvenli bir şekilde giriş çıkışı sağlanmalıdır.

Davacılar ve Davalılar

Dava kelimesi Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük tarafından "Yargılıklarca çözümlenmesi gereken uyuşmazlıklar için, yasada gösterilen yöntemine göre açılan ve yapılacak yargılama sonucunda, yargıcın kararıyla yargıya bağlanan uyuşmazlıklara ilişkin istemler." olarak tanımlanmıştır (URL-42).

Yani, dava iki kişi ve ya iki tarafın anlaşamaması durumunda; kişilerin ve ya tarafların devlet makamlarına bu anlaşılmazlığın çözülmesi için gidilmesidir. Dava eden anlamına gelen 'davacı' kelimesi Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük'te "Dava eden kimse, savlayıcı, müddei" olarak tanımlanmıştır. Davalı ise davacının dava ettiği demektir. Davalı kelimesi yine Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük tarafından " Dava edilen (kimse), müddeialeyh." olarak tanımlanmıştır (URL-42).

4.3.3. Adliye Binaları Genel Tasarım Standartları

Adliye binaları her ne kadar bir ofis yapısı mantığı taşısa da kendi içinde zorunlu bazı işlevsel özellikler barındırmaktadır. Ancak mimari tasarım aşamasında genel tasarım ölçütleri belirlemek için bir takım kararların verilmiş olması gerekmektedir. Bu kararlar; genel tasarım kararları, planlama süreci kararları ve uygulama süreci kararlarıdır (Gür ve Erbay, 2017).

4.3.3.1. Genel Tasarım Kararları

- Yapının yapılacağı yerin iklim verileri, doğa koşulları verileri elde edilmelidir (Çakmakkaya ve ark., 2015).
- Yapının yeri devlet tarafından ulaşılabilir bir alanda, toplu ulaşım ile gidilebilecek, ilgililerin ulaşımı kolay bir yer tespit edilmelidir. Yeni ulaşım olanakları araştırılmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).
- İhtiyaç programı; yapılacağı bölgenin nüfusuna, bölge veya yerel adliye olmasına, nüfus artışına bağlı olarak, adliyelerin bulundurulması gereken mekanlar, rezerv alanlar ve yeterli büyüklükte olacak şekilde belirlenmelidir. İhtiyaç programı detaylı olarak hazırlanmalıdır. Mekanlarla ilgili olarak istenilen nitelikler belirtilmelidir. (Çakmakkaya ve ark., 2015).
- Esneklik, uygunluk ve büyüme; kullanıcı ve kapasite göz önünde bulundurulduğunda yapının esnek kullanımına uygun ve büyüme olanaklarına sahip olması yerinde olur. Günümüz modern adliye binaları tek bir yapı olarak değil yapı grupları halinde bir adliye merkezi gibi de tasarlanabilir. Mahkemeler ve ilgili ofisler ayrı bir binada yer alırken yerleşkede lojman da ayrı bir bina olarak tasarlanmalıdır. Kampüs modeli ile yapıldığında sosyal tesisler ve misafırhane de yer alabilir (Gür ve Erbay, 2017).
- Adliye yapılarının esnek kullanımının yanında değişim, dönüşüm kolaylığı ve sürdürülebilirlik gibi genel şartları da sağlaması yerinde karar olacaktır (Gür ve Erbay, 2017).
- Adliyeler, buldukları bölgenin adalet anlayışını yansıtan, şeffaflık, açıklık, güven ve asaleti simgeleyen yapılar olmalıdır (Gür ve Erbay, 2017).

- Halkın kullanacağı mekanları olabildiğince aşağı katlarda yerleştirmelidir. Bu sayede yargı görevlileri ile halkın gereksiz ilişkisi önüne olabildiğince geçilecektir (URL-43).

- Hakimler için, halk için ve tutuklular için parsel içerisinde farklı sirkülasyon alanları oluşturulmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Adli merkezin girişi kullanıcılar için trafik yoğunluğu ve çevre düşünülerek konumlandırılmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Halkın adli merkeze girişi güvenlik, kontrol ve hakimiyet açısından tek bir ana giriş kapısıyla sağlanmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Tasarımda binanın % 30' u açık alan olarak bırakılmalıdır (URL-43).

- Kamu için yeterli derecede açık alanlar ve otopark yerleri ayrılmalıdır. Otopark noktasında ileride yetmeyeceği ihtimali de göz önüne alınarak rezerv alan bırakılmalıdır. Hakimler için ayrı otoparklar düzenlenmelidir ve otoparktan binaya direkt geçiş sağlanmalıdır. Ayrıca savcılar ve avukatlar için ayrı bir otopark alanı ve girişi yapılmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Kamu girişleri halkın toplandığı alana ulaşabilmeli ve adli merkezin girişinde bulunan bu alan gerekli nitelikleri barındıracak biçimde tasarlanmalıdır (URL-43).

4.3.3.2. Planlama Süreci Kararları

- Adliye binalarının girişi; kullanıcı yoğunluğu ve bulunduğu bölgenin nüfusu göz önüne alınarak tasarlanmalıdır. Ayrıca hakim, savcı, avukatlar ve personeller için ayrı giriş tasarlanmalıdır (Gür ve Erbay, 2017).

- Halkın ana girişinde mutlaka danışma masaları yönlendirme açısından bulundurulmalıdır (Gür ve Erbay, 2017).

- Halkın kullandığı sirkülasyon alanları, bekleme, dinlenme, danışma, telefon, fotokopi, dilekçe yazma gibi fonksiyonları karşılamalıdır (Gür ve Erbay, 2017).

- Halkın sıklıkla kullanacağı mekanlar alt katlarda toplanması sirkülasyon açısından yapıyı işlevsel kılacaktır (Gür ve Erbay, 2017).

- Adli çalışanların halkı dinledikleri modüler çalışma istasyonları olmalıdır. Halkın bilgi almasına olanak verecek olan bu istasyonların farklı adli birimlerde ve ya ana girişte düzenlenmesi sağlıklı olacaktır (Gür ve Erbay, 2017).

- Bir adliye binasında birimler arasında bir kompartımanlaşma vardır ve poliklinik modelde çalışır. Bu nedenle adli fonksiyonlarla, normal fonksiyonlar ve servis alanları ayrı tutulmalı, yargı birimi ile ilişkili olan diğer idari birimlerin bağlantısı kolay olmalıdır (Gür ve Erbay, 2017).

- Hakimin odasına veya üst düzey adli personel odasına güvenlik önlemlerini almak ve yoğunluğu azaltmak adına halk kontrollü geçişle girebilmelidir. Bu odalar halk ve hakimin gereksiz ilişkisini en aza indirmek adına binanın özel ve güvenli bir bölgesinde olmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Baş savcılık, savcılık ve hakimler için ihtiyacı karşılayacak nitelikte ofisler, tanıklar, müştekiler ve mağdurlar için görüşme odaları olmalıdır. Söz konusu ofisler ile idari personel, kayıt, bilgi-işlem, fotokopi ve depo alanlarının bağlantısı olmalıdır. Bu ofis alanlarının sekreterlik ve halkın bekleme alanı da olmalıdır(URL-43).

- Duruşma salonları ile tutukluların bulunduğu kısım bağlantılı olmalıdır. Bu bağlantıda tekerlekli sandalyeli tutuklular da düşünülmelidir. Duruşmalar esnasında tanıkların ve sanıkların bekleyeceği, duruşma salonu içinde ayrı bir bekleme odası veya alanı düzenlenmelidir (Gür ve Erbay, 2017).

- Adliyede bulunan tutuklular için bir nezarethane bulundurulmalıdır. Çünkü cezaevinden getirilen suçluların duruşma saatine kadar bekleyeceği ve aynı şekilde duruşmada tutuklama kararı çıkan suçluların cezaevine aktarılacağı zamana kadar bekletileceği nezarethaneler bulundurulmalıdır. Ayrıca ülkemizdeki kanunlara göre yargıçlar 24 saat gözetim altında vb. kısa süreli cezalar verebilmektedir. Bu kararların uygulanacağı alanlar olarak da adliyelerde nezarethane mekanı ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Nezarethanelerde tutuklu görüşme odası, wc vb. alanlar yer almalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Duruşma salonları yargılama biçimlerine ve işleyişine göre düzenlenmektedir. Yargılama biçimleri değiştiği takdirde mekan gereksinimi duyulabilir. Bu sebeple mahkeme salonları genişleyebilecek şekilde tasarlanmalıdır. Örneğin, bekleme salonları ihtiyaçtan daha büyük yapılabilir (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Günümüz adliye binalarında düşünülmeyen ama modern bir adliye binasında bulunması gereken mekanlar unutulmamalıdır. Bu mekanlar; revir, halk ve personel için ayrı düzenlenmiş belirli standartları sağlayan kütüphane, halk için bir kafeterya, personel yemekhanesi, hakimler ve misafirleri için restoran mekanları bulunmalıdır. Adliye personeli olmamasına karşın yeri geldiğinde tüm gününü adliyede geçirmek

durumunda olan avukatlar için özellikler barolara ayrılan mekânların konfor seviyesi ve donanımı yüksek olmalı, masaj, dinlenme, spor gibi aktivitelere imkan veren mekanlar tasarlanmalıdır. Adli personel de bu mekanlardan faydalanabilmelidir (Gür ve Erbay, 2017).

- Servis alanları diye tabir edilen arşiv, depo, temizlik odası, emanet odaları, halk için tuvaletler ve personel wc leri yeterli sayıda ve büyüklükte olmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Yapının genel sirkülasyon kurgusu içinde üç tane (yargı görevlileri, halk ve tanık/ sanık için) sirkülasyon alanı oluşturulmalıdır. Her bir sirkülasyon alanı, güvenli ve ayrı girişli olmalıdır. Bu noktadan hareketle adliye binalarında ön plan ve arka plan sirkülasyonuna bağlı olarak planlama yapılmalıdır (Gür ve Erbay, 2017).

- Mahkeme salonlarında da halk girişi (seyirciler, basın mensupları ve tanıklar) , özel giriş (adliye personeli, tanıklar için ihtiyaç duyulursa güvenli bir şekilde girmesi için) ve gözetim altındaki mahkûmlar için güvenlik girişi ayrı ayrı tasarlanmalıdır ve birbiri ile kesişmemelidir (Gür ve Erbay, 2017).

- Belli durumlarda özellikle ağır ceza mahkemelerinde güvenlik girişi direkt dış mekândan mahkeme salonuna ulaşabilmeli ve mahkûmlar duruşma salonuna alınabilmelidir. Güvenlik girişlerinde ve nezarethane sirkülasyonunda çocuk, engelli, yaşlı ve kadın ayrımı gözetilmelidir. Ayrıca güvenlik girişi halk ve yargı sirkülasyonuna karışmamalıdır. Konumu özenle belirlenmelidir (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Duruşma salonlarına yargı görevlilerinin, suçu kesinleşmemiş sanığın ya da özel durumlarda tanığın ve halkın girişleri ayrı ayrı kapılardan olmalıdır. Özellikle ağır ceza mahkemelerinde başkan, üyeler, savcılar ve sanıklar için ayrı giriş düzenlenmelidir (Gür ve Erbay, 2017).

- Yoğun sirkülasyon kullanımı ve güvenlik sebepleriyle adalet mekanları çok katlı olmamalıdır. Üç kattan yüksek olması gerekiyorsa da yeterli ulaşımı sağlayacak kadar asansör ve merdiven tasarlanmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Adliye personellerine girişte bir güvenlik yapısı bulunmaktadır. Adliye ana girişinde de x-ray cihazlarının bulunduğu bir güvenlik daha vardır. Bunun yanı sıra özel (mahrem) alanlarda ise 40 m²lik minimum bir ana güvenlik birimi oluşturulmalıdır. Güvenlikler ise kendine yetebilmelidir. Yani wc' si, gerekirse ana girişte bulunan güvenlikte mutfak nişi, emanet odası, kilitli dolap vb. niteliğine ve bulunduğu alana göre standartları sağlamalıdır (URL-43).

- Yüksek mahkemelerde sulh yargıçlarının ve yardımcılarının kullanacağı konferans salonları bulunmalıdır (URL-43).

- İdari görevlilerin kullandığı yasal yardım mekânı düzenlenmelidir. Çünkü idari personelin eksik kaldığı mevzuat bilgisini tamamlamak ve adalet kavramının tam manasıyla gerçekleşmesine yardımcı olmak için fayda sağlayacaktır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Mahkeme dosyalarının, icra dosyalarının, seçim evraklarının ve diğer dosyaların arşivlendiği alanlar oluşturulmalıdır. Ayrıca arşiv odasına bir de okuma salonu eklenmelidir. Çünkü aranan dosyada sadece bir kısım incelenecektir ve ya fotokopi alınması gereken bir kısım vardır ve yahut da eski bir dosyaya atıf yapılması gereken güncel bir dosya olabilir (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Adliyelerde malzeme odası bulunmalıdır. Bu malzeme odaları kırtasiye ürünleri için, temizlik malzemeleri için vb. birden fazla ve ihtiyaç olan birimlerde düzenlenmelidir.

- Halkın bekleme alanı kullanıcı sayısı tahmin ederek her kullanıcı için minimum 2 m² yer ayrılmalıdır (URL-43). Ayrıca oturma birimleri sayı dikkate alınarak düzenlenmelidir.

- Adliyelerde farklı veznelere ve ön bürolar bulunmaktadır. Yoğunluğu azaltmak adına belge dağıtımını yapan birimler girişe yakın bir konumda olmalıdır. Ayrıca danışma masasına ve resepsiyona yakın olması daha sağlıklı olacaktır. Bu birimlerde halkın personel kısmına girmemesi için bel yüksekliğinde banko olmalıdır. Gerekli mobilya ve tefrişat ona göre yapılmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Adliyelerde farklı kullanıcılara hitap eden kütüphaneler bulunması gerekliliği önceki maddelerde bahsedilmişti. Halkın kullanıcı olduğu kütüphanelerin içerisinde bir de okuma salonu bulunmalıdır. Bu okuma odası kitapların bulunduğu bölümün yanında konumlandırılmalıdır. Okuma odası ve kitap odası arasındaki ayırıcı, cam malzemedir olmalıdır. Böylece kütüphane personeli kullanıcıları daha rahat seyredebilir ve kitap düzenini daha iyi sağlayacaktır. Ayrıca okuma salonunu kullanan insanların konsantrasyonunun bozulmasını önlemeye yardımcı olacaktır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Her mahkeme binasında bir oda delillerin depolanması için ayrılmalıdır. İlaç, esrar, para, define ve ya silah gibi maddeler güvenli şekilde korunmalıdır (URL-43).

- Mahkeme salonu tefriş edilirken 3 ana kısma bölünmelidir. Halk, tartışma alanı ve adli personel alanı olarak paylaştırılmalıdır (URL-43).

- Yargı mekânlarının minimum tavan yüksekliği 3m olarak düzenlenmelidir. Ayrıca yargı mekânlarında kullanılan donatılar adaleti ve gücü temsil eder nitelikte olmalıdır. Duruşma salonunda seyirciler için minimum 1 m2 alan ayrılmalıdır (URL-43).

- Mahkeme salonlarında tartışma alanı minimum 40 m2 olmalıdır. Ayrıca mahkeme salonunda avukatların alanı, tanık standından minimum 2 m uzaklıkta olmalıdır. Bu güvenlik için gereklidir. Suçlanan kişi güvenlik birimiyle birlikte avukatının yanında olmalıdır (URL-43).

- Mahkeme salonunda güvenlik ve kolluk güçleri için bir alan ayrılmalıdır. Ayrıca güvenlik güçlerinin merkezle iletişime geçebileceği alarm/ iletişim sistemi kurulmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Yargıç kürsüsüne, tanık, davacı, davalı ve avukatların bulunduğu bölümde ses kayıt sistemine sahip mikrofon olmalıdır. Bu kayıtlar dava bitene kadar depolanmalıdır. Duruşma esnasındaki karmaşıklığı önlemek ve delil oluşturması açısından bu hususa da dikkat edilmelidir (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Mahkemelerle ilintili olarak yargıç bölümünde özel davalar ve hususlar için gerekli bir tartışma odası bulunmalıdır. Bu mekân toplantı odası gibi de tefriş edilebilir. Eğer yargıç odaları yeterince büyükse bu amaç için de kullanılabilir (URL-43).

- Tutuklu hücrelerine caddeden direkt ulaşılabilmesi ve gözetim altındaki mahkumlar buraya transfer edilebilmelidir (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Savcılık ofisleri için yönetim birimleri, idari personel, kayıt, bilgi- işlem, fotokopi ve depo alanları içermelidir (URL-43).

- Doküman ofisi, adli merkezin birinci katında yer almalı ve halkın direkt ulaşımı sağlanmalıdır ve bu alan, dokümanların rahatça alınması, dağıtılması, halkın ve profesyonel kullanıcıların kullanımına izin verecek genişlikte olmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Adliyelerde elektronik ortam, düzenlemek, denetlemek ve sistemden bilgi vermek için bilgi sistemleri ofisi olmalıdır. Bilgi sistemleri ofisi 3 alanla ilişkili olmak durumundadır. Bunlar; teknolojik bakımla uğraşan tekniker ve ya uzmanlar, programcılar (uyap vb.), görevliler ve laboratuvardır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Halk için her katta minimum bir kadın, bir erkek tuvaleti bulunmalıdır. Büyüklüğe göre sayı artabilir (URL-43).

- Dış alan dizaynında yargıçlar için, personel için, halk için ve avukatlar için ayrı otopark tasarlanmalıdır. Dış mekânların dizaynında adli şubenin, kamusal alanların, özel alanların, kısıtlı-sınırlı alanların, suçlu transfer alanlarının kapsamına dikkat edilmelidir (URL-43).

4.3.3.3. Uygulama Süreci Kararları

- Güvenlik donanımları; modern ve güvenilir güvenlik önlemleri alınmalıdır. Bina girişlerinde x-ray cihazları bulundurulmalıdır. Araç girişlerinde detektör ile araçta patlayıcı olup olmadığına bakılmalıdır. Ayrıca elektrik kesintisine karşı güç kaynağı, jeneratör vb. öğeler kullanılmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Bilgi işlem, elektrik santralleri, og odaları, trafolar, terminaller ve haberleşme donanımlarına ait mekânlar ya da donatılar görüntü kirliliğini engelleyecek şekilde tasarlanmalıdır. İşaret sistemi adli binanın tamamı için düşünülmelidir. İşaret levhaları metalden yapılmalı ve dayanıklı olmalıdır. Modern binalarda ön görülen elektronik levha ve monitörler de kullanılabilir (Gür ve Erbay, 2017).

- Adliye içerisinde mekânlar yeterince aydınlatılmalıdır. Aydınlatma, havalandırma, ısıtma donanımları; gün ışığından ve doğal havalandırmadan etkin bir biçimde yararlanmalıdır. Özellikle atriyumlu çözümlerde ısıtma ve havalandırma sorunları çözülmelidir. Diğer yandan atriyumlar ve merdiven evlerinde tırabzan tasarımı düşme, atlama vb. davranışları engelleyecek biçimde olmalıdır (Gür ve Erbay, 2017).

- Akustik sorunları; her yargılama mekânının halk girişi koridordan gelen sesi kontrol edebilmek amacı ile çift kapılı yapılmalıdır. Yine mahkeme salonlarının kendi içinde ve yargı görevlileri bölümünde ses yutucu ve ya ses yansıtıcı akustik paneller kullanılmalıdır. Yoğun kullanıcılar sirkülasyon alanlarında gürültü kirliliği, uygun döşeme malzemesi ve donatılarla önlenmelidir (Gür ve Erbay, 2017). Tavanlarda asma tavan uygulaması yapılarak, zeminde şap betonu altına ses yalıtım şilteleri serilerek, zemin kaplaması gözenekli ve ses yutucu malzemedan yapılarak gürültü kirliliğinin önüne pasif yapı elemanları ile geçilebilir.

- Mahkeme salonlarında kürsü, hakimin katılanların tümünü görebileceği şekilde yerleştirilmelidir. Hakim, katılanlardan daha yukarıda olmalıdır. Bu sebeple hakim

kürsüsü binanın döşemesinden en az iki basamak yükseklikte olmalıdır. Güvenlik açısından emniyet düğmesi bulunmalıdır. Ayrıca mikrofon ve zabıt katibinin bilgisayar ekranı ile senkronize bir monitör bulunmalıdır (Gür ve Erbay, 2017).

- Mahkeme salonlarında avukatlar, davalı ve davacının yanında, hakimin sağında ve solunda yer almalıdır. Tanık kürsüsü hakimin karşısında bulunmalı, suçlanan kişi güvenlik birimlerinin gözetimi altında avukatının yanında oturmalıdır. Güvenlik memurunun merkez güvenlik birimiyle iletişimini sağlayan bir alarm bulundurulmalıdır. Ceza mahkemeleri, duruşma salonu, en az bir tanık için duruşma boyunca kullanabileceği bir hazırlanma ve bekleme odası içermelidir. Her bir duruşma salonunda hakim kürsüsünde, tanık, davalı ve davacıların buldukları her bir masada kayıt sistemine sahip mikrofonlar olmalıdır. Kayıt yapan kişi, hakim kürsüsünü, tanık, davalı ve davacıları görebilmelidir (Gür ve Erbay, 2017).

- Adli kompleks iletişim sağlamak ve bütün binada alarmların çalışması için bir sistem kurulmalıdır (Çakmakaya ve ark., 2015).

- Malzeme tercihinde yapının bakım maliyetlerini mümkün olan en az miktara indirmek adına kaliteli ve uzun ömürlü malzeme tercih edilmelidir. Doğal ahşap gibi malzemeler her yıl bakım istemektedir. Dolayısıyla malzeme iyi tercih edilmelidir (Çakmakaya ve ark., 2015).

- Yapının cephesine, yapıldığı yerin iklimik koşullarına bağlı olarak iklimlendirme sistemleri tespit edilmeli ve kurulmalıdır (Çakmakaya ve ark., 2015).

- Yapı genelinde haberleşmede kablolu sistemler kullanılmalı ve şebeke çok modern olmalıdır. Yapı genelinde haberleşme ve otomasyon sistemini desteklemek için elektrik tesisatı yatay olacak şekilde düzenlenmelidir (URL-43).

- Yapı genelinde donatılar, sağlam ve uzun süre dayanımlı malzemeden, mümkünse modüler biçimde yapılmalıdır (Çakmakaya ve ark., 2015).

- Yapı genelinde elektrik, akustik, su, havalandırma ve diğer sistemlerin ana binayla bağlantısı olmalı ve güvenlik kodları da düşünülmelidir (URL-43).

- Dosya odalarına, arşiv mekânlarına en fazla dosya alacak biçimde tasarlamalı ona göre ebatlandırılmalıdır. Boyu insan ölçeğinde olursa kullanım açısından faydalı olacaktır (Çakmakaya ve ark., 2015).

- Mahkeme salonunda tanık koltuğu, soru sormakla yükümlü görevliden minimum 3 m uzaklıkta olacak şekilde olmalıdır. Ayrıcı tanık koltuğu, suçlanan kişinin tanığı korkutmasını önleyebilmek için suçlanandan 5m uzakta olmalıdır (URL-43).

- Tehlike arz etmemesi açısından eğimli çatılar rüzgar yüküne karşı sağlam inşa edilmelidir. Düz çatılarda ise aşağı katlara su sızdırmasını önlemek ve akıntıyı iyi vermek gerekmektedir. Yörenin iklim şartlarına göre çatı tasarımı ve imalatı yapılmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Risk arz eden noktalarda penceren kaçmayı, saldırıyı vb. durumları önlemek için demir parmaklık vb. yapı ögesi güvenlik adına yapılmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

- Elektrik sistemi dizaynı; uluslararası kurallara ve buna benzer kurallara uygun olmalı, bunun yanında yerel yangın departmanına da uygunluk göstermelidir. Elektrik panelleri güvenlik kilidi taşımalıdır (URL-43).

- Havalandırma sistemi yerel havalandırmaya bağlı olarak sağlanmalıdır. Havalandırma tüm alanlarda (depo alanlarında, hücrelerde ve diğer alanlarda) sağlanmalı, fakat kamu alanları ve adli çalışan alanlarında güvenlik açısından kullanılmamalıdır. Havalandırma kanalları ve kablolar kullanılarak sağlanmalıdır (URL-43).

- Personelin ve halkın kullandığı otopark alanları jeofizik özellikleri (zemin etüdü) göz önüne alınarak sert zeminle kaplanmalıdır. Doğaya katkı için geçirimli bir malzemede olabilir. Ayrıca otoparklar için güneş panelleri de düşünülebilir. (kanopi tarzından)

- Mobilyalar için en iyi çözüm, modüler dizaynli mobilyaların kullanılmasıdır. Halkın bekleme alanındaki mobilyalar; modern dizayna sahip ve uzun süreli bekleyecekleri de göz önüne alarak konforlu olmalıdır (URL-43).

4.3.4. Mekânsal Analiz

Mimarlık, yapılar ve tasarımlar aracılığı ile toplumun; ilgi alanlarını, kültürünü, organizasyon biçimini, gücünü, sanata, bilime ve teknolojiye olan tavrını sergilemektedir. Her bina inşa edildiği döneme ilişkin veriler sunmaktadır. Tarihsel süreçte yer aldığı dönemin toplumsal, siyasi, kültürel, fiziksel, ekonomik ve teknolojik etkileri sonucu yapılar meydana gelir. Adaletin sağlanması için de tarihsel süreçte farklı fonksiyonlar ortaya çıkmıştır. Binalar, belirli fonksiyonlar çerçevesinde ihtiyaç programını karşılamak üzere oluşturulurlar. Dolayısı ile tarihsel dönemler içerisinde adliye yapıları farklı fonksiyonlar çerçevesinde farklı işlev şemaları ile karşımıza

çıkabilir (Cordan,2002). Aşağıda belirtilen mekânsal analiz kriterleri günümüz adalet işleyişine göre düzenlenmiştir.

Mimari yapılar birçok yönden analiz edilebilmektedir. Analiz edilecek binanın hangi yapı grubuna ait olduğu ve hangi niteliklerin ortaya koyulmasının istendiğine göre yapılan analizler farklılıklar göstermektedir. Analiz kavramı çok kapsamlı bir kavramdır. Mimaride sıkça kullanılan mekânsal analiz kısmı da kendi içerisinde kompleks bir yapıya sahiptir. Mekânsal analiz yapılırken birçok kriter gereği yapılabılır. Örneğin cephe malzemesi, zemin kaplamaları, sirkülasyon vb. örneği çoğaltılabilecek birçok kriter bulunmaktadır. Adalet saraylarında yapısı gereği plansal düzeleme dayalı olarak mekânsal analiz yapılması en doğru tercih olacaktır.

Bir mimari eser ortaya çıkarken bazı yaklaşımlar gündeme gelmektedir. Bunlardan en çok kabul göreni Broadbent' in pragmatik, tipolojik, analogik ve sentaktik (kanonik) yaklaşımlarıdır (Broadbent, 1973). Bunları kısaca tanımlamak gerekirse;

Pragmatik tasarım; işlev ve kullanıma yönelik tecrübe ve bilgi birikimine dayanarak yapılan akılcı tasarımlardır. Pragmatik tasarımda biçim, fonksiyonun direkt karşılığı gibidir. Mekânlar ve ya mekan öğeleri duvarlar, kapılar, pencereler salt belli bir işleve en uygun koşulları oluşturmak üzere bir araya gelmektedir. Tüm bu fonksiyonist yaklaşımlar sonucu yapının belirli bir formu oluşmaktadır. Kısaca işlevselliğin bir ürünüdür. Pragmatik yaklaşımda form kompozisyonlarını oluşturan bütün elemanlar “ yarara” yönelik olarak biçimlendirilmektedir (Usta, 1994).

Tipolojik tasarım; mevcutta yapılmış olan bilinen ve yaygın yapı formlarının kalıplaşmış imajlarına başvurulmasıdır. Yani zihindeki değişmez imgeler yoluyla tasarım yapmaktır. Tipolojik yaklaşımın temelinde “ tipik biçim” oluşturma gayesi vardır. Değişmez imgeler yardımıyla tasarlandığı için akılda canlandırma ve bunu ifade etme yani zihindeki imgeyi aktarmak zor olmamaktadır (Usta, 1994).

Analogik tasarım; formu çeşitli analogilere (benzerliklere) başvurarak oluşturmaktır. Mimarlıkta biçimsel benzerliklerden yola çıkarak, etkilenmelerden söz etmek mümkündür. Üstelik analogilerden yararlanıldığı çok aşikar olan örnekler dikkat çekici de olabilmektedir. Yalnız burada tipolojik yaklaşımda olduğu gibi, bütün camiler kubbeli ve pencereleri kemerli olmalıdır şeklinde şartlanmış bir analogi (benzeşim) yoktur (Turutkan, 1987).

Analogik yaklaşımda tasarım problemi, somut ve soyut araçlar yoluyla düşünülmekte ve bunlarla kurulan benzetmeler yoluyla ifade edilmekte yani ortaya

konmaktadır. İmgeler ya da imgesel kavramlar yoluyla düşünülen biçim bir anlamda insan aklında daha kolay canlandırılabilir (Turutkan, 1987).

Sentaktik (kanonik) tasarım; formun iki ya da üç boyutlu geometrik sistemler aracılığı ile meydana getirilmesidir. Sentaks, kelime anlamı olarak, öğelerin bir araya gelme kurallarını betimleyen bilim dalıdır. Sosyal bilginin somutlaştırılmasında ve mekânın ifade edilmesinde kullanılan dil olarak da tanımlanmaktadır. Ayrıca soyut mekânsal yapıyı somut bir şekilde temsil ve analiz etme sürecidir (Çakmak, 2011).

Sentaks bir temel nesnelere, ilişkiler, biçimsel kurallar ve minimum mekânlar setidir. Sentaks kuralı, biçimlendirme kurallarının kuralıdır. Bazı doğal ve mantıksal limitlerden kendini arındırabilen kurallar bütünüdür (Hillier ve ark., 1976).

Bir yapı her ne yolla oluşturulmuş olursa olsun bir yapı inşa edilmeden önce somut olarak ortaya konabilmesi için tasarımcı formun anlamsal ve yararsal niteliklerinin yanı sıra salt mantıksal kuruluşundaki düzen ve geometriyi kurmak zorundadır. Bu orantı sisteminin kurulması; gerek iç mekan, gerekse dış biçimin ya da yüzeylerin ifadesindeki tüm ölçüleri ve bunlar arasındaki ilişkilerle ilgili kararları verebilme özgürlüğü tasarımcıya büyük otorite kazandırmaktadır. Gerçekte bu, tasarımcıdan çok geometrik sistemin otoritesi olmaktadır (Turutkan, 1987).

Sentaktik tasarımda formlar ızgara (grid), ölçü ve oranlar temel alınarak oluşturulmaktadır. Tarihte oldukça zengin örnekleri bulunan bu yaklaşımla günümüzde “ modüler koordinasyon”, “ modüler tasarım” ve “ boyutsal koordinasyon” gibi kavramlarla mimari bütün oluşturulmaktadır (Ertürk, 1987).

4.3.4.1. Adliye Yapılarında Mekânsal Analiz İlkeleri

Adliye yapıları mekânsal analizi için içerdiği fonksiyonlar ve işleyişi gereği mekânsal düzlem üzerinde Tablo 4.3.’teki gibi analiz sınıflandırması yapılmıştır. Adliye yapılarında mekânsal analiz ilkeleri adliye yapıları genel tasarım standartları doğrultusunda tasnif edilmiştir.

Tablo 4.3. Analiz Kriterleri

MEKÂNSAL ANALİZ İLKELERİ	
A	Konum ve Çevre Analizi
B	Sirkülasyon
C	Yapı/ Blok Analizi
D	Rekreasyon Alanları
E	Değişim, Dönüşüm ve Esneklik
F	Yönlendirmeler

A- Konum ve Çevre Analizi

Makro ölçekte konum incelendiğinde adliyenin hangi mahkemeleri içerdiğine ve ya içermesi gerektiğine göre bir konum belirlenmelidir. Adalet mekânlarının temel ögesi mahkemelerdir. Adliye yapılarının konumu inceleneceği zaman öncelikle hangi mahkemeleri barındırdığına bakmak gerekir. 3 temel mahkeme çeşidi vardır. Bu mahkemelerin yerine getirdiği fonksiyonlara göre konum gereksinimi farklı olmaktadır. Bu mahkemeler: yüksek mahkemeler, adli mahkemeler (ceza ve hukuk) ve idari mahkemelerdir. Tüm il ve ilçelerde bulunan adliye mahkemeleri en az bir adli mahkeme bulundururken; her adliye binasında idare mahkemeleri bulunmak zorunda değildir. Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi, Uyuşmazlık Mahkemesi ve anayasa Mahkemesi gibi yüksek mahkemeler genellikle başkent Ankara ilinde yer almaktadır. İdari mahkemeler adli mahkemelerde çözüme kavuşmayan davalara ve sıklıkla kullanılmayan vergi mahkemelerini içerdiği için genellikle adli mahkemelerin bulunduğu binadan ayrı yapılmaktadır (URL-44).

Adliye binalarının konumlanması ulaşımın kolay olacağı bir şekilde, merkezi bir noktada olmalıdır. Şehir dokusu içerisinde merkezi bölgelerde yer almalıdır çünkü, bu binalar şehir hayatının ayrılmaz bir bileşenidir. Eğer şehir merkezinde olmayacak ise mutlaka kolay ulaşım imkânı sağlanmalıdır. Bulduğu alan vatandaşın rahatlıkla gidebileceği, bulabileceği, ulaşabileceği bir alan olmalıdır. Adliye binaları; metro, otobüs, dolmuş ve tramvay gibi toplu taşıma güzergahlarına yakın olmalı ve kolay ulaşılabilir mekanlar olmalıdır (URL-45).

Bölgedeki başka kamu kurumlarına yakın olması da önem arz etmektedir. Ayrıca adliye binalarının yapımından sonra binanın yapıldığı alan, şehrin bu alana doğru gelişebilmesine, ulaşımın ve yapıların hızla tamamlanabilmesine olanak sağlamalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

Çevre analizi, yeni yapılacak olan yapılar ve hayata geçmiş yapılar için yapılan analizlerdir. Tasarımda alınan kararların sonuçlarını öngörmek için yapı alanını yakından incelemek yapılar için olumlu yönde katkı sağlayacaktır. Kentsel çevrede yapılan tasarımlarda bölgeyi tanımak için yakın ve uzak çevrelerin mekânsal çözümlenmelerin yapılması gerekmektedir. Bu çözümler uygulama projeleri, imar planları, sokak ve yol etütleri, meydan ve yeşil alan düzenlemeleri ve daha pek çok şekilde yapılabilir (Bielefeld ve Khouli,2016).

Yapı alanı incelemesi; ögeler arasındaki ilişkileri, bağlantıları ve sistemleri ortaya çıkarır. Kentsel mekan planlama analizi yaparken, binanın kullanım amacının veya işlevinin, içinde bulunduğu kentsel alan ve yakın çevrede nasıl bir role ve öneme sahip olduğu incelenmelidir (Bielefeld ve Khouli,2016). Yapının içinde bulunduğu kentsel alan ve çevre yapılar da göz önünde bulundurularak trafik yoğunluğuna göre adli merkezin girişi belirlenmelidir.

Dinler (2015)'e göre adliye yapıları yapıldığı bölgede zaman içerisinde kentsel planlamada kamu yapıları, iş merkezleri ve toplu ulaşım ağını da beraberinde getirir.

Kentsel ölçekte adliye yapıları incelendiğinde metropolleşmeye doğru ilerleyen kentlerde kamusal işlevi şehir merkezinden uzaklaşmaktadır. Nüfusu artan şehirlerin yönetiminin zorlaşması ve ihtiyaçların nüfusun paralelinde artması ile birlikte, bu ihtiyacı karşılayabilecek fiziksel kapasiteye sahip kamusal alanların inşa edilmesi gerekir. Kente ve kentliye artı değer sağlayacak olan kamusal yapıların mekân kalitesini arttırmak için idari ve ekonomik yapılaşma sağlanmalıdır. Nüfusu belirli bir noktaya gelen illerin en temel sorunlarından birisi kamusal odak noktalarının ayrı mekânlar içerisinde yer almasıdır. Kamusal odak noktalarının yanı sıra devletin idari ve yönetim mekanlarında da, kamusal alanlar şehir merkezinden koparılıp, kendi içinde hizmetleri barındıran kent merkezinden ilişkisiz bir kompleks olmaktadır (Dinler,2015).

Adalet yapılarının mekân ilişkilerinde; yer seçimi, planlama kurgusu, kamusal mekânların kent ile kurduğu ilişkiler hassasiyetle yeni yapılan adliye binalarında değerlendirilmelidir.

Adliye yapıları kent nüfusunun belirli bir bölümünü çevrelerine getirirler. Adliye yapıları gerek ihtiyaç duyduğu fiziksel büyüklükten dolayı, gerekse devlet tarafından kamulaştırma faaliyetlerinin şehir merkezine göre daha az olmasından dolayı; şehrin canlı ve nüfusun çok olduğu bölgelerden uzakta, arsa maliyetlerinin nispeten ucuz olduğu, sakin ve görece metruk bölgelerde inşa edilirler. Bu yapılar yerleştikleri çevrede ilk olarak çalışan personel nüfusun ve akabinde adli yan kurumların da yerleşmesine sebep olur (Dinler, 2015).

B-Sirkülasyon Alanları

Bu başlık içerisinde adliye parsellerine araç ulaşımı ve yaya ulaşımı incelenmiştir. Ayrıca tutuklu mahkumların adliye parselindeki sirkülasyon alanları incelenmiştir. Kullanıcıların yapı içerisindeki sirkülasyon alanları ise yapı/blok analizinde ele alınacaktır.

Araç Yolu-Otoparklar

Otoparklar adliye binası yerleştirildikten sonra, vatandaşın binaya yakın ve ana girişe kolay ulaşabilmesi açısından önem arz etmektedir. Otoparklar bu duruma dikkat edilerek tasarlanmalıdır. Adliye binalarına gelen kişilerin, adliyeye geliş amaçlarına ve adliye binasında kalma sürelerine göre planlanmalıdır. Buna göre adliye binaları çevresinde ve ya içerisinde düzenlenen otoparklar,

- Hakim- Savcı otoparkı,
- Avukat otoparkı,
- Protokol otoparkı,
- Adliye personeli otoparkı,
- Vatandaş otoparkı,
- Tutuklu, hükümlü taşıyan araçlar ile güvenlik kuvvetlerine ait araçlar otoparkı şeklinde sıralanabilir.

Bu şekilde bir düzenleme ve ayırım yapılır ise, güvenlik daha etkin sağlanır ve giriş çıkış sırasında izlenen prosedürler daha kolay uygulanabilir. Hakim- savcı, adliye personelleri ve avukatlar, diğer otoparklardan fiziki olarak ayrılmış otoparklarına, ayrı kapılardan ulaşım, plakalarının tanıtıldığı otopark kontrol sistemleri ile giriş çıkış yapabileceklerdir. Vatandaşın giriş çıkışında ise, araç kaydı ve denetiminin yapıldığı giriş çıkış sistemi uygulanmış olacaktır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

En son teknoloji ile donatılacak otoparklarda; bariyer sistemi, plaka tanıma sistemi güvenlik hizmeti ve CCTV kaydı, yangın söndürme, gaz algılama ve havalandırma, araç yıkama birimi ve dahili anons sistemleri bulunmalıdır. Her otoparkta engelli çıkış noktası veya asansörlere yakın engelli park bölümleri olmalıdır. Yayaların araçlarla temasını engelleyecek şekilde geniş yürüyüş yolları planlanmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

Engelli bireylerin binaya kolayca giriş çıkış yapabilmesi için otoparkların binaya yakın konumlandırılması, engelli otoparklarında işaret ve göstergeler olması ve asansör-bina girişlerine yakın konumlandırılması engelliler için ayrılan otopark alanlarının seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlar olarak ortaya çıkmaktadır. (Çakmakkaya ve ark., 2015).

Adliye binalarında otopark için kullanım alanı yetersiz ise otomatik otopark sistemlerinden yararlanılabilir. Bu sistemler kullanıcıların otopark içerisine girmeden araçlarını bir kabul odasına bıraktıkları ve araçların otomatik taşıyıcılar yardımıyla park

hücrelerine istiflendiği akıllı sistemlerdir. Bu sistemler sayesinde park yeri kapasitesi istenilen şartlar içerisinde en üst düzeye çıkarılabilmektedir. Otomatik otopark sisteminin temel prensibi, sürücülerin müdahalesi olmadan, araçların sisteme giriş yaptıkları kabul odalarından hareketli platformlarla alınıp, robot asansörler aracılığıyla, önceden belirlenmiş olan park yerlerine götürülerek park edilmesidir. Sistem tamamen otomatiktir. Güvenlik, hız, konfor ve teknoloji sistemin çalışma prensiplerini belirleyen unsurlardır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

Ayrıca dış mekândaki aydınlatma binaya giriş/ çıkış, yolların ve otopark alanının yeteri derecede aydınlatılması ile çevre düzeni daha iyi sağlanmalıdır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

Yaya Yolu

Bir binaya girildiğinde ilk izlenim giriş holü ile oluşur. Bundan dolayı adliye binalarında giriş holü buranın ilk başta bir kamu yapısı olduğunu hatırlatan şekilde ferah, doğal ışıkla aydınlanan, şeffaf, huzurlu, sakin, kullanıcı dostu bir mekân izlenimi vermelidir. Yeterli büyüklükte bir alan olası bu bakımdan önemlidir. Mahkeme salonu çok olan binaların giriş holleri daha büyük olmalıdır. Yani bu alan mahkeme salonu sayısı ile orantılı bir şekilde değişmelidir (Çakmakkaya ve ark., 2015).

Adliyelerde güvenliği sağlamak, sirkülasyon yoğunluğunu azaltmak ve yargı görevlilerini gereksiz ilişkilerle muhatap etmeme adına adalet sarayları çok katlı olmamalıdır. Üç kattan fazla sayıda tasarlandıysa yeterli ulaşımı sağlamak adına asansör ve merdiven sayıları yeteri kadar planlanmalıdır.

Tutuklu Mahkumların Sirkülasyonu

Adliye binalarında güvenliği sağlamak ön plandadır. Güvenliği sağlamak adına tutuklu ve suçluların gerek görüldüğü zamanlarda halktan ve diğer kullanıcılardan izole edilerek mahkeme salonuna ve nezarethaneye ulaşması gerekmektedir. Bu sebeple tutuklu mahkumlar için özerk bir sirkülasyon alanı oluşturulmalıdır. Tutuklu mahkum sirkülasyonu tasarımında uyulması gereken kurallar;

- Tutuklu birimlerine yapı içerisine girmeden parsel dışından veya parsel içerisinde yapı dışından direkt ulaşması,
- Adliyede bulunan tutuklular için ve kısa süreli adliye içerisinde tutuklanacak mahkumlar için nezarethane tasarlanması,

- Güvenlik girişlerinde ve nezarethane sirkülasyonlarında erkek, kadın ve çocuk ayrımı gözetilmesi,
- Nezarethanelerde çocuk, kadın, erkek, yaşlı odaları bulunmalıdır. Bunun yanı sıra görüşme odaları ve wc lavaboların tasarlanması,
- Nezarethaneye girişler kolluk görevlilerinin araçlarıyla sağlanmaktadır. Bu araçlar için parselde veya nezarethane bölümünde otopark ve giriş-çıkış sağlanması,
- Ağır ceza mahkemelerinde güvenlik girişi direkt nezarethaneden veya dış mekandan olmalıdır. Bu sayede mahkumların duruşma salonuna güvenli bir şekilde alınması, şeklinde sıralanabilir (URL-43).

C-Yapı/ Blok Analizi

Mimari tasarım sonucunda ortaya çıkan eser hangi yaklaşımla tasarlanırsa tasarlanırsa, analizlerde belli başlı ölçütler kullanılır. Özellikle sentaktik analizlerde yapı, doğal ışık, kütle, plan- kesit ilişkisi, sirkülasyon, eklemeler ve çıkarmalar, hiyerarşi, kütle, geometri, tekrarlanan birimler, bütünü oluşturan parçalar, bütünlük gibi ölçütlere bakılır (Clark ve Pause,1996).

Adliye yapılarında işleyişi gereği mekânsal analizler plansal düzlemde yapılmaktadır. Adliyelerin temel ögesi olan mahkemelere göre tasarımın şekilleneceği önceki başlıklarda yer almaktadır. Buna göre tasarlanan adliye yapıları mahkemeleri ayırmak adına genellikle son dönemde yapı grupları şeklinde inşa edilmektedir. Yapı grupları şeklinde inşa edilen adliyeleri blok blok analiz etmek doğru olacaktır. Bu kapsamda alan çalışmasında sentaktik analize dayalı olarak ön plan- arka plan analizi, eklemeler ve çıkarmalar, mekânsal değişim ölçütleri blok blok ele alınacaktır.

Parsele araç ve yaya girişi güvenlik ve hakim olma açısından tek bir noktadan sağlamalıdır. Yapı girişlerinde ise kullanıcı yoğunluğunu azaltmak ve güvenlik göz önünde bulundurularak personel, hakim, savcı, avukat ve halk için farklı girişler oluşturulmalıdır.

Adliye kütlelerinde açık ve yarı açık alanlar binanın %30 u kadar olmalıdır (URL-43).

Halkın kullandığı alanlarda bekleme, dinlenme, danışma, telefon ve fotokopi gibi ihtiyaçları karşılayacak fonksiyonlar bulunmalıdır.

Adliye binalarında adli fonksiyonlar, normal fonksiyonlar ve servis alanları ayrı tutulmalıdır. Yargı birimi ile ilişkili olan idari birimler ilişkileri kolaylaştırmak adına yakın konumlandırılmalıdır. Yargı görevlileri ve üst düzey yöneticilerin odaları güvenli bir alanda yer almalı halk kontrollü geçişle girebilmelidir. Yargı görevlilerin odaları ihtiyacı karşılar nitelikte olmalıyken aynı zamanda halkın bekleme alanı ve sekreterlik tasarlanmalıdır.

Adliye parselleri girişlerinde güvenlik binası bulunmalıdır. Bu güvenlik binası ihtiyaca göre wc, izleme odası, mutfak nişi, x-ray cihazları bölümü ve kamera izleme odası gibi adliye sarayının kapasitesi ve bulunduğu konuma göre standartları sağlayacak nitelikte olmalıdır (URL-43).

Adliyeler bünyesinde bulunan müdürlüklere, müdürlük sayısına ve idari işlere göre mahkeme dosyaları, icra dosyaları, seçim evrakları ve muhtelif evraklar için arşivler oluşturulmalıdır. Süresi dolan evrakların, güncel evrakların ve hukuken belirli bir süre saklanması gereken evrakların muhtelif konumlarda ve büyüklükte arşiv odaları olmalıdır. Ayrıca önemli evrakların saklandığı odaların diğer arşiv odalarına göre daha güvenli ve ulaşılabilir bir konumda olması gerekmektedir. Arşiv odalarının yanısıra temizlik, kırtasiye vb. malzeme odaları bulundurulmalıdır.

Son yıllarda adalet dünyasına girmiş olan uzlaştırmacılık ve arabulucuk olguları için adliye yapılarında mekân ihtiyacı doğmuştur. Bu mekânlarda veznelere, danışmalar, müracaat büroları gb. hızlı işlemlerin yapıldığı bürolara yakın konumlandırıldığı takdirde sirkülasyon minimize edilebilir. Veznelerde ve özel bürolarda bir banko aracılığı ile halk ve personel kısmen izole edilmelidir.

Ön Plan- Arka Plan Analizi

Adliye yapılarında işlev şemaları oluşturulurken sirkülasyon kurgusu göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Genel sirkülasyon çerçevesi dahilinde yargı görevlileri, halk ve tanık, sanıklar olmak üzere üç ana sirkülasyon alanına göre mekanlar tasarlanmalıdır. Her bir sirkülasyon alanı güvenli ve farklı girişlerden sağlanmalıdır. Adliye yapılarının ön plan ve arka plan analizi bu noktadan hareketle oluşturulmuştur (Gür ve Erbay, 2017).

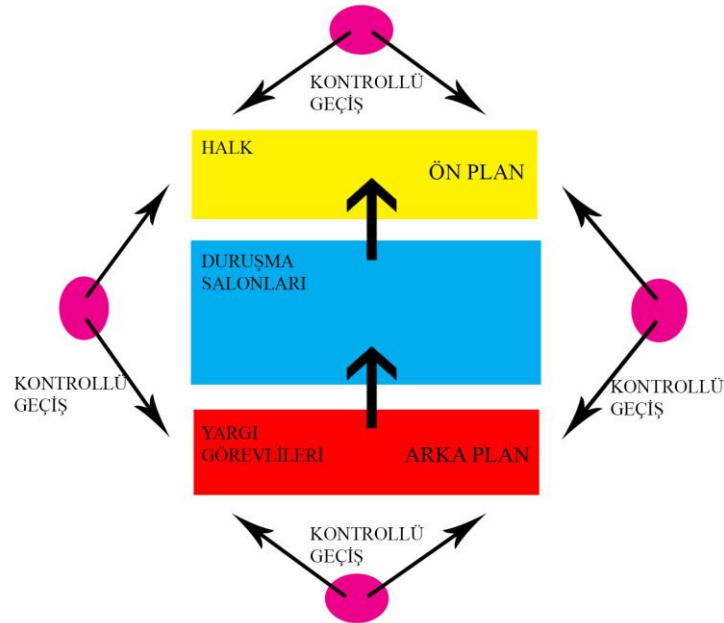
Adalet yapıları sirkülasyon modeli olarak bir poliklinik modeli ile çalıştığı ve plan düzeyinde ön plan ve arka plan oluşturduğu literatürde yapılan araştırmaların çalışmalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Gür ve Erbay,2017). Adliye

yapılarında kamu görevlilerinin kullandığı alan ile yargı görevlileri ve sanık-suçluların kullandığı alan arasında bir ayırım önem kazanmaktadır.

Diğer bina tiplerinde pek rastlanmayan bir özellik olan ön plan- arka plan kavramı adliye binaları için özel bir anlam kazanmaktadır. Halkın adalet sarayına giriş yaptığı alanlar, girişe doğrudan bağlı mekânlar, halka açık sirkülasyon alanları, halkın girebildiği ofisler ön plan olarak nitelendirilmektedir. Halkın ulaşamadığı alanlar, yargı görevlilerinin sirkülasyonu, suçluların bekletildiği alanlar, yargı görevlilerin ofisleri, suçluların mahkeme salonlarına olan ayrıca girişleri, adalet saraylarının mahrem alanları arka plan olarak nitelendirilmektedir. Yargı görevlilerinin geliş gidiş noktaları ve yatay sirkülasyonu halkın girmesi yasaklı olan alanlardır. Bu kısımlar arka plan tasarımda en çok dikkat edilmesi gereken nokta olarak ele alınmaktadır. Arka plan tasarımı yaparken bazı hususlarda avukatlar, davalı, davacı, şikayetçi, mağdur, şüpheli, bilirkişi, adli tabip, psikolog, kolluk görevlilerinin de arka plandaki mekanları kullanması gerekebileceği düşünülmelidir. Bu gibi durumlarda ise kontrollü geçiş noktaları ön plana çıkmaktadır. Kontrollü geçişler arka plandan ön plana da olabilir. Ayrıca arka planda kendi içinden kontrollü geçişler de olabilmektedir. Ön plan olarak tanımlanan alanlarda da yine kontrollü geçişler gözükecektir (Gür ve Erbay,2017).

Adliye yapılarında mahkeme salonu odak noktası olarak alındığı takdirde ön plan ve arka plan analizi için ortaya çıkan işlev şeması Şekil 4.4'teki gibidir.

Şekil 4.4. Mahkeme salonlarına göre ön plan ve arka plan sirkülasyonu

Diğer yapı gruplarında görülmeyen ön plan ve arka plan ayırımındaki en temel sebep ise adalet saraylarının kendi içinde kozmopolit bir yapıya sahip olup kullanıcıların ciddi güvenlik sorunları nedeni ile belli durumlarda binaya aynı noktadan girmemeleri gerekliliğidir. Bu husus çok önemli bir güvenlik unsurunu oluşturmaktadır. Bu kullanıcıların karışmaması gerekli noktalar vardır. Bu nedenle adliye binalarında ‘kısıtlı alan’ olarak adlandırılan mekanlarda, halk ile hakim-savcı ayırımı iyi tasarlanmalıdır. Aynı zamanda bu ayırımı yaparken halkın kontrollü olarak yarı kısıtlı alan olarak ifade edilen savcı ve mahkeme kalemlerine kontrollü olarak ulaşması gerekmektedir. Adliye içerisinde yapılan planlamaya göre yarı kısıtlı alanlarda bulunan mekânlar mahremiyet derecesine göre kontrollü ve kontrolsüz olabilirler.

Ön plan ve arka plan ayırımı adliye binalarında dolaşım ve sirkülasyon alanlarının tasarımı büyük ölçüde etkilemekte ve tasarım konseptinin belirlenmesinde belirleyici olmaktadır. İncelenen örneklerde mahkeme salonlarının konumlandırılması binanın biçimi ve sirkülasyon modeli üzerinde etkili olduğu ve kendi tipolojilerini de oluşturduğu görülmüştür. Bu nedenle adalet binalarının ön plan/arka plan ayırımını mahkeme salonlarının konumuna göre açıklamak olanaklıdır (Erbay, 2003).

Adliye Binası Örnekleri ve Mekânsal Analizleri

Bu bölümde dünyadan seçilmiş adliye binaları resimleri, planları ve analizleri ile birlikte yer almaktadır. Adalet saraylarında mahkeme salonunun konumuna ve kullanıcıların sirkülasyonuna göre mekânsal analizler yapılmaktadır.

Adliyelerin odak noktası mahkeme salonlarıdır. Yapılan analizlerde mahkeme salonu merkezde varsayılarak salona göre ön plan arka plan şeklinde ayırım yapılmıştır. Şöyle ki; halk girişine doğrudan bağlı olan mekanlar en çağa uyarlanmış halleriyle adliye binalarının halka açık ön planlarında, diğer mekanlar ise binanın arka planında yer alırlar. Bunun nedeni adliye binalarının farklı kullanıcıları ağırlamasıdır. Bu kullanıcılar; ön planda halk, arka planda ise yargı görevlileri ile mahkeme salonlarına halkın içerisinden geçerek girmesi sakıncalı olan tanık/sanıktır. Özellikle yargı görevlilerin geliş gidiş noktaları ve yatay dolaşım alanları halkın girmesi yasak alanlardır. Bazı durumlarda avukat, davalı, davacı, şikayetçi, mağdur, şüpheli, bilirkişi, adli tabip, psikolog, kolluk görevlilerinin de arka plandaki mekanları kullanması yada arka plandan binaya girmesi gerekebilir. Bu gibi durumlarda kontrollü geçiş kontrol noktalarından ön plan ve arka plan arasında geçiş sağlanmaktadır. Sadece ön plandan arka plana değil bazen arka planda da kendi içinde de kontrollü geçiş noktaları

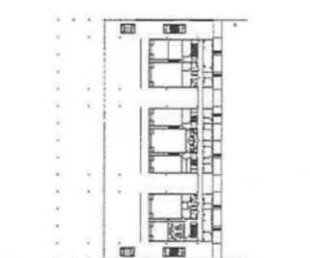
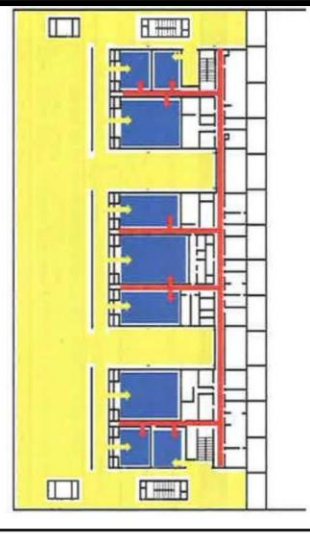
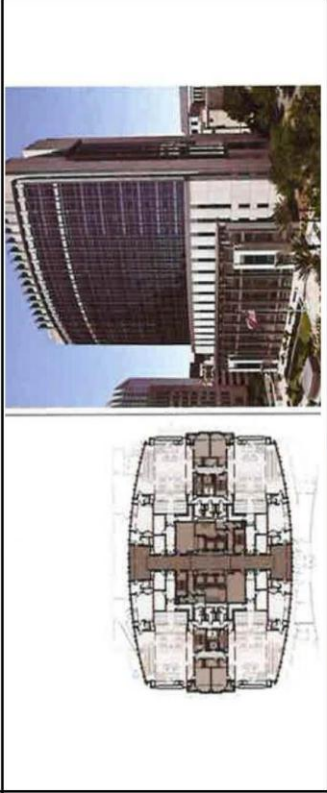
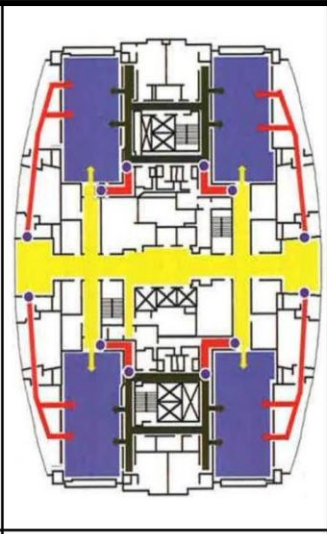
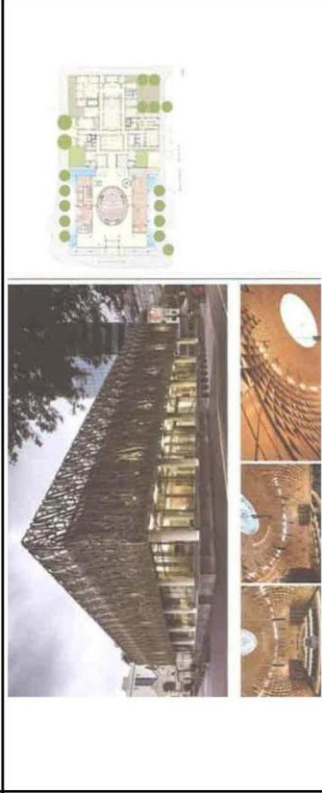
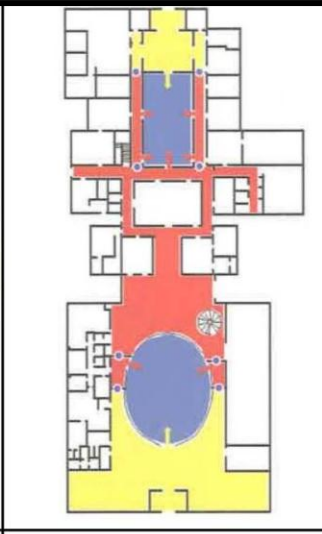
bulunabilir. Örneğin yargı görevlileri ile tanık-sanık kordioru arasında bu geçişleri görmek mümkündür (Gür ve Erbay, 2017).

Aşağıda verilen örneklerin analizleri yapılırken;

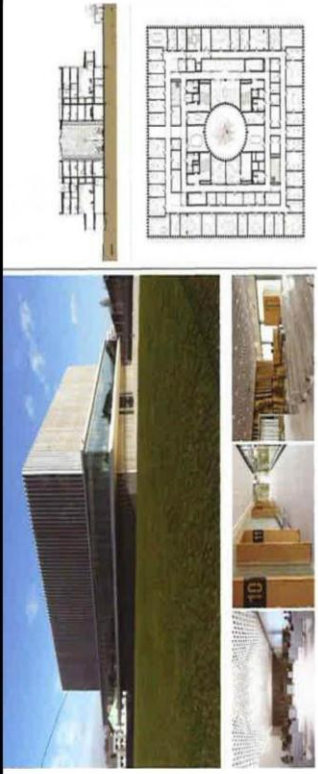
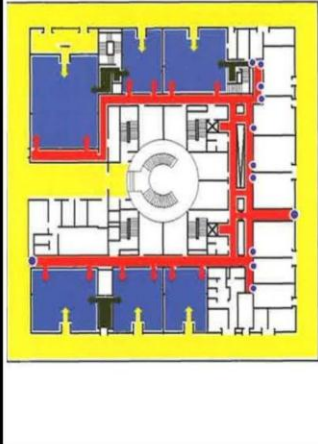
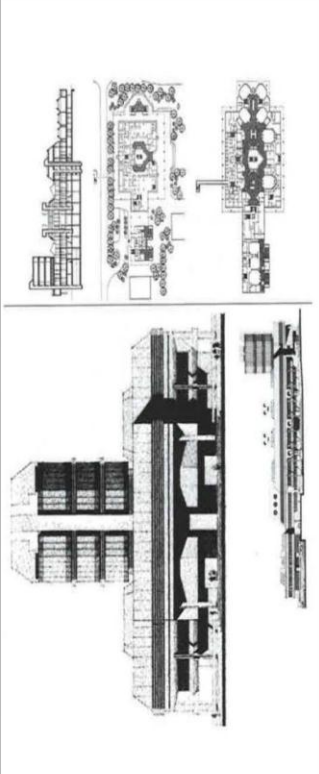
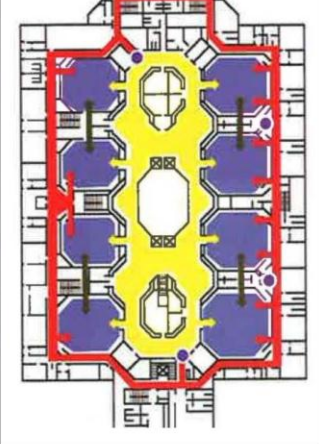
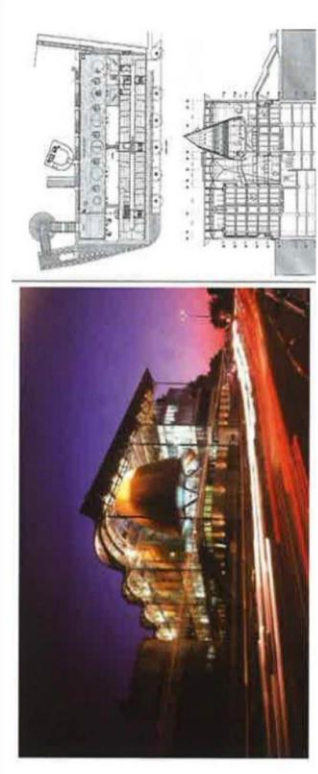
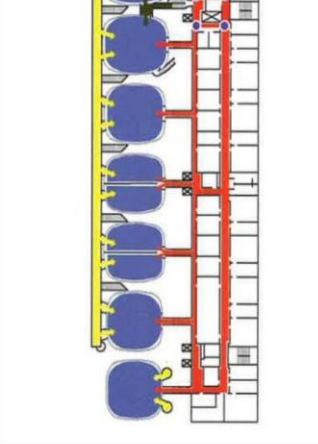
- Mahkeme Salonları- Mavi
- Halk Sirkülasyonu- Sarı (Ön plan)
- Yargı görevlilerin sirkülasyonu - Kırmızı (Arka Plan)
- Tanık/Sanık Sirkülasyonu- Yeşil Renk (Arka Plan) kullanılmıştır.

Adliye yapıları ön plan- arka plan analizinde, dünya üzerinde yapılmış adliyeler üzerinden farklı plan tipolojileri Şekil 4.5, Şekil 4.6. ve Şekil 4.7 de verilmiştir.

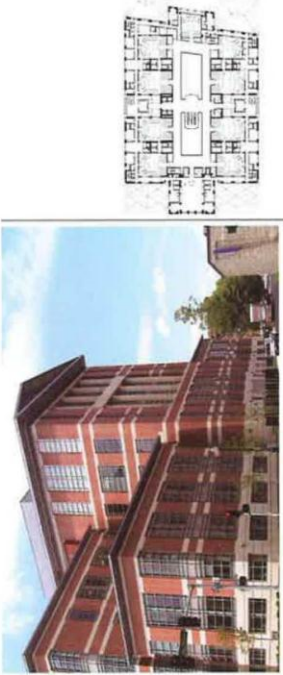
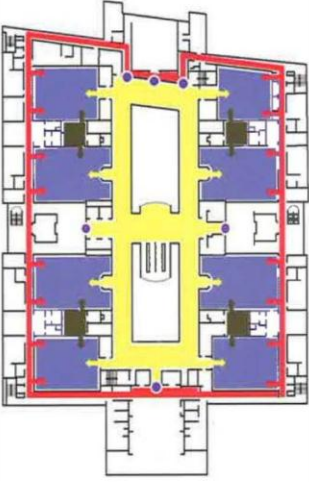

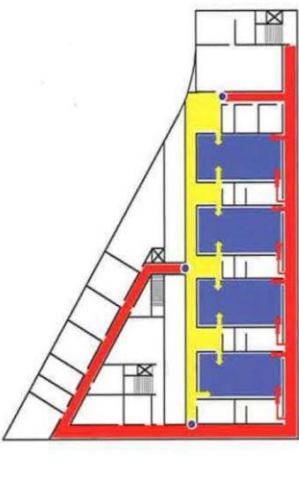
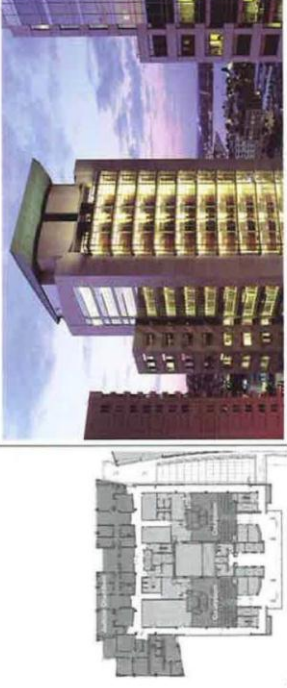
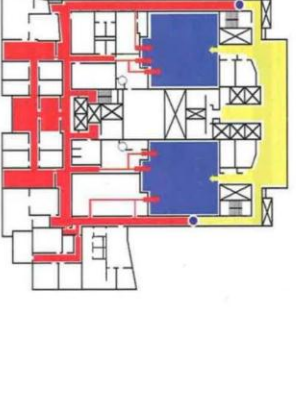

YAPI KÜNYESİ	FOTOĞRAF VE PLANLAR	ANALİZLER
<p>Palais de Justice- Nantes Yer: Nantes, Fransa Mimar: Jean Nouvel Yapım Yılı: 2000</p>	 	
<p>Bryan Simpson U.S. Courthouse Yer: Jacksonville, Florida Mimar: Heery International / KBJ Architect Yapım Yılı: 2003</p>		
<p>The Supreme Court of New Zealand Yer: Yeni Zelanda Mimar: Weren and Mahoney, Roy Wilson Yapım Yılı: 2010</p>		

Şekil 4.5. Örnek Adliye Binaları ve Analizleri-1(Gür ve Erbay, 2017).

YAPI KÜNYESİ	FOTOĞRAF VE PLANLAR	ANALİZLER
<p>Caen Law Courts Building Yer: Fransa Mimar: Ateiler d'Architecture Pierre Champenois Yapım Yılı: 2012</p>		
<p>Coventry Law Courts Yer: Coventry, İngiltere Mimar: Harry Noble Yapım Yılı: 1976</p>		
<p>Law Courts Of Bordeaux Yer: Fransa Mimar: Richard Rogers Partnership Yapım Yılı: 1992-1998</p>		

Şekil 4.6. Örnek Adliye Binaları ve Analizleri-2(Gür ve Erbay, 2017).

YAPI KÜNYESİ	FOTOĞRAF VE PLANLAR	ANALİZLER
<p>Worcester Trial Court Yer: Worcester, Massachusetts Mimar: Richardson, Abbott Yapım Yılı: 2007</p>		
<p>Frederiksberg Courthouse Yer: Danimarka Mimar: 3XN, Lemming, Eriksson Yapım Yılı: 2012</p>		
<p>Seattle Federal Courthouse Yer: Seattle, WA Mimar: NBBJ Yapım Yılı: 2004</p>		

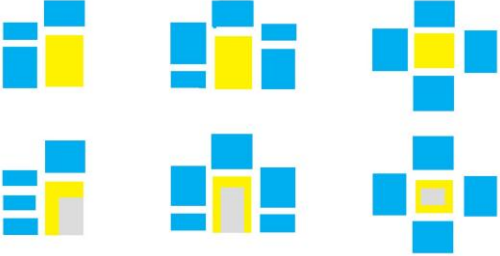
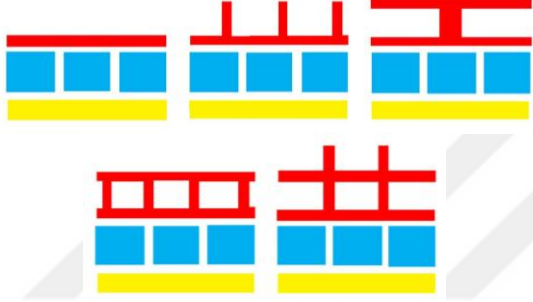

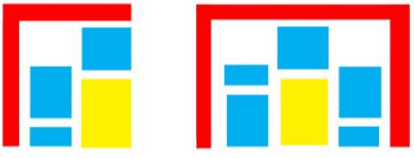
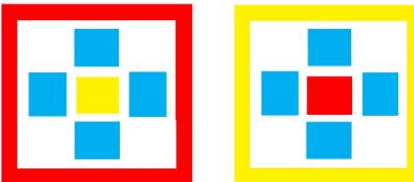
Şekil 4.7. Örnek Adliye Binaları ve Analizleri-3(Gür ve Erbay, 2017).

Mahkeme Salonlarının Konumuna Göre Ön Plan- Arka Plan Tipolojileri

Adalet binalarında mahkeme salonlarının sayısı ve bulunduğu konumu tasarımı önemli ölçüde şekillendirir. Yani ifade edildiği üzere mahkeme salonlarının sayısı ve konumu topyekûn morfolojiyi etkilemektedir. Üst derece mahkemelerinde mahkeme sayısı çok kısıtlıdır. Hatta çoğu zaman tektir. Bunun için bunlar özellikli binalardır ve buradaki tipoloji çalışmasının dışında tutulmuşlardır. İlk derece mahkemelerinde çoklu mahkeme salonu tasarımı gerekmektedir. Bundan dolayı mahkeme salonlarının konumlandırılması önem kazanmaktadır. Ön plan ve arka planın kesişim noktasında mahkeme salonları bulunmaktadır.

Mahkeme salonu sistemleri hakkında temel olarak iki ana ayrım söz konusudur. Bu ayrımda ön plandan mahkeme salonlarına nasıl ulaşıldığı incelenmelidir. Ön plandan tek aks üzerinden ve avlulu sistemlerde birden fazla aks üzerinden mahkeme salonuna erişim sağlanan iki ana model vardır (Şekil 4.8.).

Mahkeme salonlarına ait arka plan çözümlenmeleri ise tasarlanan mahkemenin ne olduğuna ve mahkeme salonu sistemine bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Farklı arka plan çözümlenmeleri Şekil 4.8’de verilmiştir.

MAHKEME SALONU SİSTEMLERİ		
A	 <p>Tek aks üzerinden tek ve çift yönlü ulaşım</p>	<p>Ön plandan mahkeme salonlarının ulaşım modellerine bakacak olursak; mahkeme salonları lineer çözüldüklerinde tek aks üzerinden tek yanlı ve ya çift yanlı olabilirler</p>
B	 <p>Dolu ve boş avlu sistemleri</p>	<p>Ön plandan ulaşım eğer ki mahkeme salonları iki veya daha fazla aks üzerinden konumlandırılmış ise, dolu veya boş avlu sistemleriyle sağlanabilir.</p>
ARKA PLAN ÇÖZÜMLEMELERİ		
A	 <p>Arka plan için farklı çözüm önerilerini gösteren şematik çalışma</p>	<p>Arka plan, ön plana göre daha karmaşık bir dolaşım modeline sahiptir. Çünkü mahkeme salonu sayısı arttıkça arka plan daha fazla büro mekânı gerektirmekte ve bu alanlara tek akstan ulaşım yeterli gelmemektedir. Bu durumda diğer sirkülasyon tipolojileri kullanılmakta ve çözümlerde farklı morfolojiler tercih edilmektedir. Arka plandan mahkeme salonlarına ulaşım modeline baktığımızda; mahkeme salonları lineer örgütlenmiş ise en basitinden tek bir doğrusal aks üzerinden veya çeşitli tipolojik varyasyonlar yoluyla ulaşılabilirler.</p>
B	 <p>Çift yanlı kullanımın gerektirebileceği arka plan çözümleri</p>	<p>Mahkeme salonları eğer ki karşılıklı konumlandırılmış ise arka plan tipolojisi daha zengin formasyonlara bürünür.</p>
C	 <p>Avlu tipi yerleşmiş mahkeme salonlarının temel arka plan çözüm seçenekleri</p>	<p>Mahkeme salonları avlu etrafında çözümlenmiş ise mahkeme salonlarına ulaşım arka planı daha da karmaşık hale getirir.</p>
D	 <p>Arka plandan düşey sirkülasyonla mahkeme salonlarına ulaşım</p>	<p>Şekillenen tipolojiler dışında da örneklere rastlanabilir. Mahkeme salon sayısının artmasına bağlı olarak, arka plan bürolarının farklı bir katta konumlandırılması söz konusu olabilir. Böyle bir durum söz konusu olduğunda, düşey sirkülasyondan ulaşılan bir hol ya da koridor ile mahkeme salonlarına ulaşım sağlanabilir.</p>

Şekil 4.8. Örnek Adliye Binaları ve Analizleri (Gür ve Erbay, 2017).

D- Rekreasyon Alanları

Adliye binaları içerisinde personelin dinlenme zamanlarında, mesai arası ve sonrasında yürüyüş yapıp, dinlenebileceği, rahatlayabileceği alanlar oluşturulmalıdır. Vatandaşın geliş gidişlerinde ve adliye sırasını beklerken istifade edebileceği şekilde bank, kamelya ve ya pergola düzenlemeleri yapılmalıdır. Adliye içerisine kafeterya yanına yapılacak olan kış bahçesi huzurlu bir ortam sağlayacaktır (Çakmakkaya ve ark., 2015).

Günümüz modern adliye yapılarında halk ve personel için ayrı düzenlenmiş belirli standartları sağlayan kütüphane, okuma salonu, halk ve avukatlar için kafeterya, yargı görevlileri ve personel için restaurant bulunmalıdır. Ayrıca avukatlar ve personel için spor salonu, dinlenme odası, kuaför vb. mekânlar da olmalıdır. Servis alanları olarak isimlendirilen arşiv, depo, temizlik odası, tuvalet ve dinlenme alanları rekreasyon alanları içerisinde düşünülmelidir (Gür ve Erbay,2017).

E- Değişim, Dönüşüm ve Esneklik

Adliye binalarının yapılacağı alanların seçilmesinde; fiziksel olarak binaların büyütülüp, küçültülmesine imkân sağlayacak genişlikte alanlar olmasına dikkat edilmelidir. Çünkü adaletin ve toplumun bugün ve ya gelecekteki ihtiyaç ve gereklilikleri farklılık gösterebilir. Bu sebeple yeni eklemeler ve ya küçülmeler ortaya çıkabilir. Bu değişikliklerin bina genel kullanım şemasını değiştirmemesi tavsiye edilir. Adliye binalarında bir diğer ihtiyaç ise bu binaların kampüs şeklinde tasarlanması, kendisine ait bir dış mekana sahip olması ve bu dış mekanda da yeterince yeşil alan vs. ile çevre düzenlemesine dikkat edilmesi gerekmektedir (Çakmakkaya ve ark., 2015).

Adliye yapıları şehrin nüfusu ve kapasite göz önünde bulundurularak esnek kullanıma uygun ve büyüme olanaklarına sahip olmalıdır. Yapı grupları halinde tasarlanarak yeni bloklar eklenecek biçimde rezerv alan bırakılması uygun olacaktır. Bunun için yapı parselinin esneklik, uygunluk ve büyüme şartlarını sağlaması gerekmektedir. Bu sayede aynı zamanda sürdürülebilir yapılar ortaya çıkmış olacaktır (Gür ve Erbay,2017).

Adliye yapılarında ihtiyaç programı hazırlanırken yapılacağı bölgenin nüfusuna, hangi mahkemeleri veya hangi mahkemeyi içerdiğine, nüfus artış oranlarına göre adliyelerin bulundurulması gereken mekanlar ve rezerv alanlar, ofisler yeterli büyüklükte

olacak şekilde belirlenmelidir. İhtiyaç programı mahkemelere göre hazırlanırken her mahkeme için de ihtiyaç olabilecek rezerv alan hesaplanmalıdır.

Sürdürülebilirlik açısından adliyelerde gün ışığından ve doğal havalandırmadan maksimum düzeyde yararlanılmalıdır. Atriyumlu tasarımlarda ısıtma ve havalandırma sorunları çözümlenmelidir. Adliye yapılarında geri dönüşüm sistemleri ve yenilenebilir enerji sistemleri kurularak doğaya zarar verilmemiş olmakla beraber ekosisteme de katkı sağlayacaktır.

F- Yönlendirmeler

Adliye binalarında dış mekanda yön gösterme ve bina tanıtım levhalarının önemli noktalarda yer alması önem arz etmektedir (Çakmakkaya ve ark., 2015).

Erişimin adliye parseline ulaşma anlamı bulunduğu gibi, adliye binasının içindeki birimlere ve sosyal alanlara erişim de başka bir boyutunu oluşturmaktadır. Büyük ölçekte adliye saraylarında vatandaşların adliyedeki birimleri bulmakta zorlandıkları ve çevresindeki insanlara sorarak doğru yeri bulmaya çalıştıkları görülmektedir. Vatandaşlara kolaylık sağlamak üzere bazı adliye idarelerince danışma masası konulduğu gözlemlenmiştir (URL-46).

Adliye binalarının giriş bölümünde bulunacak olan elektronik olarak tasarlanmış tabela, gün içindeki duruşma ve saatleri gösterir. Bu tabela vatandaşların fazla vakit kaybetmeden davalarının/ görüşmelerinin ne zaman olacağını takip etmesine olanak sağlar. İnsanlar bu tabeladan görüşmelerini takip edebilir ve danışmanın bu sorularla olan görüşmeleri azalmış olur (Çakmakkaya ve ark., 2015).

Adliye girişinde bir bilgi ofisinin olması, davaları hakkında bir takım bilgi almak için ve bir takım ön görüşmelerin yapılabileceği durumlar için gelen halka yararlı olabilmektedir. Bu ofiste ön görüşmeler, nasıl bir yolun takip edileceği veya ön başvuruların yapılabileceği bir mekan olarak faydalı ve kullanılır olabilir. Bu sayede hakim, savcı ve diğer görevlilerin bu konu için harcadıkları zamanları azaltılmış olur (Çakmakkaya ve ark., 2015).

Adliyelerde halkın sıklıkla kullandığı mekanları aşağı katlarda toplamak sirkülasyon yoğunluğunu azaltmakla beraber yönlendirme ihtiyacını da azaltacaktır. Ayrıca halkın giriş yaptığı alana yakın noktalarda danışma masaları bulunmalıdır (URL-43). İhtiyaç olması halinde farklı birimler içinde yönlendirme amacıyla danışma istasyonları kurulabilir (Gür ve Erbay,2017).

Blok içinde ve parselde metalden imal edilmiş işaret ve yön levhaları bulunmalıdır. Halkın dikkatini çekeceği ve okuyabileceği nitelikte olmalıdır. Modern adliyelerde elektronik levhalar ve monitörlerde kullanılmaya başlanmıştır.

4.4. Bölüm Değerlendirmesi

Adliye yapıları için literatürden tasarım standartları derlenmiş olup genel tasarım standartları, planlama süreci standartları ve uygulama süreci standartları şeklinde üç başlık halinde tasnif edilmiştir. Genel tasarım standartları kapsamında adliyeler için parsel konumunda, parsel büyüklüğünde, ulaşım, iklim, kat sayısı gibi tasarım sürecinde dikkat edilmesi gereken literatürde yer alan hususlar ele alınmıştır. Planlama süreci standartlarında ise adliyeler için işlev şemalarının kurgulanması, sirkülasyon kararları gibi mimari projede tasarlanması gereken mekânlar ve plan çözümlemesi kararları verilmiştir. Uygulama süreci standartlarında ise mekânların içerisinde yer alması gereken mobilyalar, güvenlik önlemleri vb. mimariyi ve yapıyı etkileyen unsurlar verilmiştir.

Adliye yapıları tasarım standartları belirlendikten sonra mekânsal analiz konusunda araştırmalar yapılmıştır. Broadbent' in mimari eserler ortaya çıkarken gündeme gelen yaklaşımları incelenmiştir. Bu yaklaşımlar pragmatik tasarım, tipolojik tasarım, analogik tasarım ve sentaktik (kanonik) tasarımdır. Adliye yapılarının tasarımında işleyişi gereği sirkülasyona bağlı olarak ön plan ve arka plan ayrımı yapılmalıdır. Araştırmalar sonucunda mevcut adliyelerin mekânsal analizinin yapılmasında iç mekânda yapılan eklemeler, çıkarmalar, mekan değişimleri ve ön plan arka plan ayrımları analiz edilebileceği saptanmıştır. Bu doğrultuda derlemesi yapılan tasarım standartları ve literatür araştırmalarına göre çalışma alanında uygulanmak üzere adliye yapılarında konum ve çevre analizi, sirkülasyon analizi, yapı/blok analizi, rekreasyon alanları, değişim- dönüşüm- esneklik ve yönlendirme analizleri şeklinde mekânsal analiz kriterleri oluşturulmuştur.

Tablo 4.4. Adliye Binaları Analiz Kriterleri

ANALİZ KRİTERLERİ	İÇERİK
Konum ve Çevre Analizi	Adliye yapılarının şehir merkezine göre nasıl konumlandığı, ulaşımın nasıl sağlanması gerektiği, çevresini nasıl etkilediği gb. konum ve çevreye ait standartlar belirlenmiştir.
Sirkülasyon	Araç yolu ve otoparklar, kullanıcılara göre otopark dağılımı, parsel içi yaya yolları ve tutuklu mahkûmların sirkülasyonu ele alınmıştır. Yapı içerisindeki sirkülasyon ise yapı/blok analizinde ön plan ve arka plan başlığı içerisinde incelenmiştir.
Yapı/ Blok Analizi	Adliyelere özel olarak karşımıza çıkan ön plan ve arka plan analizinin ne olduğu ve yapılardaki örnekleri, mahkeme salonunun konumuna göre ön plan ve arka plan analizi, mahkeme salonu sistemleri ve mahkemelerin arka plan çözümlenmeleri ele alınmıştır.
Rekreasyon Alanları	Rekreasyon alanları analizinde ise iç mekanda ve dış mekanda bulunması gereken veya tavsiye edilen alanları içermektedir.
Değişim, Dönüşüm ve Esneklik	Hukuku; sürekli güncellenmesi ve adaletin işleyişinin zamana göre farklılıklar göstermesi sebebiyle canlı bir varlık olarak tanımlayabiliriz. Adliyelerin ne kadar rezerv alana ihtiyacı olacağı ve kaç metrekare kapalı alana ihtiyaç duyduğunu öngörmek her zaman mümkün olmayabilir. Bu yüzden adliyelerin değişim, dönüşüm ve esneklik gibi sürdürülebilirlik kavramlarına uyumlu olması gerektiği konusu incelenmiştir.
Yönlendirmeler	Adliye parseline girişten başlayarak ulaşılması gereken idari bürolara kadar halkın ve diğer kullanıcıların ulaşımına yardımcı olan yönlendirme faktörleri konu olarak ele alınmıştır.

5. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA

Alan çalışmasında kavramsal altyapıda oluşturulan teorik bilgiyle birlikte Konya Adliye Binası'nda yapılan plan düzleminde sirkülasyona dayalı mekânsal analiz sonuçları harmanlanarak yapının tipolojik karşılığı tespit edilerek, tasarım kriterlerini sağlayıp sağlamadığı hususlar; gözlem, yerinde yapılan kullanıcı görüşmeleri ve fotoğraflamalara dayalı olarak değerlendirilecektir. Tasarım kriterlerine uygun olmayan hususların belirlenmesi ve mekânsal analiz değerlendirmesinin yapılması sonucunda ileride yapılacak adliye yapıları için tasarım ve planlamasına katkıda bulunacak verilerin elde edilmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

5.1. Konya Adliyesi Genel Bilgiler

Konya ilinin eski adliye binası Konya Alâeddin tepesi civarında; fuar alanında yer almaktaydı. Eski adliye binasının zaman içerisinde prestij, kapasite, sosyal ve teknik altyapı açısından yetersiz kalması sebebiyle Konya İstinaf Mahkemesi binası Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılması karşılığında eski adliye binasının bulunduğu parsel Belediyeye devredilmiştir. Bu konuda Konya Büyükşehir Belediyesi'nin eski adliye binası alanı ve yeni adliye binası hakkında yaptığı açıklamalara göre Adalet Bakanlığı'ndan eski Adliye binası parselini de kapsayan alana 100 bin kişinin toplanabileceği bir kent meydanı projesi hayata geçirilmiştir. Dönemin Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Tahir Akyürek, Konya tarihinin en önemli projelerinden birinin Adliye çevresi ve Kültür Park'ta hayata geçirildiğini, eski adliye parseli de dahil olmak üzere 30 bin metrekarelik alanın kent meydanı olarak faaliyet göstereceğini, Kent Meydanı ile Kültür Parkın birleşimiyle de bu alanın 150 bin metrekareye ulaştığını ifade etmiştir (Şekil 5.1-5.2) (URL-47).

Şekil 5.1. Kent Meydanı ve Kültürpark (URL-48, URL-49).

Şekil 5.2. Eski Adliye Görüntüleri (URL-50)

Adalet Bakanlığı, 2003 yılında başlayarak, yeni Konya Adliye Sarayı'nın tasarlanması, uygulanması ve kullanıma açılması için çalışmalar yapmış, bu çalışmalar, Adalet Bakanlığı bünyesinde kurulan Teknik İşler Daire Başkanlığı tarafından yürütülmüştür. Adalet Sarayları ve Ceza İnfaz Kurumu gibi kamuya ait yapıların projeleri, Kamu ihale kanununda öngörülen ihale usulleri kullanılarak hizmet alımı yoluyla çeşitli proje bürolarına hazırlatılarak elde edilmektedir. Konya Adliyesi için düzenlenen mimari proje yarışması sonucunda mimari projesi elde edilmiştir (URL-51).

Konya Adliye binasında 1 adet Başsavcılık, 42 adet savcı odası, 52 adet hakim odası, 2 adet müzayede salonu, 2 adet yemekhane, 22 si ağır ceza olmak üzere bölge idare ve vergi mahkemeleri, nöbetçi mahkeme ve diğerlerine ait toplam 66 adet duruşma salonu bulunmaktadır. Diğer bölümlerde ise; İcra müdürlüğü, Baro, Kütüphane hizmet vermektedir (URL-52).

Yapının ana girişi gabariyi yakalayan ve cepheden dışarı taşan abartılı taç kapı ile vurgulanmış durumdadır. Giriş bölümünde her iki taraf kolonlarla ve zemindeki boşaltmalarla desteklenmiştir (Şekil 5.3.). Binada taç kapılı giriş eksen kabul edilirse simetrik denge görülür. Adliyenin cephesinde taş kaplama kullanılmıştır. Taş kaplama yapıya ağır bir ifade katmıştır. Yapının bu taş kaplamayla kazandığı ağır ifade cam yüzeyler ile hafifletilmeye çalışılmıştır (Kaya, 2016).

Şekil 5.3. Adliye Giriş Kapıları

Adalet Sarayları hakkın gözetilmesi ve yerine getirilmesi yani, haklı ile haksızın ayırt edilmesini sağlamak anlamına gelen adaletin dağıtıldığı mekanlardır. Konya Adalet Sarayı bu olumsuz imajı silecek tarzda planlanmış ve tasarlanmıştır. Selçuk Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Öğretim Görevlisi Mimar Haluk Hüsni Korkmaz tarafından kendi ifadesine göre Selçuklu mimarisini yansıtan Sivas’ taki Gök Medrese’ den esinlenerek projelendirilen bina kente mimari açıdan pek çok artılar katacak özelliktedir (URL-53).

Arkitera adlı mimarlık sitesinde Konya Adalet Sarayı “ 5 yıldızlı adalet sarayı” başlığı ile yer almıştır. Yine bu mimarlık sitesinde Adalet Sarayı’ nın 64.000 kapalı olmak üzere toplamda 85.000 m2 alan üzerine kurulu mevcut durumda Türkiye’ nin en prestijli adliyesi olduğu vurgulanmıştır (URL-51). Konya Cumhuriyet Başsavcısı Fatih Özer; Selçuklu mimarisine ayrı bir hayranlık duyduğunu belirtmiş ve bu hayranlıktan dolayı da adalet sarayında Selçuklu eserlerini model aldıklarını dile getirmiştir. Bloklar halinde inşa edilen adliyenin tamamen Selçuklu mimarisinden esinlenerek yapıldığını,

ortasındaki havuzun, üzerinde kullanılan motiflerin, giriş kapısının ve yapının tamamen Selçuklu dönemine ait olduğunu belirtmiştir. Özer, adliyede 1200 oda ve 9 giriş kapısının bulunduğunu ve adliyeyi 50 yıl sonrasını düşünerek inşa ettiklerini söylemiştir (Türkmen, 2009).

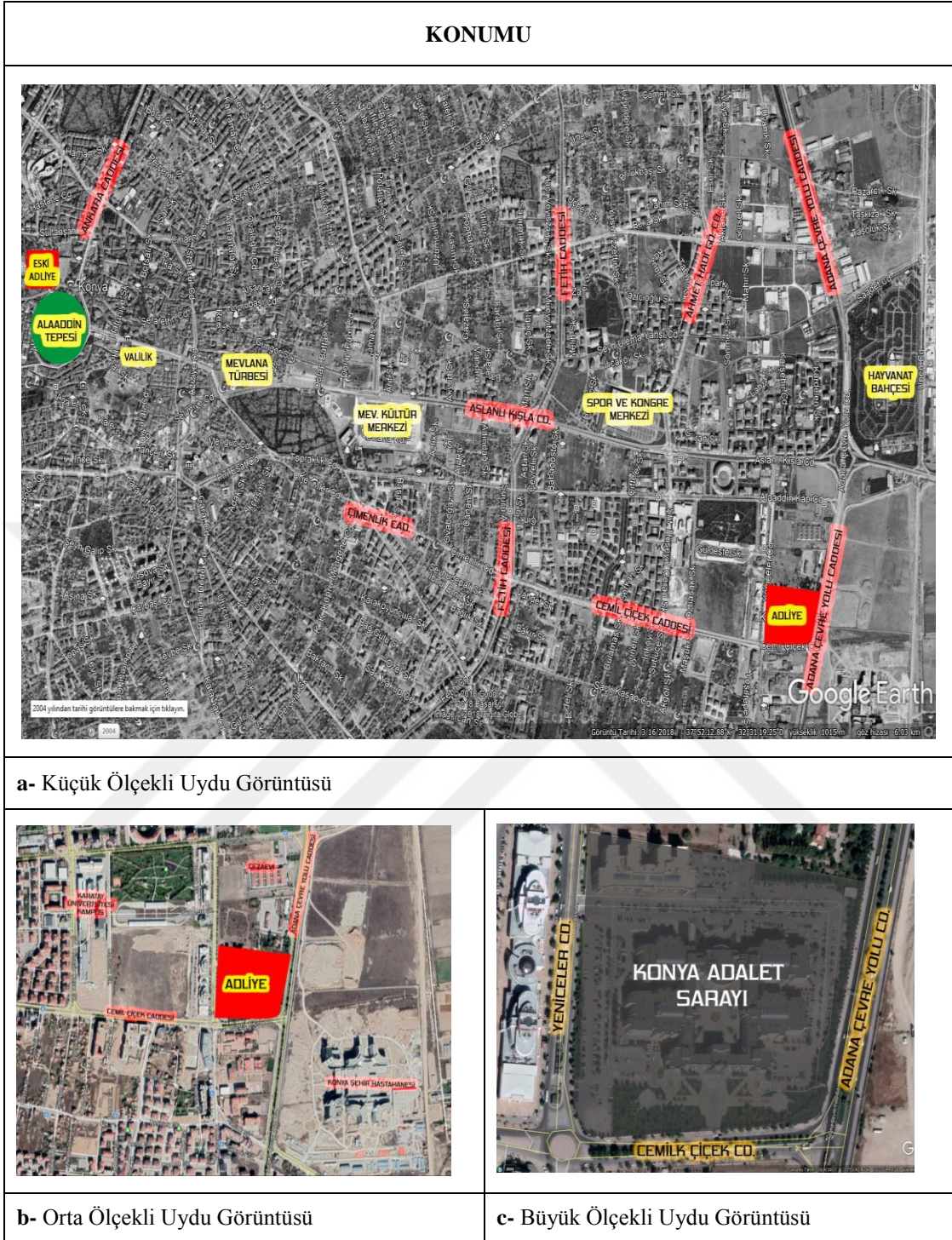
Kullanılan tasarım elemanları ile kendi içlerinde süreklilik sağlanmış olmasına karşın yapı genelinde süreklilik yoktur. Cephe Selçuklu cephe detayları ile bezenmiş olup karmaşık bir yapıdadır. Abartılı taç kapının her iki tarafında , Selçuklu yıldızı motifi süsleme elemanları vurgulanmış bulunmaktadır. Yapıda yerellik vurgusu, cephede kaplama malzemesi olarak kullanılan ünye taşı ile sağlanılmıştır. Yapının kapladığı alan, kat adedi ve genel kütlesi dikkate alınır ise; yapı anıtsal bir yapıdır (Kaya, 2016).

5.2. Konum ve Çevre Analizi

Çalışma alanı olarak seçilen Konya Adliyesi şehir merkezinin doğusunda yer almaktadır (Şekil 5.4.). Konya ili Karatay ilçesi 17 O-I pafta 2311 ada 11 parselde 84.855 m² inşaat alanına sahip Konya Adliye Hizmet Binası, T.C. Adalet Bakanlığı Teknik İşler Daire Başkanlığı tarafından yaptırılmıştır. Mimarisi Haluk Hüsnü KORKMAZ ve Süleyman Şenol AYDIN tarafından projelendirilmiştir. Konya Adliyesi 1.5 yılda tamamlanarak 18.02.2008 tarihinde hizmete açılmıştır (URL-52).

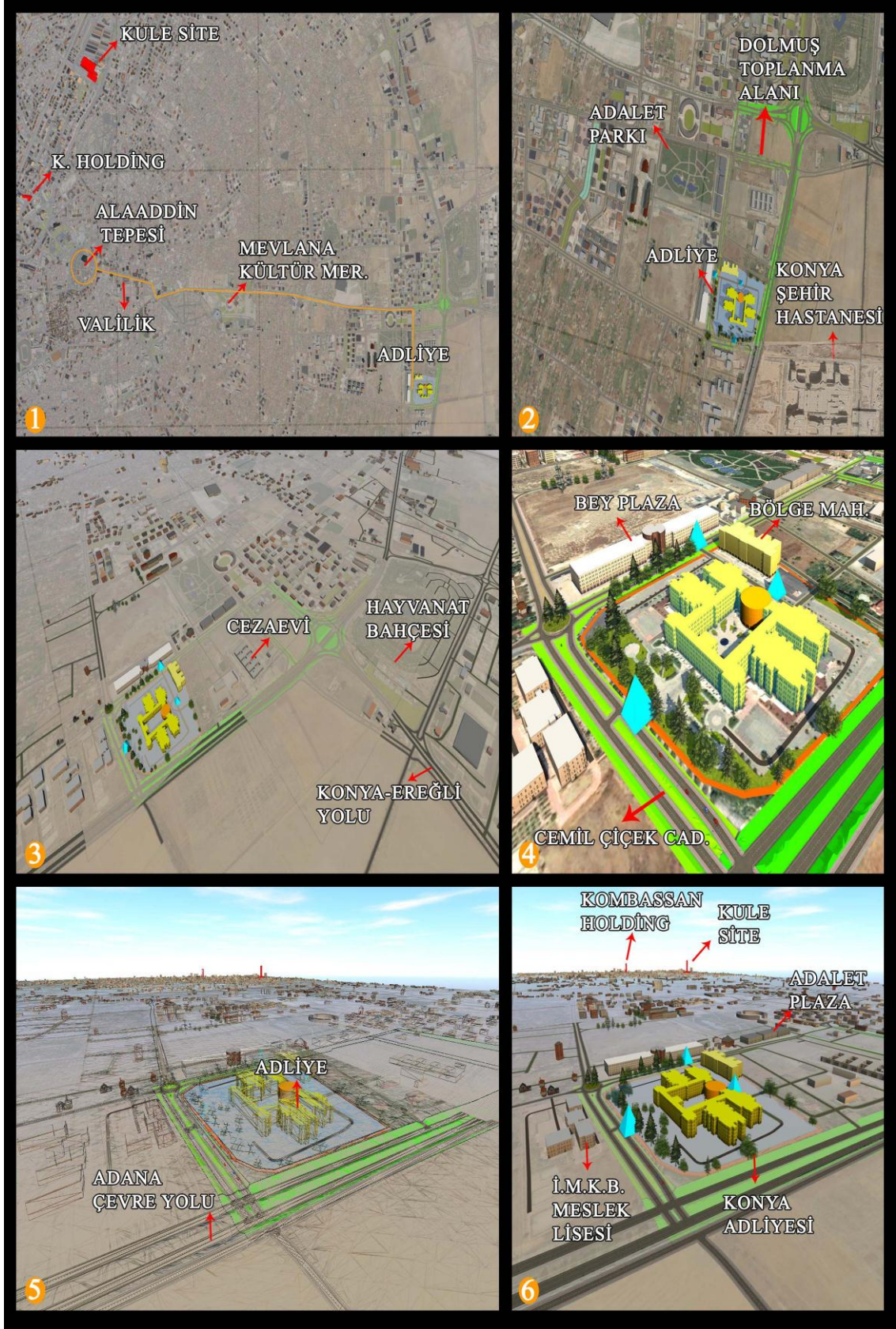
84. 855 m² lik toplam alan üzerinde 14.217 m² oturumlu, 66.124 m² kapalı alana sahip olan Konya Adliyesi zemin + üç kat olarak inşa edilen 12 bloktan oluşmaktadır. Bodrum katları sığınak ve arşiv olarak değerlendirilen kompleksin 26.464 m² lik kısmi yeşil alan olarak tasarlanmış, 520 araçlık otopark planlanmıştır (URL-52).

Şekil 5.4. Konya Adliye Binası Konumu

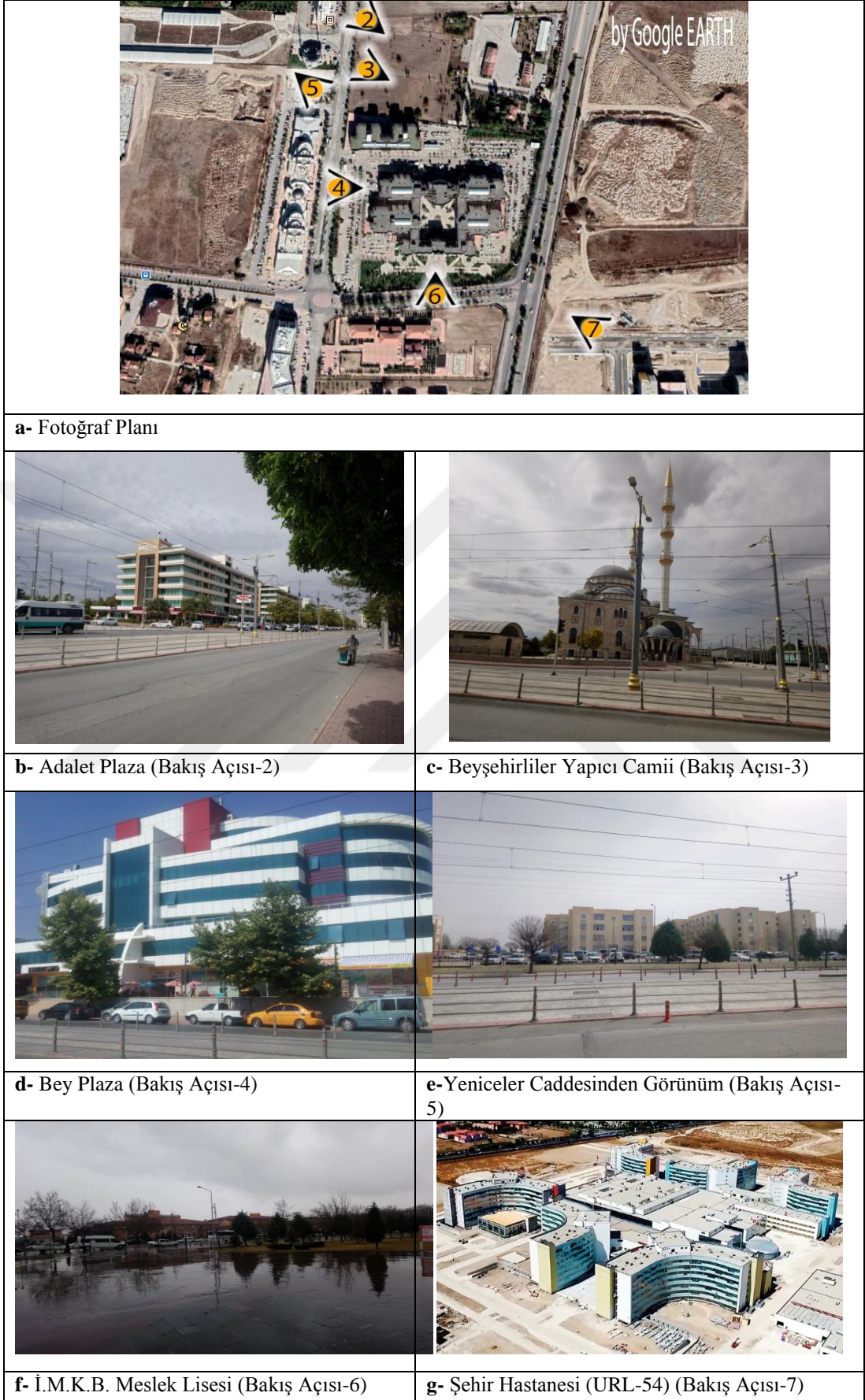
Yapılar; yakın çevrelerindeki yapılarla, ulaşımıyla, konumuyla vb. çoğaltabileceğimiz çevresel faktörlerle de anlam kazanmaktadır. Konya Adliye binasının çevresi hakkında gerekli bilgiler, sayısal ortamda 3d modelleme ve uydu görüntülerinin çakıştırılmasıyla meydana çıkan gösterimlere işlenerek oluşturulan gösterimler Şekil 5.5 de verilmiştir.

Şekil 5.5. İnfraworks Analiz

Şekil 5.5 de yer alan analizler ve Şekil 5.6'deki görseller incelendiğinde aşağıdaki çıkarımlar elde edilmektedir:

- Parselin doğu cephesinde herhangi bir yapılaşma bulunmamaktadır.
- Parselin kuzeyinde Konya merkezde bulunan mahallelerden gelen farklı özel halk minibüslerinin toplandığı ve hareket noktası pozisyonunda olan alan bulunmaktadır. Binkonutlar minibüsü harici tüm minibüslerin bu alana geldiği ve toplandığı görülmektedir. Adliye parselinin batı cephesinde tramvay ulaşım ağı da bulunmaktadır. Selçuk Üniversitesi kampüs yerleşkesinden hareket eden tramvaylar Alâeddin tepesi civarında yapılan aktarma sonrasında adliyenin bulunduğu bölgeye kadar gelmektedir. Ayrıca belediyeye ait otobüsler sayesinde de ulaşım sağlanmaktadır. Bu da sonuç olarak Konya'nın birçok alanından toplu ulaşımın resmi kurumlar ve bölgeye hitap ettiğini, ihtiyacı karşıladığını göstermektedir.
- Parselin kuzey cephesinde adanın diğer parselleri resmi kurumlar için ayrılmış olup: kapalı ceza infaz kurumu, Selçuklu – Meram – Karatay ilçe Jandarma komutanlıkları yer almaktadır. Adliye yapısına yakın oluşu ve ilişkili birimler olması sirkülasyon ve işleyiş açısından hız kazandıracaktır.
- Kuzeybatı cephesinde zemin+ beş kattan oluşan Adalet Plaza yer almaktadır. Adalet plazada adliye kullanıcılarının ihtiyaç duyabileceği birçok sektörün bulunmasının yanı sıra ofis katlarında göz ardı edilmeyecek sayıda birçok hukuk bürosu bulunmaktadır (Şekil 5.6/b).
- Kuzeybatı cephesinde ayrıca bir bölgenin sosyal altyapı alanı olarak Beyşehirliiler Yapıcı Camii dini tesis olarak karşımıza çıkmaktadır (Şekil 5.6/c).
- Adliye Sarayı'nın batı cephesinde ise Bey Plaza alışveriş ve ofis merkezi bulunmaktadır. Bey plaza altı kat olarak inşa edilmiştir (Şekil 5.6/d).
- Parselin Güney cephesinde İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi ve Uygulama Oteli bulunmaktadır. Her iki yapı ve müstemilatları da 3 kat olarak inşa edilmiştir. Konya Adliyesi Zemin + 3 Kat olarak inşa edilmiştir (Şekil 5.6/f).
- Parselin güneydoğu cephesine de Konya Şehir Hastanesi inşa edilmektedir. 2020 yılının sonlarına doğru açılması hedeflenmektedir. Şehir hastanesi ve adliyenin şehrin bu bölümünde yer alması sebebiyle bu bölge şehrin cazibe merkezlerinden birisi olacaktır (Şekil 5.6/g).

Şekil 5.6. Çevre Fotoğrafları

5.3. Sirkülasyon Alanları

Sirkülasyon alanları bölümünde Konya Adliyesi'ne araç ve yayaların ulaşımı incelenmiştir. Ayrıca tutuklu mahkûmların sirkülasyonları ele alınmıştır. Diğer kullanıcıların yapı içerisinde sirkülasyonu yapı/blok analizi içerisinde ön plan- arka plan analizinde incelenmiştir.

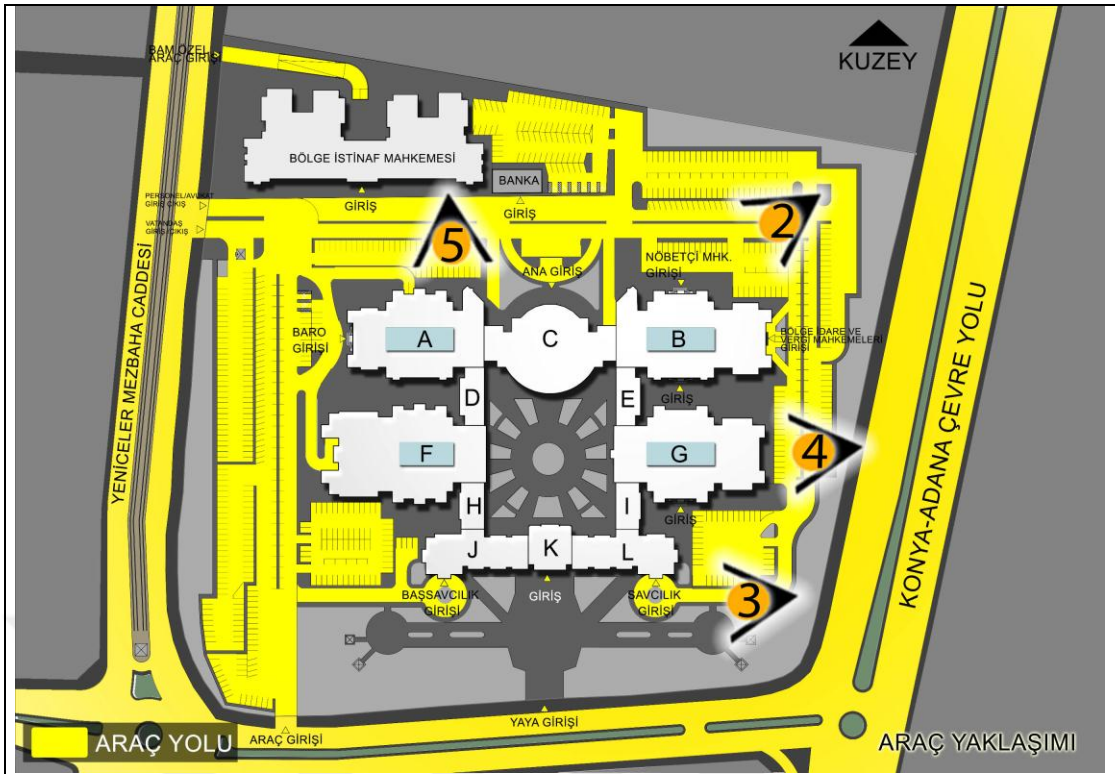
Araç Yolu-Otoparklar

Konya Adliyesi parselinin üç tarafında araç yolu vardır. Toplu ulaşım ağı adliye binası faaliyete geçtikten sonra bölgeye hizmet etmeye başlamıştır. Tramway, dolmuş, otobüs hatları adliyeye kadar gelmektedir. Özel halk otobüslerinin Binkonut Hattı hariç hepsi Konya Adliyesi'ne kadar ulaşım sağlamaktadır (Şekil 5.7./a).

Adliye parselinin doğu cephesinde şehrin ana ulaşım arterlerinden olan Adana Çevre Yolu geçmektedir. Batı cephesinde ise Yeniceler Mezbağa Caddesi bulunmaktadır. Adliye parselinin araç giriş çıkışları ve otoparklar Şekil 5.7'da şematize edilmiştir. Parselin batı cephesinde yer alan güvenlik binasının bulunduğu nokta ana araç girişi olarak kullanılmaktadır. Bu girişte 2 ana ayrıma gidilmiştir. Bunlardan bir tanesi personel ve avukat girişi olup diğeri halk girişi için ayrılmıştır. Ayrıca tutuklu mahkûmların adliyeye getirildiği araçlar da kontrollü bir şekilde A ve F Bloklar bodrum katlarına ulaştırılmaktadır. Tutuklu mahkûmların getirildiği araçların otoparkı ise bodrum katta nezaretlerde tasarlanmıştır (Şekil 5.7./a).

J Blok ve L Blok Cumhuriyet Başsavcılığı, Adalet Komisyonu Başkanlığı gibi üst derece yargı görevlileri ve personellerin kullandığı özel bloklar olduğundan dolayı vale girişleri tasarlanmıştır (Şekil 5.7./c).

Bölge istinaf mahkemesi otoparkı bölge istinaf mahkemesi bloğunun doğusunda yer almaktadır. Bariyerle diğer araç otoparklarından izole edilmiştir. Bölge İstinaf Mahkemesi ve yerel adliye binası otoparklarında kanun ve yönetmeliklerce tasarlanması gereken engelli otoparkları da tasarlanmıştır. Yeteri kadar alan bırakılmıştır. Güvenlik görevlileri sayesinde engelli otoparklarının doğru bir şekilde kullanılması da sürekli denetlenmektedir (Şekil 5.7./d). Adliye binasının inşa edildiği dönemde yürürlükte olan mevzuatlara uygun ve yeterli sayıda otopark planlanmış olsa dahi, günümüzde artan araç sayısına bağlı olarak yapılan kullanıcı görüşmelerine ve gözlemlere göre Konya Adliyesinin otopark sayısı yeterli değildir. Günümüz otopark yönetmeliği mevzuatına göre adliye yapılarında kapalı otopark zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca açık otopark da yeterli sayıda tasarlanmalıdır.

a- Araç Yaklaşım ve Otopark Planı

b- Kuzey Cephesi Otopark Perspektif (Bakış Açısı-2)

c- L Blok Vale Girişi (Bakış Açısı-3)

d- Engelli Otoparkları (Bakış Açısı-4)

e- Görevli Araçlar (Bakış Açısı-5)

Şekil 5.7. Konya Adliyesi Araç Yolu ve Otoparklar

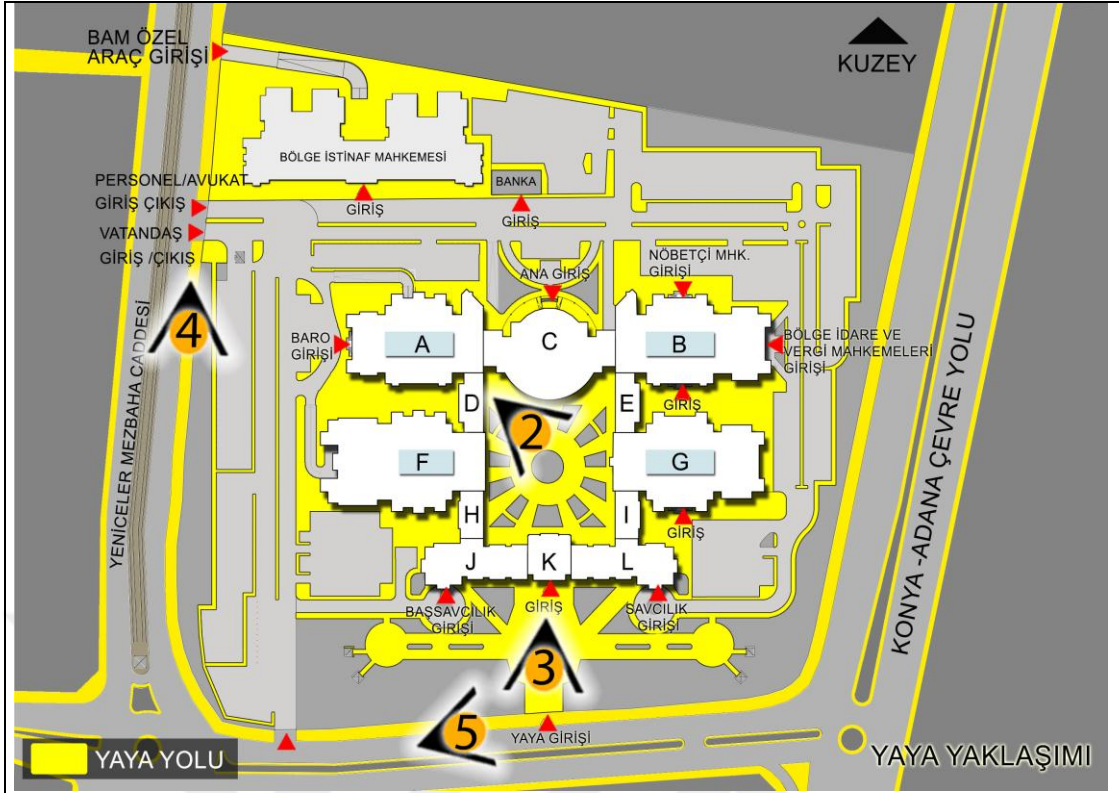
Yaya Yolu

Çalışmanın bu bölümünde ağırlıklı olarak dış mekân yaya sirkülasyonu ele alınacaktır. İç mekan yaya sirkülasyonu ise yapı/blok analizi bölümünde yer alacaktır.

Parsel dışında parseli çevreleyen bir yaya yolu görülmektedir. Parselde ise yayalar için avluda ve dış bahçede bulunan rekreasyon alanları içerisinde ve otoparklar arasında yaya yolları tasarlanmıştır (Şekil 5.8.).

Konya Adliyesi K Blok güney cephesinde bulunan yaya yolu ana girişe açılması sebebiyle yoğunluk olmaması için yeteri kadar büyüklükte tasarlanmıştır (Şekil 5.8/c). Bu alanın odak noktası, yapının ana girişi olan K Bloktur. Bu alan yaya ulaşımı ve basın açıklamaları için de kullanılmaktadır.

Konya Adliyesi zemin + üç kattan oluşmaktadır. Yayaların sirkülasyonunu en aza indirme amaçlı olarak halkın sıklıkla kullandığı mekânlar alt katlara toplanmıştır. J, K, L Bloklar zemin katlarında vezneler, ön bürolar, danışmalar ve hızlı işlem büroları yer almaktadır. Adliyenin sıklıkla kullanılan alanlarından olan bu mekânların zemin katta toplanması doğru bir tasarım kararı olmuştur. K Blok önündeki geniş yaya yolu alanı da bu hususu destekler niteliktedir.

a- Yaya Yaklaşım Planı

b- Avlu Yaya Yolları (Bakış Açısı-2)

c- K Blok Güney Cephe (Bakış Açısı-3)

d- Parsel Çevresi Yaya Yolu (Bakış Açısı-4)

e- Adliye Güney Cephe Girişi (Bakış Açısı-5)

Şekil 5.8. Yaya Yolları

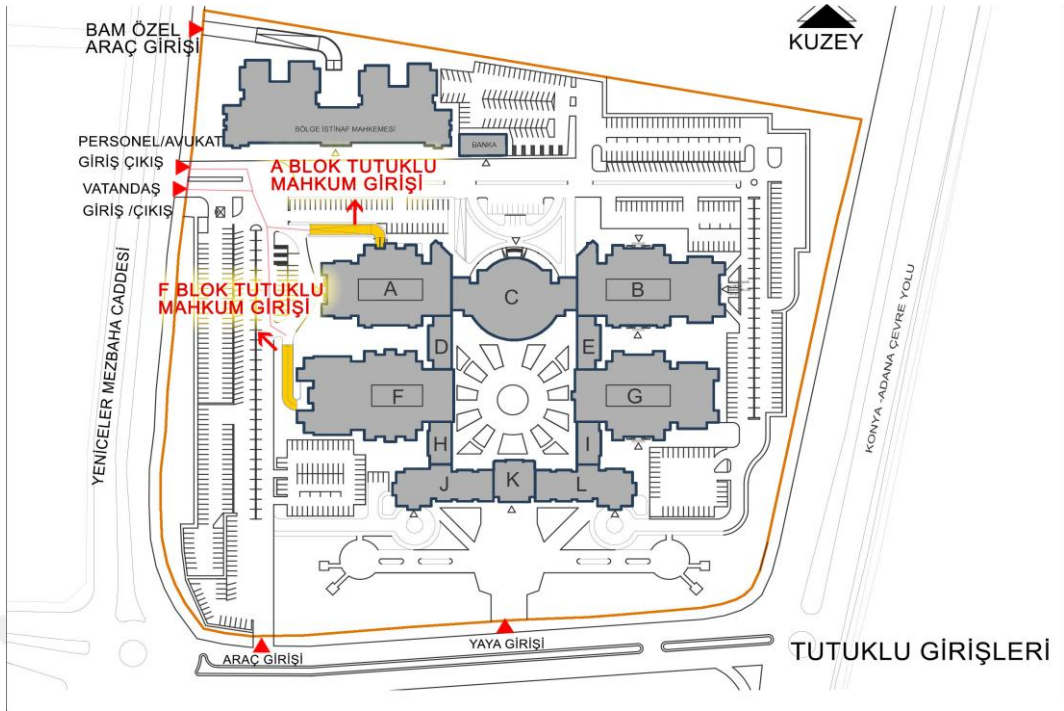

Tutuklu Mahkûmların Sirkülasyonu

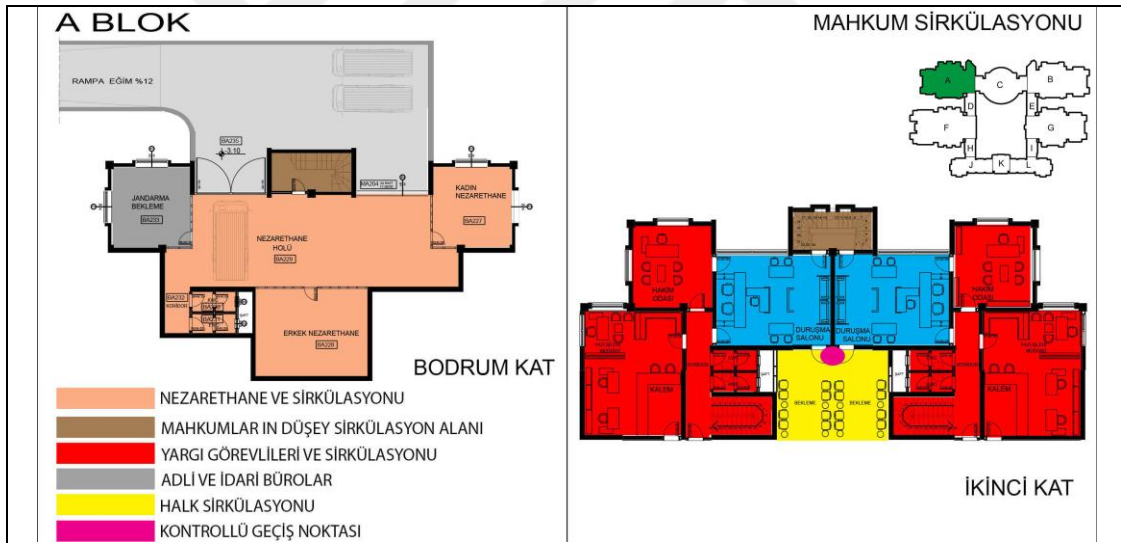
Sanıkların hapis cezasına mahkûm olanları suçlarına ve yargının vereceği karara göre belirli periyotlarda cezaevlerinden mahkeme salonlarına gelerek duruşmalarına katılmak durumundalardır. Mahkumların; yargı görevlileri, vatandaşlar, adliye memurları, müdürler vb. diğer kullanıcılara zarar vermesi veya kaçması ihtimalini sirkülasyon düzenlemeleri ile ortadan kaldırmak gerekmektedir. Konya Adliyesinde bu noktada ihtiyacı karşılayacak, diğer kullanıcılara zarar veremeyecek bir sirkülasyon çözümlenmesi ve mahkumların kaçma, yapıya ya da diğer kullanıcılara zarar verme vb. durumlarını ortadan kaldırmak için pasif yapı öğelerinden ziyade mimari yapı elemanlarıyla önlem alınmıştır. Dolayısıyla yapıya verilmek istenen işlev, doğrudan mimariyi şekillendirmiştir (Şekil 5.9.).

Konya Adliyesi'nde ceza mahkemeleri bölümlerinden olan A blokta mahkûmların sirkülasyonu ele alındığında; yapının bulunduğu parselin batı cephesinde bulunan Yeniceler Mezbaha Caddesi'nden otoparka giriş yapıldıktan sonra, A blok bodrum kata uzanan % 12 eğime sahip rampa ile jandarma, polis, kolluk görevlileri vb. görevlilerin araçlarıyla bodrum kata ulaşılmakta, oradan mahkumlar kontrollü bir şekilde kendilerine ayrılmış bölüme alınmaktadır (Şekil 5.9.). Mahkumlara ayrılmış bölümde ise; kadın ve erkek olarak ayrılmış iki nezarethane, lavabo, wc, jandarma bekleme odası, nezarethane ile mahkum ve görevliye ait merdiven bulunmaktadır. Bu bölümde mahkûmlar bekleme ve temel ihtiyacını karşıladıktan sonra duruşma saatleri geldiğinde görevli refakatinde duruşma salonuna doğrudan ulaşmaktadır (Şekil 5.10.). Ayrıca bodrum katta bulunan mahkûmlar bölümünün tamamı perde betonla tasarlanmış kaçma ve zarar verme eğilimi engellenmiştir. Bu noktada yapının işlevinin tasarıma doğrudan yansıdığını ihtiyacın giderildiğini ve güvenliğin sağlandığını söylemek mümkündür.

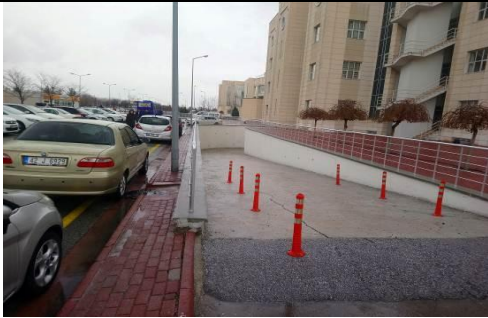
Söz konusu tasarım vaziyet planından ve kat planlarından da anlaşılacağı üzere sadece Konya Adliyesi'nin ceza mahkemeleri olan A ve F blokta yapılmıştır (Şekil 5.9.). A blokta bulunan mahkûmlar bölümünün daha kapsamlısı; 2 adet kadın nezarethanesi, 3 adet erkek nezarethanesi, çocuk nezarethanesi ve birkaç görevli araç yeriyle birlikte F blok bodrum katta da yer almaktadır (Şekil 5.11.). Bu projeyi ön plana çıkaran bu tasarımın türevi yaşadığımız kozmopolit ortamda diğer adliye binalarında da tasarlanması tavsiyeden ziyade gerekliliği doğurmaktadır.

Şekil 5.9. Adliye Parseli Tutuklu Mahkumlar Sirkülasyonu

a- A Blok Nezarethane Planı

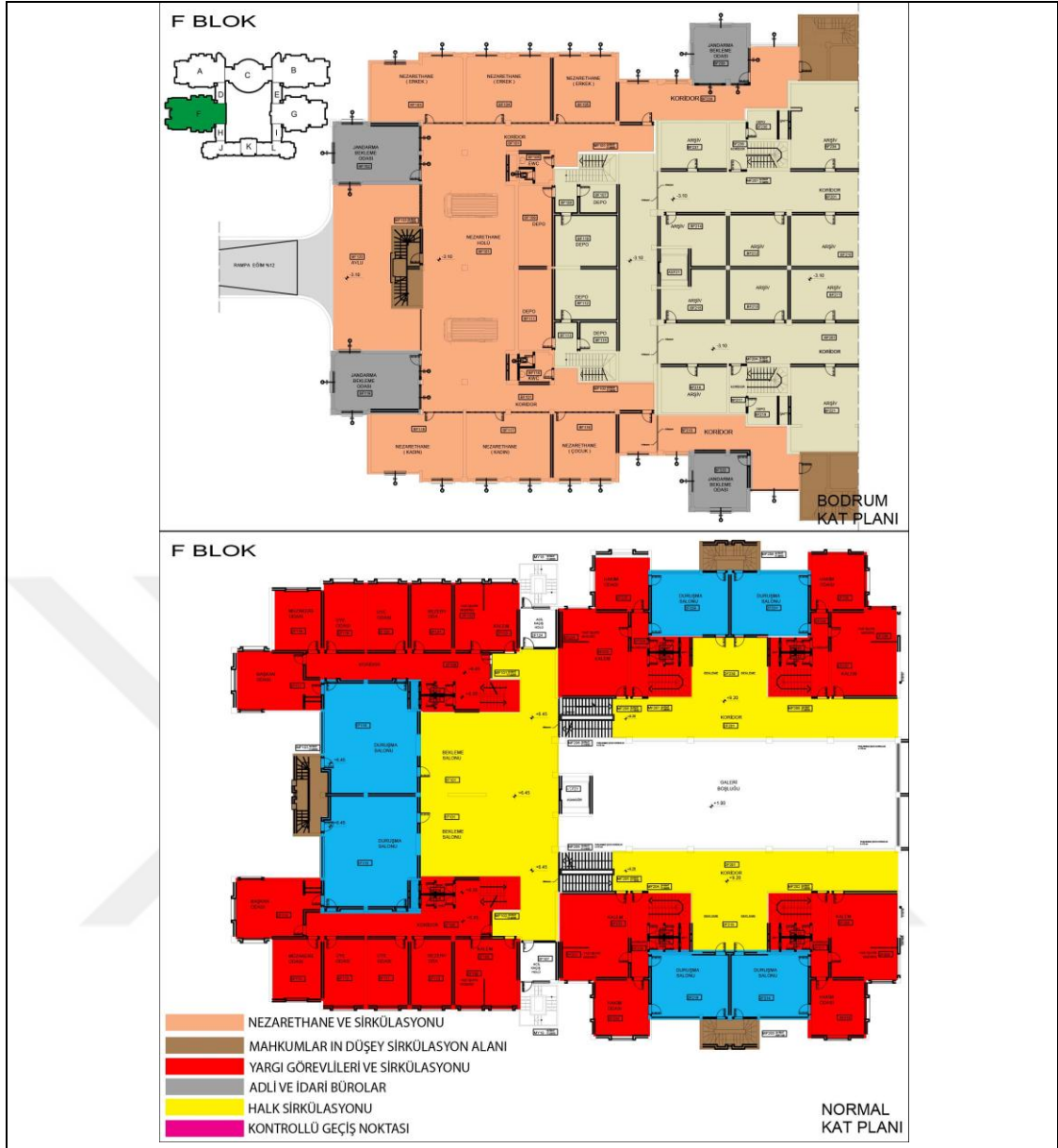

b- A Blok Nezarethane Rampası

c- A Blok Nezarethane Girişi

Şekil 5.10. A Blok Tutuklu Mahkûmların Sirkülasyonu

a- F Blok Nezarethane Planı

b- F Blok Nezarethane Girişi

c- F Blok Nezarethane Girişi

Şekil 5.11. F Blok Tutuklu Mahkûmların Sirkülasyonu

5.4. Yapı/ Blok Analizi

Bu bölümde Konya Adliyesi'nde bulunan blokların zemin ve normal kat planlarının ön plan ve arka plan tipolojisine göre analizleri yapılmıştır. Bu analizlerin yanı sıra adliye binasında yönlendirmelerin nasıl sağlandığı, tutuklu mahkûmların sirkülasyonu ile ilgili de alt başlıklarla yapı tasarımı daha detaylı olarak analiz edilmiştir. Bu analiz kapsamında kullanılacak olan her türlü veriler Konya Adliyesi teknik birimler idaresince edinilmiş olup; izinsiz kullanılması, fotoğraflanması, kopyalanması etik kurallara göre uygun değildir.

Vaziyet Planı

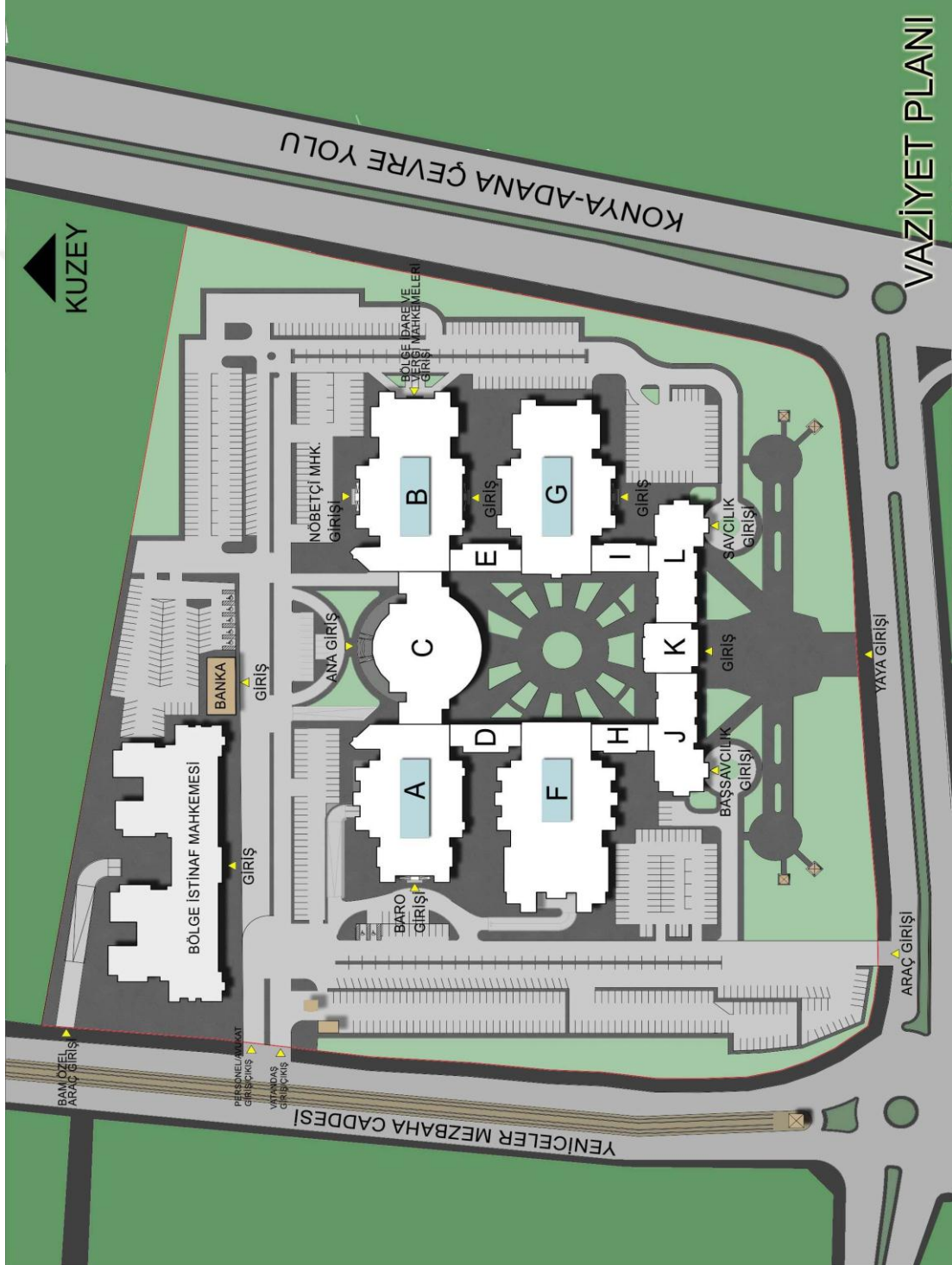
Konya Adliyesi parsel üzerinde 12 blok olarak tasarlanmıştır. Sonradan yapılan Bölge İstinaf Mahkemesi ve Vakıf Bank binasıyla toplam 14 adet blok vardır. 12 Blok bitişik nizam şeklinde tasarlanarak birimler birbiri ile ilişkilendirilmiştir. Aşağıda Şekil 5.12'de vaziyet planı Google Earth den faydalanarak şematize edilmiştir.

Bölge istinaf mahkemesi, ilk derece hukuk ve ceza mahkemelerinin kural olarak son kararlarına karşı yapılan istinaf başvurularını incelemekle görevli üst derece mahkemedir. Diğer yerel mahkemelerden ayrı yapılması; üst derece mahkeme olması ve kullanıcı sayısının yerel mahkemelere göre az olmasından kaynaklanmaktadır. Bölge İstinaf Mahkemesi binasının projelendirmesi Konya Adliye Sarayının mimarı Haluk Hüsnü KORKMAZ tarafından aynı cephe karakteriyle bir bütün oluşturacak şekilde tasarlanmıştır (Şekil 5.13/b).

Adliye Binası vaziyet planı incelendiğinde yapının avlulu bir plan şemasına sahip olduğu görülmektedir. Bu avluya araçla herhangi bir ulaşım ve geçiş yeri mümkün gözükmemektedir. Mimari projeler yalnızca planlı alanlar tip imar yönetmeliğine bağımlı değildir, bu sebeple mimarların çok yönlü düşünmesi gerekmektedir. Yangın yönetmeliğinde itfaiye araçlarının çalışma alanına olan maksimum mesafesi ve yayalar için yangından, acil durumlardan kaçış için maksimum mesafeler dikkate alınmalıdır ve yasal olarak yönetmeliklere uygun olarak tasarlanması zorunludur. Mimari projelerde yasal şartlar avan proje aşamasında yerine getirilmesi için ilgili kurumlarda ön incelemeye tabi tutturulması tasarımda sonradan ortaya çıkacak ekstrem durumları önleyecektir. Konya Adliyesinde itfaiye araçları geçişi için Konya Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından proje inceleme raporunda avluya itfaiye

araçları için geçiş yeri istenmiştir. Bu eksikliği gidermek adına C blok doğu kısmında zemin katta avluya geçiş düzenlenmiştir (Şekil 5.12- 5.13/g).

Parselin kuzeydoğu cephesine ihtiyaç görüldüğünden dolayı yapı inşa edildikten sonra avukatlar, savcılar ve hakimler için araç yıkama istasyonu yapılmıştır. Bu noktada kontrollü mahkumlar araç yıkamaktadırlar (Şekil 5.13/e).

Şekil 5.12. Vaziyet Planı

a- Vaziyet Planı

b- Bölge İstinaf Mahkemesi (Bakış Açısı-2)

c- Avlu Görüntüsü (Bakış Açısı-3)

d- Vakıfbank Binası (Bakış Açısı-4)

e- Yıkama Tesisi (Bakış Açısı-5)

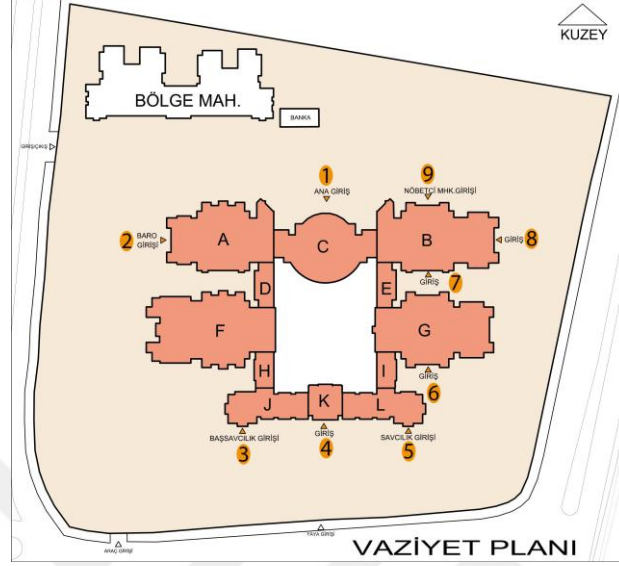
f- Galerî Boşluklu Blok Tasarımı (Bakış Açısı-6)

g- İtfaiye Avlu Araç Ulaşım yolu (Bakış Açısı-7)

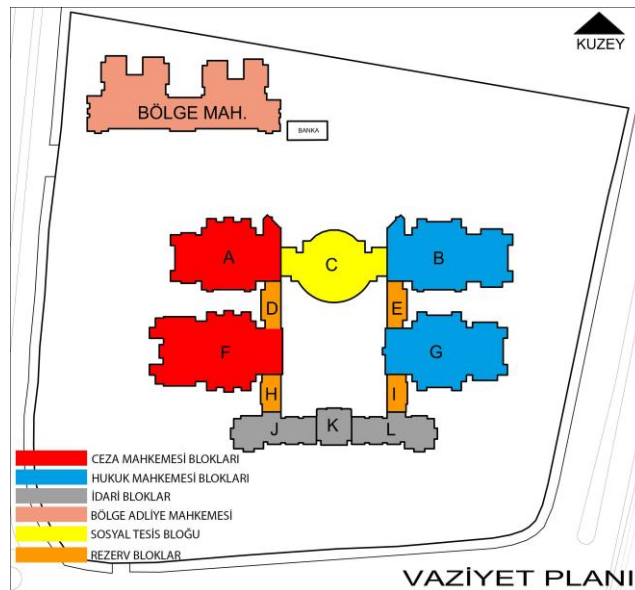
Şekil 5.13. Adliye Parseli Fotoğraflar

Binaya 9 ayrı kapıdan girilmekte, ayrıca binada 2 adet kapalı garaj girişi ve bunlarla bağlantılı nezarethaneler bulunmakta, nezarethanelerden duruşma salonlarına direk bağlantılı merdivenler ile geçiş sağlanmaktadır (Şekil 5.14.)

Şekil 5.14. Adliye Giriş Kapıları

Avlulu bir sisteme sahip olan adliye binası, avluyu oluşturan dikdörtgen kollara takılan kütlelerin birleşiminden oluşmaktadır. Bu kütlelerde hukuk ve ceza mahkemesi ayrımı yapılmıştır. Simetri aksının A Blok ve F Blok tarafı ceza mahkemesi olarak, B Blok ve G Blok tarafı ise hukuk mahkemesi olarak tasarlanmıştır. Bu ayrımın tasarımın ana kararı olduğu plan şemalarındaki farklılıklardan ayırt edilmektedir (Şekil 5.15.)

Şekil 5.15. Fonksiyonlarına Göre Adliye Blokları

A Blok

A Blok; adliye parselinde bulunan 12 bloktan bir tanesidir. Ceza mahkemesi olarak tasarlanmıştır. Adliye yapısının Kuzeybatı cephesinde yer almakta olan blok galeri boşluklu tasarıma sahiptir (Şekil 5.16/a).

A Blok bodrum katında depolar, arşivler, tesisat odası ve nezarethane bulunmaktadır. Arşiv odalarında dava dosyaları, evraklar bulunurken; depolarda ise mobilya gibi muhtelif malzemeler yer almaktadır.

A Blok zemin katta baro başkanlığı, icra müdürlükleri, müzayede salonu ve arka planı, kütüphane, okuma salonu, bilgi işlem büroları yer almaktadır (Şekil 5.16/a).

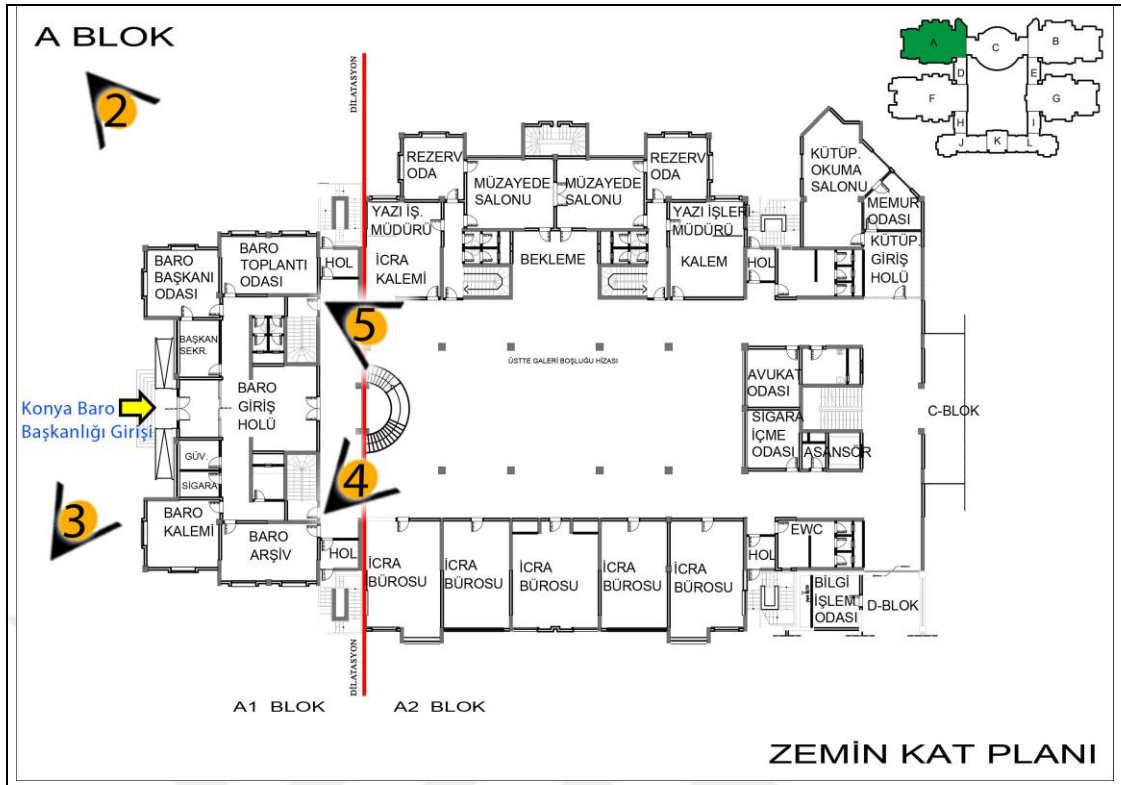
A Blok zemin katın bir bölümü baro başkanlığına ayrılmıştır. Baro başkanlığının girişi dışarıdan verilmiştir. Bağımsız bir müstemilat mantığında çalışmaktadır. A blokta zemin katta başka giriş bulunmamaktadır (Şekil 5.16/c). Bu girişi avukatlar ve stajyer avukatlar haricindeki kullanıcılar kullanamamaktadır. Baro başkanlığında; başkanın makamı, baro kalemi, çay ocağı, arşiv, toplantı odası, başkanlık sekreterliği, güvenlik ve wc ler bulunmaktadır.

A blok zemin katta duruşma salonu bulunmamaktadır. A Blok zemin katta duruşma salonunun yerine müzayede salonu yer almıştır. Müzayede salonu duruşma salonu ile aynı işlev ve fonksiyon şemasına sahip olarak tasarlanmıştır. Müzayede salonunun da arka planında yargı görevlileri ve icra müdürlerinin de kullanabileceği rezerv ofis tasarlanmıştır. Müzayede salonuna ait kalemde ve icra kalemi sayesinde arka planda bulunan rezerv ofise kontrollü geçiş sağlanmaktadır. Uygulama da ise müzayede salonu olarak B blok zemin katta pasif yapı elemanları ile kat holünde sonradan oluşturulan mekân kullanılmaktadır. İcra yoluyla satılacak olan malların müzayede yöntemiyle satılması durumunda B bloktaki müzayede salonları kullanılmaktadır (Şekil 5.16.).

Zemin katta elektrik tesisat odası ve şaftı, tesisat şaftı, havalandırma şaftı, bacalar gibi teknik alt yapıya hizmet eden alanlar da tasarlanmıştır. Ayrıca halka açık erkek ve kadın ayrı olmak üzere üçer adet lavabo-wc, baroya ait iki adet lavabo-wc, müzayede salonunun arka planlarında bulunan personelin kullandığı dört adet lavabo-wc bulunmaktadır. Temizlik malzemelerinin de bulunduğu muhtelif temizlik işlerinde kullanılan temizlik odası da tasarlanmıştır.

Zemin kat yüksekliği 4.10 m olarak inşa edilmiştir. Blok boyu 60 m yi aştığından dolayı dilatasyonla A1 ve A2 olarak iki blok şeklinde inşa edilmiştir (Şekil 5.16/a).

a- Zemin Kat Planı

b- Kuzeybatı Cephesi (Bakış Açısı-2)

c- Baro Başkanlığı Girişi (Bakış Açısı-3)

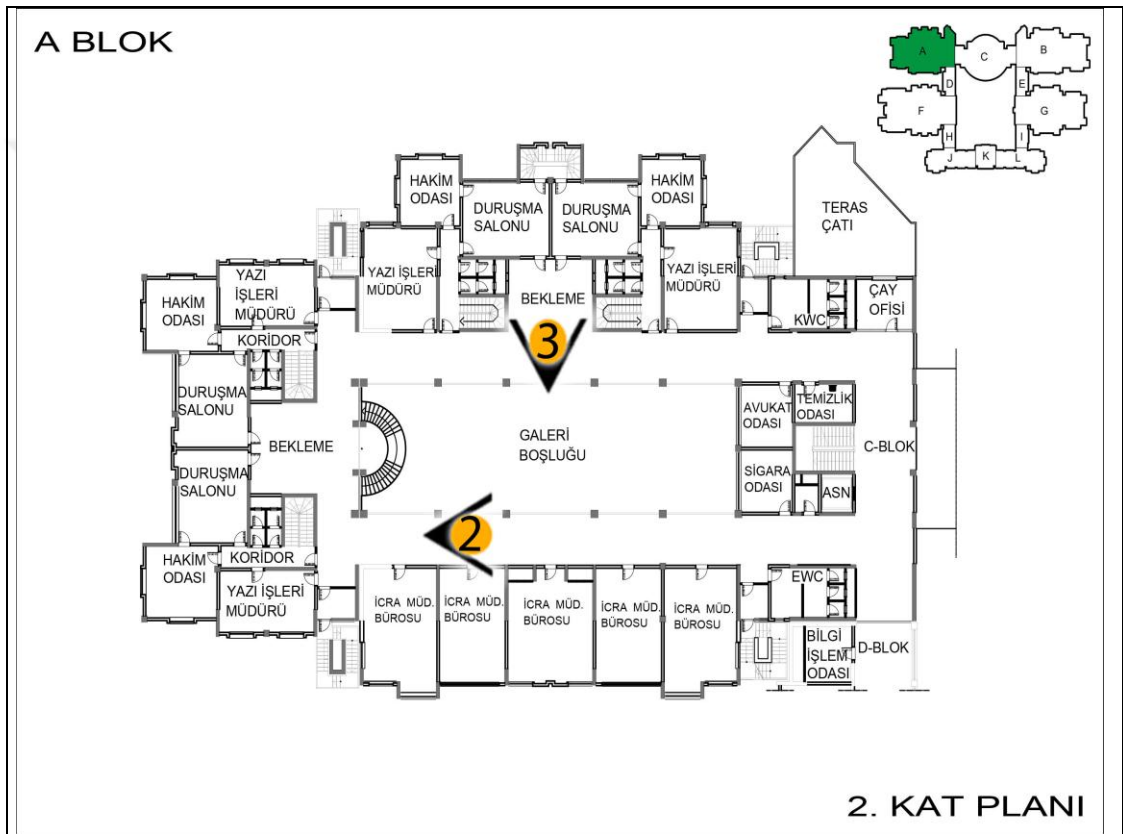
d- Zemin Kat/1 (Bakış Açısı-4)

e- Zemin Kat/2 (Bakış Açısı-5)

Şekil 5.16. A Blok Zemin Kat Planı ve Fotoğrafları

A Blok normal katlarda zemin katta bulunan müzayede salonunun üstünde duruşma salonları bulunmaktadır. Bu duruşma salonları ağır ceza mahkemesi olarak kullanılmaktadır. Baro başkanlığının giriş salonunun izdüşümünde üst katta ceza mahkemesi konumlandırılmıştır. A Blok normal katlara bakıldığında 4 adet ceza mahkemesi duruşma salonu görülmektedir. Bu işlev haricinde icra birimleri bu katta da bulunmaktadır. Duruşmaya katılacak avukatlar için avukat bekleme odası tasarlanmıştır. Avukatlar bu odada duruşmalarını beklemekte, cübbelerini giyme odası olarak da kullanılmaktadır (Şekil 5.17.).

a- Normal Kat Planı

b- Kat Holü (Bakış Açısı-2)

c- Duruşma Salonu Bekleme (Bakış Açısı-3)

Şekil 5.17. A Blok Normal Katlar Planı ve Fotoğrafları

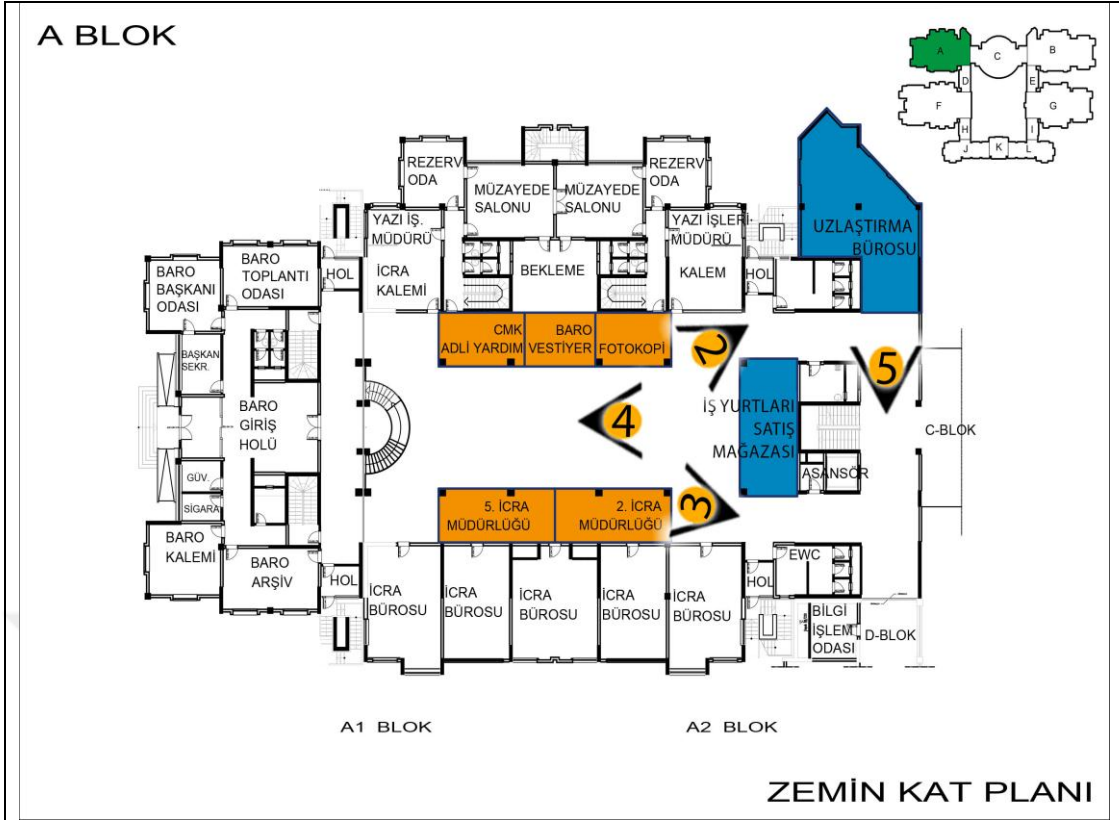
Adliye yapılarında zamanla adalet mekanizmasının değişmesi ile ortaya çıkan yeni ihtiyaçları ve işlev değiştiren mekânlar olduğu saptanmaktadır. Konya adliyesinde de alan yetersizliğinden dolayı bazı bloklarda eklemeler yapıldığı gözükmektedir. Bunun yanı sıra fonksiyon değişimleri de gözlenmektedir.

Tasarımda A Bloкта bulunan müzayede salonunu ve bekleme alanını da kapsayacak şekilde, mekân yetmezliği ortaya çıktığından dolayı üst kat galeri boşluğu izdüşümünde Şekil 5.18/a'da verilen alan bölücü elemanlar olan duvarlar ve camekânlarla kapatılarak ihtiyaç olan mekânlar oluşturulmuştur. Baro başkanlığının A Bloкта bulunması sebebiyle ve günümüz şartlarında baro başkanlığı alan gereksinimine ihtiyaç duyulduğundan dolayı baroya ait vestiyer, yargı görevlilerinin yükünü azaltma amaçlı olarak Konya Adliyesi yapıldıktan sonra gündeme gelen avukatlara devlet tarafından görev dağılımı yapılan CMK birimi bürosu, adli yardım bürosu ve adliyelerde sıklıkla kullanılan fotokopi odası şekil 5.18/a'daki gösterilen alana eklenmiştir.

A Bloкта zemin katta yer alan icra müdürlükleri ve icra ofisleri alan yetersizliğinden dolayı bloğun güney kısmında yer alan icra müdürlüklerinin kat holü kısmına üst kat izdüşümünde 5. İcra Müdürlüğü ve 2. İcra Müdürlüğü'ne ait Şekil 5.18/a da verilen alanlar eklenmiştir.

A Bloкта karşımıza çıkan bir başka mekânsal değişim de zemin katta bulunan Şekil 5.18' de görülen avukat bekleme ve sigara içme odalarının birleştirilerek iş yurtları satış mağazasına dönüştürülmüş olmasıdır. Bu mağazada yarı açık cezaevinde tutulan mahkûmların ürettiği ceket, ayakkabı, anahtarlık vb. muhtelif eşyalar satılmaktadır. Farklı illerde üretilen eşyalar ve o ile ait yöresel ürünler de barındıran mağaza herkese açık satış yapmaktadır (Şekil 5.18/d).

Hukukta ve adalet sisteminde Konya Adliyesi yapıldıktan ortaya çıkan yeni sistemlerden birisi de uzlaştırmacılık uygulamasıdır. Uzlaştırma bürosu için ortaya çıkan mekân ihtiyacını A blokta bulunan kütüphane işlev değiştirerek uzlaştırma bürosuna dönüştürülmüştür. Uzlaştırma eğitimi sertifikasına sahip ve uzlaştırmacılık sınavını kazanan adliyede çalışan belirli memurların ve avukatların belirli sistemler üzerinden iş dağıtımı yapılmakta ve dava açılmadan, yargı görevlilerinin yoğunluğunu azaltmak amacıyla ortaya çıkmış olup tasarımda kütüphane olarak belirlenen alan uzlaştırma bürosu ve uzlaştırmacıların form doldurdukları hücreleri için ayrılmıştır (Şekil 5.18/e).

a- Eklenen ve Değişim Yapılan Mekanlar Planı

b- İcra Müdürlükleri (Bakış Açısı-2)

c- Baro Başkanlığı Birimleri (Bakış Açısı-3)

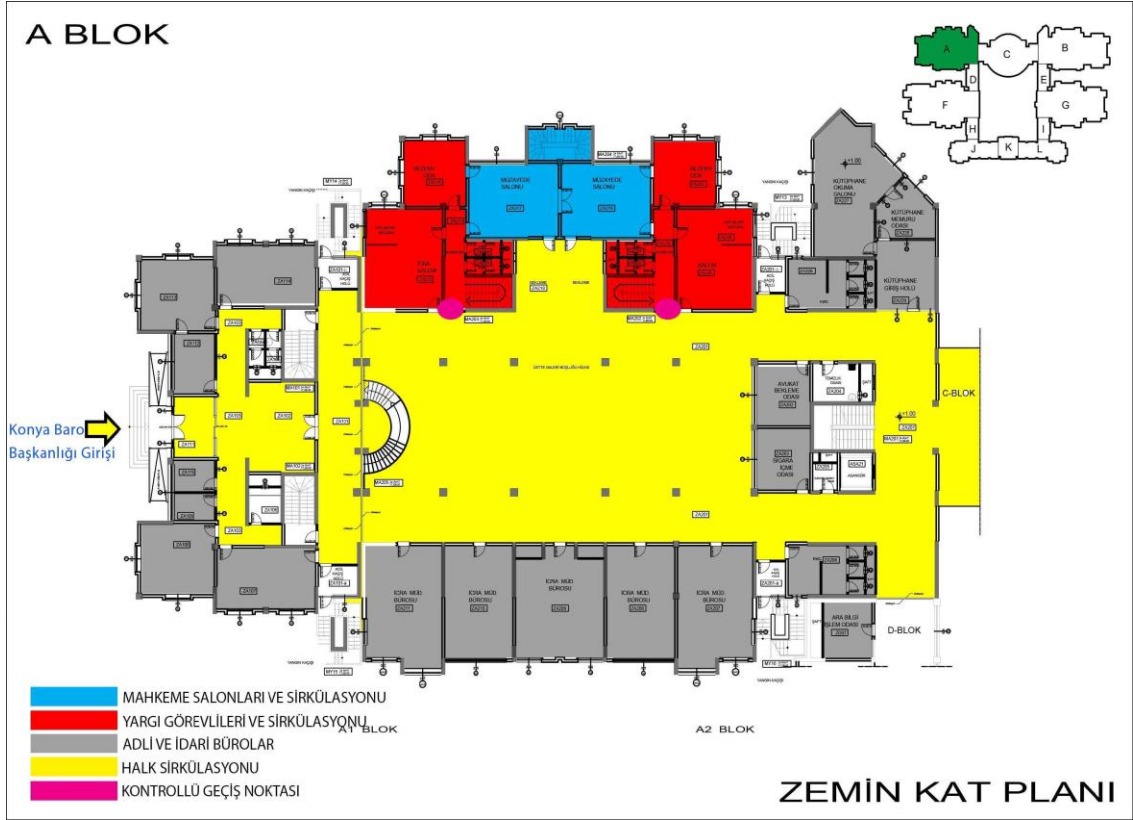

d- İş Yurtları Satış Mağazası (Bakış Açısı-4)

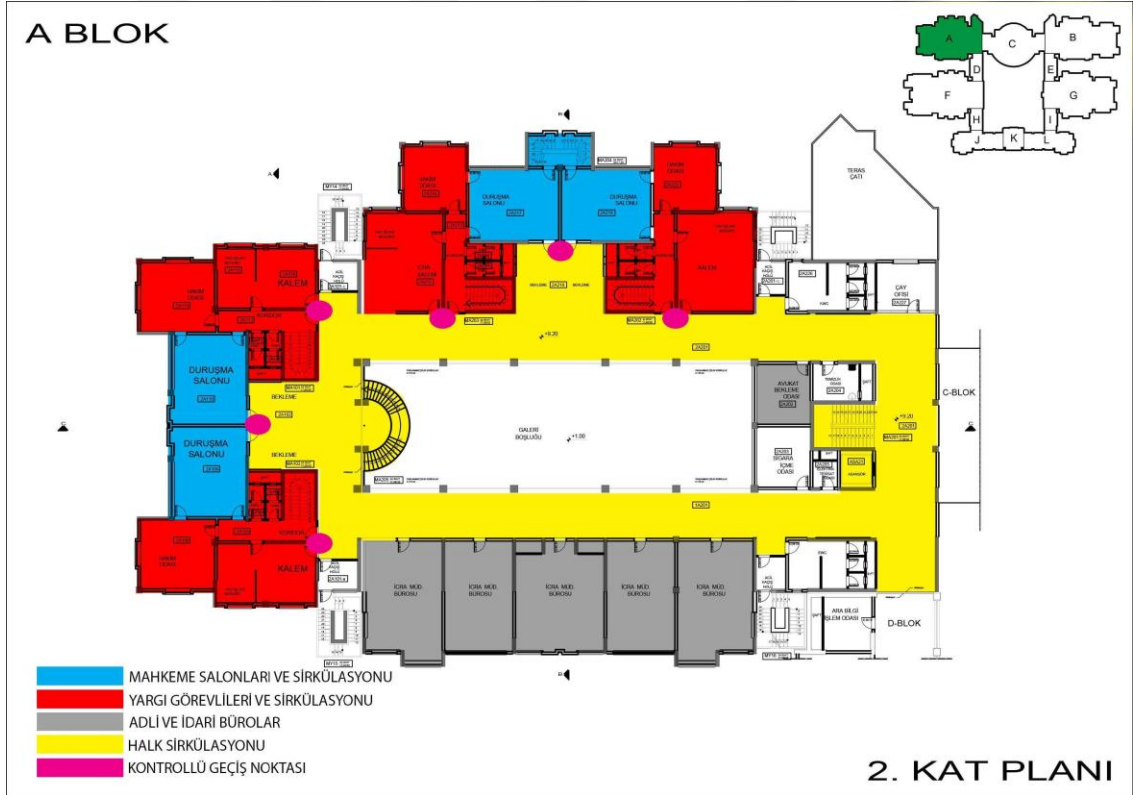

e- Uzlaştırma Bürosu (Bakış Açısı-5)

Şekil 5.18. A Blok Eklenen ve Değişim Yapılan Mekanlar

Şekil 5.19. A Blok Zemin Kat Ön Plan- Arka Plan Analizi

Şekil 5.20. A Blok Normal Kat Ön Plan- Arka Plan Analizi

Duruşma salonları odak noktası olarak alındığı takdirde A Blok ön plan ve arka plan analizinde Şekil 5.19. ve Şekil 5.20. doğrultusunda aşağıda maddeler halinde verilen çıkarımlar yapılabilir:

- Zemin katta baro başkanlığı kontrollü geçiş sağlansa da adliye yapıları arka planı kapsamında değildir.
- Zemin katta bulunan ve müzayede salonu olarak planlanan alana da arka plan tasarlanmıştır.
- Halk düşey sirkülasyonu iki adet merdiven ve bir adet asansörle sağlanmaktadır.
- Acil durumlarda kullanılmak üzere kaçış holüne sahip 4 adet merdivenin tamamına ön plandan geçiş yapılmaktadır.
- Her duruşma salonunun arka planında yargı görevlileri için bir adet merdiven bulunmaktadır.
- A Blok kuzey cephede bulunan iki duruşma salonuna tutuklu mahkûmlar için merdiven tasarlanmıştır. Diğer duruşma salonlarında daha az tehlike arz eden ceza davaları görülmektedir. Nezarethanedeki mahkûmlar direkt olarak duruşma salonlarına alınabilmektedir.
- Her duruşma salonunun arka planı bulunmaktadır. Bu arka planda yargı görevlisi olan hakimler için makam odası bulunmakta ve bu odadan duruşma salonuna geçiş sağlanmaktadır. Ayrıca mahkemelerin arka planında yazı işleri müdürü için ve ilgili mahkemenin kalemi yer almaktadır.
- Mahkemelerin arka planında çalışan kullanıcılar için erkek ve kadın olarak lavabo-wc ler düzenlenmiştir.
- Mahkemelerin duruşma salonlarında planlanan arka planın kullanıcıları düşey sirkülasyonla ön planla ilişkisi olmadan adliye yapısı içerisinde hareket edebilmektedir. Yalnız arka plan kullanıcıları adliye yapısına girerken ve adliyede bir başka mahkemeye gideceği zaman ön plandan ulaşım sağlamaktadır.
- Halkın duruşma salonlarına girişi mübaşirler ve güvenlik görevlileri tarafından kontrollü geçişle ön planda bulunan bekleme salonundan sağlanmaktadır.
- Mahkemelerin yazı işleri bölümündeki kullanıcılar için de duruşma salonlarına geçiş tasarlanmıştır. Yargı görevlilerinden olan savcılar da duruşmaya katılmaktadır. Savcı odaları A blok normal katlarda bulunmaktadır. Savcılar da duruşma salonlarına ön plandan ulaşabilmektedir.

Plan okumaları, kullanıcı görüşmeleri, mevzuatlar, yönetmelikler, yönergeler ve yerinde yapılan gözlemlere dayalı olarak A Blok' tan elde edilen çıkarımlar aşağıda sıralanmıştır:

- İcra mahkemelerinde borçlunun cebren el koyulan mallarını satmak veya ihale etmek için bir müzayede salonuna ihtiyaç vardır. Bu müzayede salonunda yargıçlar, katılımcılar ve memurlar için bir alan oluşturulmalıdır. Bütün ilçe ve bölge adliyelerinde icra mahkemeleri bulunmaktadır. İcra mahkemeleri bulunan adliye yapılarında da ayrı bir mekân olarak karşımıza çıkmasa da müzayede için kullanılabilir bir mekân ihtiyacı vardır.

- Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı'nın hazırladığı yönergeler doğrultusunda bölge adliyelerinde baro başkanlığı için bir yer ayrılması gerekmektedir. Adalet Bakanlığı'nın yapılacak adliye binaları için hazırladığı ihtiyaç programları nüfusa ve adliyenin niteliğine göre farklılıklar göstermektedir. Dolayısıyla baro başkanlıkları için ayrılan mekân sayısı ve alanları değişebilmektedir. Bölge adliyelerinde ayrı bir birim olarak, ilçe adliyelerinde ise baro temsilciliği için yer ayrılmalıdır.

- Konya Adliyesi A blokta görüldüğü gibi ceza mahkemeleri için duruşma salonları ayrılmalıdır. Ön plan ve arka plan analizi yapılarak sirkülasyon doğru şekilde planlanmalıdır.

- Ceza mahkemelerinde bulunan duruşma salonlarına mahkumlar nezarethanedden doğrudan ulaşabilmelidir.

- Yargı görevlileri için de acil durumlarda kullanılmak üzere arka planda kaçış merdiveni tasarlanmalıdır.

- Yeni yapılan adliyelerde uzlaştırma bürosu tasarlanmalıdır.

- Mahkemelerin arka planını kullanıcıları ön planla ilişkisi olmadan yatayda ve düşeyde sirkülasyon sağlanmalıdır.

- İcra müdürlüklerinin bulunduğu alana icra müdürlüklerinin kullanması üzerine rezerv bürolar tasarlanmalıdır.

- İş yurtları mağazası için yeni yapılan modern adliyelerde bir alan tasarlanmalıdır.

- Avukatlar için baro başkanlığı ile ilişkisi bulunan vestiyer odası tasarlanmalıdır.

- Kütüphanelerde okuma salonu ve memur odası tasarlanmalıdır.

B Blok

B Blok; adliye parselinde bulunan 12 bloktan bir tanesidir. Hukuk mahkemesi bloğu olarak tasarlanmıştır. Adliye yapısının Kuzeydoğu cephesinde yer almakta olan blok galeri boşluklu tasarıma sahiptir (Şekil 5.21/a).

B Blok bodrum katında depolar, mahkeme arşivleri, seçim kurulu arşivleri ve tesisat odaları bulunmaktadır. Arşiv odalarında dava dosyaları, evraklar bulunurken; depolarda ise mobilya gibi muhtelif malzemeler yer almaktadır. Bunun yanı sıra sığınak da bu blokta yer almaktadır.

B Bloğa güney cephede bulunan personel girişinden, doğu cephesinde bulunan Şehit Cumhuriyet Savcısı Hakan Kılıç kapısından, kuzey cephesinde bulunan Şehit Cumhuriyet Savcısı Mehmet Türkseven Kapısı'ndan ve C bloktan B bloğa iç mekandan geçişle ulaşım sağlanmaktadır. B Bloğa toplamda dört farklı noktadan giriş sağlanmaktadır. Halk C bloktan ve kontrollü olarak kuzey cephede bulunan girişten girebilmektedir (Şekil 5.21.).

Bloğun zemin katında nöbetçi mahkeme salonu yer almaktadır. Nöbetçi mahkeme bölümünde yargı görevlileri odası, çay ofisi, wc ler, yazı işleri müdürlüğü ve kalemi, avukat bekleme odası, sigara içme odası, bekleme salonu tasarlanmıştır. Nöbetçi mahkeme bölümüne dışarıdan ve iç mekandan kontrollü geçişle ulaşılabilir. Bloğun zemin katında nöbetçi mahkeme bölümünde duruşma salonu bulunmamaktadır. Zemin katta bulunan merdivenler ve asansörler sayesinde birinci kata çıkılarak duruşma salonuna ulaşılabilir (Şekil 5.21.).

Zemin katta ayrıca kreş yer almaktadır. Kreşe ait mekanlar ise kreş giriş holü, oyun odası, uyku odası, wcler, ayakkabılık ve mutfaktır (Şekil 5.21.).

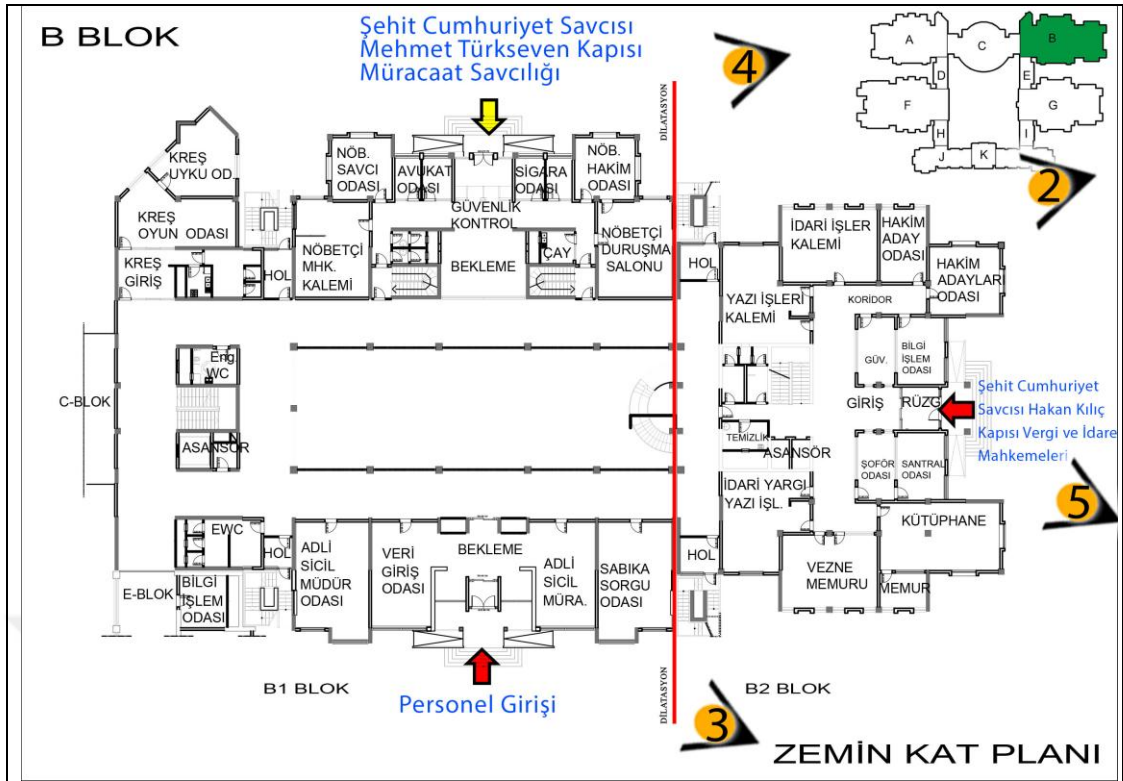
Zemin katta bulunan diğer mekanlar ise elektrik tesisat odası, adli sicil müdürlüğü, veri hazırlama bürosu, adli sicil müracaat bürosu, sabıka kaydı sorgulama odası, idari yargı mahkemesi bulunmaktadır (Şekil 5.21.).

Zemin katta yer alan idare mahkemesi içerisinde bilgi işlem odası, şoför odası, santral odası, kütüphane, kütüphane memuru, vezne, duruşma salonu, hakim adayları odası, yargı görevlileri odası, wcler, yazı işleri müdürlükleri ve kalemleri, temizlik odası, bilgi işlem odası ve güvenlik birimi bulunmaktadır (Şekil 5.21.).

B Blok zemin katta doğu cephesinde itfaiye araçları geçiş için planlanmış, ancak yaya geçişi kapatılmamıştır.

B Blok da A blokta olduğu gibi blok boyundan dolayı dilatasyonla ayrılmıştır.

a- Zemin Kat Plan

b- Dış Mekan Perspektif (Bakış Açısı-2)

c- B Blok Güney Cephesi Girişi (Bakış Açısı-3)

d- Şehit Cumhuriyet. Savcısı Mehmet TÜRKSEVEN Kapısı (Bakış Açısı-4)

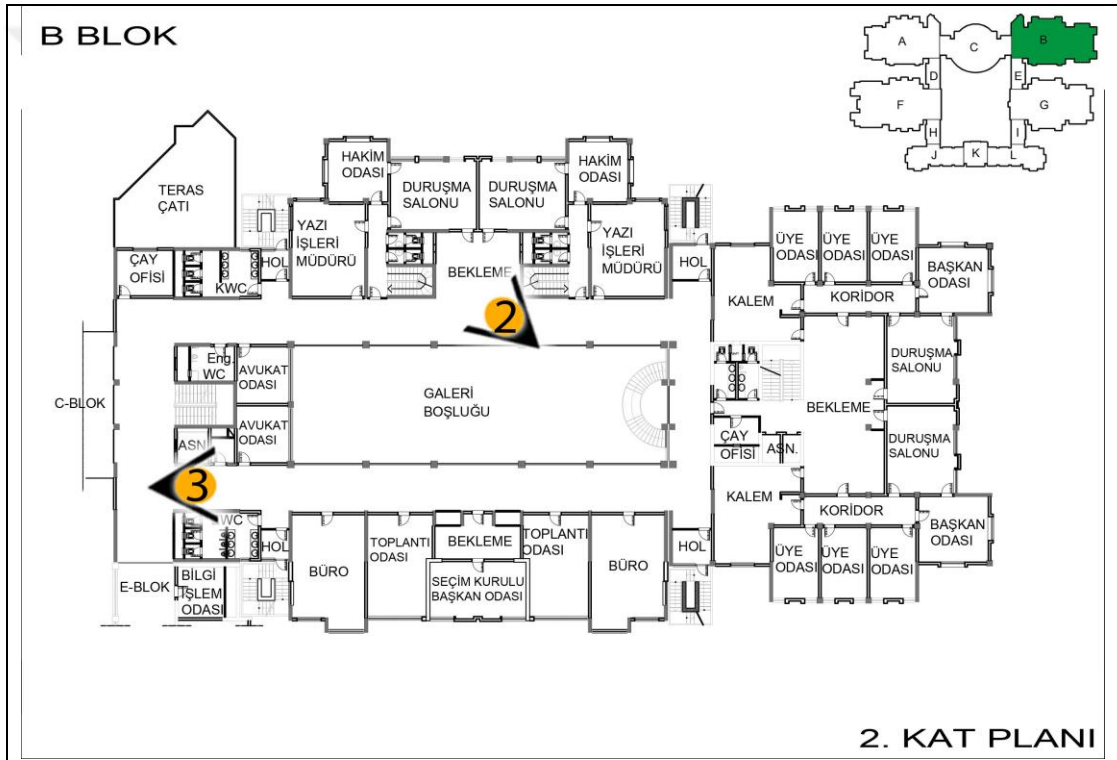

e- Şehit Cumhuriyet Savcısı Hakan KILIÇ Kapısı (Bakış Açısı-5)

Şekil 5.21. B Blok Zemin Kat Planı ve Fotoğraflar

B Blok normal katlara bakılacak olursa bürolar, avukat bekleme odaları, sigara içme odaları, erkek ve kadın lavabo tuvaletleri, engelli tuvaleti, personele hizmet eden çay ofisi, toplantı odası, seçim kurulu başkanı odası ve bekleme salonu, normal katlarda ikişer adet duruşma salonu ve arka planı bulunmaktadır. Normal katlar duruşma salonunun arka planlarında üye odaları, başkan odası, yargı görevlileri odası, yazı işleri müdürü ve kalem, bekleme salonu ve çay ofisi bulunmaktadır (Şekil 5.22.).

İdare mahkemesine ait normal katlarda yer alan bölümlerde ise bölge idare mahkemesi başkanı odası, toplantı salonu, hakim odaları, duruşma salonu, yargı görevlileri odaları, arka plana hizmet eden tuvaletler ve duruşma salonları önünde bekleme alanı tasarlanmıştır (Şekil 5.22.).

a- Normal Kat Plan

b- Duruşma Salonu Bekleme (Bakış Açısı-2)

c- Kat Holü (Bakış Açısı-3)

Şekil 5.22. B Blok Normal Kat Planı ve Fotoğraflar

B blokta da tasarımda düşünölen mekânlarda zaman içerisinde kapasite ve ihtiyaçlar doğrultusunda fonksiyon değişimleri yaşanmıştır. Şekil 5.23'e göre B blokta bulunan ofislerde yapılan işlev değişiklikleri aşağıdaki gibidir.

- Zemin katta güney girişiyle sağlanması düşünölen müracaat savcılığı biriminin girişi kuzeyde bulunan Şehit Cumhuriyet Savcısı Mehmet TÜRKSEVEN Kapısı'nda sağlanmıştır. Güneyde yapılacak olan Müracaat savcılığı girişi ise personel girişi olarak değiştirilmiştir.

- B Blok ikinci normal katta avukat bekleme ve görüşme odaları, sigara içme odaları seçim müdürlerine tahsis edilmiştir. Üçüncü normal katta da avukat bekleme ve görüşme odaları, sigara içme odaları yazı işleri müdürlüğüne tahsis edilmiştir.

- İkinci katta bulunan toplantı salonu il seçim müdürüne verilmiştir.

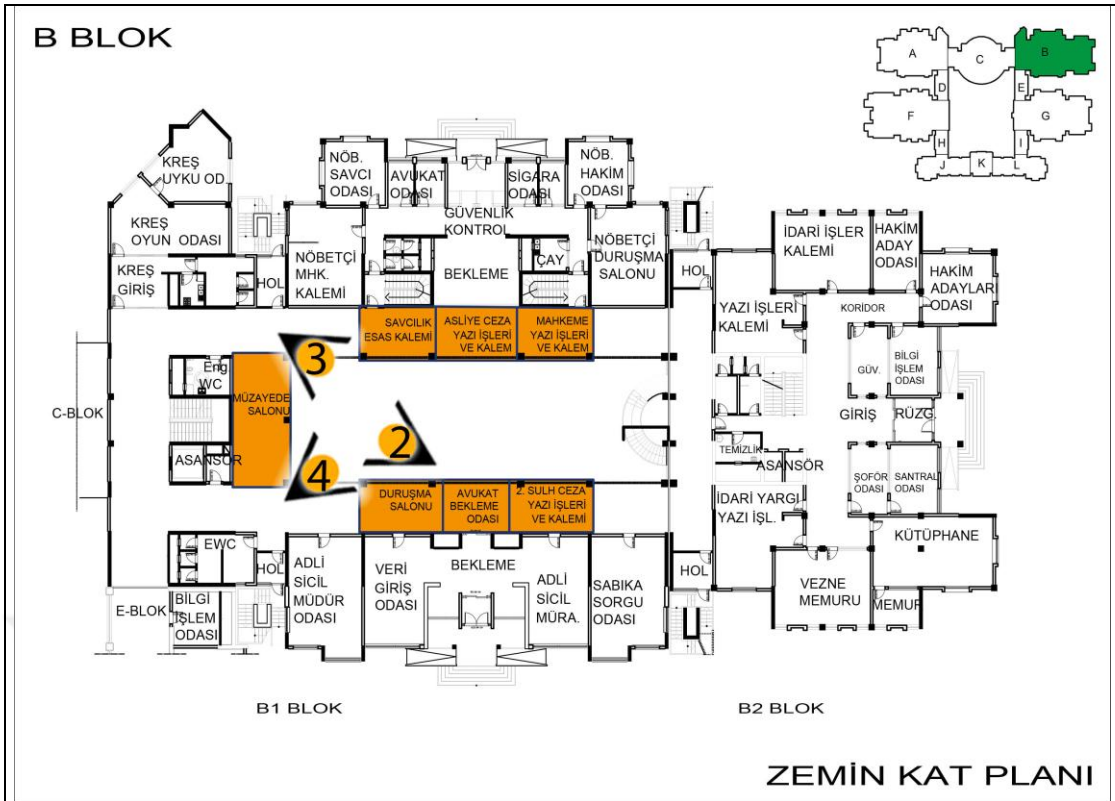
Mekân ihtiyacından dolayı ekleme yapılan mekânları Şekil 5.23'e göre aşağıdaki gibi sırlamak mümkündür:

- A blokta yapılması planlanan müzayedeler için bir duruşma salonu işlevinde alan bırakılmıştı. Bu alanı mahkemeye verip müzayedelerin B blokta yapılması öngörülmüştür. Bu sebeple B blok batı cephesinde bulunan sirkülasyon alanının doğusuna yeni müzayede salonu eklenmiştir. A Blokta tasarlanan Müzayede salonu arka planında yer alan icra kalemi, yazı işleri müdürü gibi müzayede salonuna yardımcı mekanlar müzayede salonu içerisinde salonla birlikte tasarlanmıştır (Şekil 5.23/b).

- B blok güney cephede bulunan personel girişinin kuzeyine ise hukuk mahkemelerine ait duruşma salonu, avukat bekleme odası ve 2. Sulh ceza mahkemesi yazı işleri ve kalemi eklenmiştir. Normal katlarda yer alan avukat bekleme odaları zemin katta tek bir mekânda toplanmıştır. Normal katlarda yer alan avukat odaları da başka ofisler için ayrılmıştır (Şekil 5.23/c).

- Zemin katta üst kat galeri boşluğu izdüşümünde alüminyum doğrama ve alçıpan yardımıyla alan yetmezliğinden dolayı yeni mekânlar eklenmiştir. Nöbetçi mahkeme alanının güney bölümüne savcılık esas kalemi, asliye ceza mahkemesi yazı işleri ve kalemi, mahkeme yazı işleri ve kalemi eklenmiştir. Dolayısıyla nöbetçi mahkemeden adliye binasına doğrudan geçiş kapatılmıştır. Bu mekânlardan kontrollü geçiş yapılabilmektedir (Şekil 5.23/d).

- B Blok normal kata erkek ve kadın mescit eklenmiştir (Şekil 5.23/e).

a- Eklenen Mekanlar

b- Müzayede Salonu (Bakış Açısı-2)

c- Avukat Odası ve Mah. Kalemi (Bakış Açısı-3)

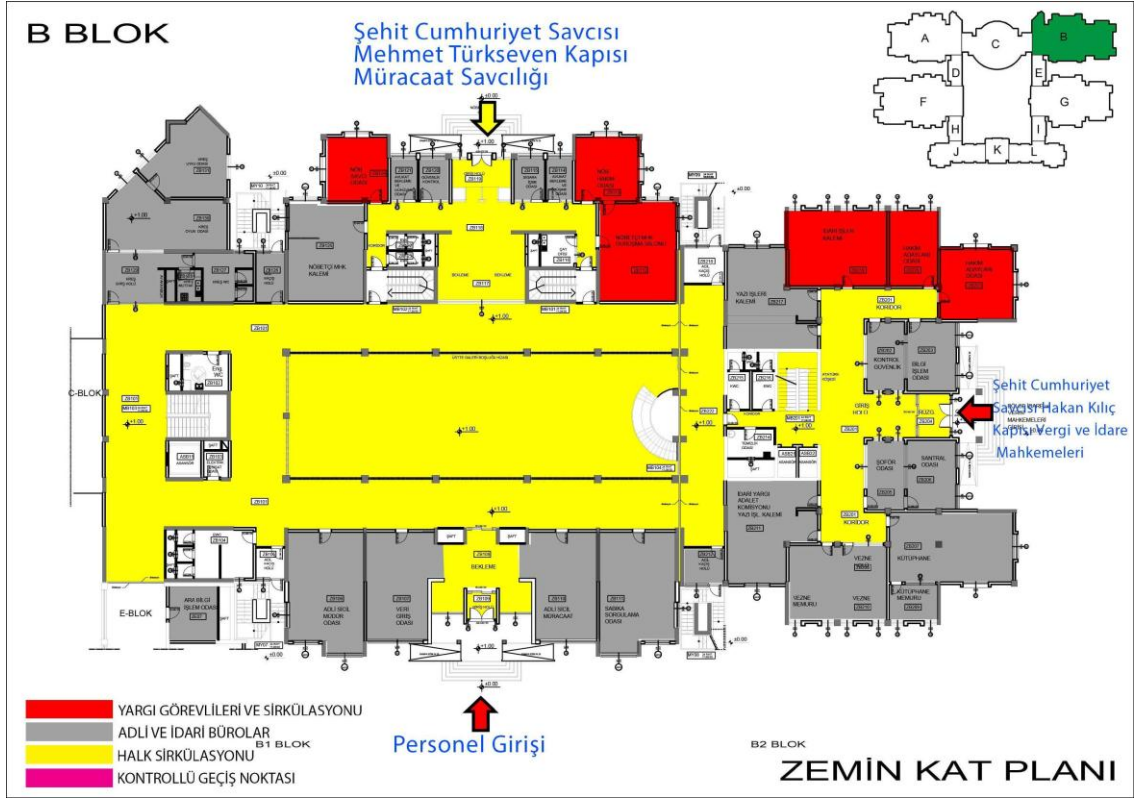

d- Hukuk Mahkemesi (Bakış Açısı-4)

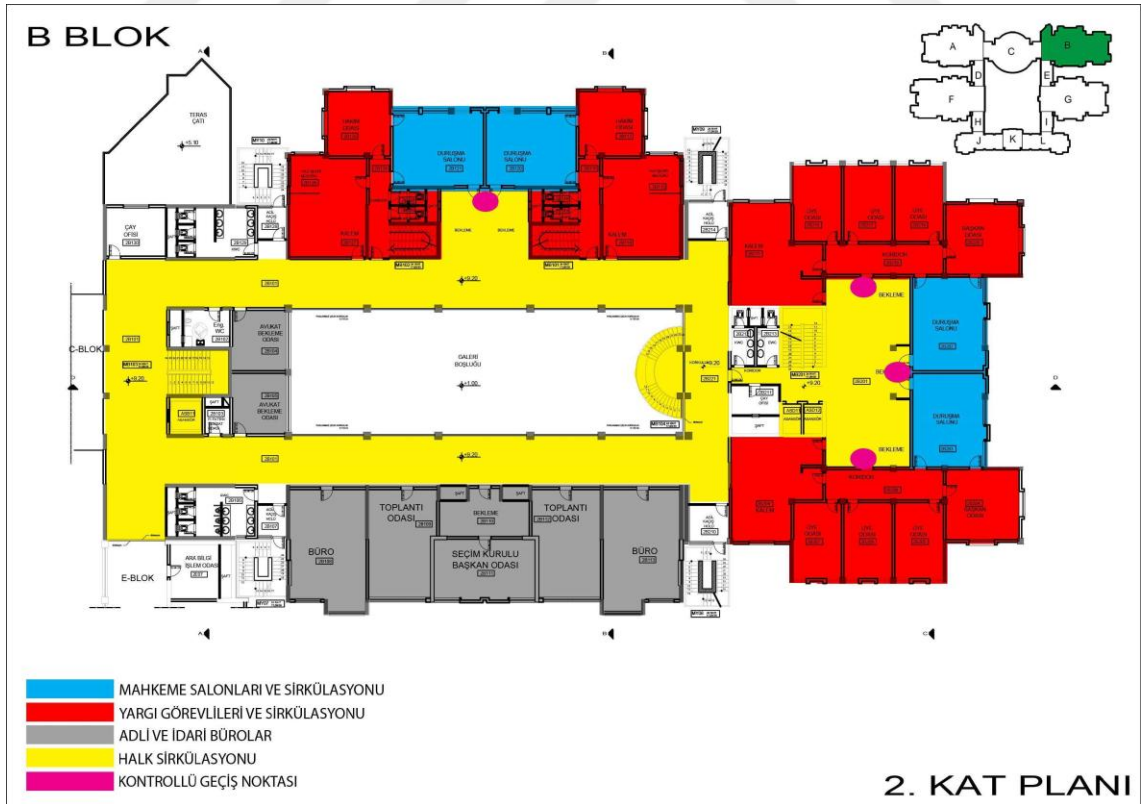

e- Normal Katlar Mescit (Bakış Açısı-5)

Şekil 5.23. B Blok Ekleme ve Değişim Yapılan Mekânlar

Şekil 5.24. B Blok Zemin Kat Ön Plan- Arka Plan Analizi

Şekil 5.25. B Blok Normal Kat Ön Plan- Arka Plan Analizi

Şekil 5.24 ve 5.25 de verilen B Blok zemin ve normal katlara ait ön plan ve arka plan analizine bakılacak olursa aşağıdaki çıkarımlarda bulunulabilir:

- Normal katta hukuk mahkemelerine ait dört farklı duruşma salonu tasarlanmıştır. Duruşma salonları ve arka planları incelendiğinde mahkemelerin iki tanesi alan olarak ve yardımcı mekân sayısı yönünden incelendiğinde daha büyüktür. Büyük olan mahkemelerin arka planlarında sosyal çalışmacılar için de alan ayrılmıştır.

- Halk düşey sirkülasyonu ve kaçış yolları iki adet merdiven ve üç adet asansörle sağlanmaktadır.

- Yargı görevlileri için arka planda merdiven normal katta iki mahkemede tasarlanmıştır.

- Acil durumlar için ön plandan ulaşılan dört adet güvenlik holüne sahip merdiven tasarlanmıştır.

- Erkek wc ve kadın wc; ön plan ve arka plan için ayrı ayrı yönetmelik hükümlerince yeteri sayıda tasarlanmıştır.

- Ceza mahkemelerinde olduğu gibi güvenlik amacıyla yapılan tutuklu mahkumlara özel merdiven bu blokta yapılmamıştır.

- İdare mahkemeleri normal katlarda ayrı bir bölüm olarak tasarlanmıştır. İdare mahkemeleri vergi mahkemelerini de kapsadığından ötürü müfettiş odası, üye odası, idare mahkemesi başkanı gibi arka planında yeni ofisler tasarlanmıştır.

B Blok'ta yerinde yapılan gözlemler, plan okuması ve kullanıcı görüşmelerine dayalı olarak aşağıdaki çıkarımlar yapılabilir:

- Konya Adliyesi'nde hukuk ve ceza mahkemelerinin farklı bloklarda değerlendirilmesi işleyişin hızlı olmasına, sirkülasyonun minimuma indirgenmesine ve yönlendirmelerin kolay sağlanmasına olanak sağlamaktadır. Hukuk ve ceza mahkemelerin işleyiş ve statü farklılığından dolayı farklı bloklarda, katlarda veya binanın farklı bir bölümünde yer almalıdır.

- Kapalı alanlarda ve kamusal mekânlarda sigara içilmesinin yasaklanması ve toplumda buna dair bir kültür oluşması sebebiyle yeni adliye binalarında sigara içme odasına gerek yoktur.

- Adliye içerisinde seçim birimleri bulunacak olursa il seçim müdürü odası, her ilçe için müdür odası ve personel odası, yeterli büyüklükte sistematik arşiv alanı, toplantı salonu ve sayım alanı olacak şekilde tasarlanmalıdır.

- Adliyelerde idare mahkemesine ait ön bürolar tasarlanmalı ve mahkeme salonuyla ilişkilendirilmelidir.
- Adliyelerde nöbetçi mahkeme salonu, müracaat savcılığı ve kütüphane yer almalıdır.
- Konya Adliye'sinde olduğu gibi yargı görevlileri ve personellerin bakıma muhtaç çocukları için adliyelere kreş tasarlanmalıdır.
- İdare mahkemeleri arka planlarında müfettiş odası, üye odası, başkan odası, toplantı salonu gibi mekânlar tasarlanmalıdır.
- İhtiyaç görüldüğü takdirde avukat odaları tek bir mekânda toplanabilir.
- Mahkemeler için adliye sarayında rezerv duruşma salonu ve arka planı bırakılmalıdır. Ayrıca mevcut mahkemeler için de rezerv oda bırakılmalıdır.

C Blok

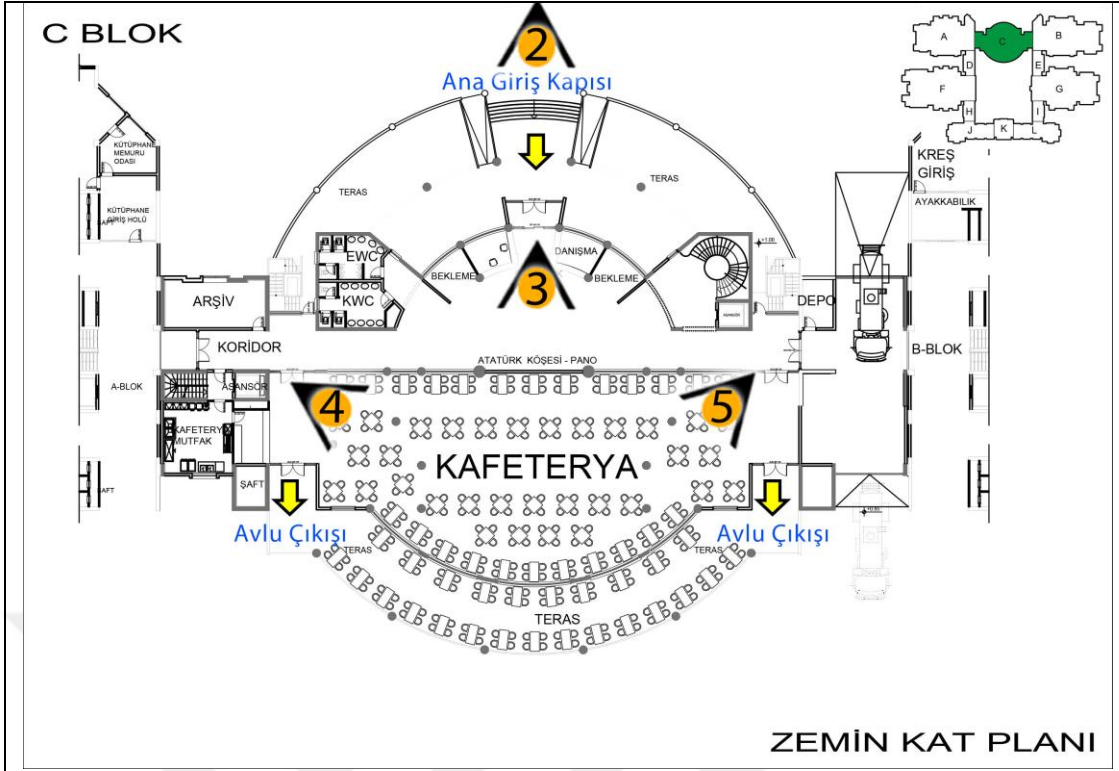
Adliye yapısında yer alan 12 bloktan bir tanesi olan C Blok, sosyal tesis bloğu olarak tasarlanmış olup, halkın ana girişi de bu bloktan sağlanmaktadır (Şekil 5.26/a). C Blok ana giriş kapısı Kılıçaslan Kapısı olarak isimlendirilmiştir (Şekil 5.26/b).

C blok zemin katta güvenlik kontrol odası, x-ray cihazları, bekleme odası, kafeterya danışma masası, Atatürk köşesi ve pano bölümü, erkek ve kadın olarak ayrı olarak düzenlenmiş wc ler ve kafeterya yer almaktadır (Şekil 5.26/c).

C Blok zemin katta farklı kullanıcılar için girişler ayrılmıştır. Halk girişi, personel girişi, hakim-savcı girişi, avukat ve stajyer avukat girişi, güvenlik görevlileri girişi ve bunlara paralel olarak çıkışlar düzenlenmiştir. Personel, avukat ve yargı görevlileri kartlarını okutarak güvenlikten geçebilirken halk; metal eşya, madeni para, metal aksesuar, çakmak vb. üzerinde bulunan metaller için kontrolden geçerek adliye binasına alınmaktadır. Halkın girdiği noktanın karşısına danışma masası ve tüm bloklara ait yönlendirme levhaları yerleştirilmiştir (Şekil 5.26/c).

C Blok zemin katta yer alan kafeterya avukatlar ve stajyer avukatlar için ihtiyaç doğduğundan dolayı sonradan ikiye bölünmüş, bölünen kısmı özelleştirilerek stajyer avukatlar ve avukatlar için tahsis edilmiştir (Şekil 5.26/d/e).

C Blok girişin sol bölümünde bulunan merdiven ve asansör ise personeller tarafından kullanılmaktadır. Bu merdivene güvenlik görevlileri sayesinde kontrollü geçişle ulaşılmaktadır.

a- Zemin Kat Planı

b- Ana Giriş (Bakış Açısı-2)

c- Giriş ve Güvenlik (Bakış Açısı-3)

d- Kafeterya (Bakış Açısı-4)

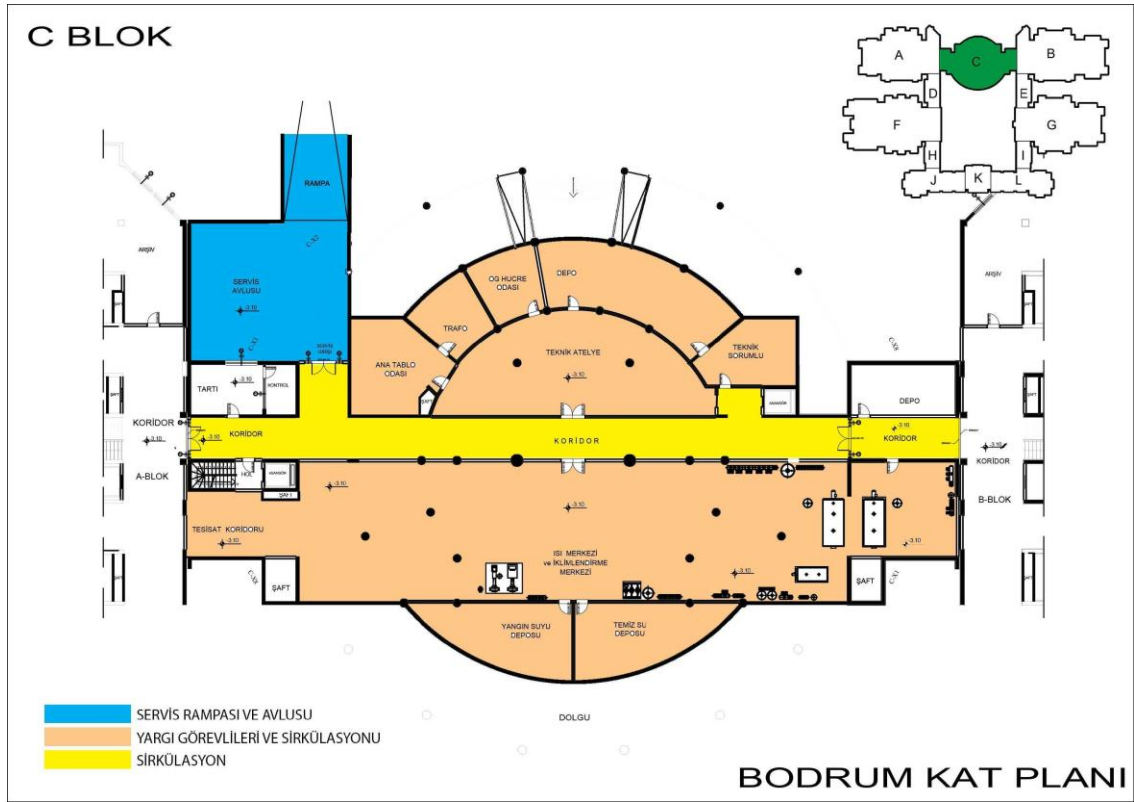

e- Avukat Kafeterya (Bakış Açısı-5)

Şekil 5.26. C Blok Zemin Kat Planı ve Fotoğraflar

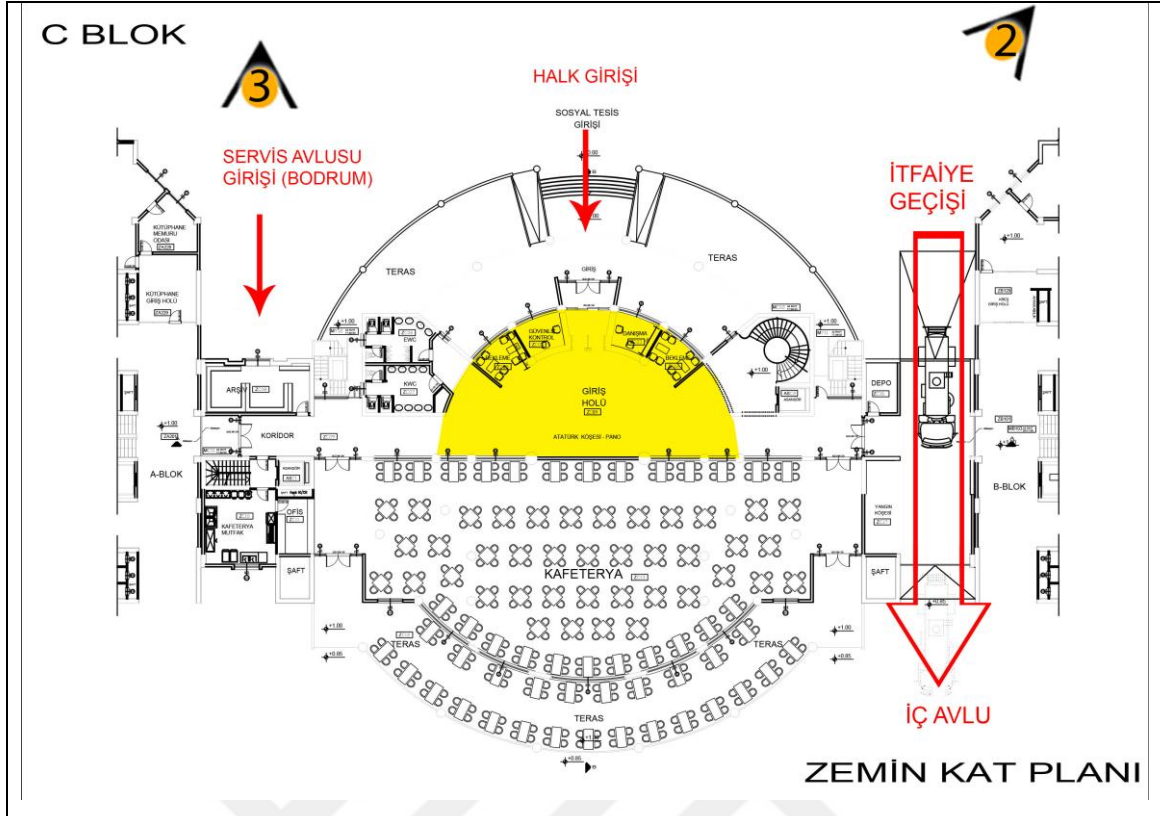

C Blok zemin kat batı kısmına bakıldığında zeminden bodrum kata ulaşan servis rampası gözükmemektedir. Bodrum kata ulaşan bu servis rampası yapının işlevi ve sirkülasyonu açısından katkı sağlamaktadır. Bodrum katta düzenlenen teknik alanlara ulaşmak, makinaları indirmek, bakım ve onarımı ile ilgilenmek açısından tasarıma bir katkı sağlamıştır (Şekil 5.27.).

Şekil 5.27. C Blok Bodrum Kat Planı

Konya Adliyesi iç avlulu bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak Konya Adliyesi avlusuna araç erişimi yoktur. Yalnızca C Blok zemin katta İtfaiye ve ambulans için bir geçiş yeri ayrılmıştır. Vaziyet planındaki peyzaj çizimlerine ve C Bloktan B Bloğa geçişe bakıldığında avan ve konsept proje tasarımı aşamalarında avluya araç geçişi tasarlanmadığı görülmektedir. Acil durumlar için açılmış olan bu geçişin itfaiye kurumunun doğru bir kararı olduğu gözlemlenmektedir. Bu projenin tasarım fikrinin temelinde blokların koridorları ile yapıyı bir bütün haline getirmek ve bloklar arası kesintisiz bir sirkülasyon sağlamak olduğu gözlemlenirken zemin katta bu geçiş sirkülasyonu parçalamıştır. C Bloktan B bloğa geçişte yaya sirkülasyonu kapatılmamıştır. Acil durumlar halinde ve avluya araç erişimi ihtiyaç görüldüğünde bu kapı açılmaktadır (Şekil 5.28.).

a- C Blok Zemin Kat Planı

b- İtfaiye Girişi (Bakış Açısı-2)

c- Servis Girişi (Bakış Açısı-3)

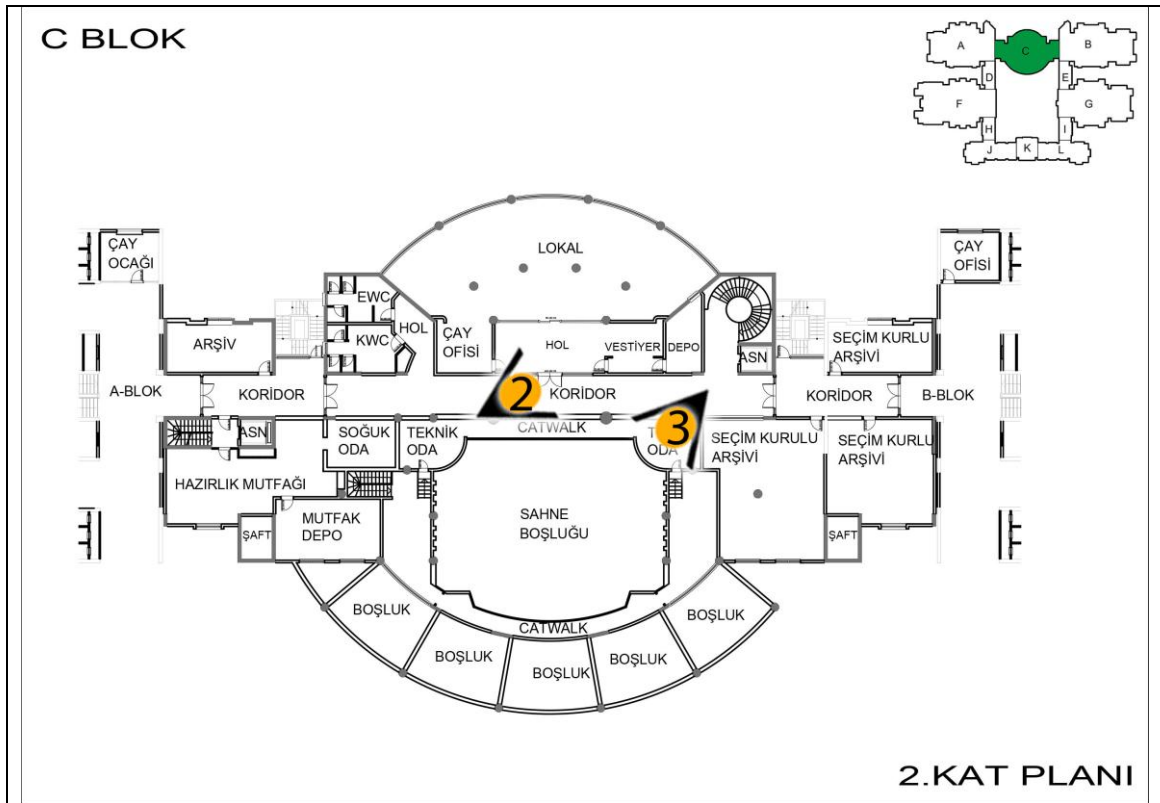
Şekil 5.28. C Blok İtfaiye ve Servis Girişleri Plan ve Fotoğraflar

C Blok normal katlarda ise 200 kişi kapasiteli konferans salonu, fuaye, konferans salonuna hizmet eden yardımcı mekanlar, vip salonu, arşivler, lokal, seçim kurulu arşivleri, personel yemekhanesi, misafirhane odaları ve ofisler yer almaktadır (Şekil 5.29.).

C Blok'ta bulunan konferans salonlarında personeller için eğitimler, önemli kalabalık toplantılar, kullanıcı sayısının fazla olduğu toplantılar da yapılmaktadır. Konferans salonuna ait 3. Kat planında vip odası, teknik oda, ses odası, kedi yolu gibi gerekli mahaller de tasarlanmıştır (Şekil 5.29.).

C blokta da yine tasarıma göre zaman içerisinde değişimler meydana gelmiştir. Örneğin yargı görevlilerinin kullandığı restaurant lokal olarak ortak alan niteliğindeki yargı restaurant olarak revize edilmiştir. Uygulama aşamasında X-ray cihazları, avukat girişleri, personel geçişleri ve halk geçişleri ayrı ayrı yerlerden sağlanmakta ve sayıları kullanıcıya göre değişiklik göstermektedir (Şekil 5.29.).

A blokta yapılması planlanan kütüphane uzlaştırma bürosundan dolayı yer değiştirilerek C Blok 2. Kata vestiyer ve holün bulunduğu alana yapılmıştır. Ayrıca C Blok 2. Katta yer alan seçim kurulu arşivleri ise seçim işlerinin bulunduğu B blok bodrum katına taşınmıştır (Şekil 5.29.).

a- C Blok Normal Kat Planı

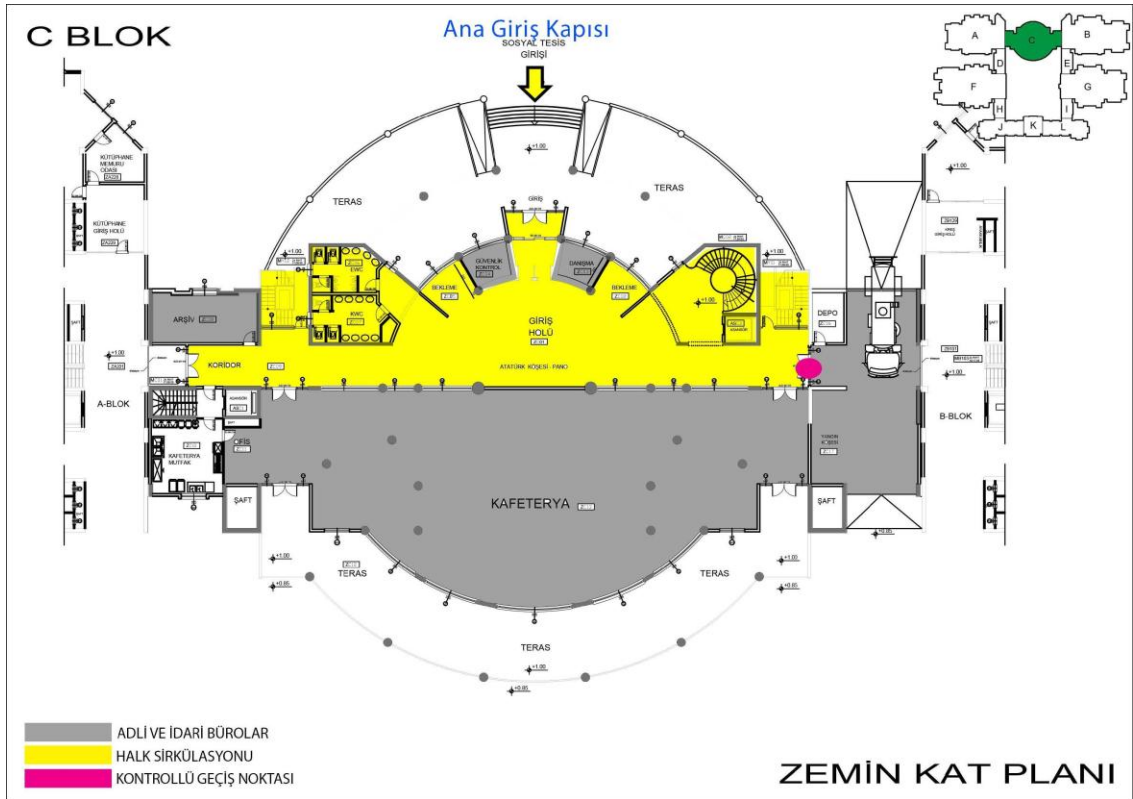

b- 15 Temmuz Kütüphanesi (Bakış Açısı-2)

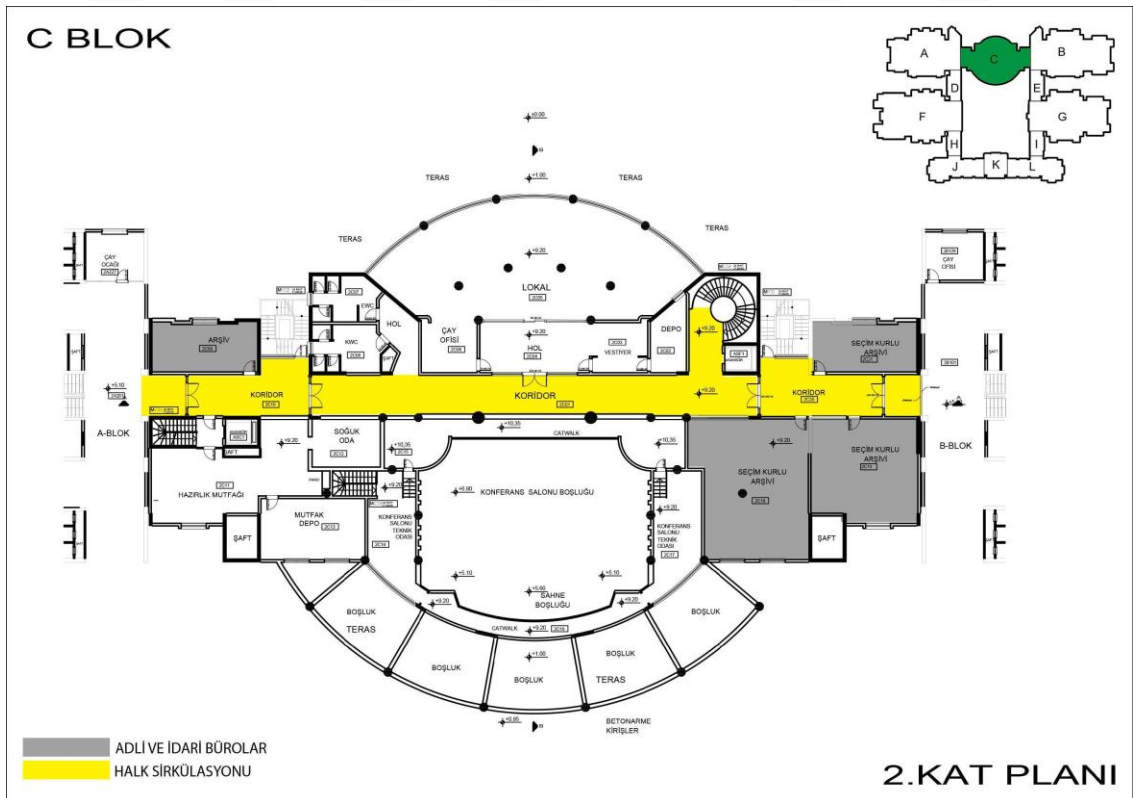

c- Konferans Salonu Girişi (Bakış Açısı-3)

Şekil 5.29. C Blok Normal Kat Planı ve Fotoğraflar

Şekil 5.30. C Blok Zemin Kat Ön Plan- Arka Plan Analizi

Şekil 5.31. C Blok Normal Kat Ön Plan- Arka Plan Analizi

Şekil 5.30 ve Şekil 5.31’te verilen C Blok normal katlara ait ön plan ve arka plan analizleri incelendiğinde aşağıdaki çıkarımlar yapılabilir:

- C Blokte duruşma salonu ve yargı görevlileri bulunmamaktadır.

- C Blok konferans salonunda bulunan VIP Salonu, misafirhane, yargı restaurant gb. özel alanlar bulunmaktadır. Bu özel alanlar adliye yapılarında incelenen arka plan-ön plan analizi kapsamına girmemektedir. Yalnız güvenlik önlemleri sağlanması gereken alanlardır. Tasarım kriterlerine göre yargı görevlilerinin sürekli arka planda olması gerekmektedir. Yargı görevlileri odalarından yemek üzere yargı restoranta veya kütüphaneye gelecek olduğu takdirde ön planla çakışmaktadır.

C Bloktan adliye yapıları tasarımı için maddeler halinde çıkarımlar aşağıdaki gibidir:

- Adliye yapılarında rekreasyon alanları kapsamında halk için kafeterya tasarlanmalıdır.

- Avukatlar ve stajyer avukatlar için ayrı bir kafeterya tasarlanmalıdır. Ayrı bir kafeterya tasarlanmasa bile baro biriminin içinde bu amaca hizmet eden bir alan ayrılmalıdır. Kullanıcı görüşmelerine dayalı olarak baro ile ilişkili olmasının sirkülasyon ve avukatların sanık ve tanıklarla gereksiz ilişkisini önlemek adına yararlı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

- Adliye yapılarında çok amaçlı kullanılmak üzere bir konferans salonu ve bu salona yardımcı mekânlar tasarlanmalıdır.

- Adliye binası ana girişlerinde farklı kullanıcılar için girişler tasarlanmalı ve halk girişi için de x-ray cihazı alanı bırakılmalıdır. Adliye ana girişine ve güvenlik noktasına yakın pozisyonda danışma masası eklenmeli ve gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır.

- Adliyenin bodrum katına ulaşan bir servis rampası tasarlanması mobilya işleri, teknik mahaller, diğer depolar ve arşivler için yapıyı işlevsel kılacaktır.

- İtfaiye ve ambulans gibi acil durum araçları, tasarlanan adliye binalarında yönetmelikçe belirlenen mesafelere ulaşabilmelidir.

- Yargı görevlileri için ayrı bir restaurant tasarlanmalıdır. Yargı görevlileri bu restoranta arka plandan ulaşabilmelidir.

- İl ve ilçe seçim kurulu adliye içerisinde yer alacaksa bu birime ait güncel ve zaman aşımına uğramış evraklar için farklı arşivler oluşturulmalıdır.

- Adliyelerde özel misafirler için misafirhane odaları oluşturulmalıdır. Adliyenin güvenli ve sakin bir konumunda olması tercih edilir.

D ve E Blok

D ve E Blok; adliye parselinde bulunan 12 bloktan iki tanesidir. Rezerv ofis blokları olarak tasarlanmıştır. D Blok; A Blokla F Bloğu birbirine bağlamak için kullanılan, E Blok ise B Blokla G Bloğu birbirine bağlamak için kullanılan kütledir (Şekil 5.32/a).

D ve E Bloklara dışarıdan giriş olmayıp, bitişiğinde bulunan bloklardan erişim sağlanmaktadır. D ve E Bloklara ait merdiven ve asansör tasarlanmamıştır. Bu bloklar bitişiğindeki bloklarda bulunan sirkülasyon elemanlarını kullanmak durumundadırlar (Şekil 5.32/a).

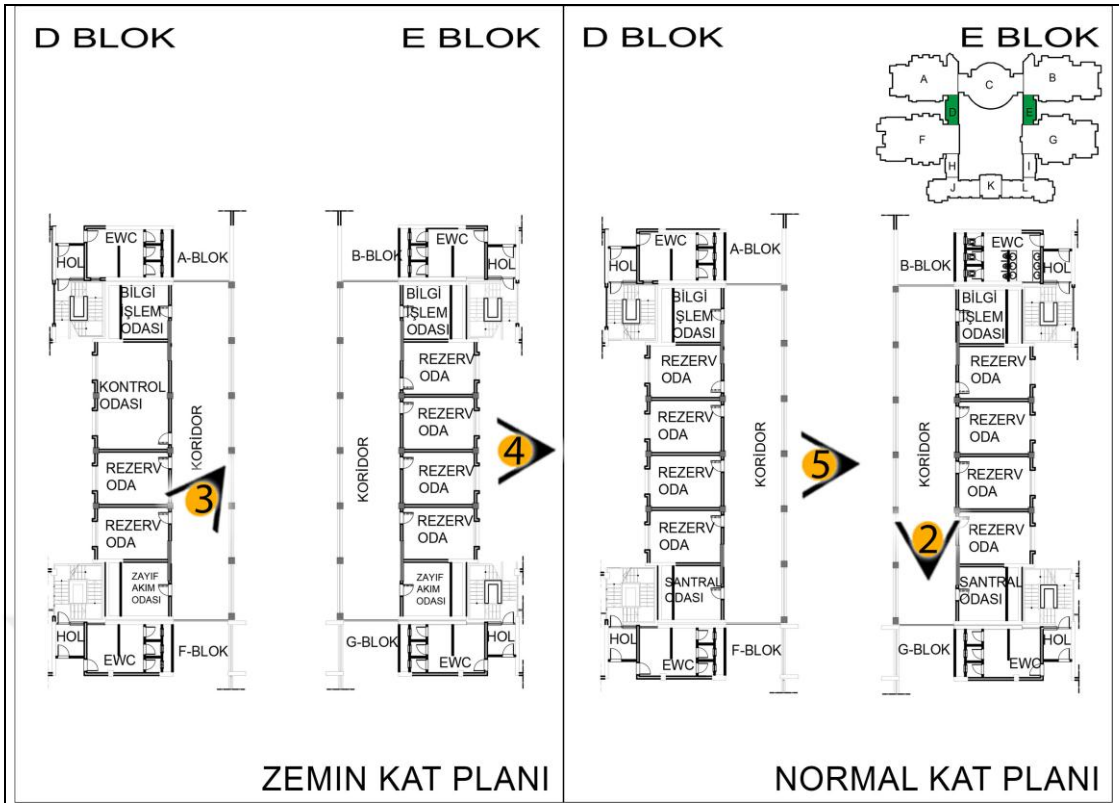
D ve E Blok bodrum katta arşiv odaları, zayıf akım santral odaları, depolar ve ara bilgi işlem ofisleri bulunmaktadır.

D Blok zemin katında bilgi işlem odası, kontrol odası, zayıf akım santral odası ve rezerv odalar tasarlanmıştır. D Blok normal katlarda bilgi işlem odası, santral odası ve rezerv odalar tasarlanmıştır (Şekil 5.32/a).

E Blok zemin kat ve normal katlarda zayıf akım santral odası, bilgi işlem odası ve rezerv odalar tasarlanmıştır (Şekil 5.32.).

D ve E Bloklar içerisindeki kontrol odaları ve teknik mahaller haricinde rezerv bloklar olarak tasarlanmıştır. 2008 yılında faaliyete giren Konya Adliyesi için dönemin yetkilileri ve ilgili cumhuriyet başsavcısı tarafından kapasite ve mekânsal gereksinim olarak uzun yıllar yetecek nitelikte olduğu belirtilirken, günümüzde ise ciddi bir mekânsal yetersizlik söz konusudur.

Rezerv alan olarak düşünülen D ve E bloklar savcılar, hakimler, memurlar tarafından da kullanılmaktadır. Günümüzde rezerv alanı kalmamakla birlikte yeni rezerv alanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Zemin kat ve normal katlarda tasarlanan rezerv ofisler 24 m² büyüklüğündedir. Rezerv ofisleri idari personeller kullanabileceği gibi yargı görevlileri de kullanabilmektedir. Bu sebepten dolayı yargı görevlilerinin de kullanabileceğini öngörerek yargı görevlilerinin ihtiyacına cevap verecek nitelikte rezerv ofisler de tasarlanmalıdır (Şekil 5.32.).

a- Kat planları

b- Normal Katlar Holü (Bakış Açısı-2)

c- Rezerv Odalar (Bakış Açısı-3)

d- E Blok Doğu Cephesi (Bakış Açısı-4)

e- D Blok Doğu Cephesi (Bakış Açısı-5)

Şekil 5.32. D ve E Blok Kat Planları ve Fotoğraflar

D ve E Bloklar ön plan ve arka plan analizi incelendiğinde herhangi bir mahkemenin bulunmadığı, arka planı oluşturan kullanıcılar için tasarlanmadığı gözükmektedir. Zaman içerisinde doğan ihtiyaçtan dolayı rezerv ofislerin bir kısmı savcı ve hâkimlere tahsis edilmiştir. Ön plan ve arka plan ayrımı bu bloklar için bulunmamaktadır. Ancak rezerv alanların da ileride yargı görevlileri tarafından kullanılabilceği ön görülerek ön plan ve arka plan ayrımının düşünülmesi gerektiği tespit edilmiştir (Şekil 5.33.).

Şekil 5.33. D ve E Blok Ön Plan- Arka Plan Analizi

D ve E Bloktan yerinde yapılan gözlem sonucu aşağıdaki çıkarımlar yapılabilir:

- Konya Adliyesi'nde rezerv alan olarak ayrılan mekanlar ihtiyaç duyulduğunda kullanılmıştır. Dolayısıyla yeni yapılacak olan adliye binalarında rezerv alan bırakılmalıdır. Söz konusu bırakılan rezerv alanın da yetmeyeceği ihtimaline karşı da parselde yeni blok eklenebileceği öngörülebilir.
- Yeni yapılacak adliye binalarının ön plan ve arka plan analizi yapılmalı, arka planda da rezerv ofisler tasarlanmalıdır.
- Adliyelerin büyüklüğüne göre belirli noktalarda ara bilgi işlem odaları kurulmalıdır. Bilgi-işlem odalarının yanı sıra zayıf akım kontrol odaları da tasarlanmalıdır.

F Blok

F Blok; adliye parselinde bulunan 12 bloktan bir tanesidir. Ceza mahkemesi olarak tasarlanmıştır. Adliye yapısının Kuzeybatı cephesinde yer almakta olan blok galeri boşluklu tasarıma sahiptir (Şekil 5.34.).

F Blok bodrum katında diğer bloklarda olduğu gibi arşiv ve depolama alanları bulunmaktadır. Bunun yanı sıra çocuk, kadın ve erkek olmak üzere tasnif edilmiş nezarethaneler, nezarethaneyle ilişkili jandarma büroları ve diğer müştemilatlar bulunmaktadır. F Bloкта yer alan nezarethane otoparkı, odaları ve müştemilatları diğer ceza mahkemesi olan A Bloktan daha kapsamlıdır.

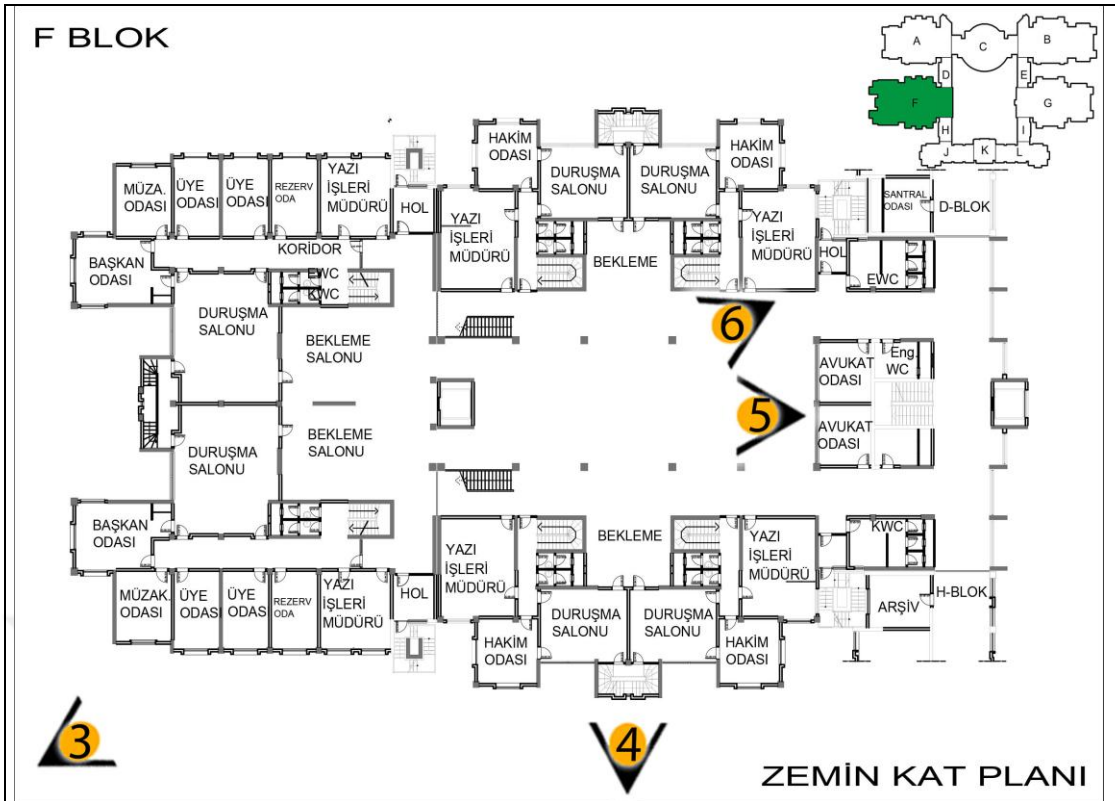
F Blok zemin kata ulaşım D ve H bloktan sağlanmaktadır. F Blok zemin katta dışarıdan giriş bulunmamaktadır (Şekil 5.34.).

F Blok zemin katta 6 adet duruşma salonu ve arka planı bulunmaktadır. Duruşma salonlarının hepsine bodrumdaki nezarethaneden merdivenle ulaşım sağlanmaktadır. Zemin katta bulunan 6 adet duruşma salonunun 2 tanesi diğerlerine göre alan ve mekan sayısı bakımından yaklaşık iki katı büyüklüğündedir. Duruşma salonlarının arka planlarında üye odaları, rezerv yargı görevlisi odaları, yazı işleri müdürlükleri, kalemler ve tuvalet lavabolar tasarlanmıştır (Şekil 5.34.).

Zemin katta yer alan duruşma salonlarının hepsi ceza mahkemesine aittir. Duruşma salonları ve arka planının yanı sıra her duruşma salonunun kendine ait bekleme odası yer almaktadır. Gözlemler sonucu F Blok genelinde diğer bloklara göre daha fazla güvenlik önlemleri alındığı ve kontrollü geçiş sayısının fazla olduğu söylenebilir. F Blok zemin katta ayrıca iki adet avukat bekleme ve görüşme odası, erkek ve kadın tuvaletler, engelli tuvaleti, elektrik tesisat odası, şaftlar ve teknik mahaller bulunmaktadır (Şekil 5.34.).

F Blok düşey sirkülasyonunda arka planda toplam dokuz adet merdiven bulunmaktadır. Bu dokuz adet merdivenin üç tanesi nezarethaneden mahkumların duruşma salonuna alınması için tasarlanırken, diğer altı adet merdiven arka planda çalışan kullanıcılar için konumlandırılmıştır. Ön planda ise üç adet merdiven ve bir adet asansör konumlandırılmıştır. Ön planda ayrıca kaçış holüne sahip dört adet yangın merdiveni planlanmıştır (Şekil 5.34.).

Konya Adliyesi'nde bulunan bir diğer ceza mahkemesi bloğu olan A blokla F blok mukayese edildiğinde; F Blok oturma alanının daha büyük, duruşma salonu sayısının daha fazla, duruşma salonu arka planlarının daha kompleks olduğunu söylemek mümkündür.

a- Zemin Kat Planı

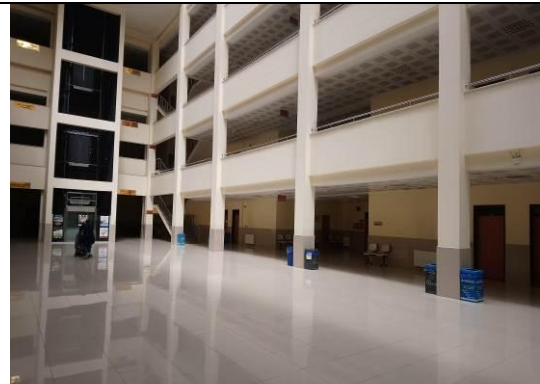
b- F Blok Güneybatı Cephesi (Bakış Açısı-2)

c- F Blok Güney Cephesi (Bakış Açısı-3)

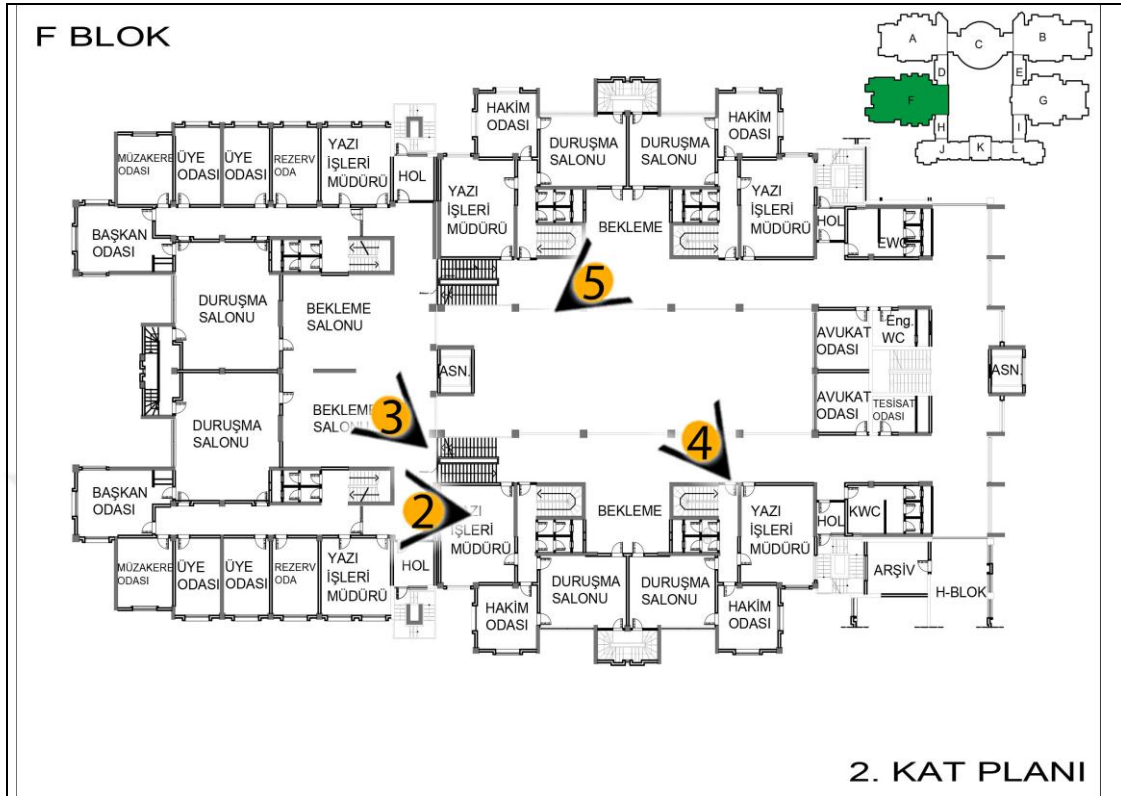
d- Zemin Kat/2 (Bakış Açısı-4)

e- Zemin Kat/2 (Bakış Açısı-5)

Şekil 5.34. F Blok Zemin Kat Planı ve Fotoğraflar

F Blok normal katlarda altışar adet duruşma salonu, duruşma salonlarının arka planları ve bekleme salonları bulunmaktadır (Şekil 5.35.).

a- Normal Kat Planı

b- Arka Plan Girişi (Bakış Açısı-2)

c- Büyük Duruşma Salonu (Bakış Açısı-3)

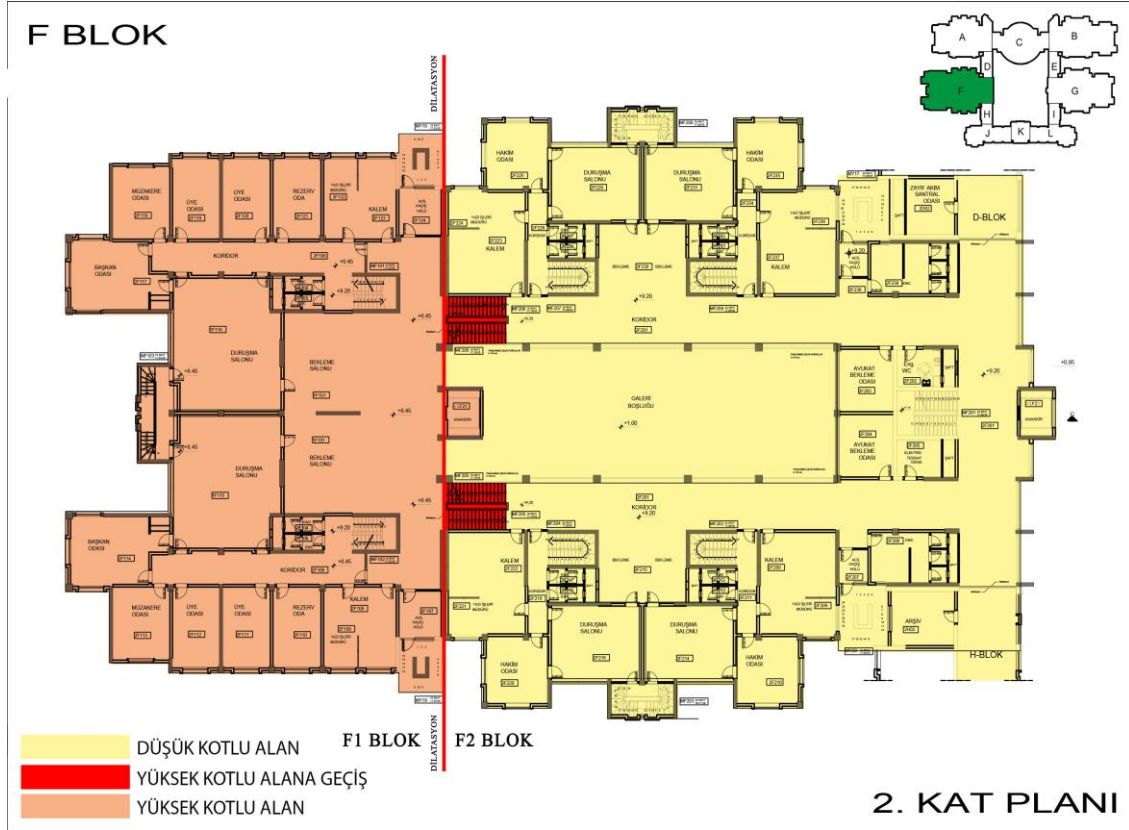
d- Galeri Boşluğu (Bakış Açısı-4)

e- Duruşma Salonu Bekleme (Bakış Açısı-5)

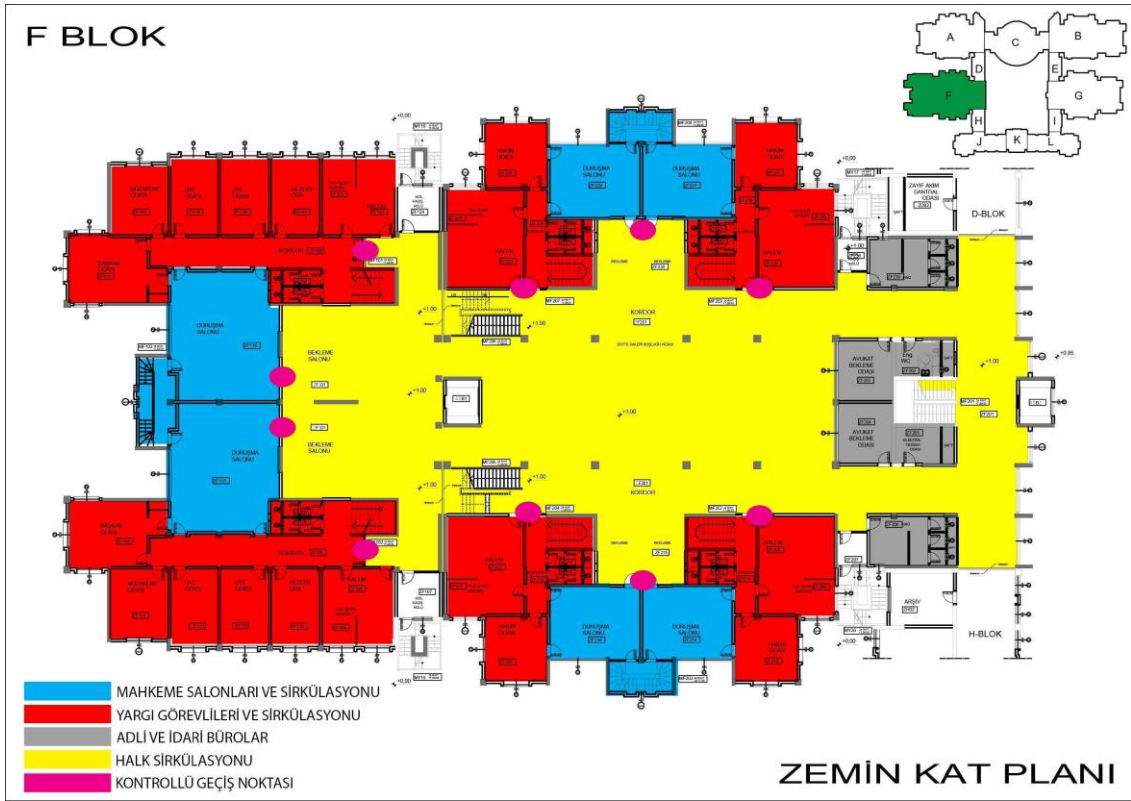
Şekil 5.35. F Blok Normal Kat Planı ve Fotoğraflar

F Blok zemin ve normal katlarda altışar adet duruşma salonu olduğundan ve iki adet duruşma salonunun daha kapsamlı olduğundan bahsedilmişti. Alan olarak büyük olan duruşma salonları diğer duruşma salonlarından daha yüksek bir mekân ihtiyacı doğurmuştur. Blok boyundan dolayı dilatasyonla iki bölüme ayrılan blokta, bu iki bölüm arasında kot farkı yapılarak özelleştirilmiş duruşma salonları diğer duruşma salonlarına göre 1.40 m daha yüksek tasarlanmıştır (Şekil 5.36.).

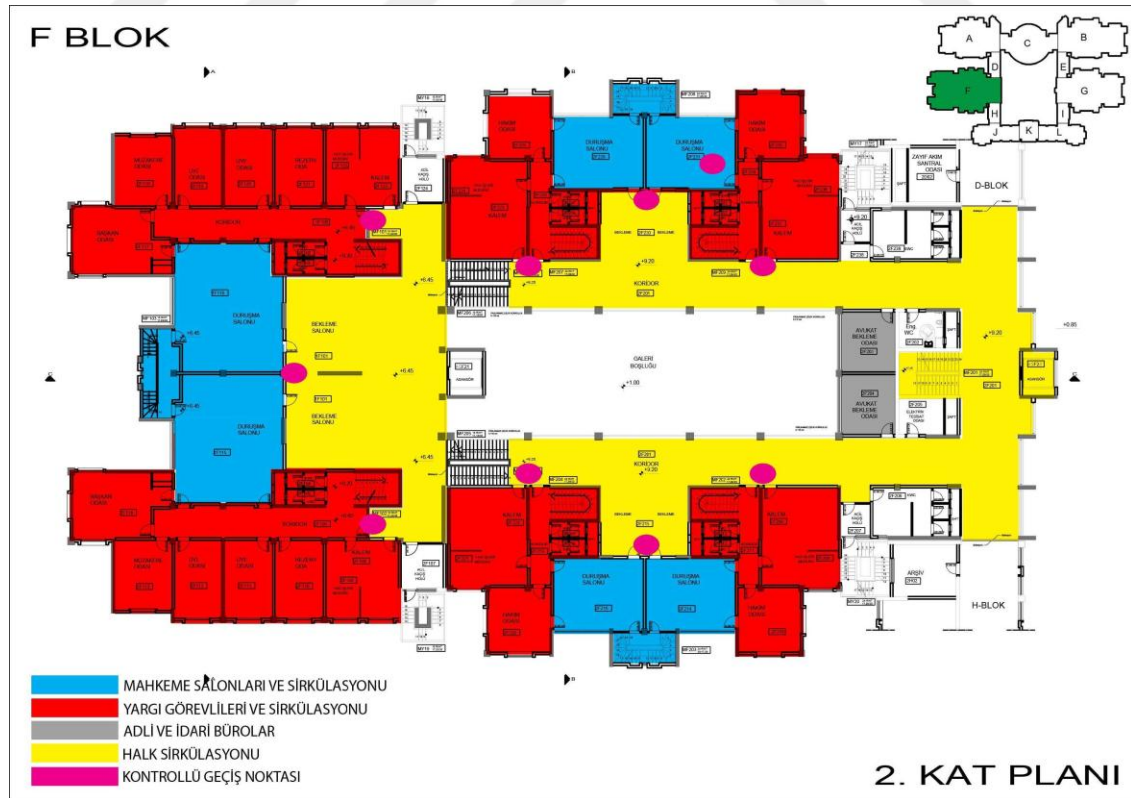

Şekil 5.36. F Blok Kot Farkı Planı

F Blokta bulunan duruşma salonları hakkında yapılan kullanıcı görüşmeleri, idari işler biriminden alınan bilgiler ve yerinde yapılan gözlemler sonucu mekânların ihtiyacı karşılamadığını söylemek mümkündür. Şöyle ki çok sayıda kullanıcı, (sanık-tanık- basın) ve avukatın katıldığı kritik ceza davalarında mekânsal gereksinimler karşılanamamaktadır. Bu tip davalarda görülen avukat yoğunluğu sebebiyle ayrıca dava seyrini takip etme problemi de doğmaktadır. Şöyle ki avukatlar için ayrılan bölümde bir tane ekran bulunmaktadır. Bu ekrandan da yalnızca 3-4 kişi davayı takip edebilmektedir.

Şekil 5.37. F Blok Zemin Kat Ön Plan- Arka Plan Analizi

Şekil 5.38. F Blok Normal Katlar Ön Plan- Arka Plan Analizi

Duruşma salonları odak noktası olarak alındığı takdirde F blok zemin kat ve normal katlar ön plan ve arka plan analizinde Şekil 5.37 ve Şekil 5.38'e göre aşağıda maddeler halinde verilen çıkarımlar yapılabilir:

- Zemin katta dışarıdan ön plan ve arka plan erişimi yoktur. F blok zemin kattaki mekânlara D ve H bloklar ön plandan ulaşım sağlanmaktadır.
- F Blok tüm katlarda altışar adet duruşma salonu ve bu salonlara ait arka planı bulunmaktadır.
- Halk düşey sirkülasyonu bir adet merdiven ve iki adet asansörle sağlanmaktadır.
- Acil durumlarda kullanılmak üzere kaçış holüne sahip 4 adet merdivenin tamamına ön plandan geçiş yapılmaktadır.
- Her duruşma salonunun arka planında yargı görevlileri için bir adet merdiven ve iki adet tuvalet bulunmaktadır.
- F Blok kuzey, güney ve doğu cephede bulunan toplam altı adet duruşma salonunun tamamına tutuklu mahkûmlar için merdiven tasarlanmıştır. Nezarethaneden mahkûmlar doğrudan duruşma salonlarına alınabilmektedir.
- Duruşma salonlarının arka planlarında yargı görevlisi olan hakimler için makam odası bulunmakta ve bu odadan ilgili mahkemenin duruşma salonuna geçiş bulunmaktadır. Ayrıca mahkemelerin arka planında yazı işleri müdürü için ve ilgili mahkemenin kalemi yer almaktadır. F Bloкта bulunan iki adet özelleştirilmiş duruşma salonu arka planında ise diğer arka planlardan farklı olarak rezerv yargı görevlisi ofisi ve üye odaları tasarlanmıştır.
- Mahkemelerin duruşma salonlarında planlanan arka planın kullanıcıları düşey sirkülasyonla ön planla ilişkisi olmadan adliye yapısı içerisinde hareket edebilmektedir. Yalnız arka plan kullanıcıları F bloğa ulaşırken ve adliyede bir başka mahkemeye gideceği zaman ön plandan ulaşım sağlamaktadır. Yargı görevlileri için bodrum katta kapalı otopark tasarlanmış olması yargı görevlilerinin ön plana hiç girmeden arka plandan makam odalarına ulaşmasını sağlayacaktır.
- Halkın duruşma salonlarına girişi mübaşirler ve güvenlik görevlileri tarafından kontrollü geçişle ön planda bulunan bekleme salonundan sağlanmaktadır. Hukuk mahkemelerinde duruşmalar niteliğine göre genellikle halka açık yapılırken ceza mahkemeleri duruşmaları genellikle halka kapalı olmaktadır.
- Mahkemelerin yazı işleri bölümündeki kullanıcılar için de duruşma salonlarına geçiş tasarlanmıştır.

F Bloktan kullanıcı görüşmeleri ve plan okumasından yapılacak çıkarımlar aşağıdaki gibidir:

- Adliye yapılarında çok sayıda katılımcının kullanabileceği, tarafların davayı takip edebilme adına yeterli ekipman ve doğru tefrişin sağlanabileceği ceza mahkemelerine ait duruşma salonu tasarlanması gerekmektedir.
- Adliye yapılarında ceza mahkemeleri ile doğrudan ilişkili olacak şekilde nezarethane tasarlanmalıdır. Nezarethaneler adliyenin bulunduğu nüfusa ve niteliğine göre birden çok sayıda da tasarlanabilir. Bu nezarethanelerde çocuklar için, kadınlar için ve erkekler için ayrı ayrı bölümler olmalıdır. Ayrıca nezarethanelerde wc- lavabo, jandarma odası ve bekleme alanları tasarlanmalıdır.
- Ceza mahkemeleri bulunan adliyelerde tasarlanan ceza mahkemesine ait duruşma salonlarının bir kısmına nezarethanelerden mahkumların güvenli bir şekilde direkt olarak duruşma salonlarına alınması güvenlik için gereklidir.
- Adliyelerde ceza mahkemelerine ait alan olarak farklı büyüklükte duruşma salonları ve arka planı tasarlanması gerekmektedir. Duruşma salonu alan olarak büyük olan mahkemelerde alanıyla doğru orantılı yükseklikte olması gerekmektedir.
- Ceza mahkemeleri hukuk ve diğer mahkemelere göre güvenlik önlemlerinin daha sık uygulandığı mahkemeler olarak karşımıza çıkmalıdır.

G Blok

G Blok; adliye parselinde bulunan 12 bloktan bir tanesidir. Hukuk mahkemesi bloğu olarak tasarlanan blok adliye yapısının güneydoğu cephesinde yer almaktadır (Şekil 5.39/a).

G Blok bodrum katında depolar, mahkeme arşivleri ve tesisat odaları bulunmaktadır.

G Bloğa dışarıdan güney cephede bulunan adli tıp girişinden (Şekil 5.39/c) ulaşılırken ayrıca içeriden E ve I Bloklardan da ulaşılmaktadır. G Bloğa toplamda 3 noktadan giriş sağlanabilmektedir.

Bloğun zemin katında adli tıp birimi, hukuk mahkemelerine ait dört adet duruşma salonu ve arka planı, duruşma salonlarına ait bekleme alanları, avukat bekleme ve görüşme odaları, teknik alanlar, wcler ve temizlik odası yer almaktadır (Şekil 5.39/a).

G blok zemin katta yer alan adli tıp birimi içerisinde iki adet muayene ve hemşire odası, kurum doktoru, üç adet adli tıp doktoru odası, güvenlik noktası ve bekleme alanı tasarlanmıştır (Şekil 5.39/a).

a- Zemin Kat Planı

b- G Blok Güneybatı Cephesi (Bakış Açısı-2)

c- Adli Tıp Girişi (Bakış Açısı-3)

d- Duruşma Salonu (Bakış Açısı-4)

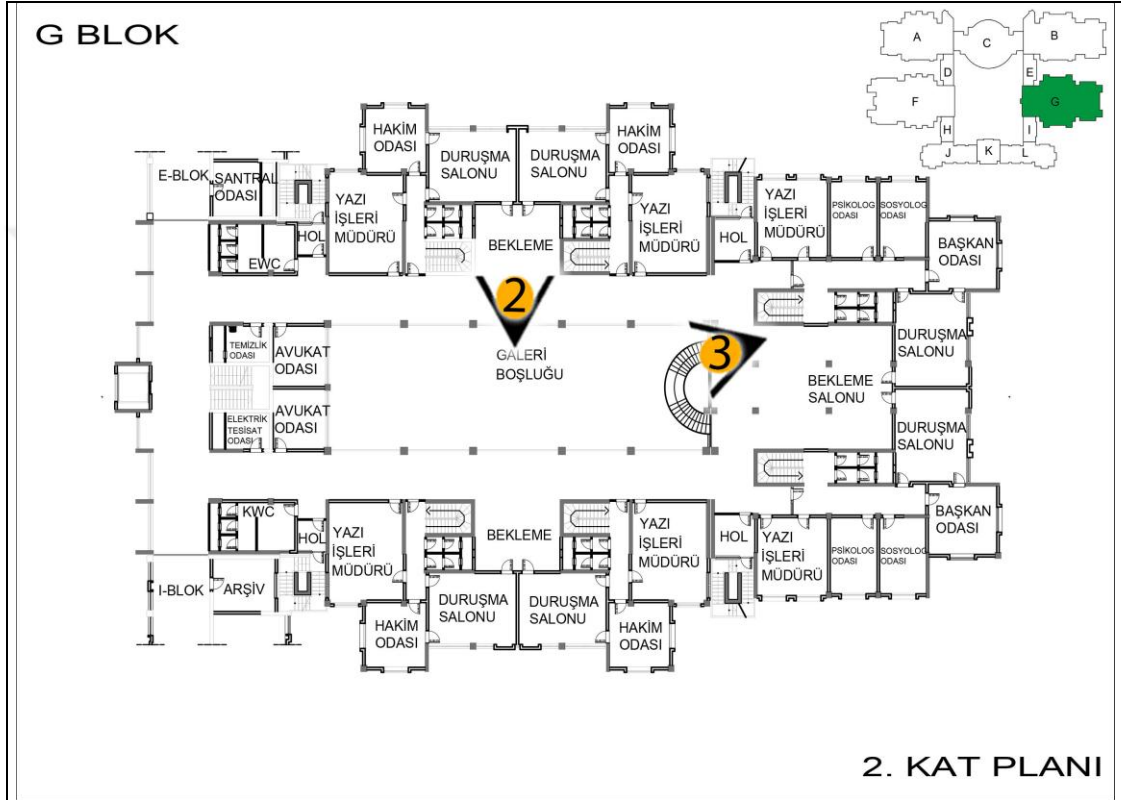
e- Galeri Boşluğu (Bakış Açısı-5)

Şekil 5.39. G Blok Zemin Kat Planı ve Fotoğraflar

Normal katlarda ise avukat bekleme odaları, sosyal- teknik donatılar, 6 adet mahkeme salonu ve yardımcı bürolar bulunmaktadır (Şekil 5.40.).

G Blok normal katlarda ayrıca mahkeme salonlarına yardımcı bürolar çerçevesinde arka planda psikolog ve sosyolog odaları yer almaktadır. Psikolog ve sosyologlar, sosyal hizmetlere dayalı uzman kişilerin desteğine ihtiyaç duyulduğunda ilgili davalara yardımcı olarak gündeme gelmektedir (Şekil 5.40.).

a- Normal Kat Planı

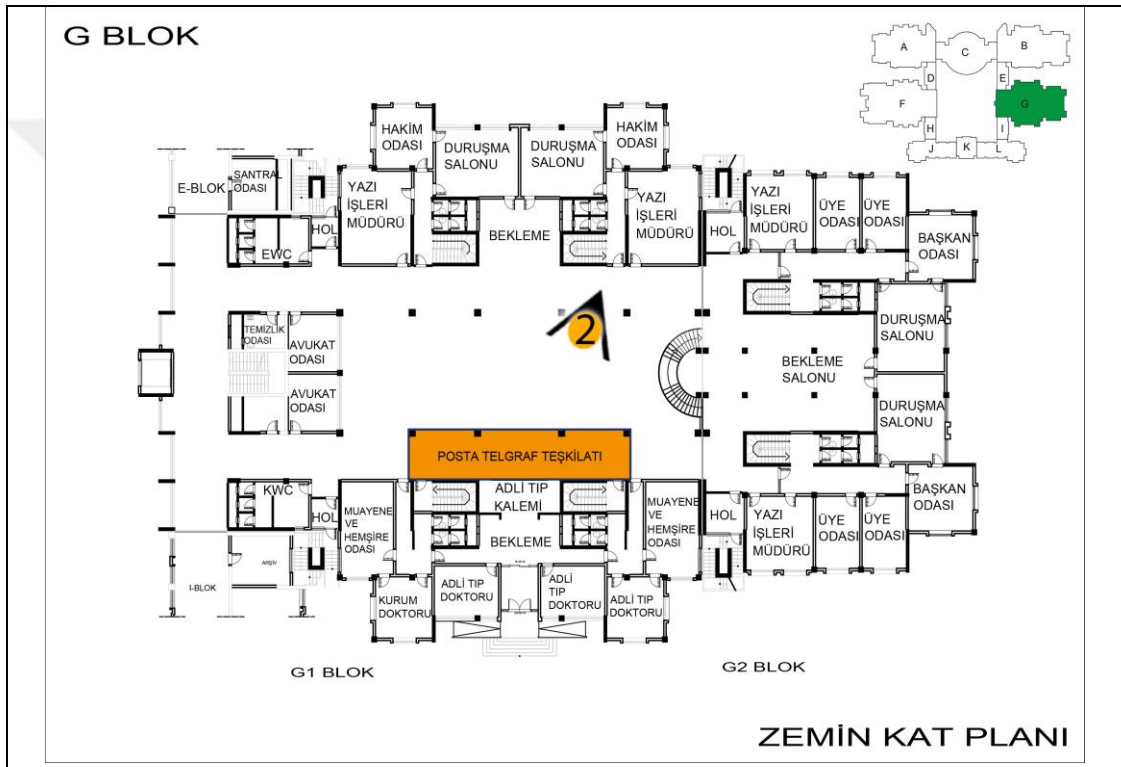
b- Duruşma Salonları ve Bekleme (Bakış Açısı-2)

c- Galeri Boşluğu (Bakış Açısı-3)

Şekil 5.40. G Blok Normal Kat Planı ve Fotoğraflar

G Blokte mekân ihtiyacından dolayı ekleme yapılan mekânlar incelenecek olursa, zemin kat adli tıp biriminin olduğu kısımda yer aldığı gözlemlenmektedir. Adli tıp girişinden G blok kat holüne ulaşım bölücü duvarlar ile kapatılmıştır. Normal katlardaki kat holünün izdüşümünün güney cephesi Posta Telgraf Teşkilatına verilmiştir. Posta Telgraf Teşkilatı için adliyelerde alan ayırmak zorunlu değildir. Yalnız PTT işletmesi için adliye içerisinde bir yer ayırmak davalar için gönderilmesi gereken tebligatlar, taahhütnameler vb. tüm postaların gönderilmesi ve adliye teşkilatına gelen evraklar açısından işleyişi hızlandıracaktır (Şekil 5.41.).

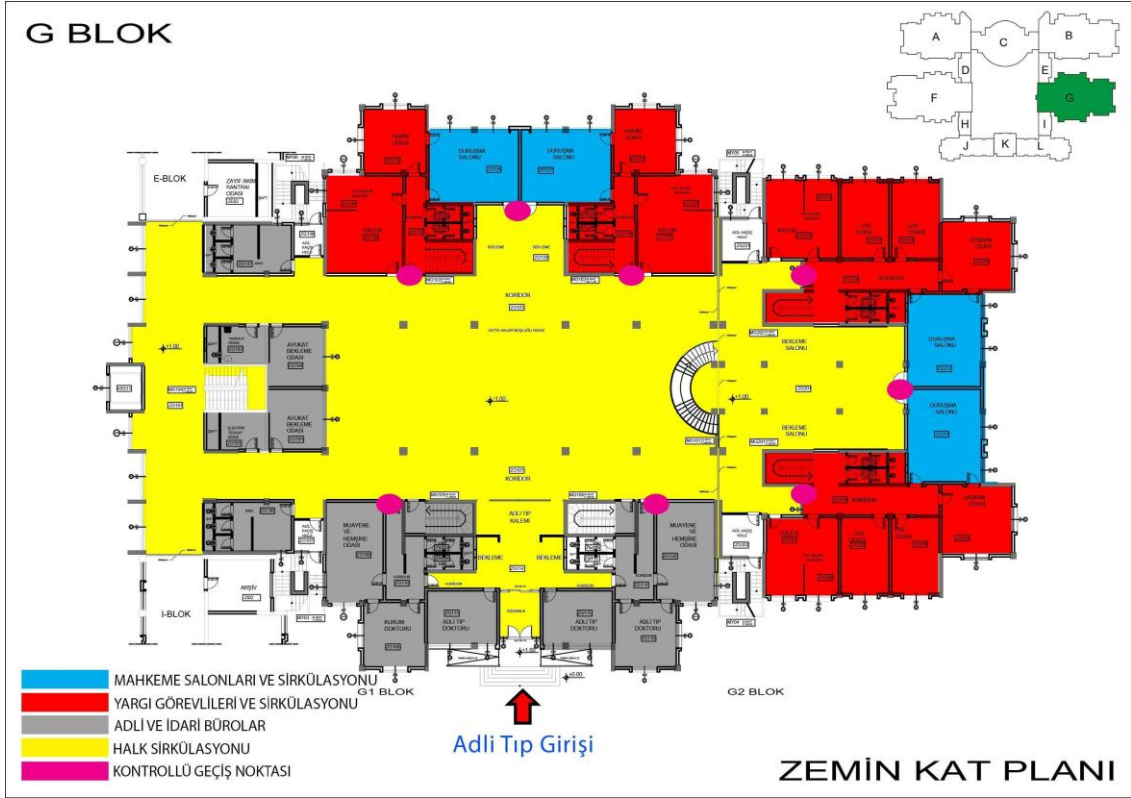

a- Eklenen Mekanlar Planı

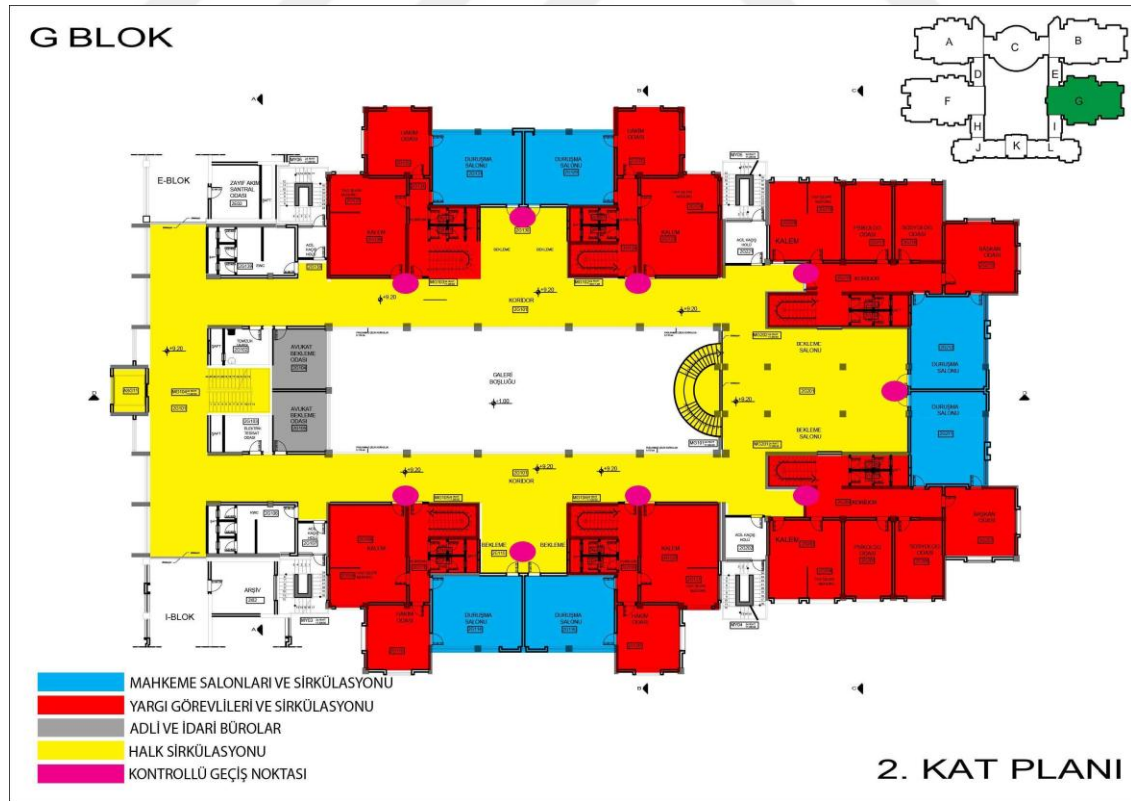

b- Posta Telgraf Teşkilatı (Bakış Açısı-2)

Şekil 5.41. G Blok Eklenen Mekanlar

Şekil 5.42. G Blok Zemin Kat Ön Plan- Arka Plan Analizi

Şekil 5.43. G Blok Normal Katlar Ön Plan- Arka Plan Analizi

G Blok zemin ve normal katlarda ön plan ve arka plan analizi Şekil 5.42 ve Şekil 5.43 doğrultusunda aşağıdaki çıkarımlarda bulunulabilir:

- Normal katta hukuk mahkemelerine ait altı farklı duruşma salonu tasarlanmıştır. Duruşma salonları ve arka planları incelendiğinde mahkemelerin iki tanesinin alan ve yardımcı mekân sayısı yönünden diğerlerine göre daha büyük olduğu görülmektedir. Büyük olan mahkemelerin arka planlarında rezerv yargı görevlisi ve üye odaları da tasarlanmıştır.

- G Blokta halk düşey sirkülasyonu ve kaçış yolları iki adet merdiven ve bir adet asansörle sağlanmaktadır.

- Yargı görevlileri için arka planda bütün mahkemelerde düşey sirkülasyonu sağlamak amacıyla merdiven tasarlanmıştır.

- Acil durumlar için ön plandan ulaşılan dört adet güvenlik holüne sahip merdiven tasarlanmıştır. Arka plandan acil kaçış merdivenine ulaşım yoktur.

- Ceza mahkemelerinde olduğu gibi güvenlik amacıyla yapılan tutuklu mahkûmlara özel merdiven hukuk mahkemesi olarak tasarlanan bu blokta yapılmamıştır.

G Blokta yerinde yapılan gözlem, kullanıcı görüşmeleri, idari personellerden alınan bilgiler ve plan okumalarına dayalı olarak aşağıdaki çıkarımlarda bulunulabilir:

- Bölge adliyelerinde içerisinde birden fazla hekim odası ve hemşire odaları bulunan adli tıp birimi tasarlanmalıdır. Adli tıp birimlerinde olaya karışmış ölümlerin adli tıp birimine direkt olarak ulaştırılması gerekir. Adli tıp birimi adliyenin özel alanları içerisinde olduğundan giriş çıkışlar güvenli olmalı ve yetkisi olmayan kişiler içeri alınmamalıdır.

- Hukuk mahkemesi davalarında gerek yargıya gerekse de davalılara yardım etmesi noktasında psikolog ve pedagog gb. sosyal hizmetlere yönelik uzmanlar için oda ayrılmalıdır. Adliyelerde bu uzmanlar sürekli kullanıcılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca diğer meslek dallarından da çağrı üzerine katılan meslek grupları için mekânlar tasarlanmalıdır. Bu mekânlar yargı görevlileri bölümünde arka planda değerlendirilmelidir.

- Duruşma salonu açısından hukuk mahkemeleri ceza mahkemeleri kadar alan ve mobilya gereksinimi duymamaktadır.

- PTT' nin sıklıkla kullanılan bir mekân olması sebebiyle tasarım aşamasında adliye binalarında PTT için yeteri büyüklükte bir mekan ayrılmalıdır.

H-I-J-K-L Blok

H ve I bloklar rezerv blok olarak D ve I Blokla aynı tasarım kurgusunda tasarlanırken J, K, L Bloklar adliye yapısının önemli birimlerinin yer aldığı bloklar olarak tasarlanmıştır.

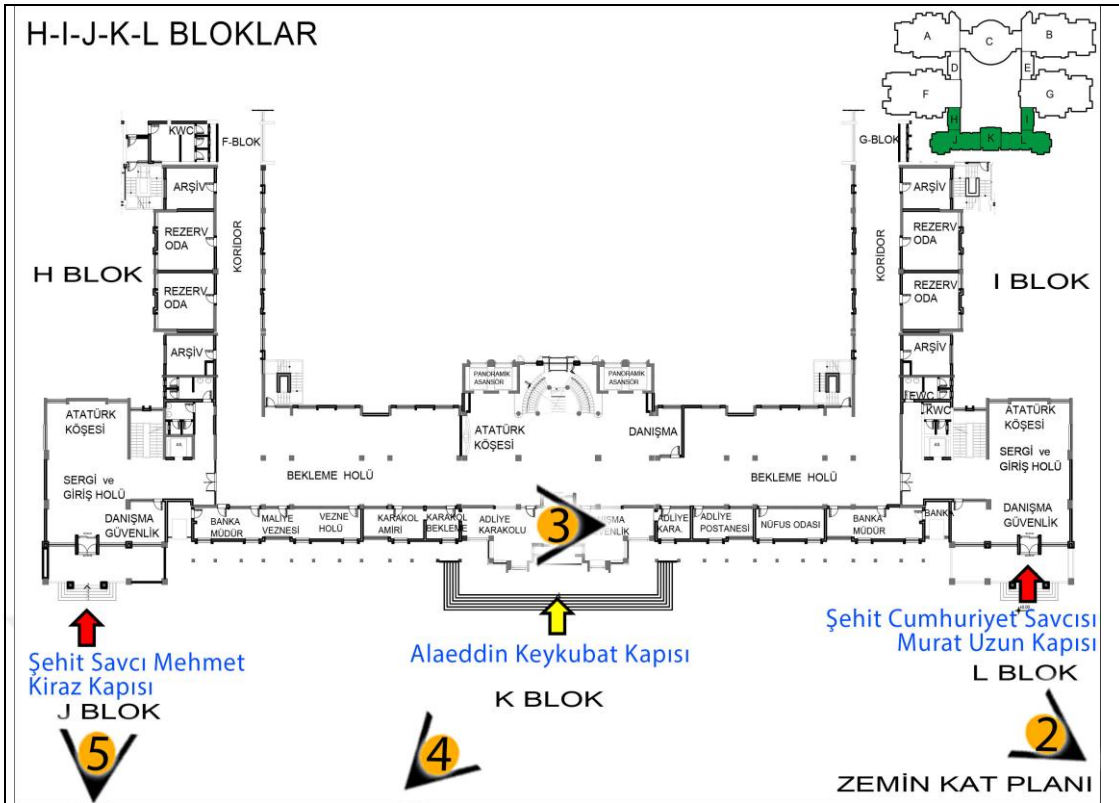
H Blok bodrum katında depo, arşiv, OG hücre odası, trafo odası ve elektrik pano odası yer almaktadır.

J- K- L Blok bodrum katları ise sığınak olarak tasarlanmıştır. Sığınağa ait wc ve mutfak ise I Blok bodrum katta çözümlenmiştir.

J Blok zemin kat girişi özelleştirilmiş olup giriş kapısı Şehit Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ Kapısı olarak adlandırılmıştır. J Blok zemin katta danışma, güvenlik, sergi ve giriş holü, Atatürk köşesi tasarlanmıştır. Ayrıca erkek ve kadın tuvaletleri, engelli tuvaleti, bir adet merdiven ve bir adet de asansör tasarlanmıştır. Üst düzey yargı görevlileri ve başkanlar bu girişi kullanmaktadır. J Blok giriş kapısının önünde vale girişi vardır (Şekil 5.44/e).

Konya adliyesinin bir diğer halk girişi de K bloktan sağlanmaktadır. Ancak ana giriş C Bloktan yapılmaktadır. K Blok girişinde adliye binalarında giriş bölümüne yakın konumlandırılması gereken danışma, güvenlik, personel girişleri vb. birimler tasarlanmıştır. K Blok giriş kapısı Alâeddin Keykubat Kapısı olarak isimlendirilmiştir. K Bloğa ayrıca kontrollü olarak J ve L bloklardan; kontrolsüz olarak I ve H bloklardan ulaşım sağlanmaktadır. K Blok zemin katta banka müdür odası, maliye veznesi ve holü, karakol amiri, karakol bekleme, adliye karakolu, genel bekleme holü, Atatürk köşesi, danışma, güvenlik, adliye postanesi, nüfus odası, wc, arşiv ve düşey sirkülasyon elemanları tasarlanmıştır (Şekil 5.44/a/c).

L Blok ana giriş kapısı Şehit Cumhuriyet Savcısı Murat Uzun Kapısı olarak isimlendirilmiş olup özelleştirilmiş bir blok olarak hizmet vermektedir. L Blok giriş kapısından üst düzey yargı görevlileri, adalet komisyonu çalışanları ve adalet komisyonu başkanı giriş yapmaktadır. L Bloğa ayrıca kontrollü olarak K Bloktan ulaşım sağlanabilmektedir. L Blok zemin kat da J blokla aynı tasarım kurgusuna sahiptir. Üst mertebedeki personeller için vale girişi kullanılmaktadır. Adliyenin kullanımı en çok özelleşmiş ve kamu ile ilişkisi en az olan mekanlar ile kritik görevi olan savcı ve hakimler de ağırlıklı olarak bu blokta yer almaktadır. Normal katlarda bu bloklara geçiş kartlı sistemler ile sağlanmaktadır (Şekil 5.44/e).

a- Zemin Kat Planı

b- Güneydoğu Cephesi (Bakış Açısı-2)

c- Giriş Noktası (Bakış Açısı-3)

d- K Blok Zemin Kat Girişi (Bakış Açısı-4)

e- J ve L Blok Girişleri (Bakış Açısı-5)

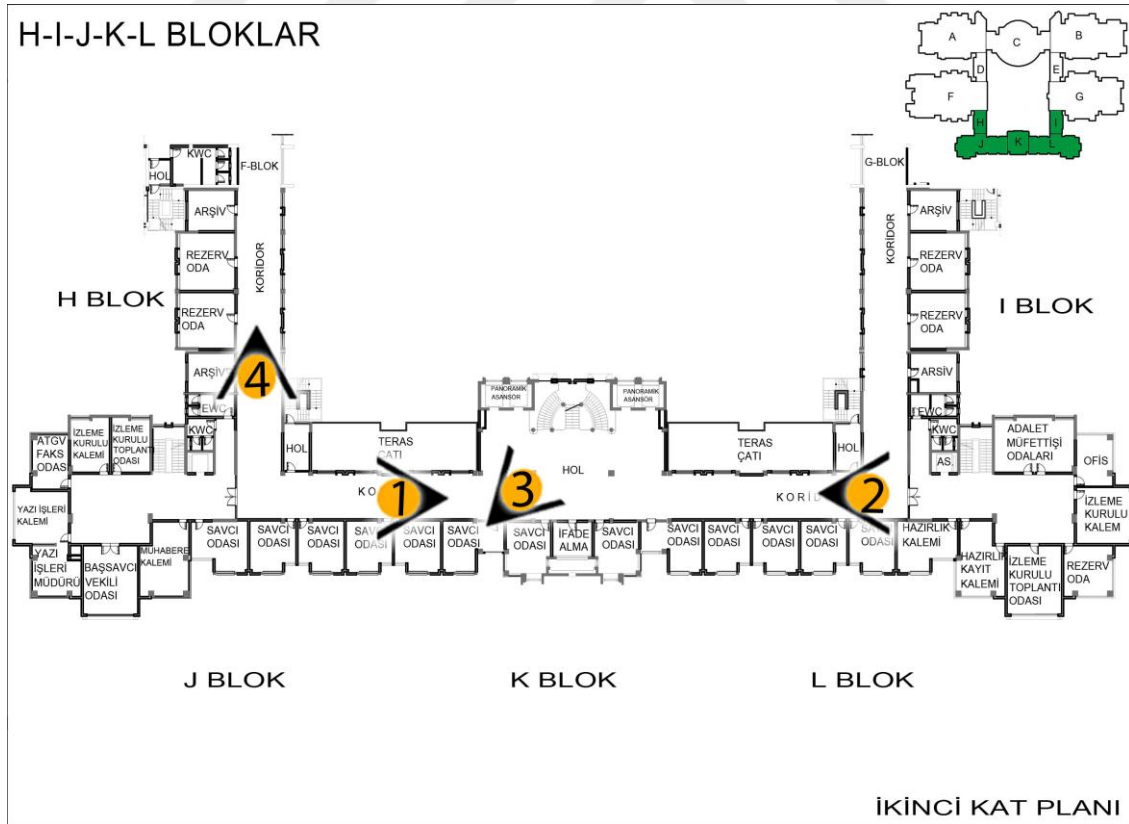
Şekil 5.44. H-I-J-K-L Bloklar Zemin Kat Planı ve Fotoğraflar

J Blok normal katlarda savcı odaları, müracaat savcılığı büroları, esas kalemi, idari işler kalemi, idari işler müdür odası, başsavcı odası, bakanlık muhabere birimi, yazı işleri müdürleri, izleme kurulu odası, ATVG faks odası, izleme kurulu toplantı salonu, başsavcılık toplantı odası, başsavcı makam odası ve yardımcı mekânları, başsavcı vekili ve yardımcı mekânları yer almaktadır (Şekil 5.45- 5.46).

Başsavcılık biriminde başsavcı makam odası, makam odasından ulaşılan çalışma odası, çalışma odasından ulaşılan ve içerisinde duş da bulunan dinlenme odası, özel kalem ve bekleme alanı bulunmaktadır. Özel kalem bürosuna hem bekleme alanından hem de başsavcı makam odasından ulaşılmaktadır (Şekil 5.45- 5.46).

K Blok normal katlarda savcı ofisleri yer almaktadır. Bunun yanı sıra 2. Katta ifade odası da yer almaktadır (Şekil 5.45-46).

L Blok normal katlarda ayniyat ve demirbaş memuru odası, depo memuru ofisi, arşiv memuru odası, mutemet odası, emniyet memuru ofisleri, hazırlık kalemi ofisleri, rezerv ofisler, adalet müfettişi ofisleri, izleme kurulu ofisleri, adalet komisyonu başkanı makam odası, adalet komisyonu başkanı dinlenme ve çalışma odası, yazı işleri kalemleri ve müdürlükleri yer almaktadır (Şekil 5.45- 5.46).

Şekil 5.45. J-K-L Blok Normal Kat Planı

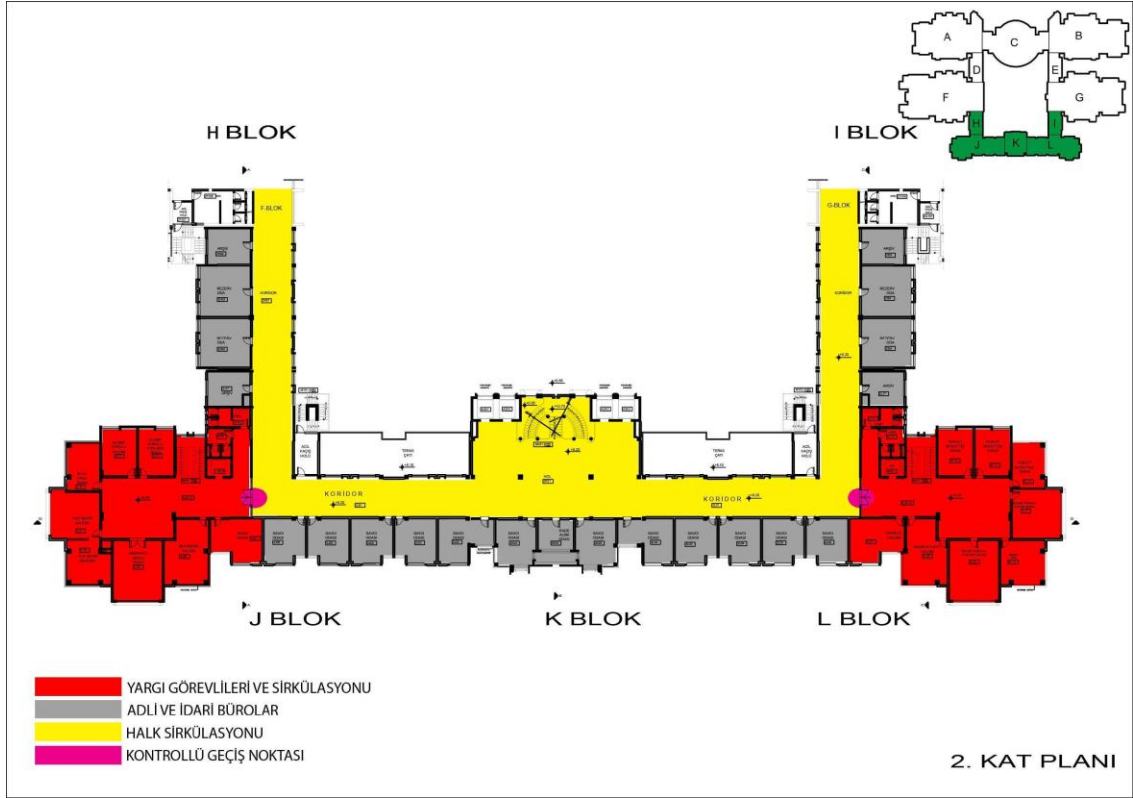
Şekil 5.46. J-K-L Blok Normal Katlar Fotoğrafları

Son dönemlerde hukukta olan gelişmeler sayesinde arabulucuk kavramı Adalet dünyasına girmiş bulunmaktadır. Bu mekanlar mahkemelerin iş yükünü ve devlete olan mali yükü azaltmak adına gündeme gelmiştir. Konya adliye binasının yapıldığı yıllarda olmayan bu kavramlar artık tüm bölge adliyelerinde zorunlu olarak bulunmalıdır. Konya adliyesinde de I Blok zemin katta rezerv alan olarak ayrılan bölümlerin düzenlenmesiyle arabulucuk merkezi oluşturulmuştur (Şekil 5.47.).

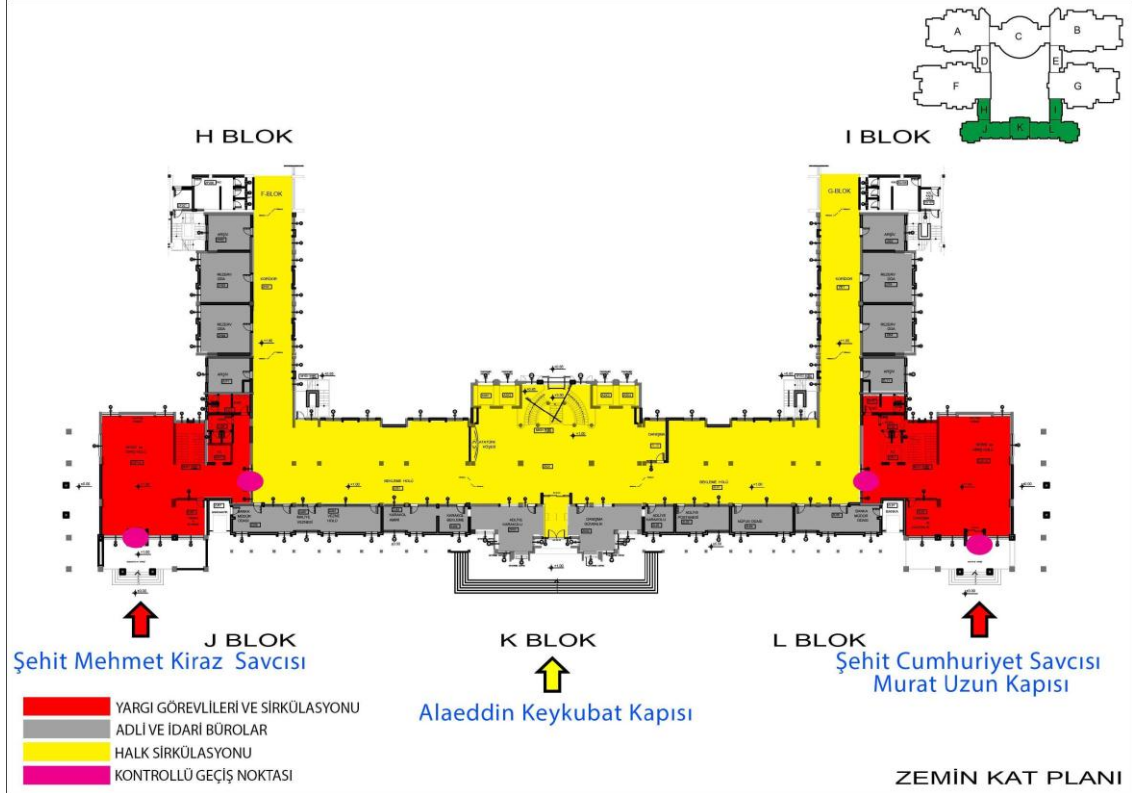
K Blok yapı derinliği 3 aks olarak tasarlanmıştır. Güney cephedeki aksa birimler yerleştirilmiş ve diğer iki aks sirkülasyon için ayrılmıştır. Sirkülasyon için ayrılan bu aksın birisi pasif yapı elemanlarıyla bölünerek adliye sarayına ihtiyaç olan birimler eklenmiştir. Bu birimler; Vergi Mahkemeleri Veznesi, Tevzi Bürosu, Nüfus Temsilciliği, Adliye Veznesi, Hukuk Mahkemeleri Büro, Sabıka Sorgulama Veri Hazırlama, İcra Ceza Tevzi, Hukuk Mahkemeleri Ön Büro, Mahkemeler Danışma, Cumhuriyet Başsavcılığı Danışma, UYAP Çıktı Alma, Cumhuriyet Başsavcılık Ön Büro, Ceza Mahkemeleri Ön Büro, Ceza Mahkemeleri Ön Büro ve Nöbetçi Savcılık Kalemidir (Şekil 5.47.).

Şekil 5.48. H-I-J-K-L Blok Normal Katlar Ön Plan- Arka Plan Analizi

Şekil 5.49. H-I- J-K-L Blok Zemin Kat Ön Plan- Arka Plan Analizi

Yargı görevlileri ve üst düzey adliye yöneticileri ofisleri odak noktası olarak alındığı takdirde Şekil 5.48 ve Şekil 5.49 doğrultusunda H-I-J-K-L bloklar zemin kat ve normal katlar ön plan ve arka plan analizinde aşağıda maddeler halinde verilen çıkarımlar yapılabilir:

- J ve L Bloklara ait tüm katlar diğer bloklardan bağımsız tasarlanmıştır. Diğer bloklardan yalnızca kontrollü geçiş vardır. Bu kontrollü geçişler personel kartları ile sağlanmaktadır. Bu iki blokta çalışan yargı görevlileri ve üst düzey yöneticiler arka plan kapsamındadır. Blok kullanıcıları ön planla hiç ilişkisi olmadan yatayda ve düşeyde hareket edebilmektedirler.

- H-I-J-K-L bloklarda mahkeme ve duruşma salonu bulunmamaktadır.

- K Blok zemin kat ön plan kapsamındadır. Halk bu bloğa güvenlik denetimlerinden geçerek ulaşabilmektedir. Yalnız üst katlara sonradan eklenen mekanlar üzerinden kontrolden geçerek ulaşılabilir. K Blok normal katlarda savcı ofisleri bulunmaktadır. Savcıların can güvenliği açısından ve bu bloğun adliye içerisine ait özel bilgi ve evraklar içermesi sebebiyle normal katlarda I ve H bloklardan kontrollü geçiş düzenlenmiştir. Bu kontrollü geçişler personel kartı ve güvenlik görevlileri ile sağlanmaktadır. K blok normal katlarda yapılan tasarımda ön plan olan alanlar zaman içerisinde tamamen arka plana dönüşmüştür. K blok kullanıcıları normal katlarda yatayda ve düşeyde tamamen arka planda iken zemin katta ön planla karşılaşmaktadır. K Blok kullanıcıları J ve L bloğa geçiş yaparak zemin kattan çıktığı takdirde yapı içerisinde tamamen arka planda bulunmuş olmaktadır.

- I ve H bloklarda alan yetmezliğinden dolayı rezerv ofislerin bir kısmı hakimlere tahsis edilmiştir. Yargı görevlileri arka planda olması gerekirken ön planda kalmıştır.

H-I-J-K-L bloklardan kullanıcı görüşmeleri, plan okumaları ve yerinde yapılan gözlemlere dayanarak aşağıdaki çıkarımlar yapılabilmektedir:

- Adliyelerde ilgili mahkemelere dosya masrafı, harçlar, pul parası ve cezaları yatırmak adına mahkemeler için ihtiyaç olduğu kadar vezne yapılmalıdır. Örneğin İcra Mahkemesi veznesi gb.

- Yeni yapılacak adliye binalarında uzlaştırma ve arabulucuk merkezleri tasarlanmalıdır. Bu merkezlerin içerisinde bir müdür odası olmalıdır. Uzlaştırma bürolarına müracaat eden ve işlemlerini yapan uzlaştırmacı memur ve avukatlar için

çalışma birimleri tasarlanmalıdır. Arabulucuk merkezinde de avukatlar için ofisler oluşturulmalıdır.

- Üst düzey yargıçlar adliye parselinde araçla görev aldığı bloğa ulaştırılmalıdır. Görev aldığı bloğa kontrollü geçişlerle girmeli ve odasına ulaşabilmelidir. Ayrıca odalarının bulunduğu katta kartlı geçiş sistemleri ve güvenlik görevlileri ile tüm güvenlik önlemleri alınmalıdır.

- Adliye haricinde adliye ile ilişkili diğer resmi kurumların temsilcilik büroları olmalıdır. Bu kurumlara nüfus müdürlüğü ve emniyet müdürlüğü örnek gösterilebilir.

- Adli sicil bürosu vb. halk tarafından sıklıkla kullanılan mekânlarda yığılma önlenmesi amacıyla bekleme alanları oluşturulmalıdır. Bu mekânlar dışarı ile de ilişkilendirilebilir. Halkın yönlendirilmesi ve işlemini tamamlaması kolaylaştırılmalıdır.

- Savcı odalarının bir arada bulunması işleyişi hızlandırmaktadır. Savcı odalarına yakın ve ortak bir noktada ifade alma odaları bulunmalıdır.

- Adliyelerde idari birimler için emanet memuru, depo sorumlusu, adalet müfettişi odaları, izleme komite odaları, muhasebe birimi, idari işler personelleri, idari işler müdürleri için odalar ayrılmalıdır. Ayrıca bu odalara ek rezerv alanlar da oluşturulmalıdır.

- Başsavcılık biriminde başsavcı makam odası, başsavcı çalışma ve dinlenme odası, sekterlik, başsavcı vekilliği, kalem, toplantı salonu, bakanlık muhasebe odası tasarlanmalıdır.

- Bölge adliyelerinde Adalet Komisyonu Başkanlığı için bir bölüm oluşturulmalıdır. Üst düzey güvenlik önlemleri bu birimlerde de alınmalıdır. Birimin içerisinde adalet komisyonu başkanı makam odası, başkan çalışma ve dinlenme odası, yazı işleri müdürü, yazı işleri kalemi, toplantı salonu, özel kalem ve sekreterlik mekanları tasarlanmalıdır.

- Adliyelerde personellere hizmet vermek adına belirli noktalarda çay ofisleri ve önemli evrak büroları tasarlanmalıdır.

- Adliyelerde Vergi Mahkemeleri Veznesi, Tevzi Bürosu, Nüfus Temsilciliği, Adliye Veznesi, Hukuk Mahkemeleri Büro, Sabıka Sorgulama Veri Hazırlama, İcra Ceza Tevzi, Hukuk Mahkemeleri Ön Büro, Mahkemeler Danışma, Cumhuriyet Başsavcılığı Danışma, UYAP Çıktı Alma, Cumhuriyet Başsavcılık Ön Büro, Ceza Mahkemeleri Ön Büro, Ceza Mahkemeleri Ön Büro ve Nöbetçi Savcılık Kalemi vb. yardımcı bürolar tasarım aşamasında planlanmalı ve gerekli alanlar oluşturulmalıdır.

Mahkeme Salonlarının Konumuna Göre Ön Plan- Arka Plan Tipolojileri

Karmaşık fonksiyonlu yapılarda bazı mekânlar ön plana çıkmaktadır. Okullarda sınıflar, hastanelerde poliklinikler, müzelerde sergi salonları ön plana çıkarken adliye binalarında da mahkeme salonlarının adedi ve konumu adliye binalarının genel morfolojisini belirlemektedir. Mahkeme salonlarının kendi aralarında organize edilmesi gerekmektedir. Adliye yapısının ilk ve ana kararı mahkeme salonları tasarımı olmalıdır. Konya adliyesinde bulunan bloklar arka plan çözümlemesi ve mahkeme salonları sistemleri üzerinden Şekil 5.50 ve Şekil 5.51'e göre incelendiğinde aşağıdaki çıkarımlar yapılabilir:

A- B Bloklar

Normal katlarda dört adet duruşma salonu bulunmaktadır. Ön plandan mahkeme salonlarına geçiş iki farklı akstan sağlanmaktadır. İki aks üzerinden tek yönlü mahkeme salonu tasarlanmıştır. Mahkeme salonlarına iki aks üzerinden ulaşılan adliyelerde dolu ve boş avlu sistemleri kullanılmaktadır. A ve B Bloklar galeri boşluklu olarak tasarlanmıştır. A ve B Blok çift akstan tek yönlü ulaşım sağlanan kümesel organizasyonlu boş avlu sistemli bloklardır.

A Blok normal katlarda bulunan duruşma salonlarının iki tanesi tek yönlü arka plana sahipken diğer iki duruşma salonu iki yönlü arka plana sahiptir. B Blok normal katlarda yer alan duruşma salonlarının tamamı tek yönlü arka plan tasarımına sahiptir.

C-D-E Bloklar

C Blokte herhangi bir mahkeme bulunmamaktadır. Giriş ve sosyal tesis bloğudur. D ve E Bloklar rezerv olarak tasarlanmıştır. Herhangi bir mahkeme salonu bulunmamaktadır.

F-G Bloklar

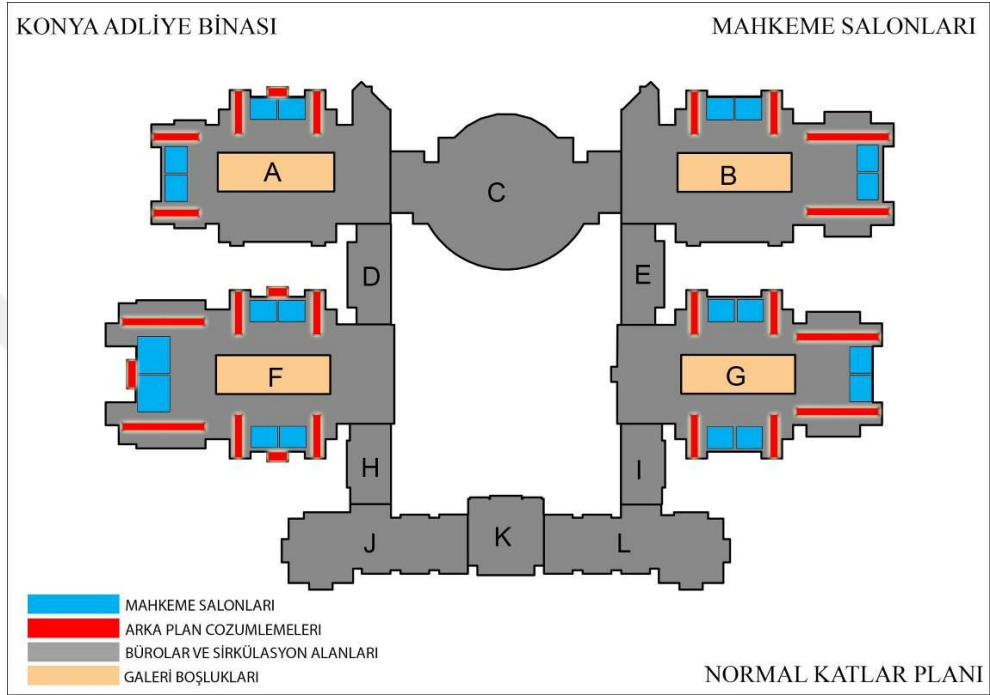
Normal katlarda altı adet duruşma salonu bulunmaktadır. Ön plandan mahkeme salonlarına geçiş üç farklı akstan sağlanmaktadır. Üç aks üzerinden tek yönlü mahkeme salonu tasarlanmıştır. Mahkeme salonlarına iki ve daha fazla aks üzerinden ulaşılan adliyelerde dolu ve boş avlu sistemleri kullanılmaktadır. F ve G Bloklar A ve B Bloklarda olduğu gibi galeri boşluklu olarak tasarlanmıştır. F ve G Blok üç akstan tek yönlü ulaşım sağlanan kümesel organizasyonlu boş avlu sistemli bloklardır.

F Blok normal katlarda duruşma salonlarının tamamı iki yönlü arka plana sahiptir. G Blok normal katlarda yer alan duruşma salonları da tek yönlü arka plan tasarımına sahiptir.

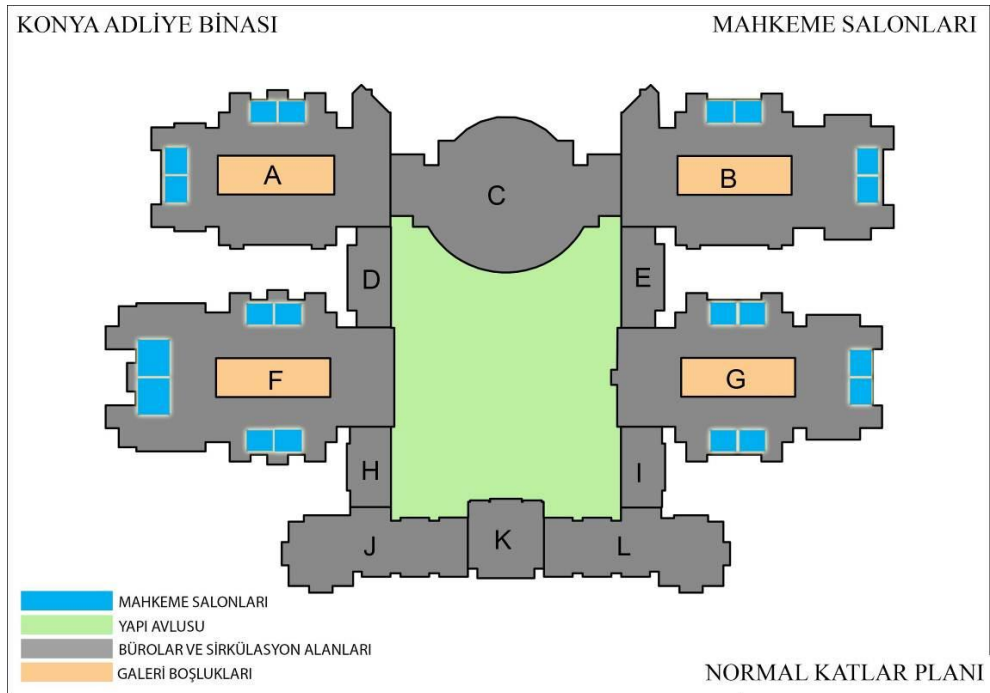
H-I-J-K-L Bloklar

H ve I Bloklar D ve E Bloklarla aynı tasarım morfolojisine sahiptir. Rezerv bloklar olarak tasarlanmıştır. Herhangi bir mahkeme ve salonu bulunmamaktadır.

J ve L Bloklar üst düzey yargı görevlisi ve yöneticiler için tasarlanmıştır. Herhangi bir mahkeme salonu yoktur. K Blok ön bürolar, yardımcı ofisler ve savcılar için tasarlanmış, mahkeme salonu bulunmamaktadır.

Şekil 5.50. Konya Adliye Binası Arka Plan Çözümlerleri

Şekil 5.51. Konya Adliye Binası Mahkeme Salonları Tipoloji

5.5. Rekreasyon Alanları

Konya adliye binasında rekreasyon alanları iç mekan ve dış mekan olarak iki kategoride Şekil 5.52 ve Şekil 5.53 doğrultusunda incelenmiştir.

İç mekan rekreasyon alanları kapsamında aşağıdaki mekanlar düzenlenmiştir:

- A Bloкта baroya ait avukatlar için düzenlenen görüşme ve bekleme odası, iş yurtları kurumuna ait satış mağazası tasarlanmıştır.

- B Bloкта emzirme ve bebek bakım odası, erkek ve kadın mescit yer almaktadır.

- C Blok sosyal tesis bloğu olarak tasarlanmıştır. C Blok içerisinde rekreasyon alanları kapsamında 200 kişi kapasiteli konferans salonu, 750 m² lik kafeterya, vip salonları, misafirhane, kütüphane, yargı restaurant, yargı görevlileri lokali ve fuayesi, normal katta düzenlenen teras yer almaktadır.

- H ve I Bloklarda yargı görevlilerine ait çay salonu tasarlanmıştır.

Dış mekan rekreasyon alanları kapsamında aşağıdaki mekanlar düzenlenmiştir:

- Blokların odak noktasında 4.310 m² lik avlu tasarlanmıştır.

- C Blok girişinde vitamin-bar işletmesi vardır.

- K blok girişi önünde meydan niteliğinde alan tasarlanmıştır.

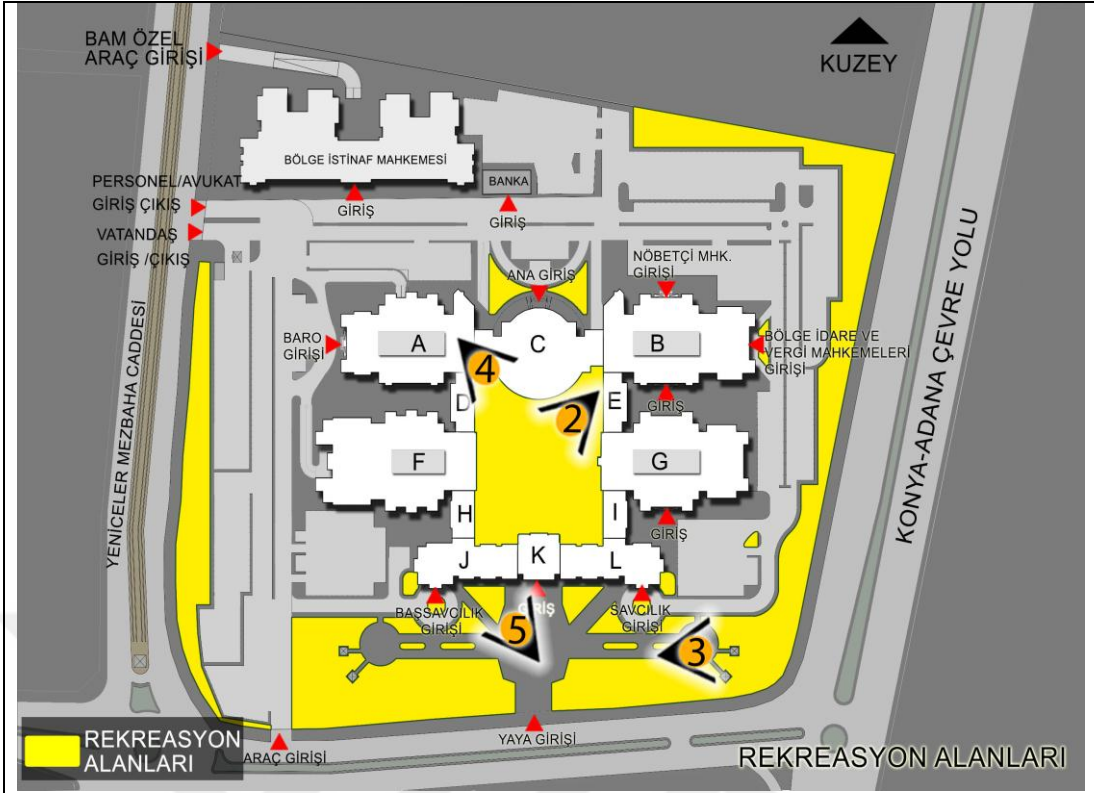
- Adliye parselinin güney cephesine kamelya, bank, yeşil alanlar ve yürüyüş yollarından oluşan rekreasyon alanları tasarlanmıştır.

- Parselin doğu ve batı cephelerine yeşil alan ve yürüyüş yolları tasarlanmıştır.

- Parsel sınırları yeşil alanla donatılmıştır. Parsel dışındaki yaya yolları ağaçlandırılmıştır.

Şekil 5.52. İç Mekân Rekreasyon Alanları

a- Rekreasyon Alanları Planı

b- Avlu Görüntüsü (Bakış Açısı-2)

c- Bahçe Oturma Alanları (Bakış Açısı-3)

d- Normal Kat Avlu Görüntüsü (Bakış Açısı-4)

e- Atatürk Anıtı (Bakış Açısı-5)

Şekil 5.53. Mahkeme Salonları Tipoloji

5.6. Değişim, Dönüşüm ve Esneklik

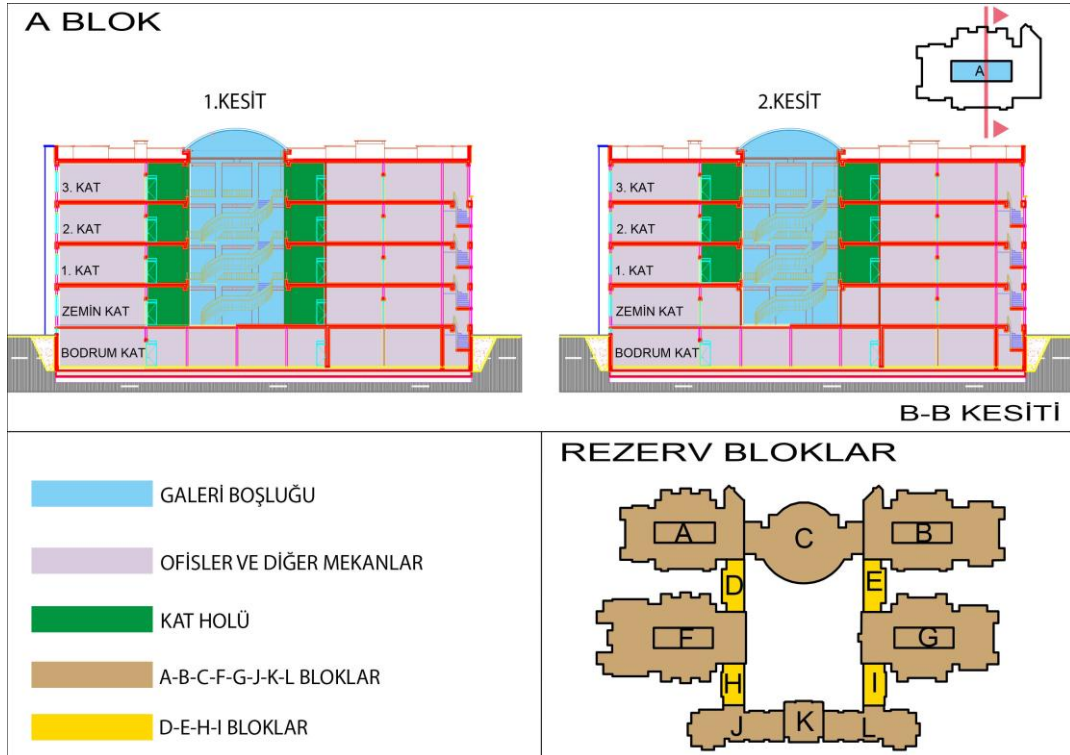
Adliye binaları fiziksel olarak binanın büyüyebilmesine veya birden fazla bloktan oluşan adliyelerde yeni bloklar eklenmesine olanak tanınmalıdır. Çünkü adalet işleyişi değişebilmekte ve nüfusa göre ihtiyaç değişkenlik gösterebilmektedir. Aynı zamanda mevcut yapının içerisine de rezerv ofisler bırakılmalıdır.

Konya Adliye binasında esneklik kapsamında mevcut yapı içerisinde D, E, H ve I Bloklarda rezerv ofisler tasarlanmıştır. Bunun yanı sıra bazı mahkemelerin arka planında rezerv yargı görevlisi odaları tasarlanmıştır (Şekil 5.54.).

Ayrıca zaman içerisinde mekân yetmezliğinden dolayı A Blok, B Blok ve G Bloklarda zemin kat galeri boşluğu izdüşümü haricinde kalan kat holü bölümleri bölücü elemanlarla kapatılarak yeni mekânlar oluşturulmuştur. Bu bloklar ilk tasarımda Şekil 5.56’da verilen 1 numaralı kesite sahipken 2 numaralı kesite dönüşmüştür.

Ayrıca J K L bloklar yatayda üç akstan oluşurken aksın birisi bölücü elemanlarla kapatılarak vezne, danışma, ön büro gibi çeşitli birimler yerleştirilmiştir.

Adliye yapılarında tasarlanan icra müdürlüğü, seçim müdürlüğü, rezerv alanlar, idari işler müdürlüğü, yazı işleri müdürlüğü gibi birimlerin ofisleri özelleştirilmemeli, bazı mekânların işlev değişikliği, konum değişikliği ve zaman içerisinde ihtiyaç olmaması durumları göz önüne alınmalıdır.

Şekil 5.54. Ekleme Yapılan Alanlar Kesiti ve Rezerv Bloklar

Konya Adliye Binası inşa edilmeden önce eski adliye binasının olduğu dönemlerde mekân yetersizliği ortaya çıkmıştır. Buna çözüm yolu olarak bazı resmi ve özel kurumlara ait bina veya bağımsız bölümler belirli süreliğine kiralanmış veya tahsis edilmiştir. 2007 yılında yapılan yeni Konya Adliyesi hizmete açıldıktan sonra da eski adliye döneminde bakanlık tarafından tahsis edilen binalarda yer alan mahkemeler hizmet etmeye devam etmiştir.

Yeni adliye binasının bulunduğu parselde yer almayan hizmet birimleri günümüzde de mevcuttur. Parselde yer almayan mahkemeler Şekil 5.55’de verilmiştir. Kule Caddesi üzerinde emniyet civarında bölge idare mahkemeleri ve başkanlığı yer almaktadır. Bir başka bölge idare mahkemesi Mevlana Caddesi üzerinde öğretmen evleri civarında yer almaktadır. Beyşehir Caddesi üzerinde 4. Aile mahkemesi yer almaktadır. Günümüzde ise Adalet bakanlığı tarafından idare vergi mahkemesi, hukuk mahkemesi ve seçim müdürlükleri birimlerinin bir kısmının taşınması amacıyla Konya Adliyesi’ne tahsis edilen eski SGK hastanesi olarak bilinen Kazım Karabekir Caddesi üzerinde yer alan eski SGK binası Konya Adliyesi’ne tahsis edilmiştir. Dolayısıyla Konya il merkezinde mahkemelerin tek bir parselde olduğunu söylemek mümkün değildir. Değişim, dönüşüm ve esneklik ilkelerine yıllar içerisinde uyum sağlanamamıştır (URL-55).

Adliye parselleri devlet tarafından kampüs yerleşkeleri tarzında yapılaşmaya müsait olarak belirlendiği takdirde mahkemeler ve diğer idari birimler aynı parselde olacaktır.

Şekil 5.55. Konya İl Merkezinde Bulunan Mahkemelerin Konumu

5.7. Yönlendirmeler

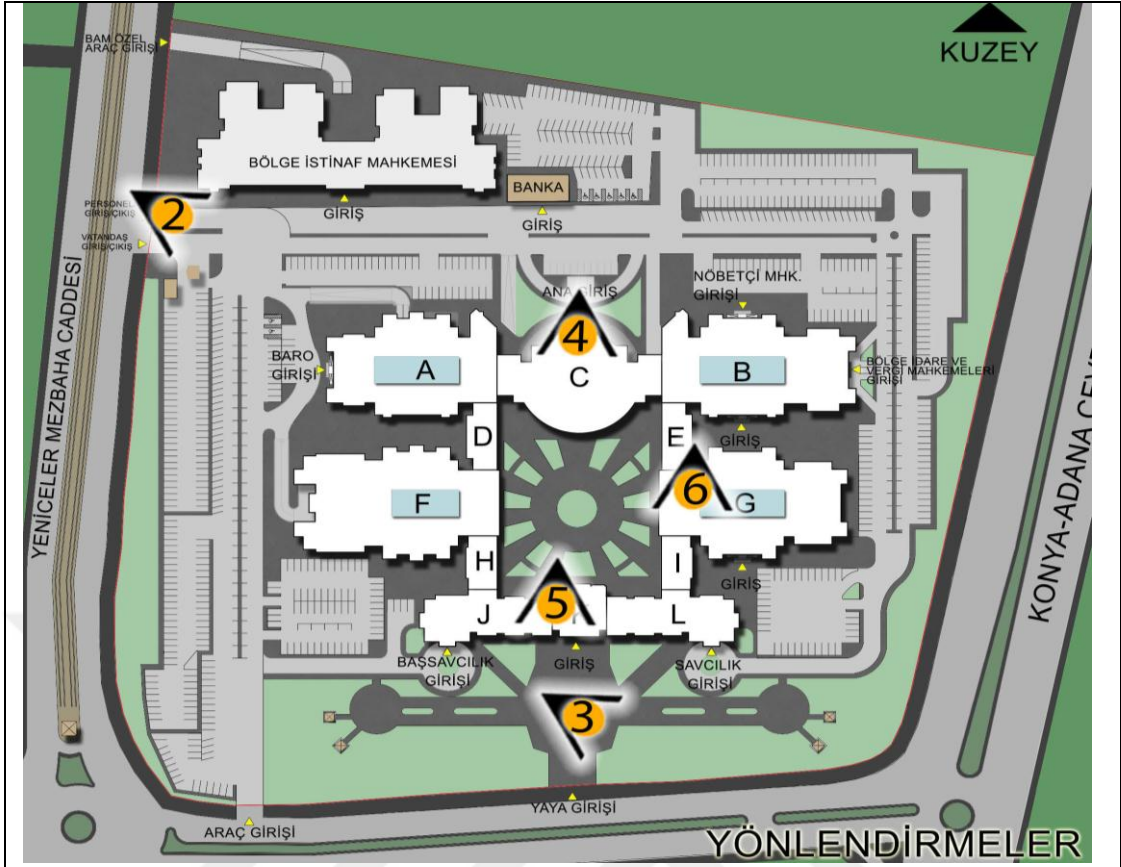
Adliyeler karmaşık fonksiyonlu yapı grubu içerisinde yer almaktadır. Şöyle ki içerisinde farklı fonksiyonu olan mahkemeler, seçim işleri, vezneler, icra birimleri, baro başkanlığı, kalem büroları vb. birçok birim bulundurmaktadır. Her birim ise kendi içinde bölümler, sınıflandırmalar ve odalar bulunmaktadır. Yapının içerisinde yer alan salon sayısı da göz önüne alındığında yadsınamayacak bir mekan sayısı ve sirkülasyon ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla insanları ulaşmak istediği mekâna doğru şekilde yönlendirmek gerekmektedir.

Yönlendirme kavramı mimaride peyzajla, aydınlatma elemanlarıyla, zemin kaplamalarıyla, tavan tasarımıyla, doluluk boşluk oranlarıyla, renklerle vb. temel yapı öğeleriyle sağlanabilmektedir. Bunun yanı sıra pasif yapı öğelerinden levhalar, yer işaretleri vb. elemanlar da kullanılmaktadır. Ana giriş olarak kullanılan C Blok zemin kat kuzey cephesi kolonlar üzerinde iki kat boyunca yükselmektedir. Ayrıca J, K, L Bloklar önünde meydan niteliğinde tasarlanan alan K Blok girişini odaklamaktadır. İnsanlar peyzaj ve giriş kapılarının gabarisi ile yönlendirmeye ihtiyaç duymadan adliyeye giriş yapabilmektedir (Şekil 5.56.).

Konya adliyesi araç ve yaya girişi olarak kullanılan Yeniceler Mezbaha Caddesi üzerindeki ana girişte farklı kullanıcılar için araç ve yaya olarak iki farklı şekilde yönlendirme levhaları yerleştirilmiştir. Parsele giriş yapıldıktan sonra parsel içerisinde yaya yolları ve blok girişleri üzerinde yönlendirme ve bilgilendirme levhaları kullanılmıştır (Şekil 5.56.).

Konya Adliyesinde yönlendirmeler genellikle levhalarla sağlanmaktadır. Yapı içerisinde birimlere ait yönlendirme levhaları bulunmaktadır. Yapı dışında ise genellikle araçlar için yönlendirmeler görülmektedir. Söz konusu yönlendirme levhaları aydınlatma direklerine ve yaya yolu üzerine monte edilmiştir. Adliye parseline girdikten sonra yer yer konumlandırılmış sadece bazı mekânlar için monte edilmiştir. Kullanıcı görüşmeleri ve gözleme dayalı olarak levhaların eksik, yetersiz ve boyutunun küçük kaldığı tespit edilmiştir.

Yapı içerisinde ise mekânların projedeki tasarımdan sonra işlev değiştirmesinden ve ana hatlarıyla yapının simetrik olmasından ötürü ağırlıklı olarak yine yönlendirme levhaları yerleştirilmiştir. Yapının ana girişinde genel hatlarıyla yönlendirme yapılmış olup her blok girişinde ise o bloğa ait yönlendirme levhaları konumlandırılmıştır.

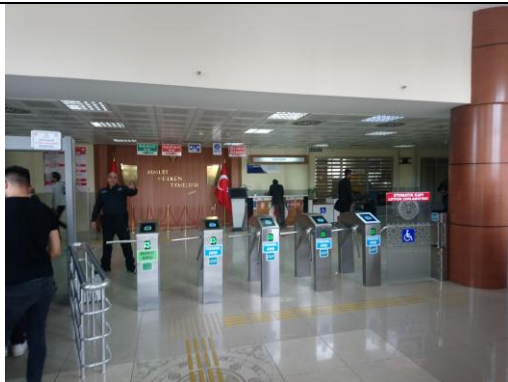
a- Yönlendirmeler Planı

b- Yapı Dış Mekan Ana Giriş (Bakış Açısı-2)

c- Dış Mekan Yönlendirmeler (Bakış Açısı-3)

d- Ana Giriş Yönlendirmeler (Bakış Açısı-4)

e- Blok Yönlendirme Levhaları (Bakış Açısı-5)

Şekil 5.56. Yönlendirme Planı ve Fotoğrafları

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6.1 Sonuçlar

Hukuk kavramı toplumda her zaman var olmuştur. Sosyal düzeni sağlama, toplumun ihtiyaçlarını karşılama, toplum varlığını koruma, toplumda güveni sağlama, toplumda eşitliği sağlama ve adaleti gerçekleştirme hukukun amaç ve görevleri arasında gösterilebilir.

Hukuksal metinlerin ortaya çıkması ve uygulanmasıyla birlikte zaman içerisinde adaletin sağlanması ve işleyişi için mekân ihtiyacı doğmuştur. Adalet, dini inançlardan doğan hukuksal metinlerle ibadethanelerde sağlanmaya çalışılmış olup özerk bir yapı görülmemiştir. Dünya genelinde özerk adliye yapıları Fransız İhtilalinden sonra, Türk tarihinde ise Tanzimat Fermanı'ndan sonra görülmeye başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde bilinen ilk özerk adliye yapılarına Halepli Hacı Ahmet Bey tarafından projelendirilen Kilis Adliye Binası ve Hükümet Konağı, Erzurum'da bulunan Erzurum-Yakutiye Adliye ve Belediye Binası örnek gösterilebilir.

Özerk adliye binalarının hayata geçmesiyle adliye yapıları mimarisi oluşmaya ve şekillenmeye başlamıştır. Adliye yapılarında bulunan mekânlar zaman içerisinde adalet işleyişine göre nitelik ve nicelik yönünden değişkenlik göstermiştir. Adliye yapılarının yakın gelecekteki mekan organizasyonu sirkülasyon açısından incelendiğinde adliyelerde açık alanların, yarı kısıtlı alanların ve kısıtlı alanların olduğu gözlemlenmiştir. Çalışma içerisinde yakın tarih adliyelerde yer alan mekânlar literatüre göre ana başlıklar halinde danışma masaları, kalemler, ön bürolar, mahkemeler ve duruşma salonları şeklinde sıralanmıştır.

Alan çalışmasında yerel adliye olan Konya Adliyesi seçilmiştir. Yüksek mahkemeler ve ilçe adliyelerinde bulunan mahkemeler harici diğer mahkemeler adalet sistemi değişime uyum göstermek zorundadır. Konya Adliyesi üzerinden yerel mahkemeler hakkında çıkarımlar yapılmıştır.

Konya Adliyesi 2007 yılında hizmete açılmıştır. Konya Adliye Binası 12 bloktan inşa edilmiş olup, dikdörtgen kollara takılan kütlelerin birleşiminden meydana gelen avlulu sisteme sahiptir. Tasarımın ana kararını ceza ve hukuk mahkemeleri ayrımı oluşturmaktadır. Tasarlanan yapıda bir simetri ekseni belirlenmiş olup, simetri eksenine göre bir taraf hukuk diğer taraf ceza mahkemesi bölümü olarak tasarlanmıştır.

Kavramsal alt yapıda belirlenen kriterlere göre Konya Adliyesi analiz edilmiştir. Kriterlere göre yapılan analiz sonucu Konya Adliyesi'nin yapıldığı yıllarda şehir merkezinden uzak boş bir çevrede inşa edildiği, zaman içerisinde adliye civarında yapılaşma ve yeni ulaşım ağları oluştuğu, zaman içerisinde otopark alanlarının yetersiz geldiğini, rekreasyon alanlarının daha işlevsel hale getirilmesi gerektiği, peyzaj ve mimari ile sağlanan yönlendirmelerin diğer yönlendirme yöntemlerine göre daha başarılı olduğu, rezerv alanlar bırakılsa da zaman içerisinde yetersiz kaldığı, sonuçlarına varılmıştır. Ayrıca örneklem alan üzerinde ön plan/arka plan analizi incelenmiştir. Suçluların sirkülasyonu ele alındığında tutuklu mahkûmların diğer kullanıcılara zarar vermesini önlemek adına parsel girişinden başlayarak mahkeme salonuna kadar olan alanlarda gerekli tedbirlerin alınmış olduğu ve diğer adliye yapılarına örnek teşkil edebileceği tespit edilmiştir. Suçluların ceza mahkemesi blokları bodrum katlarında bulunan nezarethanelerden mahkeme salonlarına arka plan düzenlemesi ile doğrudan geçiş sağlayabiliyor oluşu da, mevcut yapının mimari projesinin yarışmadaki diğer projelere göre ön plana çıkmasını sağlayan ölçüt olarak göze çarpmaktadır. Ancak yapılan analiz ve değerlendirmeler doğrultusunda adliye binalarında uygulanması gereken ön plan-arka plan ayrımının yargı görevlilerinin (hâkim ve savcı) bina içindeki sirkülasyonu açısından tam anlamıyla sağlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yargı görevlilerinin kendilerine ait ofis bloklarından mahkeme bloklarına ön planla çakışmadan erişemedikleri, sosyal tesis bloğunda da halk sirkülasyonu ile çakıştıkları tespit edilmiştir. Ayrıca ilk planlamada rezerv bloklar olarak tasarlanan blokların zaman içinde mekân ihtiyacı oluşması ile yargı görevlileri için ofis mekânları olarak kullanılabilir hale getirilmesi de ayrı bir güvenlik zafiyeti oluşturmuştur. Bu anlamda adliye binaları bodrum katlarında sadece yargı görevlileri için özelleştirilmiş kapalı otopark tasarlanması, yargı görevlilerinin ön plana hiç uğramadan arka plan üzerinden makam odalarına ulaşmalarını ve bloklar arası güvenli dolaşımını sağlayacaktır.

Sonuç olarak güvenlik unsuru odaklı planlanması gereken adliye yapılarında ön plan-arka plan analizinin tasarım aşamasında titizlikle uygulanması, zamanla kapsamı ile işleyişi değişebilen ve sürekli artan bir mekânsal gereksinim içinde olan adliye binalarında, rezerv alan olarak bırakılan blokların da gerektiğinde ön plan-arka plan ayrımına adapte edilebilecek şekilde tasarlanması ileride yapılacak olan adliye binaları için öneri olarak ortaya konmuştur.

6.2. Öneriler

Kavramsal alt yapı ve araştırma sonuçları ve tartışma bölümlerinden elde edilen veriler, adalet sisteminde olan revizyonlar sebebiyle mimaride ortaya çıkan değişiklikler, kullanıcı görüşmeleri sonucu yapılan tespitler, belirlenen kriterlere göre yapılan analizler, gözlemler ve plan okumaları sonucunda yapılan çıkarımlar maddeler halinde düzenlenmiştir. Elde edilen çıkarımlar Genel Öneriler, Konum ve Çevre Önerileri, Sirkülasyon Alanları Önerileri, İç Mekan Tasarım Önerileri, Rekreasyon Önerileri, Değişim, Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik Önerileri olarak altı başlık altında tasnif edilmiştir. Bu sayede adliye yapıları tasarım standartlarına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Genel Öneriler

- Adliyeler hakkında tarihçe, kapasite, personel sayısı, proje müellifleri, yapım yılı, yıkım tarihi, yıkım sebebi, otopark sayısı vb. genel bilgiler içeren bir künye oluşturulabilir. Bu bilgiler tüm adliye binaları için yapılmalı ve oluşturulan bir sistemle bu bilgilere ulaşılabilir. Eski ve yeni adliyeler üzerinden analiz yapmayı, tasarımcılara ulaşabilmeyi, yeni yapılacak adliye yapılarının daha nitelikli olmasını sağlayacaktır.

- Adliye binaları mimari projesi avan proje aşamasında iken itfaiye, sağlık kuruluşları gibi kurumlardan görüş mutlaka alınmalıdır. Aksi takdirde uygulama projesi aşamasında karşılaşılabilecek problemler tasarım kararlarını değiştirebilecek boyutlara ulaşabilmektedir.

- Hukuk mahkemelerinin ve ceza mahkemelerinin statü farklılığından dolayı farklı bloklarda, katlarda veya binanın farklı bir bölümünde yer almalıdır. Hukuk ve ceza mahkemelerinin farklı bloklarda değerlendirilmesi işleyişin hızlı olmasına, sirkülasyonun minimuma indirgenmesine ve yönlendirmelerin kolay sağlanmasına olanak sağlamaktadır.

- Hakim, savcı ve avukatlar için araç yıkama tesisi modern bir adliye sarayında olması gerekir. Mevcut adliyelerde açık alanda yıkama yapılan adliyeler ve sonradan bahçeye yapılan müştemilatta yıkama yapıldığı görülmektedir. Bodrum katta kapalı otopark içerisinde modern bir yıkama tesisi tasarlanabilir.

- Modern ve yeni yapılan adliye binalarında personelin maaşını çekmesi, dava harçlarının yatırılması, baro kart para işlemleri, borçlunun para yatırması gibi işlemler

için banka bulunmalıdır. Farklı bankaların da bankamatiği olabilir. Proje tasarım aşamasında banka ve bankamatiklerin konumu ve alanı belirlenmelidir.

- Adliyenin her bölgesinde dış mekân ve iç mekân için son teknoloji güvenlik kameraları kullanılmalıdır. Kritik mekânlarda ses kaydı yapma özelliği de bulunan kameralar kullanılmalıdır. Kameraların kayıtları belirli periyotlarla alınmalı ve arşivlenmelidir. Kameraları sürekli izleyen personel ve ya personeller olmalıdır. Bu personellerin odası olmalıdır.

- Ayrıca geri dönüşüm sistemlerinden ve yenilenebilir enerji sistemleri kurularak maddi kazanç sağlanmış olmakla beraber doğaya da zarar verilmemiş olunur.

Konum ve Çevre Önerileri

- Adliyelerin konumu arsa maliyetinin ucuz olması sebebiyle genellikle yerleşim merkezinin dışında tercih edilmektedir. Toplu ulaşım, kamu yapıları vb. öğeleri yapılaştığı alana çekse dahi özellikle büyükşehir belediyelerinde merkez ilçelerden ulaşım eşit koşullarda olmamaktadır. Bu sebeple ilçelere eşit konumda bir parsel seçilebilirse erişebilirliği daha fazla olmaktadır.

- Adliye yapıları yapıldığı bölgeye ticaret merkezi, ofisler, kamu yapıları, şehir hastanesi, toplu ulaşım gibi yapılaşmayı da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla adliyenin yapıldığı bölgede ilerleyen zamanlarda gelişme olacağı öngörülmelidir. Devlet eli ile adliye yapılan bölgeye kamu yapıları için alan bırakılabilir.

Sirkülasyon Alanları Önerileri

- Adliye parselinde güvenliği ve hâkimiyeti sağlamak amacıyla yaya ve araç ulaşımı tek bir noktadan sağlanmalıdır. Ayrıca parsele bahçe duvarından girilmemesi, atlanmaması için bahçe duvarı yüksek ve korunaklı olmalıdır. Bahçe duvar telinin üzerine jiletli tel vb. pasif öğelerle güvenlik önlemleri artırılmalıdır.

- Avukatlara özel silah taşıma ruhsatı verilebilmektedir. Bunun yanı sıra muhtar, sarraf vb. riskli meslek gruplarına silah taşıma ruhsatı verilebilmektedir. Adliyelerde güvenliği sağlamak adına yapı girişlerinde X-Ray cihazları bulunmaktadır. Yalnız parsel girişinde de kontrol sağlanmalıdır. Gerekirse silah teslim bürosu girişe (güvenliğe) tasarlanmalıdır.

- Adliyelerde üst düzey yargı görevlileri için ve yüksek mahkemelerden gelecek görevliler için blok önünde vale girişi olmalıdır. Ayrıca bu görevliler için güvenli bir otopark alanı kapalı veya açık olarak bırakılmalıdır.

- Adliyelerde kapalı otopark tasarlanması gerekmektedir. Rezerv otopark alanları için de alan bırakılmalıdır. Adliye binasına birden fazla bodrum kat yapılarak rezerv ve ihtiyaç olan otopark sağlanabilir. Rezerv otopark alanı da yetmeyecek olursa yapı izdüşümü haricinde kalan alan sonradan kapalı otoparka çevrilebilir. Zemin durumu kapalı otopark yapmaya uygun olmayan adliyeler için mekanik otopark sistemleri kullanılabilir. Mevcut adliyelerden otopark problemi yaşayanlar ise yapı izdüşümü dışında kalan bahçe alanını kapalı otoparka çevirebilirler. Rampa yeri olmayan adliyelerde araç asansörü ile kapalı otoparka erişilebilir. Ayrıca tasarlanan tüm otoparklarda yargı görevlileri, personel, halk gibi farklı statüdeki kullanıcıların otopark alanları ayrılmalıdır.

- İklimlendirme, enerji odası, jeneratör, mobilya atölyesi gibi teknik mahallere malzeme yükleme, indirme ve servis araçlarının ulaşması, teknik sorunlarının hızlı ve daha rahat giderilmesine katkı sağlayacaktır. Bunu sağlamak adına bodrum kata servis rampası tasarlanabilir.

- Üst düzey yargı görevlileri ve misafirler için ayrı otopark düzenlenmelidir. Bu kullanıcılar adliye yapısının içerisinde tamamen arka planda hareket etmelidir. Güvenliği adına tüm önlemler alınmalıdır. Üst düzey kullanıcıların buldukları mekanlara ön plandan kontrollü geçişle girilebilmelidir.

İç Mekân Tasarım Önerileri

- İcra mahkemeleri için müzayede salonuna ihtiyaç vardır. Müzayede salonunda yargıçlar, katılımcılar ve memurlar için alanlar oluşturulmalıdır. İcra mahkemeleri bulunan tüm adliye yapılarında ayrı bir mekân olarak tasarlanmasa bile bu amaçla kullanılacak bir salon ihtiyacı vardır. Müzayede yapılması için mahkeme salonu gibi bir mekâna ihtiyaç yoktur. Bunun yerine yeteri kadar büyüklükte bir salon ihtiyaca cevap verecektir.

- Yerel adliye yapılarında çok sayıda kullanıcı ve avukatın katıldığı davalar olabilmektedir. Çok katımlı davalar genellikle ceza mahkemelerinde görülmektedir. Bu sebeple ceza mahkemeleri bölümüne çok sayıda katılımcıya olanak veren ve katılımcıların görsel ilişkisini kesmeyen amfi salon tarzında mahkeme salonu tasarlanmalıdır. Ayrıca bu salonda özellikli davalara göre sadece bir taraf için yüzün üzerinde avukat katılabilmektedir. Bu avukatlar için de mahkeme salonunda yalnızca bir tane monitör olmamalıdır. Çünkü tarafın avukatlarının hepsi ekranı görmediklerinden

dolayı davayı takip edememektedirler. Bu sebeple projeksiyon veya dev bir ekranlar bu sorun da aşılmalıdır.

- Adaletin işleyişi gereği adliyelerin davalar hakkında tebligat, dilekçe, itiraz ve temyiz gibi işlemler yapılabilmesi için gerekli evrak alımında ve evrak gönderiminde Posta Telgraf Teşkilatına ihtiyaç vardır. Adliye yapısı içerisinde PTT olmayan kurumlarda sürekli PTT' ye gidip gelme konusu gündeme gelmektedir. Bu sebeple adliye yapıları tasarlanırken PTT için binanın içinde yer ayrılmalıdır.

- Hukuk ve ceza mahkemelerinin gerçeği ortaya çıkarmasına yardım eden, adli hekimlik kurumu nüfusu ve bulundurduğu mahkemelere göre adliye yapılarında tasarlanması gerekmektedir. Adli Tıp Kurumu'nun girişi özel olmalıdır. Birden fazla hekim ve hemşire bulunmalıdır. Gerekli teknolojik ekipman donanımında tedarik edilmelidir. Modern adliyelerde bulunan revir bölümü ile ilişkilendirilerek adliyede bulunan tıp bilimleri bir arada toplanabilir.

- Mahkemelerde alınan kararların doğru olması ve adaletin yerine gelmesi için karar merciine gerekli evrak ve belgeler düzenleyen bazı meslek gruplarının yardımına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu meslek gruplarına psikolog ve pedagog örnek verilebilir. Son dönemlerde bu meslek gruplarına sosyal çalışmacılar da eklenmiştir. Sosyal çalışmacılar sosyal hizmet uzmanı olarak da geçmektedir. Sosyal hizmet uzmanları daimi veya geçici kullanıcı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple sosyal çalışmacılar için de özellikle hukuk mahkemeleri bölümünde bir mekân tasarlanmalıdır. Bu mekânlar adliyenin arka planında tasarlanmalıdır.

- Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan bazı mahkûmları ürettiği muhtelif eşyalar ve farklı illere ait yöresel ürünlerin de satıldığı bir mağaza günümüzde yapılan adliye binalarında tasarlanmalıdır. Bu mağaza kullanıcıların kolaylıkla bulabileceği ve ulaşılabilir bir konumda olması gerekmektedir.

- Adliye yapılarında hızlı ve verimli çalışılması için hangi birimin hangi birimle arasındaki ilişkisi çoksa operasyon sayısı tespit edilerek maksimum verimliliği minimum sirkülasyonla sağlamak gerekir. Her birimin içerisinde ise yine operasyon sayısına bakarak en çok ilişkinin olduğu odaları en yakın tutmak gerekir. Bu sayede daha fazla verim alınır ve zaman kaybı olmayacaktır. Halkla en az irtibatlı olması gereken birimler diğer irtibatı çok olan birimlere göre daha arka planda olması gerekir.

- Arşiv odaları belirli standartlara göre tasarlanmalıdır. Kapanan dava dosyaları, güncel dava dosyaları, belirli bir süre saklanması gereken evraklar için muhtelif

konumlarda ve büyüklükte arşiv odaları oluşturulmalıdır. Arşiv odaları güncel dosyalar değilse uzak bir alanda olabilir. Yalnız güncel dosyalar için de bir arşiv odası olmalıdır. Ayrıca önemli evraklarında bulunduğu özellikle başsavcılık ve adalet komisyonu başkanlığına hizmet eden önemli evrak arşivi oluşturulmalıdır.

- Tezin içeriğinde de bulunan mahkeme salonları başlıklı içerikten de anlaşılacağı üzere her mahkemelerin işleyiş kurgusu ve ihtiyacı farklıdır. Örneğin, ağır ceza mahkemelerinde tutukluların güvenli bir şekilde salona getirileceği bir alan olmalıdır. İdari mahkemeler, ceza mahkemelerine göre daha az alan kaplamaktadır. Dolayısıyla mahkeme salonları ihtiyaca göre düzenlenmelidir. Duruşma salonu açısından hukuk mahkemeleri ceza mahkemeleri kadar alan ve mobilya gereksinimi duymamaktadır.

- Hukukta olan değişimler sonucu adliye binalarında Vergi Mahkemeleri Veznesi, Tevzi Bürosu, Nüfus Temsilciliği, Adliye Veznesi, Hukuk Mahkemeleri Büro, Sabıka Sorgulama Veri Hazırlama, İcra Ceza Tevzi, Hukuk Mahkemeleri Ön Büro, Mahkemeler Danışma, Cumhuriyet Başsavcılığı Danışma, UYAP Çıktı Alma, Cumhuriyet Başsavcılık Ön Büro, Ceza Mahkemeleri Ön Büro, Ceza Mahkemeleri Ön Büro ve Nöbetçi Savcılık Kalemi vb. yardımcı bürolar planlanmalı ve rezerv alanlarla birlikte tasarlanmalıdır.

- Adliyelerde dosya ve diğer masrafların kullanıcılar tarafından ilgili mahkemelere yatırması amacıyla vezneler tasarlanmalıdır.

- Adalet sisteminde zaman içerisinde meydana gelen değişimlerden dolayı uzlaştırmacılık ve arabulucuk sistemi gelmiştir. Yeni yapılacak adliye binalarında uzlaştırma ve arabulucuk merkezleri işleyişine uygun olarak tasarlanmalıdır.

- Adliye haricinde adliye ile ilişkisi olan resmi kurumların temsilcilik büroları olmalıdır. Örnek olarak nüfus müdürlüğü ve emniyet müdürlüğü ofisleri verilebilir.

- Adli sicil bürosu vb. halk tarafından sıklıkla kullanılan mekânlar alt katlarda olmalı ve bekleme alanı da oluşturulmalıdır. Halk bu mekânlara kolaylıkla ulaşabilmelidir.

- Savcı odalarının bir arada bulunması işleyiş hızlandırmaktadır. Savcı odalarına yakın ve ortak bir noktada ifade alma odaları bulunmalıdır. Ayrıca emniyet mensupları içinde savcılarının bulunduğu bölümde alan ayrılmalıdır.

- Adliyelerin idari birimlerine ait emanet memuru, depo sorumlusu, adalet müfettişi odaları, izleme komite odaları, muhasebe birimi, idari işler personelleri, idari

işler müdürleri ofisleri tasarlanmalıdır. Ayrıca bu ofislere ek olarak rezerv ofisler de oluşturulmalıdır.

- Başsavcılık biriminde; başsavcı makam odası, başsavcı çalışma ve dinlenme odası, sekterlik, başsavcı vekilliği, kalem, toplantı salonu ve bakanlık muharebe odası tasarlanması gereken mekânlardır.

- Bölge adliyelerinde Adalet Komisyonu Başkanlığı için bir bölüm oluşturulmalı, üst düzey güvenlik önlemleri alınmalıdır. Adalet Komisyonluğu içerisinde adalet komisyonu başkanı makam odası, başkan çalışma ve dinlenme odası, yazı işleri müdürü, yazı işleri kalemi, toplantı salonu, özel kalem ve sekreterlik mekânları tasarlanmalıdır.

- Adliyelerde personellere hizmet vermek adına kafeteryadan ayrı olarak belirli noktalara çay ofisleri ve önemli evrak büroları tasarlanmalıdır.

- Adalet Bakanlığı' nın hazırladığı yönerge ve yönetmelikler doğrultusunda bölge adliyelerinde baro başkanlığı için bir yer ayrılması gerekmektedir. Baro başkanlıkları için ayrılan mekan sayısı ve alanları adliyenin hitap ettiği nüfusa göre değişebilmektedir. Baro başkanlığı için rezerv alanlar da bırakılmalıdır.

- Adliye yapılarında özellikle ceza mahkemeleri için çok sayıda kullanıcının katılabileceği yeterli ekipmanın sağlandığı ve doğru tefrişatın yapıldığı duruşma salonuna ihtiyaç vardır.

- Günümüz kanun ve yönetmelikleri gereği resmi kurumlarda sigara odası tasarlanmasına gerek yoktur. Eski adliye yapılarında tasarlanan sigara içme odaları işlevini yitirmiştir.

- Farklı bir yapıda değil de adliye binası içerisinde seçim birimleri konumlandırılacak olursa il seçim müdürü odası, her ilçe için müdür odası, her ilçe için personel odası, yeterli büyüklükte sistematik arşiv alanı, toplantı salonu ve sayım alanı olacak şekilde tasarlanmalıdır.

- Adliyelerde idare mahkemesine ait ön bürolar tasarlanmalı ve mahkeme salonuyla ilişkilendirilmelidir.

- Adliyelerde nöbetçi mahkeme salonu, müracaat savcılığı ve kütüphane yer almalıdır.

Rekreasyon Alanları Önerileri

- Adliye yapılarında rekreasyon alanları kapsamında kafeterya bulunmalıdır. Mevcut adliyelerde avukatlar için ayrı bir kafeterya ihtiyacı olduğu görülmüştür. Avukatlar için ayrı bir kafeterya tasarlanmasa da baro biriminin içinde bu amaca hizmet eden yeterli alan bırakılmalıdır.

- Adliye yapılarının bulunduğu parselde açık alanlar tasarlanmalıdır. Açık alanlar yalnızca otopark ve yürüyüş yollarından oluşmamalıdır. Dış mekanda yer alan rekreasyon alanlarına bazı işlevler eklenebilir. Kullanıcı görüşmeleri doğrultusunda bütün gününü adliyede geçirmek durumunda olan avukatların bulunduğu, personelin öğle arası adliye içerisinde vakit geçirecek bir yer ihtiyacı olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda adliye parselleri dış mekan rekreasyon alanları içerisine oturma alanları, çarşı, sosyal tesis, yürüyüş yolları, pergola, kitap kafe gibi fonksiyonlar eklenebilir.

Değişim, Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik Önerileri

- Değişim, dönüşüm ve sürdürülebilirlik kapsamında adliye parselinin adliye yapısının büyümesine olanak tanınması gerekmektedir. Adliye inşaatı etaplar halinde yapılabilir. Yapıldığı zaman diliminin ihtiyacına göre birinci etap yapılabilir. Zaman içerisinde ihtiyaç oldukça diğer etaplar da inşa edilebilir. Her etap inşasında ihtiyacın fazlası kadar mekân ve alan rezerv olarak bırakılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Anonim, 1986, Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, Milliyet Gazetecilik, Cilt (12), 6320
- Anonim, 1986, Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, Milliyet Gazetecilik, Cilt (11), 5414-5415
- Anonim, 1993, Dictionnaire Larousse Ansiklopedik Sözlük, Milliyet Gazetecilik, Cilt (1), 40
- Anonim, 1993, Dictionnaire Larousse Ansiklopedik Sözlük, Milliyet Gazetecilik, Cilt (3), 1093
- Anonim, 1994, Dictionnaire Larousse Ansiklopedik Sözlük, Milliyet Gazetecilik, Cilt (4), 1277
- Anonim, 1996, Temel Britannica Temel Eğitim ve Kültür Ansiklopedisi, Ana Yayıncılık, Cilt (1), 25
- Anonim, 1997, Temel Britannica Temel Eğitim ve Kültür Ansiklopedisi, Ana Yayıncılık, Cilt (8), 214-216
- Anonim, 2004, Kültür ve Tarih Ansiklopedisi, Diyalog Gazetecilik, Cilt (2), 439-440
- Anonim, 2004, Kültür ve Tarih Ansiklopedisi, Diyalog Gazetecilik, Cilt (1), 129
- Anonim 2009. Adliye Personeli El Kitabı, Adalet Bakanlığı, Şen Matbaa, Ankara.
- Anonim 2013. Adliye Personeli El Kitabı, Adalet Bakanlığı, Şen Matbaa, Ankara.
- Aristoteles, (2009). *Nikomakhos'a Etik*, (S. Babür, Çev.). Ankara: Bilgesu.
- Arslan R. ve Tanrıver S. 1996. Yargı Örgütü Hukuku (Ders Kitabı), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No: 508, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Aydın MA. 2005. Türk Hukuk Tarihi, Hars Yayıncılık, İstanbul.
- Aydın, Mehmet Akif. 1985. 'Osmanlı'da Hukuk', Osmanlı Devleti ve Medeniyet Tarihi, Ed. Ekmelettin İhsanoğlu, İstanbul: İrcica
- Bastiat, F., 1997. Hukuk, LDT Yayınları: 13, Cem Web Ofset Ltd. Şti., Ankara
- Bayraktaroğlu, H., 1977. Hukuk Ders Kitabı, İÜ Orman Fakültesi Yayınları, Fakülteler.
- Belgesay MR. 1940. "Tanzimat ve Adliye Teşkilatı", Tanzimat I, Maarif Matbaası, İstanbul.

- Bielefeld, B. Ve Khouli, S.E; 2016, Tasarım Fikirleri, Bahar Demirhan, *Yem Yayınları*, İSTANBUL
- Bilge, N., 1990. Hukuk Başlangıcı Hukukun Temel İlkeleri, 7. Basım, Sevinç Matbaası, Ankara
- Bingöl, İ., 1994. Yargı'mız Yapısı ve Tarihçesi, Ankara
- Bozkurt, E., 2000. Hukukun Temel Kavramları, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Broadbent, G., 1973. Design in Architecture, John Wiley and Sons Ltd., LONDRA.
- Cin, Halil. 1992. 'Tanzimat Döneminde Osmanlı Hukuku ve Yargılama Usülleri' 150. Yılında Tanzimat. Türk Tarih Kurumu. ANKARA
- Clark, R., Pause, M., 1996. Precedents in Architecture, 2.nd Edition, USA.
- Cordan, Ö., 2002. Mimari Formun Kavramsal Analizi, Doktora Tezi, KTÜ Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Trabzon.
- Çakmak, B. Y., 2011. Kırsaldan Kente Göç Sürecinde Mekansal Değişim(Mekansal dizim yöntemiyle analiz), *Çizgi Kitabevi*, KONYA, 43-47.
- Çakmakkaya, B.Y.; Batur, N.; Erbay, M.; Kopuz, A.; Akpınar, T.; 2015, Adliye Binaları ve Toplam Kalite Yönetimi; Ankara, 50- 143
- ÇEÇEN Anıl, (1975), "Hukuk'ta Norm ve Adâlet, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 32, S. 1-4, s. 71-115.
- Çeçen, A. (1981). *Adalet Kavramı*, İstanbul: Eren Basımevi.
- Demirel F. 2007. "Adliye Nezaretinin Teşkilat Tarihçesi", *Adalet Kitabı*, Editörler: Bülent Arı ve Selim Aslantaş, TC Adalet Bakanlığı, Ankara, 245-268.
- Deryal, Y., 2000. Hukukun Temel Başlangıcı, 2. Basım, Derya Kitabevi, Trabzon
- Dinler, Ö. 2015. İstanbul Adalet Yapılarının Mekânsal Analizi, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İSTANBUL
- Ekinci EB. 2005. 'Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü', *Türkiye Araştırmaları, Literatür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 5, 417-439.
- Erbay, M. 2003, Adalet Mekânları, Yüksek Lisans Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Trabzon
- Ergin, Osman Nuri. 1977. Türkiye Maarif Tarihi, İstanbul: Eser Neşriyat, c. III-IV.
- Ertürk, Z., 1987. Mimari Tasarlama Teknikleri Ders Notları, KTÜ Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Trabzon.

- Göger, E., 1974. Hukuk Başlangıcı Dersleri, 3.Basım, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara.
- Gözübüyük, A. Ş., 1991. Hukuka Giriş Hukukun Temel Kavramları, 7. Basım, "S" Yayınları, Ankara.
- GÜNDOĞAN Ali Osman, (2005), "Hak ve Adâlet", Hukuk Felsefesi ve Sosyoloji Arşivi, Muğla Üniversitesi, "Felsefe Günleri" (9-12 Ekim 2003) Adâlet Sempozyumu Bildirileri, (Haz. Hayrettin ÖKÇESİZ), İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları., s. 82-87.
- Gür, Ş.E. ve Erbay, M., 2017. Adliye Binaları Tasarımı 1.Basım, Mimarlık Vakfı Kitabevi, Ankara.
- Güriz A. 1994. Hukuk Başlangıcı, 4. Basım, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara
- Güriz, A. (2013). *Adalet Kavramı*, Türkiye Felsefe Kurumu Seminerler Dizisi:11, Ankara: Dördüncü Baskı.
- Hillier B., Leaman A., Standsall P., Bedford M., 1976, Space Syntax, Environment and Planning, Vol: 3, Pages: 147-185.
- Hırş, E., 1996. Hukuk Felsefesi ve Hukuk Sosyolojisi Dersleri, 2. Basım, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Hökelekli Hayati, (2011), Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi, İstanbul: TİMAŞ Yayınları.
- İnalcık H. 2000. Osmanlı'da Devlet Hukuk Adalet, Eren Yayıncılık, İstanbul.
- İnalcık H. 2007a. "Kutadgu Bilig'de Türk İrade Geleneği ve Adalet", Adalet Kitabı, Editörler: Bülent Arı ve Selim Aslantaş, TC Adalet Bakanlığı, Ankara, 25-40.
- İnalcık H. 2007b. "Osmanlı Hukukuna Giriş: Örf-î Sultanî Hukuk ve Fatih'in Kanunları", Adalet Kitabı, Editörler: Bülent Arı ve Selim Aslantaş, TC Adalet Bakanlığı, Ankara,81-104.
- İnalcık H. 2007c. "Kazasker Ruznamçe Defterine Göre Kadılık", Adalet Kitabı, Editörler: Bülent Arı ve Selim Aslantaş, TC Adalet Bakanlığı, Ankara,117-138.
- İnalcık H. 2007d. " Osmanlı Hukuk Sisteminde Adaletin Üstünlüğü" , "Adalet Kitabı, Editörler: Bülent Arı ve Selim Aslantaş, TC Adalet Bakanlığı, Ankara, 139-188
- Kalabalık, H., 1999. Hukukun Temel Kavram ve Kurumları, 2.Basım, Derya Kitabevi, Trabzon.
- Kaşıkcı. O. 2007. " Osmanlı Medeni Kanunu: Mecelle", Adalet Kitabı, Editörler: Bülent Arı ve Selim Aslantaş, TC Adalet Bakanlığı, Ankara, 221-243

- Kaya, A.(2016). İdeoloji, Erk ve Sembolizm: Tarihsel Süreçte Türkiye Adliye Yapıları. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 57-58.
- Köprülü MF. 2007. "Ortazaman Türk Hukuki Müesseseleri" , Adalet Kitabı, Editörler: Bülent Arı ve Selim Aslantaş, TC Adalet Bakanlığı, Ankara, 55-80
- Kunter, N., 1989. Ceza Muhakemesi Hukuku, 9.Basım, Yaylacık Matbaası, İstanbul.
- Kuru B., Arslan R. ve Yılmaz E. 1989. Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), "S" Yayınları, Ankara.
- Küçükyağcı N. 2012. Geçmişten Günümüze Türk Yargı Sistemi ve Yargı Bürokrasisi, Başbakanlık Uzmanlık Tezi, Ankara
- Küçükmeriç, N., 1987. Hukuk, DSİ Basım ve Foto-Film İşletme Müdürlüğü Matbaası, Ankara Matbaası, İstanbul.
- Mumcu A. 2007a. "Tanzimat Dönemi'nde Türk Hukuku" , Adalet Kitabı, Editörler: Bülent Arı ve Selim Aslantaş, TC Adalet Bakanlığı, Ankara, 187-206
- Mumcu A. 2007b. "Cumhuriyet Dönemi Türk Hukuk Resepsiyonu" Adalet Kitabı, Editörler: Bülent Arı ve Selim Aslantaş, TC Adalet Bakanlığı, Ankara, 269-281
- Ortaylı, İlber. 1994. ‘Tanzimat Devri ve Sonrası İdari Teşkilat’ Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi, İstanbul: İrrıca
- Ortaylı, İlber, Tanzimat Devrinde Mahalli İdareler, Ankara: Türk Tarih Kurumu 1997.
- Önen, M., 1988. Hukukun Temel Kavramları, 2. Basım, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.
- Özbilgen, T., 1976. Eleştirisel Hukuk Başlangıcı, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Sulhi Goran Matbaası Varisleri Koll. Şti., İstanbul
- Özbilgen E. 1985. Osmanlı Hukuku'nun Yapısı, Nihal Kitabevi, İstanbul
- Platon, (2000). *Devlet*, (Sabahattin Eyüboğlu, M.Ali Cimcoz, Çev.). 2.baskı, İstanbul: Kültür Yayınları.
- Sencer, M., 1986. İnsan Hakları, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No:214, Ankara.
- Seyitdanlıoğlu M. 2007. "Tanzimat Döneminde Yüksek Yargı ve Meclis-i Vala-yı Ahkam-ı Adliye (1838-1876)", Adalet Kitabı, Editörler: Bülent Arı ve Selim Aslantaş, TC Adalet Bakanlığı, Ankara, 207-220
- Tesal, R. D., 1980. Hukukun Temel Prensipleri I, Met-Er Matbaası, İstanbul.
- TOPAKKAYA Arslan, (2009), “Aristoteles’te Adâlet Kavramı”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, V. 2/6, Winter, p. 628-633.

Turutkan, T., 1987, Tasarlama Faaliyeti ve Tasarımcı Nitelikleri Üzerine Bir İnceleme, Doktora Tezi, KTÜ Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Trabzon.

Türkmen, S.F.(2009).Türkiye’ de Proje Yarışmaları ile Elde Edilen Kamu Yönetim Yapılarının Mimari Özellikleri. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul, 59-107.

Yetkin A. 2013 " Osmanlı Devleti'nde Hukuk Devletinin Gelişim Sğreci'2 , Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 6, Sayı 24, 380-413

Yurtcan E. 1991. Ceza Yargılaması Hukuku, 4. Basım, Kazancı Kitap Tic., İstanbul.

URL-1

<http://www.duhaime.org/hist.htm>, The Timetable of World Legal History 25 Mart 2002.

URL-2

<http://www.hukukmuzesi.com/hukukmuzesi/hm212.html>, Tarih Boyunca Önemli Hukuksal Metinler, 05 Nisan 2002.

URL-3,

<http://www.jura.uni-sb.de/turkish/OKasikci1.html>, Adalet Hukuk ve Yargı 07 Temmuz 2002.

URL-4

<http://www.sanalbasin.com/gaziantep-ve-kilis-nobeledaday-12555662/>

URL-5

<https://erzurumportali.com/shf/2123/Erzurum-Tarihi-Yerleri>

URL-6

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bursa/gezilecekyer/bursa-kent-muzesi>

URL-7

<http://mimargozundenankara.weebly.com/yaz305lar/modern-ankaray-taclandran-mimar-clemens-holzmeister>

URL-8

<https://emlakkulisi.com/avrupa-adalet-sarayi-ogrencilerin-labaratuvari-oldu/19905>

URL-9

<http://m.arkitera.com/gorus/715/erken-cumhuriyet-donemi-nde-adana>

URL-10

<http://www.mimdap.org/?p=613>

URL-11

<http://www.ecmimarlik.com/projedetay.php?id=7&proje=Antalya%20Adalet%20Saray%C4%B1>

URL-12

<http://www.denizli.adalet.gov.tr/>

URL-13

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=90994>

URL-14

http://www.unye.adalet.gov.tr/Unye_Adalet_Sarayi.html

URL-15

<http://www.bursa.adalet.gov.tr/adliyemiz.html>

URL-16

<http://v3.arkitera.com/h13461-yoresel-mimarinin-adalet-saraylarindaki-izleri.html>

URL-17

<http://www.eskisehir.adalet.gov.tr/adliyemiz.aspx>

URL-18

<http://www.fethiye.adalet.gov.tr/adliye.html>

URL-19

<http://www.istanbul.adalet.gov.tr/index.php?s=gorseller>

URL-20

<http://www.kayseri.adalet.gov.tr/icsayfalar/adliyemiz.htm>

URL-21

<http://www.sakarya.adalet.gov.tr/mulhakatlar.html>

URL-22

<http://www.istanbul.adalet.gov.tr/index.php?s=onburo>

URL-23

<http://www.duhaime.org/hist.htm>, The Timetable of World Legal History 25 Mart 2002.

URL-24

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_yarg%C4%B1_te%C5%9Fkilat%C4%B1

URL-25

<https://barandogan.av.tr/blog/medeni-hukuk/sulh-hukuk-mahkemesinin-gorevi-nedir.html>

URL-26

<https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/icra-ceza-mahkemesi-gorevi-nedir.html>

URL-27

https://tr.wikisource.org/wiki/Yarg%C4%B1tay_Kanunu

URL-28

<https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/sulh-ceza-hakimligi-mahkemesi-gorevine-giren-isler-ve-kararina-itiraz.html>

URL-29

<https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/asliye-ceza-mahkemesinin-gorevine-giren-suclar.html>

URL-30

https://tr.wikipedia.org/wiki/Anayasa_Mahkemesi

URL-31

<https://barandogan.av.tr/blog/vergi-ve-idare-hukuku/vergi-mahkemesi-gorevi-nedir.html>

URL-32

<https://barandogan.av.tr/blog/vergi-ve-idare-hukuku/danistay-nedir-ilk-derece-mahkemesi-sifatiyla-gorevi-nedir.html>

URL-33

<http://www.ysk.gov.tr/tr/ysk-gorev-ve-yetkileri/1493>

URL-34

https://tr.wikipedia.org/wiki/Say%C4%B1%C5%9Ftay_T%C3%BCrkiye(Çakmakkaya, B.Y.; Batur, N.; Erbay, M.; Kopuz, A.; Akpınar, T.; 2015, Adliye Binaları ve Toplam Kalite Yönetimi, Ankara, 57-61)

URL-35

<https://www.devlette.com/savci-kimdir-gorevleri-nelerdir/>

URL-36

<http://www.hukukiyardim.gov.tr/kitapeski.pdf>

URL-37

<http://fatmanurtoprak.com/tag/icra-ve-iflas-dairesi-gorevleri/>

URL-38

<https://www.dersimiz.com/meslekler-hakkinda-bilgiler/sosyal-calismaci-sosyal-hizmet-uzmani-23249.html>

URL-39

<http://www.korkut.av.tr/avukat.htm>

URL-40

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6754.pdf>

URL-41

<https://bianet.org/bianet/print/76161-savcilar-supheliler-ve-saniklar>

URL-42

<https://eodev.com/gorev/6442445>

URL-43

<http://www.dpkconsulting.com/filse/DesignGuidelines.pdf>, Courthouse Design, 03 Mayıs 2002.

URL-44

www.dilekceevi.com/mahkeme-cesitleri/

URL-45

<http://www.myd.adalet.gov.tr/dokumanlar/Kitap%20Adliye%20Mimarisi.pdf>

URL-46

http://www.tuik.gov.tr/Kitap.do?metod=KitapDetay&KT_ID=11&KITAP_ID=139

URL-47

<http://www.konya.bel.tr/haberbasin.php?haberID=2100&hDurum=METIN>

URL-48

<https://www.konyaolay.com/konya-ya-kazandirilan-meydanlar-dikkat-cekiyor/1282/>

URL-49

<http://www.yenimeram.com.tr/meydanlar-sehri-konya-156461.htm>

URL-50

<http://www.konya.bel.tr/haberbasin.php?haberID=2100&hDurum=FOTO>

URL-51

<https://v3.arkitera.com/g60kamusalmimarliktamuhafazakarlik.html?year=&aID=594&o>

URL-52

<http://www.konya.adalet.gov.tr/mobile/konya-adliyesi.php>

URL-53

<http://www.konya.adalet.gov.tr/adliyemiz.html>

URL-54

<https://www.star.com.tr/ekonomi/konya-sehir-hastanesi-2020de-aciliyor-haber-1490022/>

URL-55

https://www.konhaber.com/haber-konya_adliyesinin_bazi_birimleri_eski_sgk_binasina_tasinacak-1278789.html

Usta, A., 1994. Anadolu Türk Mimarlığında Form Analizi, Doktora Tezi, KTÜ Mühendislik, Mimarlık Fakültesi, Trabzon.

Üçok, C., Mumcu, A. , 1976. Türk Hukuk Tarihi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No: 388, Sevinç Matbaası, ANKARA

EKLER**EK-1****ÖRNEK İHTİYAÇ PROGRAMI**

Adliye binalarında bulunması gereken üst ve alt mekanlar vardır. Bu örnek ihtiyaç programında bu mekanlar hakkında bilgi verilmiştir. Bu program hazırlanırken mekânsal birimleri tek tek ele aldık, açıklama bölümünde ise mekanın tasarımını etkileyecek özelliklere ve diğer mekanlarla olan sirkülasyon ilişkisine yer verdik. Ön bürolar sadece ihtiyaca göre iş yoğunluğu ve güvenliğin yüksek olduğu kalemler için öngörülmüş olup gerekirse diğer kalemler için de öngörülebilir.

MEKANLAR		AÇIKLAMA
A	AĞIR CEZA MAHKEMESİ	
A1	Ağır Ceza Başkanı Odası	Çalışma masası bulunmalı, ziyaretçi kabul etme imkanı olmalı, duruşma salonu ile direkt irtibatlı olmalı
A2	Ağır Ceza Mahkemesi Üye Odası	Çalışma masalı olmalı, dosya dolabı bulundurmalı, duruşma salonu ile direkt irtibatlı olmalı (2 adet)
A3	Kalem	1 yazı işleri müdürü ve 4 katip için Çalışma masalı olmalı, bankosu, kasası, dosya dolabı bulunmalı, banko önünde bekleme imkanı olmalı, duruşma salonu ile irtibatlı olmalı
A4	Ön Büro	Çalışma masası bulunan, bankosu bulunan, dosya dolabı bulunan, banko önünde bekleme imkanı olup kalem ile irtibatlı olmalı
A5	Duruşma Salonu	Salonda 1 başkan, 2 hakim ve 1 savcı kürsüsü olmalı. Salonun önünde ortada 10 kişilik sanıklar oturma mahali olmalı, kürsü önünde şahit dinleme mahali, katip oturma mahali olan, duruşmanın sağında ve solunda avukatların oturma mahali olan, halk bekleme salonu olmalı. Halk bekleme salonu olmalı. Ağır ceza başkanı ve üye odaları ile direkt irtibatlı olmalı. Ayrıca dinleyici imkânlı olmalıdır.
A6	Müzakere/ Görüşme Odası	Başkan, üye ve duruşma salonu ile irtibatlı olmalıdır.
A7	Tutuklu Bekleme Odası	Nezarethane ve mahkeme salonu ile irtibatlı olmalıdır.
A8	Tanık Bekleme Odası	Güvenliği sağlanmış olmalıdır. Halk sirkülasyonundan ayrı olmalıdır.
A9	Arşiv	Arşiv standartları genelgelerine uygun olmalıdır.
B	ÇOCUK AĞIR CEZA MAHKEMESİ	
B1	Başkan Odası	Çalışma masası olmalı, 3-5 kişilik çalışma imkanı olmalıdır, kitaplık barındırmalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlı üye odası olmalı
B2	Üye Odası	Çalışma masası bulunan ve ziyaretçiye imkan sağlayan
B3	Kalem	Bir yazı işleri müdürü, 3 katip olmak üzere çalışma masası barındırmalı. Dosya dolabı, bankolu, kasalı, banko önünde beklemeye imkan sağlayan bir oda olmalı. Duruşma salonu ile irtibatlı olmalıdır.
B4	Ön Büro	Çalışma masası bulunmalı. Bankosu, dosya dolabı olmalıdır. Banko önünde beklemeye imkan sağlamalıdır. Kalem ile irtibatlı olmalıdır.

	B5	Duruşma Salonu	Hakim ve savcı kürsüsü bulunmalı. Kürsü önünde 5 stajyer hakimli yer olmalı. Katip yeri salonun sağ ve solunda tanık ve müdahil avukatlar için 3 er kişilik oturma yerleri olmalı, 4-5 kişilik sanık mahali ve 20 kişilik de dinleyici yeri olmalıdır.
	B6	Tutuklu Bekleme Odası	Nezarethane ve mahkeme salonu ile irtibatlı olmalıdır.
	B7	Tanık Bekleme Odası	Güvenliği sağlanmış ve halk sirkülasyonundan ayrı bir yerde olmalıdır.
	B8	Arşiv	Arşiv standartları genelgelerine uygun olmalıdır.
C	ASLİYE CEZA MAHKEMESİ		
	C1	Hâkim Odası	Çalışma masası olmalıdır. 3- 5 kişili ziyaretçi imkanı sağlamalı. Kitaplığı olmalı. Duruşma salonu ile direkt irtibatlı olmalıdır.
	C2	Kalem	Bir yazı işleri müdürü, 3 katip olmak üzere toplam 4 adet çalışma masası içermelidir. Dosya dolabı, banko, kasa barındırmalıdır. Banko önünde bekleme imkanı sağlamalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlı olmalıdır.
	C3	Ön Büro	Çalışma masası, banko, dosya dolabı barındırmalıdır. Banko önünde bekleme imkanı sağlamalıdır. Kalem irtibatlı olmalıdır.
	C4	Duruşma Salonu	Salonda hakim ve savcı kürsüsü barındırmalıdır. Kürsü önünde 5 stajyer hakimli yer olmalıdır. Kürsü önünde katip yeri ve kürsünün sağ ve solunda sanık ve müdahil avukatlar için 3 er kişilik oturma yeri, 4-5 kişilik sanık oturma mahali bulundurmali ve 20 kişilik dinleyici imkanı sağlamalıdır.
	C5	Tutuklu Bekleme Odası	Mahkeme salonu ve nezarethane ile irtibatlı olmalıdır.
	C6	Tanık Bekleme Odası	Halk sirkülasyonundan ayrı, güvenliği sağlanmış olmalıdır.
	C7	Arşiv	Arşiv standartları genelgelerine uygun olmalıdır.
D	ÇOCUK CEZA MAHKEMESİ		
	D1	Hâkim Odası	Çalışma masası bulundurmali, 3-5 kişilik ziyaretçi imkanı sağlamalıdır. Kitaplığı bulunmalıdır. Duruşma salonu ile direkt irtibatlı olmalıdır.
	D2	Kalem	1 yazı işleri ve 3 katip için 4 çalışma masası olmalıdır. Dosya dolabı, kasası, banko önü bekleme imkanı olmalıdır. Duruşma salonu ile direkt irtibatlı olmalıdır.
	D3	Ön Büro	Çalışma masası, bankosu, dosya dolabı bulunmalıdır. Banko önünde bekleme imkanı olmalıdır. Kalem ile irtibatlı olmalıdır.
	D4	Duruşma Salonu	Hakim ve savcı kürsüsü, kürsü önünde 5 stajyer hakimli yer, katip yeri bulundurmali. Salonun sağ ve solunda tanık ve müdahil avukatlar için 3 er kişilik oturma yerleri, 5 kişilik sanık mahali olmalı ve dinleyici imkanlı olmalıdır.
	D5	Tutuklu Bekleme Odası	Mahkeme salonu ve nezarethane ile irtibatlı olmalıdır.
	D6	Tanık Bekleme Odası	Halk sirkülasyonundan ayrı olmalıdır, güvenliği sağlanmış olmalıdır.
	D7	Arşiv	Arşiv standartları genelgelerine uygun olmalıdır.
E	FİKRİ VE SINAİ HAKLAR CEZA MAHKEMESİ		
	E1	Hâkim Odası	Çalışma masası bulundurmali. Ziyaretçi imkanlı olmalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlıdır.
	E2	Kalem	1 yazı işleri müdürü, 2 katip olmak üzere toplam 3 çalışma masası olmalıdır. Kasası olmalı, dosya dolabı, bankosu olmalıdır. Banko önü bekleme imkanı olmalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlı olmalıdır.
	E3	Ön Büro	Çalışma masası, bankosu, dosya dolabı olmalıdır. Banko önü beklemeye imkan sağlamalıdır. Kalem ile

			irtibatlıdır.
	E4	Duruşma Salonu	Hakim ve savcı kürsüsü, katip yeri, 4-5 kişilik şahit oturma kısmı olmalıdır. Duruşmanın sağ ve solunda avukatlar ve dinleyicilere imkan sağlanmalıdır.
	E5	Arşiv	Arşiv standartları genelgelerine uygun olmalıdır.
F	İCRA CEZA MAHKEMESİ		
	F1	Hâkim Odası	Ziyaretçiye imkan sağlamalıdır. Çalışma masası olmalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlı olmalıdır.
	F2	Kalem	1 yazı işleri müdürü ve 2 katip için çalışma masası bulunmalıdır. Bekleme imkanı bankosu bulunmalıdır. Dosya dolabı ve kasası olmalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlı olmalıdır.
	F3	Ön Büro	Dosya dolabı, bekleme imkanı banko, çalışma masalı olmalıdır. Kalem ile irtibatlıdır.
	F4	Duruşma Salonu	Hakim ve savcı kürsüsü olmalıdır. Katip yeri bulundurmalıdır. 4- 5 kişilik şahit oturma alanı ve duruşma sağ ve solunda avukatlar için alan bulundurmalıdır. Dinleyiciye imkan sağlanmalıdır.
	F5	Arşiv	Arşiv standartlarına uygun olmalıdır.
G	SULH CEZA MAHKEMESİ		
	G1	Hâkim Odası	Çalışma masası ve kitaplığı olmalıdır. 3-5 kişilik ziyaretçiye imkan sağlamalıdır. Duruşma salonu ile direkt irtibatlı olmalıdır.
	G2	Kalem	1 yazı işleri ve 3 katip için 4 çalışma masası olmalıdır. Dosya dolabı, kasası, banko önü bekleme imkanı olmalıdır. Duruşma salonu ile direkt irtibatlı olmalıdır.
	G3	Ön Büro	Dosya dolabı, bekleme imkanı banko, çalışma masalı olmalıdır. Kalem ile irtibatlıdır.
	G4	Duruşma Salonu	Hakim ve savcı kürsüsü, kürsü önünde 5 stajyer hakimli yer, katip yeri bulundurmalıdır. Salonun sağ ve solunda tanık ve müdahil avukatlar için 3 er kişilik oturma yerleri, 5 kişilik sanık mahali olmalı ve dinleyici imkanı olmalıdır.
	G5	Tutuklu Bekleme Odası	Mahkeme salonu ve nezarethane ile irtibatlı olmalıdır.
	G6	Tanık Bekleme Odası	Halk sirkülasyonundan ayrı olmalıdır, güvenliği sağlanmış olmalıdır.
	G7	Arşiv	Arşiv standartları genelgelerine uygun olmalıdır.
H	SULH HUKUK MAHKEMESİ		
	H1	Hakim Odası	Çalışma masası olmalıdır. Ziyaretçiye imkan sağlamalıdır. Duruşma salonu ile direkt irtibatlı olmalıdır.
	H2	Kalem	1 yazı işleri müdürü ve 2 katip için çalışma masası bulunmalıdır. Bekleme imkanı bankosu bulunmalıdır. Dosya dolabı ve kasası olmalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlı olmalıdır.
	H3	Ön büro	Çalışma masası, banko, dosya dolabı olmalıdır. Banko önü bekleme imkanı sağlamalıdır. Kalem ile irtibatlıdır.
	H4	Duruşma salonu	Hakim ve savcı kürsüsü olmalıdır. Katip yeri bulundurmalıdır. 4- 5 kişilik şahit oturma alanı ve duruşma sağ ve solunda avukatlar için alan bulundurmalıdır. Dinleyiciye imkan sağlanmalıdır.
	H5	Arşiv	Arşiv standartlarına uygun olmalıdır.
I	ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ		
	I1	Hâkim Odası	Çalışma masası ve kitaplığı olmalıdır. Ziyaretçiye imkan sağlamalıdır. Duruşma salonu ile direkt irtibatlı olmalıdır.
	I2	Kalem	1 yazı işleri müdürü ve 2 katip için çalışma masası bulunmalıdır. Bekleme imkanı bankosu bulunmalıdır.

			Dosya dolabı ve kasası olmalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlı olmalıdır.
	I3	Ön Büro	Dosya dolabı, bekleme imkanı banko, çalışma masalı olmalıdır. Kalem ile irtibatlıdır.
	I4	Duruşma Salonu	Hakim ve savcı kürsüsü olmalıdır. Katip yeri bulundurulmalıdır. 4- 5 kişilik şahit oturma alanı ve duruşma sağ ve solunda avukatlar için alan bulundurulmalıdır. Dinleyiciye imkan sağlanmalıdır.
	I5	Arşiv	Arşiv standartları genelgelerine uygun olmalıdır.
İ	ASLİYE TİCARET MAHKEMESİ		
	İ1	Hâkim Odası	Çalışma masası ve kitaplığı olmalıdır. 3-5 kişilik çalışma imkanı sağlamalıdır. Duruşma salonu ile direkt olmalıdır.
	İ2	Kalem	1 yazı işleri ve 3 katip için 4 çalışma masası olmalıdır. Dosya dolabı, kasası, banko önü bekleme imkanı olmalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlı olmalıdır.
	İ3	Ön Büro	Dosya dolabı, bekleme imkanı banko, çalışma masalı olmalıdır. Kalem ile irtibatlıdır.
	İ4	Duruşma Salonu	Salonda hakim ve savcı kürsüsü barındırmalıdır. Kürsü önünde 5 stajyer hakimli yer olmalıdır. Kürsü önünde katip yeri ve kürsünün sağ ve solunda sanık ve müdahil avukatlar için 3 er kişilik oturma yeri, 4-5 kişilik sanık oturma mahali bulundurulmalı ve 20 kişilik dinleyici imkanı sağlamalıdır.
	İ5	Arşiv	Arşiv standartları genelgelerine uygun olmalıdır.
	İ6	Üye	Çalışma masalı ve ziyaretçi imkanı olmalıdır.
J	AİLE MAHKEMESİ		
	J1	Hâkim Odası	Çalışma masası olmalıdır. Dosya dolabı, 3-4 kişilik ziyaretçi imkanı sağlanmalıdır. Duruşma salonu ve kalemle direkt irtibatlı olmalıdır.
	J2	Kalem	1 yazı işleri, 3 katip için toplam 4 kişilik çalışma masası bulunmalıdır. Dosya dolabı, önünde bekleme imkanı banko bulunmalıdır. Duruşma salonuyla irtibatlı olmalıdır.
	J3	Duruşma Salonu	Salonda hakim ve savcılık kürsüsü barındırmalıdır. 2-3 kişilik şahitler oturma alanı, kitap yeri, 1 kişilik sanık oturma alanı bulunmalıdır. Dinleyici imkanı olmalıdır.
	J4	Arşiv	Arşiv standartları genelgelerine uygun olmalıdır.
K	İŞ MAHKEMESİ		
	K1	Hâkim Odası	Çalışma masası olmalıdır. Dosya dolabı, ziyaretçi imkanı sağlanmalıdır. Duruşma salonu ile direkt irtibatlı olmalıdır.
	K2	Kalem	1 yazı işleri, 2 katip için toplam 3 kişilik çalışma masası bulunmalıdır. Dosya dolabı, kasalı, önünde bekleme imkanı banko bulunmalıdır. Duruşma salonuyla irtibatlı olmalıdır.
	K3	Duruşma Salonu	Salonda hakim ve savcı kürsüsü bulunmalıdır. 4-5 kişilik şahitler oturma alanı olmalıdır. Duruşmanın sağ ve solunda avukatlar oturma alanı, katip yeri, 2 kişilik sanık oturma alanı olmalıdır. 10 kişilik dinleyici imkanı olmalıdır.
	K4	Arşiv	Arşiv standartlarına uygun olmalıdır.
L	KADASTRO MAHKEMESİ		
	L1	Hâkim Odası	Çalışma masası olmalıdır. Dosya dolabı, 3-4 kişilik ziyaretçi imkanı sağlanmalıdır. Duruşma salonu ve kalemle direkt irtibatlı olmalıdır.
	L2	Kalem	1 yazı işleri, 3 katip için toplam 4 kişilik çalışma masası bulunmalıdır. Dosya dolabı, önünde bekleme

			imkanlı banko bulunmalıdır. Duruşma salonuyla irtibatlı olmalıdır.
	L3	Duruşma Salonu	Salonda hakim ve savcılık kürsüsü barındırmalıdır. 2-3 kişilik şahitler oturma alanı, kitap yeri, 1 kişilik sanık oturma alanı bulunmalıdır. Dinleyici imkanı olmalıdır.
	L4	Arşiv	Arşiv standartlarına uygun olmalıdır.
M	TÜKETİCİ MAHKEMESİ		
	M1	Hâkim Odası	Çalışma masası olmalıdır. Dosya dolabı, ziyaretçi imkanı sağlanmalıdır. Duruşma salonu ile direkt irtibatlı olmalıdır.
	M2	Kalem	1 yazı işleri, 3 katip için toplam 4 kişilik çalışma masası bulunmalıdır. Dosya dolabı, önünde bekleme imkanı banko bulunmalıdır.
	M3	Duruşma Salonu	Salonda hakim ve savcı kürsüsü bulunmalıdır. 4-5 kişilik şahitler oturma alanı olmalıdır. Duruşmanın sağ ve solunda avukatlar oturma alanı, katip yeri, 4-5 kişilik sanık oturma alanı olmalıdır. Dinleyici imkanı olmalıdır.
	M4	Arşiv	Arşiv standartlarına uygun olmalıdır.
N	FİKRİ VE SINAİ HAKLAR MAHKEMESİ		
	N1	Hâkim Odası	Çalışma masası olmalıdır. Dosya dolabı, ziyaretçi imkanı sağlanmalıdır. Duruşma salonu ile direkt irtibatlı olmalıdır.
	N2	Kalem	1 yazı işleri, 3 katip için toplam 4 kişilik çalışma masası bulunmalıdır. Dosya dolabı, önünde bekleme imkanı banko bulunmalıdır.
	N3	Duruşma Salonu	Salonda hakim ve savcı kürsüsü bulunmalıdır. 4-5 kişilik şahitler oturma alanı olmalıdır. Duruşmanın sağ ve solunda avukatlar oturma alanı, katip yeri, 4-5 kişilik sanık oturma alanı olmalıdır. Dinleyici imkanı olmalıdır.
	N4	Arşiv	Arşiv standartlarına uygun olmalıdır.
O	İCRA HUKUK		
	O1	Hâkim Odası	Çalışma masası olmalıdır. Dosya dolabı, ziyaretçi imkanı sağlanmalıdır. Duruşma salonu ile direkt irtibatlı olmalıdır.
	O2	Kalem	1 yazı işleri, 3 katip için toplam 4 kişilik çalışma masası bulunmalıdır. Dosya dolabı, önünde bekleme imkanı banko bulunmalıdır. Kasa bulunmalıdır.
	O3	Duruşma Salonu	Salonda hakim ve savcı kürsüsü bulunmalıdır. 2-3 kişilik şahitler oturma alanı olmalıdır. Duruşmanın sağ ve solunda avukatlar oturma alanı olmalıdır. Dinleyici imkanı olmalıdır.
	O4	Arşiv	Arşiv standartlarına uygun olmalıdır.
Ö	VERGİ MAHKEMESİ		
	Ö1	Başkan Odası	Çalışma masası bulunmalıdır. Kitaplık bulunmalıdır. 3-5 kişilik çalışma imkanı sağlamalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlıdır.
	Ö2	Üye Odası	Çalışma masası olmalı ve ziyaretçiye imkan sağlanmalıdır.
	Ö3	İdari İşler Müdürü	4 kişilik çalışma masası olmalıdır. Dosya dolabı olmalı ve önünde bekleme imkanı sağlanmış bankosu bulunmalıdır.
	Ö4	Kalem	Bir yazı işleri müdürü, 3 katip olmak üzere 4 kişilik çalışma masası olmalı. Dosya dolabı, bekleme imkanı bankosu, kasası olmalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlıdır.

P	İDARE MAHKEMESİ		
	P1	Başkan Odası	Çalışma masası olmalı ve ziyaretçiye imkan sağlanmalıdır.
	P2	Üye Odası	Çalışma masalı ve dosya dolaplı olmalıdır.
	P3	Kalem	Çalışma masası olmalıdır. Dosya dolabı olmalı ve önünde bekleme imkanı sağlanmış bankosu bulunmalıdır.
R	İNFAZ HÂKİMLİĞİ		
	R1	Başkan Odası	Çalışma masası olmalı ve ziyaretçiye imkan sağlanmalıdır.
	R2	Kalem	Bir yazı işleri müdürü, 3 katip olmak üzere 4 kişilik çalışma masası olmalı. Dosya dolabı, bekleme imkanı bankosu, kasası olmalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlıdır.
S	ADLI TIP ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ		
	S1	Şube Müdürlüğü	Çalışma masası olmalı ve ziyaretçiye imkan sağlanmalıdır.
	S2	Kalem	Bir yazı işleri müdürü, 3 katip olmak üzere 4 kişilik çalışma masası olmalı. Dosya dolabı, bekleme imkanı bankosu, kasası olmalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlıdır.
	S3	Muayene	Türk Tabipler Birliği Standartlarına uygun olmalıdır.
	S4	Arşiv- Depo	Arşiv ve depo standartlarına uygunluk göstermelidir.
Ş	İL İLÇE SEÇİM KURULU BAŞKANLIĞI		
	Ş1	İl Seçim Kurulu Odası	Çalışma masalı, dosya dolaplı olmalı ve ziyaretçiye imkan sağlanmalıdır.
	Ş2	İl Seçim Kurulu Kalemi	Bir yazı işleri müdürü, 3 katip olmak üzere 4 kişilik çalışma masası olmalı. Dosya dolabı, bekleme imkanı bankosu, kasası olmalıdır.
	Ş3	İlçe Seçim Kurulu Odası	Çalışma masalı, dosya dolaplı olmalı ve ziyaretçiye imkan sağlanmalıdır.
	Ş4	İlçe Seçim Kurulu Kalemi	Bir yazı işleri müdürü, 3 katip olmak üzere 4 kişilik çalışma masası olmalı. Dosya dolabı, bekleme imkanı bankosu, kasası olmalıdır. Duruşma salonu ile irtibatlıdır.
	Ş5	Arşiv	Arşiv standartları genelgelerine uygun olmalıdır.
T	SAVCILIK		
	T1	Cumhuriyet Başsavcısı Makam Odası	Çalışma masalı, 5-6 kişilik ziyaretçi imkanı olmalı. Wc si ve lavabosu bulunmalı. Dinlenme odası olmalıdır.
	T2	Sekreterlik Odası	Cumhuriyet Başsavcılığı sekreterlik odası 4 kişilik bekleme imkanı sağlamalıdır. Başsavcı ve yardımcı ile direkt irtibatlı bir oda olmalıdır.
	T3	Savcı Odası	Çalışma masalı olmalıdır. 3-4 kişiye ziyaret imkanı sağlamalıdır. Kitaplıkları olmalıdır.
	T4	Toplantı Odası	Başsavcı ve savcı odası ile irtibatlı olmalıdır.
	T5	Başsavcı Vekili Odası	Çalışma masası bulundurmalıdır. 3-4 kişilik ziyaretçi imkanı olmalıdır. Kitaplık bulundurmalıdır.
	T6	Soruşturma Odası	Savcı odası ile giriş katında
	T7	Kütüphane	Rafli ve çalışma masalı olmalıdır.
	T8	Şüpheli Bekleme Odası	Soruşturma odası ile irtibatlı olmalıdır.
	T9	Yazı İşleri Müdür Odası	Çalışma masası ve dosya dolabı olmalıdır. Ziyaretçiye imkan sağlamalıdır.
	T10	Hazırlık Bürosu	Bir yazı işleri müdürü, 3 katip olmak üzere 4 kişilik çalışma masası olmalı. Dosya dolabı, bekleme imkanı bankosu, kasası olmalıdır.
	T11	Suç Aletleri Emanet Memurluğu	Özel olarak sağlanmış

	T12	Suç aletleri emanet deposu	Emanet memurluğu ile direkt irtibatlı olmalıdır. Özel olarak muhkemleştirilmiş (sağlamlaştırılmış)
	T13	Mahkeme veznesi ve hesap odası	Giriş katında bulunmalıdır.
	T14	Müfettiş odası	Yatma imkanı olmalı. Wc ve duş imkanı sağlamalıdır.
	T15	Stajyer hakim odası	Toplantı masası olmalı, oturma imkanı olmalıdır.
	T16	Doktor odası	İç içe geçmeli 2 oda tarzında düzenlenmelidir. 1 tanesi doktor odası diğeri muayene odası olarak kullanılmalıdır.
	T17	Polis memuru odası	1 polis memuru, 1 komiser yardımcısı olmak üzere 2 kişilik çalışma masası olmalıdır. Dosya dolabı olmalı. Giriş katta bulunmalıdır. Oturma ve wc imkanı sağlamalıdır.
	T18	Adli sicil bilgi işlem odası	Giriş katında olmalıdır. Önünde bekleme imkanı olan bankosu olmalıdır.
	T19	Adli sicil şef odası	Ziyaretçi imkanı olmalıdır. Çalışma masası ve dosya dolabı olmalıdır.
	T20	Bilgisayar merkezi	Standartlara uygun olmalıdır.
	T21	Teknisyen odası	Standartlara uygun olmalıdır.
	T22	Santral odası	Standartlara uygun olmalıdır.
U	BARO		
	U1	Başkan odası	Çalışma masası bulunmalıdır. 3-5 kişiye ziyaret imkanı sağlamalıdır.
	U2	Sekreterlik	Çalışma masalı, 5-6 kişilik bekleme imkanı olmalıdır. Başkan odası ile direkt irtibatlı olmalıdır.
	U3	Avukat Bekleme	Her katta olmalıdır. Masa etrafında toplantı imkanı sağlamalıdır.
Ü	BASIN ODASI		
	Ü1	Sekreterlik	İnternet, telefon ve faks bağlantısı olmalıdır.
	Ü2	Basın odası	Basın mensuplarının çalışmasına imkan verecek çalışma masaları bulunmalıdır. Ve teçhizatları için depolama alanları bulunmalıdır.
V	BASIN SÖZCÜSÜ		
	V1	Basın Sözcüsü	Çalışma masası bulunmalıdır. 3-5 kişiye ziyaret imkanı sağlamalıdır. Giriş katında bulunmalıdır.
	V2	Sekreterlik	Çalışma masalı, 5-6 kişilik bekleme imkanı olmalıdır. Başkan odası ile direkt irtibatlı olmalıdır.
	V3	Toplantı odası	Basın açıklamalarına imkan verecek donanıma sahip olmalıdır.
Y	ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞI		
	Y1	Başkan Odası	Çalışma masası bulunmalıdır. 3-5 kişiye ziyaret imkanı sağlamalıdır. Başsavcılık katında bulunmalıdır.
	Y2	Toplantı Salonu	Komisyon başkanı odası ile irtibatlı olmalıdır.
	Y3	Kalem	Başsavcılık katında olmalıdır.
Z	ADLİYE MÜDÜRLÜĞÜ		
	Z1	Adliye Müdürü	Çalışma masası bulunmalıdır. 3-5 kişilik ziyaret imkanı sağlamalıdır. Adalet komisyonu başkanı ile ilişkilidir.
	Z2	Kalem	4 kişilik çalışma masası ve bekleme imkanı olan banko bulunmalıdır. Dosya dolabı olmalıdır.
	Z3	İdari işler müdürü	Çalışma masası, dosya dolabı olmalıdır. Ziyaretçi imkanı olmalıdır.
	Z4	İdari işler kalemi	4 kişilik çalışma masası ve bekleme imkanı olan banko bulunmalıdır. Dosya dolabı olmalıdır.
	Z5	İdare memurluğu ayniyat, saymanlık	Çalışma masası, dosya dolabı olmalıdır.
	Z6	Mutemetlik	Çalışma masası, dosya dolabı olmalıdır.
X	NEZARETHANE		

	X1	Erkek koğuđu	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	X2	Kadın koğuğu	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	X3	Hücre	Wc- lavabo nezarethanesinin içinde bulunmalıdır. Ağır ceza mahkemesi duruşma salonuna ayrı bir giriş sağlanmalıdır.
	X4	Güvenlik odası	Wc- lavabo oda içinde bulunmalıdır. Mahkumlar gözle takip edilebilmelidir.
Q	GENEL MEKANLAR		
	Q1	Arşiv memur odası	Çalışma masası ve raflı dolabı olmalıdır.
	Q2	Arşiv ve Depolar	Raflı olarak düzenlenmelidir. Arşivde yangın tesisat tedbirleri alınmalıdır. Gerekli yangın bölümleri düzenlenmelidir. Arşivlerin bütün mahkemelere ulaşımının temin edilmesi sağlanmalıdır. Arşiv yangın emniyeti düşürülmelidir.
	Q3	Emanet Odası	Polis memurları ile ilişkilidir. Adliye binasına ya da mahkeme salonuna girişinde izin verilmeyen malzemelerin veya para, ilaç ve değerli malların muhafazasının sağlanması için bulunan odalardır. Raflı ve dolaplıdır.
	Q4	Delil Odası	Kamera ile izlenebilen, suç ile ilişkili delillerin bulunduğu raflı, dolaplı odadır.
	Q5	Halk bekleme alanları	Dava sırası beklerken kendisine ne zaman sıra geleceğini tahmini olarak bilmek hakkı olduğu gibi, bu sırada dilekçe yazmak, adliye kafeteryasına gitmek, çay içmek, yemek yemek, uygun bir yerde telefon görüşmesi yapabilmek gibi ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde düzenlenmelidir. Bu bekleme mekanlarında çalışma masası, kalem, kağıt, bekleme koltukları, sıra takibi yapabileceği bilgilendirme ekranı, gazete, dergi, hukuki haklar konusunda bilgi içerikli kitap ya da dergi bulundurulması, bekleme sonrası yargılama faaliyetlerine daha huzurlu ve güvenli katılım sağlanması açısından da önemlidir.
	Q6	Tuvaletler	Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
W	GENEL TESİSLER		
	W1	Kütüphane/ Okuma Salonu	Hakim ve savcılar için ayrı, avukatların ve halkın kullanımı için ise ayrı düşünölmelidir. Adliye binasının kapasitesi ve hizmet büyüklüğüne göre okuma salonu ya da kütüphane olarak düşünölmelidir.
	W2	PTT	Güvenlik sebebi ile adliye binasının dışında da düşünölebilir.
	W3	Kantin/ Kafeterya	Güvenlik sebebi ile adliye binasının dışında da düşünölebilir.
	W4	Banka Şubesi	Güvenlik sebebi ile adliye binasının dışında da düşünölebilir.
	W5	Konferans+ Fuaye	Adliye binasının kapasitesine ve hizmet büyüklüğüne göre düzenlenmelidir.
	W6	Yemekhane	Hizmet büyüklüğüne göre yeterli sayıda self servis olarak ayarlanmalıdır. (ortalama bir adliye binası için 15 kişilik olsa yeterli gelir.)
	W7	Mutfak	Hizmet büyüklüğüne göre eğer minimum 200 kişiye hizmet verilecekse tam teşekküllü mutfak olarak düşünölmelidir. Kileri, soğuk depoları, bulaşık yıkama, temizleme, soğuk- sıcak, pişirme vb. kısımlar içermelidir.
	W8	Çay Ocağı	Her katta olmalıdır. Eğer her katta bulunmuyor ise çay, kahve makinaları düşünölmelidir.

	W9	Soğuk Depo	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	W10	Soyunma+ duş	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	W11	Teshin(Isıtma) Merkezi	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	W12	Kaloriferci Odası	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	W13	Jeneratör	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	W14	Ana tablo	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	W15	Trafo	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	W16	Pano	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	W17	OGH	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	W18	UPS	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	W19	Su deposu+ manevra	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	W20	Gazlı söndürme+ tüp odası	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	W21	Kapalı Garaj	Adli personel ve tutukluların ceza evinden duruşma salonuna getirilmesi için güvenli olarak düşünülmelidir. Bu sebeple halk kullanımına açık olmamalıdır. Açık otoparkın yetersiz kaldığı durumlar için halk için de ayrı bir girişle kapalı otopark düşünülebilir.
	W22	Şoför odası	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.
	W23	Sığınak	Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Standartlara uygun olmalıdır.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Mustafa Dede EMEKLİ
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Yeri ve Tarihi : Kadınhanı – 17.07.1995
Telefon : +9(0) 534 499 96 99
Faks : -
E-Posta : mustafadedemekli@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı	İlçe	İl	Bitirme Yılı
Lise	: Konya Lisesi (Anadolu)	Meram	KONYA	2013
Üniversite	: Ömer Halisdemir Üniversitesi	Merkez	NİĞDE	2017
Yüksek Lisans	: Konya Teknik Üniversitesi	Selçuklu	KONYA	2020
Doktora	:			

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2017-...	Ömer Faruk ÖZCAN Mimarlık	Mimar